

Jose Manuel Arriola

**Mondragoiko
kalezaiñaren bertsoak**

Auspoa Liburutegia

312

ARRIOLA, Jose Manuel (1916-)

Mondragoiko kalezaiñaren bertsoak / Jose Manuel Arriola ; bilduma, Jose Maria Arriola ; argitalpena, Antonio Zavala. – [S.l.] : Auspoa ; Donostia-San Sebastián : Gipuzkoako Foru Aldundia, Kultura eta Euskara Departamentua, 2008.

435 or. ; argk. ; 20 cm. – (Auspoa Liburutegia ; 312)

Aurkibidea

LG SS 1730-2008. – ISBN 978-84-7907-606-1

I. Arriola, Jose Maria. II. Zavala, Antonio (1928-) . III. Gipuzkoa. Departamento de Cultura y Euskera. IV. Título. V. Serie.

821.361-1"19"

© *edizio honena*: AUSPOA Argitaletxea
Gipuzkoako Foru Aldundia

Azalaren argazkia: Arrasateko Udala
Indalezio Ojanguren bilduma
AGG-GAO-OA4266
Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura eta Euskara Departamentua

750 aleko tirada

ISBN: 978-84-7907-606-1

Legezko Gordailua: S.S. 1730/08

Fotokonposizioa eta inprimaketa: Itxaropena S.A., Zarautz

Jose Manuel Arriola

Mondragoiko kalezaiñaren bertsoak

Bilduma: Jose Maria Arriola

Argitalpena: Antonio Zavala

Gipuzkoako Foru Aldundia
Diputación Foral de Gipuzkoa

Kultura eta Euskara Departamentua
Departamento de Cultura y Euskera

Donostia-San Sebastián, 2008

Oar batzuk aurretik

Bertso-sail eder asko argitaratu zan gure egunkari eta aldizkarietan 1965-etik 2.000-raiñoko urteetan. Etzan bolara artan bertso-jartzaille faltarik izan. Ortxe zeuden Manuel Matxain, Inozentzio Olea, Sebastian Salaberria, Jesus Lete Ibaiertz, Gillermo Albizu, Jose Aierbe, Marzelino Manterola, Joxe Mari Arrieta, Joxe Mari Lertxundi, Jose Manuel Arriola *Mondragoiko kalezaiña* eta abar eta abar. Bertso idatzietan garai emankorra eta diztiratsua izan zan ura, nere iritzirako beintzat.

Nik bertso-sail oiek danak irakurri, jaso eta bildu egiten nituan, nere artxiboaren aberasgarri. Era ortan osatutako bilduma batzuk liburuetan plazaratu ere bai gero, Auspoa Liburutegi ontan, egille bakoitzaren sortak bateratuz, lore-sorta bat osatzen dan bezelaxe. Gaur, berriz, Jose Manuel Arriola edo *Mondragoiko Kalezaiña* goitizenez agertzen zan bertsojartzaille oparoaren txanda iritxi da.

Bertso-jartzaille au Debako Goikoetxe baserrian jaio zan, 1916 urteko ekainaren 15-ean. Itziarko Jose Antonio Soraso *Zubeltzu* bertsolari ezaguna osaba zuen.

Bere adiñeko mutil askori bezelaxe, gure senide arteko gerrara joan bearra tokatu zitzaion gero. Berak onela esango zuen, andik urteetara, bertso batean:

ango lerketa otsa,
bazan eriotza,
odolan emaitza,
samiñez biotza...

Ondoren, 1939 urtean, Mondragoi edo Arrasatera joan zan, eta bere urterik geienak erri ontantxe egin ditu, bertako kalezaintza lanean eguneroko ogia irabaziz eta bertako eginda oso.

Ezkondu Josefa Albizurekin egin zan, eta zer famili izan duten berak aitortzen du bertso batean: “Bi alaba ta beste bi seme / ia

danak sasoi onez". Beren izenak: Rosario, Jose Bizente, Jose Mari eta Arantxa.

Bertso kantatzen leenago asiko zan, bai bakardadean eta bai lagunartean ere; baiña idatzitakoak plazaratzeari 1968-an ekin zion. urrengo sail batean aitortzen duenez:

Kalezain baidamazkit
ogeitamar urte,
bertsuak eratzeko
esaten didate.

Bertsogintzaren berri bazekiela leendik aditzera emana zuen, beraz. Baiña noizbait ere bertso idazteari ekin zion, eta bai gogoz eta benetan artu ere eginkizun berria. Aren lanak sarritan agertu oi ziran *La Voz de España*, *El Diario Vasco* egunkarietan, edota *Aranzazu*, *Goiz-Argi* eta emengo beste aldizkarietan. Nik nere eskura zetozen guziak irakurri eta banan-banan artxibatu egiten nituen, leen esan bezela. Alaxe, karpeta ura laster asi zan betetzen eta loditzen.

Irurogei ta bost urte betetzean, 1981 urtean, bere lanbidetik lan-saritu edo jubilatatu egin zanean, Mondragoiko Udalak omenaldi eder bat eskeiñi zion ainbat urtean bere langille prestu izan zuen kalezaiñari, beste ospakizunen artean beraren bertso sorta bat argitaratuz, *Nekez bada ere* izenburuarekin. Txukun eta dotore osatutako bilduma da, aurretik zenbait idazleren aurkezpenak dituela, Mondragoiko Kalezain au nor izan dan adieraziz.

Nitaz Jose Letona adiskidea oroitu zan, olako liburua pozik jasoko nuela pentsatuta, eta korreoz bialdu zidan. Gustora artu nuela esan bearrik ez da. Begiratu bat eman nion bereala, eta onela esan nuen nere artean: «Egunen batean Auspoak plazaratu bearko zuen liburu au; baiña argitara atera da, eta orain lan bat gutxiago guretzat.». Ala, apalera jaso nuen eta an egon da urteetan.

Baiña 2007-ko bukaera aldera uste gabeko telefono-deia izan nuen: Jose Manuel Arriolaren erraiña zan, Julia: aitagarrebaren bertsoak, danak edo geienak, beraren seme Jose Marik bilduak zituela; leen argitaratutako *Nekez bada ere* liburuan sail asko falta zala, eta ea Auspoa Liburutegian danak plazaratzerik bai al zegoen.

Bilduma ori bialtzeko, bada, erantzun nion, eta zer egin zitekeen orduan erabakiko genuela.

Pakete lodikote bat berealaxe etorri zitzaidan Xabierrera. Arriolaren bertso-bilduma ori zan, noski. Gain-begiratu bat ematen asi nintzaion eta *Nekez bada ere* liburuan falta ziran sail asko ikusi nituen. Pentsa: leengo liburu orrek, *Nekez bada ere* izenekoak, 751 bertso ditu guztira; oraingo onek, berriz, 1874.

Argitaratzea erabaki eta ekin nion lanari: ordenagailluz banaka-banaka bertso guztiak pasatzeari, alegia. Baiña ainbesteko pilla ez da eseri-aldi batean kopiatzen. Are gutxiago, beste lan batzuk esku artean baldin badituzu. Ala, urte erdi bat joan zait, gutxienez, zeregin ori bukatzerako.

Bertsoak kronolojiari begiratzuz eratu ditut, zaarretetik asi eta berrienera arte, alegia, sail bakoitzaren oiñean argitaratu zan eguna edo urtea ezarritz. Egille baten bertso gintzaren nundik norakoak orrela ikusten baitira ondoen.

Liburu onen iturriak, berriz, onako auek izan dira:

a) egunkari eta aldizkarietatik artu eta artxibatutako paper-punta edo errekorreak;

b) *Nekez bada ere* liburua;

c) Arriolaren seme Jose Marik bialdutako saillak.

Danen artean, leen ere esan degunez, 1874 bertsoa bilduma osatzen dute.

Leen esan bezela, *Nekez bada ere* liburu orren asieran Arriolari buruzko idazlan batzuk datoz: leenengo, Mondragoiko orduko alkate jaunak egiten duen aurkezpena; bigarren, *Joxe Manuel Arriolaren aipamena*, egillearen firmarik gabekoa eta gure Kalezaiñaren bizitzaren berri zeatz-meatz ematen duena; irugarren, Leintzko bertsozaleak eskeintzen dioten bertso-sailla; urrena, Basarri zanaren lan labur eta mamitsu bat; eta, azkenik, Juan Mari Lekuona zanak liburuari egin zion kritika sakon eta baliotsua. Oiek danak kopiatu egin ditugu eta liburu oni atari bezela erantsi, osagarri ezin egokiagoa diranez. Idazlan oietan aurkituko du irakurleak Arriolari buruzko nai ainbat xeetasun eta berri. Ortaz gaiñera, bertsolari batzuek, beraren lagun eta adiskideak noski, bertso-sail

batzuk eskeiñi zizkioten Arriolari, eta oiek ere atari gisako ortan sartu nai izan ditugu.

Gure mendi malkarretan beera datozen errekatxoak beeko sako-
nean bildu eta ibai ederra egiten duten bezelaxe, bilduma au ere
andik-emendik etorritako puska askorekin osatua da, lareun orrial-
de pasa dituen liburu mardula borobildu arte. Bertso-kutxa zabala,
mamitsu eta aberatsa degu, zalantzarik gabe.

Altxor ori egilleari eskeintzen diogu leenengo, bere larogei ta
amabi urterekin ondo merezitako gozamen ederra izan dezan; eta
bertsozale jendeari urrango, onelako bertso-bilduma gustagarri
izango zaion itxaropen osoz. Bertso sail auek danak libururako
prestatzen guk gozatu degun aiñaxe goza dezatela bai egilleak eta
bai irakurleak.

A. Z.

Ezkonberritan Igeldon.

Joxe Manuel Arriolari

Alkate jaunaren agurra

Joxe Manuel:

Joxe Manuel gure kalezaiñak, berari gogozko zaion deitura erabiliz agur esaten digu.

Berrogei urte luzetan, eguzki eta edur, otz eta beroak sufrituz, gure herriko kaleak korritu ondoren, Joxe Manueli zahardadea hartzeko garaia heldu zaio.

Bizitza oso bat eskaini dio herrizaintza lanari, bere lanbidea mailla haundi batetara igoaz, nekez ikusi ohi den neurrira.

Zenbat pasadizu eta kontakizun, zenbat ilusio eta ezbehar, poz eta atsekabe, gure Arrasate honen erromesbideetan gerraosteko gose eta bildurrezko denbora ilun haietatik! Zenbat aldakizunen lekuko ez ote zaigu izan gure adiskidea erdi baseritar erdi industriadun zen herri koskor hartatik, gaur egunean lau bider haundiago eta ia erabat industria leku bihurtu den herri puska honetaraino.

Herritarren zerbitzura egon den bizitza, guztiekiko errespetuz betea eta guztiengandik errespetatua, bere lanari zegokion eginbeharra salbuespenik gabe betetzen saiatu dena.

Zahar eta gazteok gogoratzen dugu eta gogoratuko gara Joxe Manuelek utzi digun irudi jatorraz eta, orobat, bere ateraldi, pasadizu eta han eta hemen agertutako hainbeste bertso paper gogoan izango ditugu, guzti hori baita gizon honek beti erakutsi digun jatorrizko argitasun eta sen haundiaren fruitu.

Mondragoetar guztien nahiaren oihartzuna harturik eta bere lan eskergaren ordain apal bezala, udaletxeak omenaldi bat eratu nahi izan dio, kalezain zintzo, bertsolari trebe eta, oroz gainetik, gizon jator, arduradun, soil eta leial denari. Jauna, zuregandik du ohore gure herriak!

Jose Antonio Ardanza Garro, alkatea
(*Nekez bada ere* liburuaren atarian.)

Joxe Manuel Arriolaren aipamena

Arrasatetarrok geure-geurea dela uste dugun kalezaina, Arbil menditxoaren babesean, Debako itsasoaren kresal haizeak laztantzen duen Goikoetxe baserrian, 1916garren ekainaren 15ean munduratu zen.

Garai hartan Deban zen ikastolan lehenbiziko hizkiak eta kristau ikasbidea euskeraz ikasi ondoren, lau erreglak, irakurtze ikaste eta abar. orain E. G. B. deritzaion antzeko ikasketak erderaz egin zituen. Ordu erdi inguruko bidean joaten zen bere baserritik herriko ikastetxe hartara, bidean txorien abesti eta itsasoko olatuen oihu zakarrak adituz. Ikasketak tarte zirela etxeko lanetan ere saiatu beharra izaten zuen eta ongi gogoratzen da baserrian bazituztela horrelako abere edo zezen jotelariak, eta esaten du Joxe Manuelek nola haiekin herriz herri sokamuturra deritzaion festak egiten zituzten, bati baino gehiagori kolperik, astindurik eta fraka puskaturik izaten zela dio, eta pozik gainera hezurrik hausten ez zenean. Bestalde, ardiak ere bazituzten, eta Joxe Manueli ardiak gehiago gustatzen omen zitzaizkion beste behi-zezen bihurriok baino. Hargatik artzantzan gehiago saiatzen zen.

Hogei urte zituela zoritxarreko gerra maltzur harek parean arrapatu zuen eta, hainbeste maite zuen sendi eta Goikoetxe baserria utzirik, gudaritzarako dei egin ziotenean, alde beharra izan zuen, naiz eta lana ugari izan; besarkada maitakor bat malkoak begietan zituala sendi guztiari eskeini ondoren, Afrika alderako bideak hartu behar izan zituan. Bi hilabete Marruekoson igaro ondoren, Brunete eta Belchiteko frenteeetan ibili zen: zoritxarrez han hartua badu gerra nazkagarriaren ezaugarri bat: bertan zauritu zuten eta gaur ere eza-gun dira bere gorputzean harek utzitako arrastoak.

Guda ondoren Arrasatera

Gudak utzi zion elbarritasunagatik. bere lanpostua aukeratzeko bidea jarri zioten Joxe Manueli eta Arrasatera kalezai etor-

tzea erabaki zuen; 1939garren urtean gure herrizainen taldean sartu zen.

Garai hartan hemen zegoen ekipoa honakoa zen edo honela osatzen zen.

Migel Mendieta (Migel Aundi). hau zuzendari bezala; Boni Zubialdea edo “Torres” deitzen ziotena; Martin Bengoa (“Mietza”); Eugenio Barrutiabengoa (“Arbe”) eta Martín Zubizarreta (“Billafre”).

Garai hartan Arrasatek 8.600 bat biztanle zituela; Joxe Manuelek hartu zuen herri zainaren makila, txapel gorria eta baita 250 peztako hileko soldata ere.

Bere sarrera, leku berrian ohi den bezala, gogor samarra izan zela esan digu, baina bere borondate guztia jarri zuela ahal zuen ondoena lan egiteko, batez ere guztiei berdin berak ahal zuena eskeniaz.

Garai hartan berak izaten zituen lan askoren artean, batzuek aipatuko ditugu laburki: Mutikoak beti bezala gaiztoak zirela eta galerazita zeuden tokietan pelotan jokatzen ibiltzen zirenean, toki haietara joan behar izaten zuela, batez ere eliza eta hospitaleko ataritan eta abar; gaur gizon eginik aita diren askori bere makila erakutsiko zien Joxe Manuelek; orduko errua ezagutzera heldu direnak begirune haundia diote.

Bestalde, atez ate kobratu behar izaten zituen errezibo batzuek; aipatzen ditu etxe askotan ogia erosteko dirua falta eta bera papera-ekin diru eskean joan baharrak min haundia ematen ziola, baina bera agindutakoa egiteko zegoela; behin baino gehiagotan bihotzak palast egingo zion gure gizon jator horri!

Zalantzik gabe munduaren aldakuntza haundi baten testigu dugu Arriola. Kalean gaizki utzita zeuden astoengaitik beren jabe-ari multa kendu behar izaten zien; etxez-etxe esnea eta barazkiak partitzen ibiltzen ziren etxeoandreek etzuten beti begi onez ikusiko, baina hau ere bere gainetik zeudenak agintzen zioten. Gaur ko-txea aparkatu ezinez jarri gera, eta behin baino gehiagotan asto jabe haien semeei emango zien disgustoa gaizki aparkaturiko auto edo motorrarenegaitik.

Bertsolaria

Joxe Manuel langile bezala kalezaia badugu ere, atsedean alditan bertso idazlea dugu. Bihotzeko sentipenak tajuz paperean ipintzen dakiena.

Lan hontan duela hogeit bat urte azaldu bazitzaigun ere, hontako afiziua oso gaztetakoa duela esaten du. Dudarik gabe, orain idatzi bakarrik egiten badu ere, Deba aldean ardiekin ibiltzen zen garaian haizeari jaurtiak egunsentiko txori kantu haiei erantzunez zenbat izango ote ditu?

Azken hogeit urte hauetan eginak ditu ehun bertso paperetik gora; hauetatik asko izan dira publikatuak Arantzazuko aldizkarian, *El Diario Vasco* eta *La Voz* egunkarietan. Horrela ezagutu dugu Joxe Manuel bertso jartzaile bezala. Beste zenbait bertso polit ere baditu eginak eta hauek ezagutuzeko aukera ez da urrun Udaletxeari esker, bere omenaldirako argitaratuko bait dira. Ertzain dabilen garaian ere baliatu izan da bertsoaren bidez oker dabiltezenak zuzentzen; begira zer asma zuen gure bertsolariak.

Joxe Manuelek ondotoxko zekien zirkulazioko baimenik gabe Frai Rufino herriko kaleetan zear ibiltzen zela bere motor edo Vesparekin, eta sotanadun bateri multa kolpera ezartzea baino ego-kiago irudituz zitzaion honako bertso idatzia bialtzea:

Frantziskotarrik horrelakorik
zanik ez nuan pentsatzen:
bere jantzien konfiantzara
karnet gabe konduzitzen;
gizonak jarri ditun legeak
alde batera baztertzen.
Jaunak jarriak era horretan
erreza ahal da betetzen?

Konbentuko praileok nahiko parre egin omen zuten bertso hau irakurtzean, baina Frai Rufinok han eduki zuen bere motorra aparaturik; ez zen gehiago ausartu motorrean kaleratzen, bere karnet eta dokumentazio guztiak zuzendu artean... Horra gure ertzain bertsolariak oker zebilen frailea multarik gabe zuzendu!

Gizon zintzoa, apala eta esker onekoa

Laburki esateko, ez dago edozein herritarri galdetu besterik, gure kalezainaren doai nabarmenak zeintzu diren jakiteko. Arriola guztiok ezagutzen dugu eta ondotxo dakigu beti izen dela premian dagoenaren laguntzailea; bestalde, gizon zintzo, apal eta zuzentasunaren ispilu bat da gure herrian, Azkenik, horra beste doai bat gehiago ere agirian: eskerronekoa, Joxe Manuelek Arrasateko herri osoari eskeini nahi izan dio, bere bihotz barruko maitasunak eragirik sortu dituen bi bertso auk eskerronez:

Jarraitu nahia ezta nahikoa
orain arteko arretan,
lansaritzera iritsi dana
urruti da indarretan.
Somatutzean hainbat goramen
nere alde bazterretan,
Arrasatekin bizi guztiko
aurkitutzen naiz zorretan.

Buruan daukat zerbait berezi
Arrasatek baduala,
hainbat urtean bere altzoan
hementxe gorde nauala.
Aitortzen dizut esker oneko
zuregana nagoala,
gogo on hutsez baldin bada're
erantzun nai dizudala.

Nekez bada ere liburua

Leintzko bertsozaleak

Joxe Manuel errizaina eskertu nahian

1

Udaletxetik haizeak dakar
egun haundi baten hotsa,
Santomasetan berotu nahi du
negu gogorreko hotza.
Leintzko bertso zaleak ezin
isildu gure ahotsa,
Joxe Manuel, zurekin bat ein
nahi dugu gure bihotza.

2

Gizon apal bat zara herrian,
zintzoa eta garbia,
zuzen ipintzen ahaleginduaz
oker dabilen jendia;
atseden ordu daukazunean
bertso idazle trebia,
omen batekin ez da ordaintzen
zuk egin duzun guztia.

3

Goizean sasoiz irten oi duzu
zure etxetik kalera,
ardietara artzai jator bat
ateratzen dan antzera,
batenbat premiz aurkitzen bada
esku bat eskeinitzera;
zorionean etorri zinan
Debatik Arrasatera.

4

Itxuraz gordin zauden artean
urteak igaro dia,
eta zuk ere somatu duzu
eindako lanen kargia;
naiz herriak zail izango duen
beste berdin bat jartzia,
Joxe Manuel, zartzaro on bat
daukazu irabazia.

5

Hainbat urtean saia ondoren
Arrasaten serbitzari,
betiko agur ein nahi diozu
herri zainen trajeari;
baina mesedez lagun zaiguzu
zeure premiz gaudenori,
irakurtzeko zai gaude eta
bertsoak idazten segi.

6

Aldizkari ta egunkaritan
azaldu zara aldizka,
bertsoen bidez erakutsiaz
barruan daukazun kezka;
herria eta euskaragatik
eginaz ahal duzun pizka,
horrekin zenbat on egin duzun
guk ezin gentzake juzga.

7

Benetan txalogarria dugu
zuk egin diguzun lana,
baina ez ahaztu Iparragirrek
aspaldi zela esana:
eman ta zabal zazu frutua
gero´re ahal dezun dana,
doai eder hori ez duzu Jaunak
gordetzekotan emana.

8

Lan horietan zu ez zerala
txaloen bila ibili,
behar bezala ezautzen zaitun
euskaldun harek badaki;
baina entzunik gainean dela
omenaldi eder hori,
zorretan gaude eta leku bat
bertan nahi dugu eduki.

9

Hazia erainik sortutzen dira
ondorenean frutuak,
kukurrukua jo berri dira
Almeneko mutikuak;
zugandik zerbait jasoko zuten
hor ari diren maixuak,
horra arbola gordin dagola
alboan sortu kimuak.

10

Ezjakin batzuk lan ona eiten
ez da izaten xamurra,
Guk badakigu hau ere ez dela
zuk merezi hain jatorra;
baina sinistu hor dagoela
guk gaur ahal dugun apurra,
ta hartu Leintzko bertsozaleen
besarkada maitakorrra.

Nekez bada ere liburua

Joxe Manuel Arriola

Joxe Manuel Arriola Arrasateko ertzain edo “polizi” izan da berrogei urtean. Orain, garaia eldu zaiolarik, lansaridun edo “jubilatuen” saillera pasako da.

Arrasatearrak ertzain bezela ezagutzen zuten. Gizon zuzen eta lege betetzaille berdingabekotzat.

Joxe Manuelentzat, izan ere, bere eginkizunak osoki betetzea izan da kezka nagusia.

Ori baiño zerbait geiago izan ordea Arriola: bertsolaria. Joxe Manuelen berezko zaletasun onen berririk etzuten Arrasaten. Neretzat etzan batere arrigarri. Itziarko “Zubeltzu” zanaren illoba baita Joxe Manuel, Eta Zubeltzu etzan nolanaiko bertsolaria. Ez orixe!

Amabost urte inguru nituala egin nuan arekin nere bertso saioa. Etxez kanpo nik egindakoetan, lenengoa uraxe izango zan, seguru asko. Gogoan det Arruako “Agote” tabernan zala; Gogoan det Ibañarrietako erromerian izan giñala.

Lagun Uztapide ta ni urte luzeetan ibili giñan urtean bitan Arrasatera kantatzera joanaz: Ama Sortzez Garbiaren egunean eta Santo Tomas bigarreanean. “Josemaritarren” taldeak eramaten ginduan lenengo. Gerora, Udaletxeak ere bai. Maite ginduzten gu arrasatearrak, eta bai guk ere aiek. Etxean bezela aurkitzen giñan an, gure onetan zer egin ezin asmatu ibiltzen ziran-eta.

Libre zituan une guztietan, Joxe Manuel gure ingurura biltzen zan. Bereala antzeman genion zenbat gozatzen zuan bertsoak entzunez.

Geroztik, azken urte auetan batez ere, arek moldatutako bertso asko iritsi da nere eskuetara. Gero, nere bidez, *El Diario Vasco* egunkarian ikusten zuten argia.

Bein da berriro, liburu ontan izango dezute aiek irakurtzen era.

Bertsolari baten kritika egitea ez dagokit neri. Juan Mari Lekuona jaun agurgarriak artu du beregain egiteko au.

Zoriontzen zaitut biotzez, Joxe Manuel, ain ertzain edo “polizi” txalogarria izan zeralako. Ondoren datozenak badute zugandik zer ikasi. Berrogei urteko zure serbitzuak or dira lekuko edo “testigu”. Asmatuko dute zu eredutzat (ejemplo) artzen zaituztenak.

Zoriontzen zaitut, baitere, ta bereziki, zeure betiko zaletasunari egoak zabalduz ainbat bertso eder moldatu dezulako.

Bersarkadarik anaikorrena, ta... urte on askotarako!

Gure izkuntzak zenbat eskertzen zaituan ez dago esan bearrik.

Zorionak zuri ere, Arrasate, alako gizonari alako onoreak egin dizkiotzulako.

Basarri

Nekez bada ere liburua

Arriolaren bertsozko lana

Bertsozaleontzat aspaldidanik ezaguna da Joxe Manuel Arriola. Bere bertsozko lanak or dabilta izparringi eta aldizkarietan. “Mondragoiko Kalezaiña” izenordearekin izenpetzen ditu bere idazlanak, izenordea ogibidetik artzen duela. Eta aspaldiko bertsolari au bertso-liburu batekin datorkigu. *Nekez bada ere* deritzan sortarekin. Egileak urteen buruan osatu eta argitaratu dituen bertsoen bidez ornitutako bertso-bilduma dugu.

Liburu irakurri aurretik ere, aurkibidean begiratuta bakarrik, antza ematen zaio zer nolako itxura dakarren idazlan berriak. Gaien izenburuak irakurri utsez jabetzen gera, liburuan aipatzen direla azken urteotan gure artean gertatu eta sentitu izan diren amaika gauza; eta gure arteko ekintzak, kezak eta berriak kantagai biurtu direla Arriolaren liburu berrian.

Idazlanaren aurkezpena egiteko, bi alderdi ukituko ditut batez ere: leenengo, Arriolaren poesi mota mugatu, adierazi eta izendatuko dugu; eta bigarren urratsaldi batean, liburu berriaren zenbait alderdi xee markatuko ditugu, berauek aipatuz eta balioztatuz.

1.- Arriola, bertsolari kronikagillea

Joxe Manuel Arriola Arrasateko bertsolari kronikagillea dugu leenik. Bere erriko historia zaarra aipatzen duen arren. gaurko gaiak ditu batez ere aotan: Arrasateko arazoak, kultur ekintzak, gizon ospetsuak bezala gizon errikoiak ere bai, festak, urte-giroak, erlijio-bizitza, sozio-politikazko aldakuntzak eta abar. Alderdi onetatik begiratuta, oso aberatsa gelditzen da liburua; eta jakingarria ere bai, adin eta kultura jakiñeko giza estratoaren pentsaera eta jokamoldea ematen dizkigunez.

Baiña Arrasate ezezik, Euskal Erri osoa kantagai du Arriolak. Emen aurkitzen ditugu euskaldungoaren inguru bizi izan ditugun gertakizun gogoangarriak: politika urbilleko esturak eta larrialdiak,

azpi-egiturazko langintzak eta aurrerapidea, erlijio.giroko gertaerak eta jaiarak, gaurko gizon ospetsuak, bertsolari, arrijasotzaille, jakintsu, soiñujole eta abar, gaurrengungo arazoak, egin diren auteskunde eta txapelketak, gure gizartea ukitu duten berri ozenak, ala nola, Ortuellako eztanda, euskaldunek Everesten egiña, Aozaraza eta Erkizia aldaretan jartzea, eta abar.

Itz batean esateko, Joxe Manuel Arriola bertsolari kronikagillea dugu, bere garaiko gertakizun nabarienen berri-emaille, eta erri literaturaren mailla apalean eman ere, usariozko zentsu ona sartuz eta erabiliz gauzei buruzko ikusmoldean. Alderdi au dela uste dut nabariena, eta aipagarriena ere bai, bear bada, eskuartean dugun bertso-bilduman. Erritik eta erriarentzat landua, lekuan lekuko gertaerak aipatzen dira, gaiaren inguru erriak marmarioan esaten duena ere bertsoan bilduz.

Arriolaren lana balioztatzeko, bearrezko jotzen dugu kronikagintzan jardun duten bertsolarietara buruz esan dena gogoratzea. Gauza jakina da, usariozko bertsolarietara, gutxi edo asko, kronikari loturik dagoela. Gai oni buruz jakingarri asko aurki daitezke *La "Crónica" en la poesía vasca* deritzan J. M. Leizaolaren liburuan. Egille onen aburuz, "kronikek" poesi mota bat osatzen dute euskal poesigintzan; eta ezaugarri bereziak ditu euskal poesiazko kronikagintza onek.

Besanga orren adarra da Arriolaren bertsoagintza. Bein baiño geiagotan sarrerako urtealdi aipamenak danak kronika zentzu garbia: "Milla beratzireun / au da amabigarrena", eta orrela askotan. Eta sarrerako esaldiak ezezik, kantagia bera ere urbillekoa izanak kronikaren eitea ematen dio Kalezaiñaren bertso-saioari, aipatutako berriak urte berean gertatuak direnez, eta egilleak berak gertakizunetan nolerebait parte artzen duela. Une historikoak sortzen du gaia, eta une historikoari egokitzen ere zaio bertsozko lana. Au dela esan dut Arriolaren ezaugarriak bereziak; eta esan dezadan, baita ere, doai onen inguru doazela bere merituak eta mugapenak.

2.- Arriola eta kazetaritza

Kronikagintzaren barruan, badu beste berezikuntzarik Arriolaren idazlanak. Kronikagilleena ezezik, kazetariena ere nolerebait badela esango nuke *Nekez bada ere* izeneko liburua.

Leizaolak, aipatutako bere liburuan, garai desberdiñetako egileen kronika-itxurazko ereduak aukeratzen dizkigu; eta eredu desberdin orien arabera, poesi kronikak sailkatzen ditu. Sail berezi auek aipatzen dizkigu; kronika politikoak, “berrizabaltzailleak”, erriko gertaerei buruzkoak, erailketez mintzo direnak, kirolei buruzkoak, gizartea, festak eta abar aipatzen dituztenak.

Eta oarturik gaude sail auek guztiak Arriolak aipatzen dizkigula orain argitaratu digun liburuan. Orregaitik esango nuke kazetaritzatik ere baduela Joxe Manuelen bertsozko lanak. Askotan gertakizunaren aipamen laburra egingo digu, eta beste batzutan begiratu batean gai xumeak diruditen albisteak emango dizkigu. Eta gaiaren aipamen laburra bezala, mamiaren xumetasuna kazetaritzaren ispillu izan daiteke, egunerokotasunaren gurgillean oretutako bertso xeea. Dena kezataritza baten moduko ildotik, liburua bera urtealdi onetako dokumentu xume baina iraunkorra gertatzen dela.

Arrasateko bertsolariak egindako kazetaritza onek, bistan da Basarriren idazlanarekin duen zerikusia. Denok dakigu zenbateraiñoeko lekua ematen dion Basarrik bertsolaritzari, bai izparringietan, bai irratsaioetan. Ogibidez kazetaria izanik, Basarri dugu, noski, “kronika” izeneko bertsogintza oparoenik eta ondoenik landu duena. Basarriren itzalpean egin da ez gutxi Arriolaren bertsogintza. Basarrirenaren bidetik doa. Eta ez dugu aaztu bear, Basarriren izparringi atalean argitaratu izan direla Arrasateko Kaleizaiñaren bertsorik geienak.

3.- Arrasateko bertsolaria

Irugarrenez Arriolak kronikagintzan eta kazetaritzan ezezik, beste lan bat ere osabetetzen digu bertsozko zerbitzuan: Arrasateko bertsolaria ere bada bera. San Joanetan dela, Eguberrietan dela, mendeurrenetan dela, omenaldietan dela, Arriolak an eskaiñiko du bere bertso-saioa, erriak itsumustuan bizi dituen sentierak ernatuz eta neurtitzetan gorpuztuz. Erriko gertakari sonatuek bertsozko aipamena artzen dute Arrasaten Joxe Manuelen aotan.

Zeregin onetan eduki izan du biderakuslerik eta aurrekorik. Besteak beste eta adibide modura, Jose Bizente Etxegaray datorkit

burura. Donostiarra zen bera. Eta bertan bizi zenez, letraz jazten eta osatzen ditu iriburuko festak, batez ere Iñauteriak eta Eguberriak. Edozein gertakari edo festa ospatzen zelako, zerbait idatzi bear zenean, Etxegarayrengana jotzen zuten. Berak idazten zituen elize-tarako bear ziren eguberri kantak, iñauterietako koplak, jaikizune-tarako gorazarre eta zortzikoak, teatroetan eta atez ate kantatu bear zituzten enkarguzko bertsoak eta antzeko unetarako bear ziren beste bertsozko lanak.

Beste neurri eta giro batean bada ere, berdintsu egin du Arrasaten Joxe Manuel Arriolak. Etorkiña izanik ere, mondragoitar egiñik dauka bere burua. Eta erritarrek eskatu alean, Arrasateko bertsolari erritarra izan da, egun aunditan Arrasateri kantuzko zerbitzua eskaintzen diola, bertako bertsolari urbilla gertatzen dela. Festa giroan koplari izan da, erriari jai egitera dei egiñez. Erritarren egintzak eta esenpluak gogoragarri egin direnetan, kantari epikoa egin da, erria eta gizonak goratuz. Eta zerbait salatu bearra ikusi duenean, berriz, ez da isildu bere kontzientziaren aotsa, tradiziozko ikusmoldearen aritik.

Literatur balioak alde batera utziz, Arrasatek liburu onetan argi eta garbi ikus dezake nor izan den bere kantaria, bere bertsozko zerbitzaria, egoerak, sentierak, kezkak eta asmoak euskarazko molde zaarretan moldatu eta eskaini dizkion erri kantaria.

4.- Beste alderdi eta mugapenak

Egillearen liburu onek aurkezten dituen alderdi zabalak aipatu ondoren, ala nola bertso-mota eta Arriolaren bertsolari-langintza, orain beste zenbait xeetasun aipa dezagun, literaturaren aldetik aipatu ere: argitara-lekuak, gaiak, teknika, esaerak, giza legea eta utsuneak.

Asierako oarkizun bezela, J. M. Leizaolak gorago aipatu dugun liburuan dakarrena esango dugu: *“Más que finezas de lenguaje, aunque su rítmica no tenga nada de descuidada a serlo posible al poeta, se quieren esos detalles humanos propios del periodismo de nuestros días”*. Emen esaten dena Arriolari bere neurri batean ezarritz, ongitxo esplika daitezke Kalezaiñaren bilduman ikus daitezkeen doaiak eta utsuneak.

4.1.- Argitalekuak

Egillearen jokabideaz jabetzeko, gauza arretagarria da berak bertsoak argitaratzeko eduki duen zaletasuna eta apeta. Bere bertsozko lan guzti auek non edo an idatzirik datoz, bilduman datozenak beintzat. Asko eta asko egunkarietan, batez ere *La Voz de España*-n eta *El Diario Vasco*-n. Dударik gabe Basarriren ibilpideari jarraituz doa Arriolaren leku-aldaketa au ere, Basarriren idaztxokoa izan denez geienetan Joxe Manuelen bertsoak argitaratzeko lekua.

Baita ere oso gogozko lekua du *Aranzazu* aldizkaria, bertan bertso mordoska ematen digularik. Gero *Goiz-Argi*, *Zeruko Argia*, *Hoja del Lunes*, *Besaide Mendizale Elkartearen Aldizkaria*, *Arrasate* aldizkaria eta beste zenbait idaztoki izan dira Arriolak bere saioak argitaratu dituen lekua.

Arriolak ez zuen gordean zeukan bertsozik, bilduma argitaratzeko garaia iritsi zaionean. Eta berantetsia dator, gaiñera, liburu plazaratzeko garaian, *Nekez bada ere* izenburu esanaitzuan mamitu duelako bere pentsakizun nagusia. Emen ikusten da egilleak irakurlegoarekin arreman biziak edukitzeko daukan gogoia; eta urteen buruan, gogo oni atxikiz eta etengabe arituz, bete duen lan oparoa.

4.2.- Gaiak

Gaiei bagagozkio, berriz, Arriolak badirudi kanpoko berriei eta arazoei geiago erantzuten diela barruko kezkei eta esan-gogoei baiño. Askotan aipatzen du gai billa dabillela, zerbait kantatuko lukeelakoan dagoela; “Esangairikan sortu ezkerro / gu segituan kantura”.

Eta gai sakonak baiño naiago ditu, gai orokorrak baiño naiago, jendarteko gaiak, jendea ukitzen duten albisteak, egunetik egunera sortzen diren kontaerak, jendearen kontzientzia arakatzen duten kezkek. Zai dago Arriola, albora begira (Kalezaiñ, onetan ere), aotan bor-borka dabillen mintzagaia jaso, landu eta bertso biurtzeko asmoz.

Berak zer pentsatzen duen jakiteko saio jakin batean baiño obeto ikus daiteke liburu osoan zear. Bere pentsamolde errikoia an

eta emen banatua agertzen da. Baiña oso berezia eta jakingarria du gauzei buruz jalgitzen duen usuariozko pentsamoldea.

4.3. Teknika

Bertsogintzari begiratzen badiogu, bere teknika landua ez dela bistan da. Oztopoak aurki daitezke an edo emen bertsoak irakurtzeko garaian, batez ere irakurlea bertso landuetara isuria dagoenean. Oztopoak idazkera txukun eta biribillaren aldetik, desberdintasunaren aldetik, teknika zeatzaren aldetik. Arriola ez da bertsogintza biribiltzen eta paillakatzen ibiltzen den orietakoa; ez da ertilarri fiña eta erabatekoa, Bilintx edo Xalbador bezala. Bertso landua baiño geiago bertso bizia egiten duen orietakoa dugu Arriola.

Utsunerik nabariena, bear bada, bertsoaren bukaeran nabari zaio. Denok dakigu azkenak duen garrantzia bertsoaren ederra eta osoa erabakitzekeo garaian. Joxe Manuelek, ordea, badirudi zenbaitan bear bezala zizelkatu gabe uzten duela azken esaera.

Ala ere, oro ar, merezimendu ederrekoa dela esan bear Arriolaren bertsogintza. Usuariozko bertso-moldeak erabiltzen ditu beti, zortziko nagusia eta zortziko txikia nagusitzen direla. Erabiltzen ditu, baita ere, bederatzi puntukoa eta koplak bikoitz autsia “Aizak, i mutil mañontzi”. Eta, ene gustorako, ez dira motelagoak zortziko txikian osatzen dituen saioa eta esaera xeeak.

4.4.- Esaerak

Ezertan gustagarri bada Arriolaren liburu au, esaldi-esaeretan ote dagoen nago: auek bikaiñak dira, otin zaarrekoak, jatorrak baiño jatorragoak askotan. Milla esaldi aurki daitezke, arretagarri direnak. Zenbait balioztatze eta gogoeta ez daiteke esaldi egokia- goz egin. Adibide soil batzuk andik eta emendik artuko ditut: “etxe- rikan etzuan / nekatutzen bate”; “ikasitzea ona da baiña / biotz pixka bat ere bai”; “argi guztia ixio ta ere / alare bazter illunak”; “ez gaude libre, asko duanak / eman dezala esanda”; “zu aspaldian etzana baiña / izena ordea zutik”; “bukutzen ez dan erromeria / beti galga berdintsua”; “oiñak urratuz iritsi obe / txarragoa bada ere”; “gorputzez dira diferenteak / biotzez antzerakoak”; “alper-alperrik

ariko gera / larrosekin ametsetan”; “baiña premiak ez du txantxaririk”; “ogibidea sortu zalea, / eliz-gizona bestetik” (Don Jose Mariaz)...

Idazkeran eta teknikan utsuneak nabari bazaizkio ere, usterik gutxienean aurkientza arrigarririk egingo duzu ezarian-ezariko irakurkeran. Izketaren aldetik oso urrutitik artua du mintzoaren iturria. Eta esaldi askotan arridura sortzen digu Joxe Manuelek, eta gustagarria gertatzen da, gaurregun gero eta gutxiago entzuten den antziñako euskera errikoi eta aberatsa, usariozko mintzamoldea.

4.5.- Giza-legea

Bestalde, eskertzekoa da. baita ere, adierazten digun giza-legea. Jasotzen duen komentarioa erri maillakoa dela esan bear; baiña beretik ari denean. Arriolak irakaspide sakona eta oparoa du guretzat. Usariozko giza-legetik dabil beti, berau errez mamitzen duela, eta beretik aise dariola gaia, jatortasunik sendoenean.

Eta giza-legea aipatzen eta adierazten benetan iaioa dela esan bear, emen ematen den bertsozko dotriña. Oso gustoko gaiak zaizkio famili artekoak, erritasuna eta errigintza, euskal kultura, erlijio bizitza, lana, lagunartea, festa, itz batean, usariozko ikusmolde zaarra bezain gizatasunez betea dakar, funtsezko gaiak erabiltzen dituela.

5.- Azkena

Altxor ederra dela esan bear Joxe Manuel Arriolaren bertsozko lana. Kontatzen diguna, erriak gure garaian bizi izan duen historia apala da, baiña urbilletik idatzia eta adierazia, gertaeren joaneran etengabe emana.

Komentario bezala, oso ulerterreza gertatzen da. Irakurtzeko eroso, batez ere euskaraz gauza luzeak irakurtzeko oiturarik ez dutenentzat. Berri emaille pozgarria dugu egillea; zerbitzu ona bere langintza.

Gaur edo biar, egungo urbiltasuna igarotakoan, eta gauzak atzenduxe zaizkigunean, orduan lagungarri ona gertatutako da gure erriaren kondaira bizia azpi-azpitik ezagutu nai dutenentzat. Batez

ere aragi bizitan datoz Arrasatek ogeigarren gizaldiko azken laurdenean eduki dituen kinka eta azimiñak, krisialdiak, gizonak, erakundeak, kirolariak eta abar. Eta denboraren joanean, beste dokumentuekin batera, iturritxo bat izan daitezke, erri xeeak bizi izan zuen aldartea ezagutzeko, batez ere mondragoitarren giza aldar-teaz jabetzeko

Arriola ez da goi maillako bertso-jartzaillea. Teknika eta izkuntza poetiko landua ez dira bere doirik ezaugarrienak. Joxe Manuel erakunde bat da, bertsolari kronikagillea. Arrasateko bertsolari urbilla eta bere erriari bertsozko zerbitzua nonnai eta noiznai egiteko prest egon den bertsolaria.

Orrela ikusten dut Joxe Manuel Arriolaren bertsozko lana. Amaika bertsolarik egin izan zuen bezala, erria gozatu du, jantzi du, zerbitzatu du, kantatu du; eta au guztia egunerokotasunaren mailan, erriak bizi duen une bakoitza bertsozko moldetan emanez.

Juan Mari Lekuona

Nekez bada ere liburua

Nekez bada ere

Egilleak gogoan du aur denborak auntziña utzi zituala atzera. Arrazoi ori izan du goian agertzen dan izenburua aukeratzeko.

Obra bakarra osatzen duan obra mordoxka dira; lan zaletasunak bultza eginda aukeratu erazitako gaiak, idatzitako bertsuen gain antolatutako sariketak eta, baitare, salatu premia iritsitako arazo batzuen gain egiñak.

Bertan enplegatutako denborak preziorik ez izatean, badirudi obra garrantzizkoa ez tala, gutxi balio duala.

Dibertsio aldetik begiratuta, ordea, egillearentzat zuan balioa ezin neurtualakoa da.

Nekez bada ere liburua

Joxe Manuel Arriolari

1

Berrogei ta bi urte egiñik
Arrasateko kalezai,
atsedentzeko, Joxe Manuel,
badala uste det garai,
Lan eta kezkak utzi dituzu,
bizi zaite orain lasai,
zu guztiz ondo portatu zera,
eta erria ere bai.

2

Zuk aparteko begirapena
zenduan legearentzat,
bera betetzen etzuanikan
etzenduan artzen ontzat.
Zu ezagutzen zaituzten danak
jotzen zaituzte zuzentzat,
aberats, pobre, nagusi, morroi,
berdiñak ziran zuretzat.

3

Agindupean ibiltze ori
sarritan oi da gogorra,
zuk etzenduan beste biderik:
jokabide derrigorra.
Legez kanpora zebiltzanekin
etziñan errukiorra,
prailleak ere jasotzen zuten
merezitako zigorra.

4

Batek odolez dakarkiana
ezin baztertu zokora,
erlea beti lorera eta
bertsolaria bertsora.
Joxe Manuel, zuk etzenduan
alperrik galdu denbora,
amaika kantu moldatu zendun
zeure lan orduz kanpora.

5

Arrasateko erriak egin
dizkitzu egundokoak,
kalezai gutxi izango dira
ain gora jasotakoak.
Zer ikasbide bikaiñak diran
zuk or eskeiñitakoak,
oso bakanak izaten dira
zu zeran bezelakoak.

6

Egitekoak bete dituzu
borondaterik onenez,
zu berdintzerik ezpaizegoan
zuzentasun da ordenez.
Biotz-biotzez opa dedana
zuganako esker onez,
zartzaro on bat izan zazula
osasanik ederrenez.

Eizmenditar Iñaki, Basarri
El Diario Vasco, 1982.01.10

Joxe Manuel Arriolari

1

Oraindik orain Patxi tentatzen
bertsoak Arrasatetik,
gure Manuel Arriola au
gogoratzen da nigatik.
Nere berririk artu gabetan
omen zaude aspalditik
zu era ortan arduratzeaz
ni poztutzen naiz gogotik.

2

Xenpelar zanan bertsoarekin
zan zure ateraldia,
arrazoi dezu, neu ere ez nintzan
ori ikusi gabia.
Ortan gezurra ziola arek
zuk badakizu ordia,
ark zion eran Patxi Barberok
ez du pasatzen bidia.

3

Aitortu bear ibilitzeko
oso zalea naizena,
etxean beti zertako egon
atera nintekiena?
Laguntza zabal eskeiñiz asko
etortzen dira nigana,
baiña sinistu, andrea daukat
laguntzaillerik onena.

4

Alkar ainbeste maite degu ta
ez gerade ezagutzen.
ondo pentsatzen jarrita ori
oso zaila da sinisten.
Irtentaldiak egiten ditut,
orruntza ez naiz irixten,
alkar ikusi gabe il bear
zeu ezpazera etortzen.

5

Maitetasuna badidazula
bertsoz eman dizut traza,
baiñan alare zu zeu etzera
iñoiz agertzen Zarautza.
Gogo pixka bat artu ezkerok
ez dago biaje latza,
zure moduan banegoke ni
joango nintzake orruntza.

6

Lantegi ontan ni astearren
jarri zenitun bertsuak,
biori ere asko gustatzen
lanbide onelakuak.
Bertso onekin bukatzen dira
oraingoz nere kontuak,
Urte Berri on, agur biotzez
orain Patxi Barberuak.

Patxi Barbero, Zarautz
El Diario Vasco, 1984.01.15

Joxe Manuel Arriolaren aipamena

Ohi denez, urte hasieran jakitera eman zen 94-ko Bertsolari Egunean, urtarrilaren 23-an, omenduko direnak, gerra osteko bertso jartzaileen belau-naldia izango zela. Aurten Gipuzkoako Bertsolari Elkarteari tokatzen zitzaio-
nez lan horretaz arduratzea, bederatziko kuadrilaren barruan Joxe Manuel
Arriola. Arrasateko udaltzain izan zen hau hautatu dute omendua izango den
belaunaldi oso baten lekuko. Azken hogeitamabi urte hauetan egin dituen
ehundaka bertso paperen sari bezala har beza hain merezia duen omenaldi
hau. Zorionak!

1

Gizaldi honen hasieratik
hamaseigarren urtean,
Joxe Manuel munduratu zen
ekainan hamabostean,
Goikoetxeko baserri zaharren,
Arbil mendi babesean,
Debako itxas kresal haizeak
laztantz duen ertzean.

2

Mutil koxkortu bezain aguro
Deban ikastola baten
lau erregla ta irakurtzeaz
kristau dotriña ikasten;
tarteka berriz baserri lanak,
sari zezenak domaten,
behi zital haiek baino hobeto
zekien ardiak zaintzen.

3

Amaitutzean gaurko E. G. B.
zen antzerako karrera,
hogei urtekin guda zela ta
doa Marruekosera;
bi hilabete barru Brunete
ta Aragoiko frentera.
hango zauriak osatutzean
helden da Arrasatera.

4

Guda ondoren udaltzain dator
ekipoa osatzera,
inspektorea Migel Haundi zen
bost gizonen agintera:
Torre, Mietza, Arbe, Billafre,
Arriolakin batera;
hau probarako etorriarren
betirako bertan gera.

5

Pelotan ere ez zigun uzten
jolasten eliz ertzean,
hura espriña jotzen genduna
kalezain hau azaltzean;
txapel gorri ta makilarekin
marrajo baten antzean,
ai zer nolako terremotua,
beti zan gure atzean.

6

Hamabi urte besteik ez nitun
liburutxo bat galtzean,
behin gu pilotan ari ginela
parrokiaren ertzean;
iges ein behar izan genduen
Arriola azaltzean,
han utzi nuen manuskritoa
al dago Udaletxean?

7

Zintzo ta zuzen bete ondoren
egunez kalezain lana,
ilunabarrez bertso idazten
eten gabeko afana;
bertso kronika osatutzean
doa Basarriregana,
honek *La Voz* ta *El Diario*-n
argitaratzen zuana.

8

Eguneroko lanaren uzta
bai izan dela aparta,
nekez sortuko bertso bildumak
hor darama bere marka;
Nekez bada ere konparatzen det
bertsoz betetako arka,
lasto pixka bat badauka baina
gari onik ez du falta.

9

Nahiz une batzuk teknika aldetik
orraztu gabe dakarren,
esaldi eta esaeretan
dago denetan ederren;
lastoarekin adornatzen du
aldizka kanpo ta barren,
baina hori da gari alea
hobeto gordetzearren.

10

Euskera zaharrak dituen molde
aberats ta mardulenak,
dudarik gabe izango dira
arka horretan daudenak;
bertatik jaso ditzake batek
altxorrik oparoenak,
lasto tarteko gari onena
aukeratzen dakienak.

11

Hamabi urte orain paseak
dira jubilatuta zala,
ta mende erdi gure herrian,
hau ez da marka makala;
Joxe Manuel ondo zaintzen dan
gizon lasai ta zabala,
esango nuke bi berrogeikok
haina balio duala.

12

Lehengo batean zure aurpegira
jaurtiaz begiratua,
gogora-arazi zenidan gazte
zinaden erretratua;
aterkinak maiz konponduarren
guri ta eder askua,
hain lehun ta gazte kontserbatzeko
zein da zure sekretua?

13

Bertsolarien egunerako
aukeratu zaituztenak,
Euskal Herriko bertso-idazle
bederatzi hoberenak;
Tximelak alde ein dizu baina
egun batez ahaztu penak,
Joxe Manuel, aupa ta jaso
zorianik beroenak!

14

Brometan hasi zinan idazten,
gero benetan jarraitu,
bertso-jartzaile haundi izaten
azkenerako amaitu;
Donostian zu omendutzeak
benetan poztutzen gaitu,
jarrai idazten, *Euskera Zaharrak*
berriz omenduko zaitu.

15

Urtarrilaren hogeitairua
iritxi denez hurrera,
Joxe Manuel omendutzera
goazen Donosti aldera;
bertsozaleok ez daigun galdu
jai eder honen aukera,
txartela hartzeko deitu ezazu
azkar-azkar A. E. D.-ra.

1994-ko Urtarrilean jarriak

Patxi Goikolea

Egillearen paperetatik

Joxe Manuel Arriola adiskideari, kalezaiña izanari

1

Mundu ontako egun guztiak
beti dijoaz aurrera,
ta ekainaren amabostean
iritxi gera zurera,
Orregatikan kantu ta bertsoz
nator Mondragoi aldera,
garai bateko kalezaiñari
zorionak ematera.

2

Irurogeikin beste zortzi zuk
juxtu dituzu urtetan,
oker aundirik ez da izango
Ibai-ertz-eren ustetan.
Umore ona jarria zera
berdin jai eta astetan,
osasun onez jarraitutzea
oputzen dizut benetan.

3

Gogoan daukat alkar-ezagun
egin giñala Lurdesen,
ta egun artan geren emaztek
biok alboan giñuzen.
Mezetan bertsok nik abestu ta
guztiok entzun ziñuzten,
ordun jabetu ziñaten biok
Jexux Lete auxe nor zen.

4

Zuzenbidea artu zenidan
gutziz txukun da dotore,
eta korreoz laixter artu nun
zure *Nekez bada ere*.
Bertako bertsok badute ainbat
trixtura eta umore,
kasu bateri ta besteari
emanaz naiko kolore!

5

Liburuaren ondotik ere
or datoz zure bertsoak,
gogo biziaz jarriak dira
ta mota askotakoak.
Arretarekin kantatzen ditut
beti zuk jarritakoak,
etorri ori gorde zaizula
zerutik gure Jainkoak!

6

Azken bertsora iritxi naiz ta
uztera noa lanari,
naiz ta barruan kontatutzeko
eduki gauza ugari.
Aurrera ere jarraitu gogoz
bertsoak idazteari,
besarkada bat zuretzat eta
goraintzik emazteari!

Jexux Lete, *Ibai-ertz*
Itsasondo, 1984.06.15

Bertsoak

Mixio-igandeari

1

Urrillen ogeitabiz
igaro genduna:
lurreko beartsuen
mixio eguna;
Eleizak artarako
eratu diguna:
laguntza egiteko
bakoitzak al duna,
iritxi al dezaten
beren zoriona.

2

Kristoren ordezkoak
agertzen digundik,
ainbeste ta ainbeste
baidira oraindik,
ez fede, ez jakintza,
zer jan ez dutenik,
Mundu ontan ez dute
ezen gozamenik,
ez-ta besterako're
ez itxaropenik.

3

Zerbait lezatekenak
eztago zer esan,
zerbait sortu premian
dagonen laguntzan.
Baldin gure kazetan
goratze ezpagintzan,
garbi esan digute
lenguan eleizan,
miserablienak geu
ez gaitezen izan.

4

Ainbeste premi duan
au mundu tristia!
Zertako da gentzaken
laguntza guztia?
Guk gentzazken guztiak
ezertxo ezta,
ola mintzatzen gera
bat eta bestia,
geien balio duna
da nai izatia.

Aranzazu, 1968.02
Nekez bada ere liburua

Kalezaiñak

1

Kalezain baidamazkit
ogeitamar urte,
bertsuak eratzeko
esaten didate.
Urriak gauza asko
erakusten dute,
len baiño okerrago
egin ezpanaute.

2

Aurretik izanikan
basarritar utsa,
orduan etzan ezer
orko kalezaintza.
Zortzi ordu sartzia
etzan oso gaitza,
orain orduan baiño
nekezo gabiltza.

3

Badakit nola dion
lengo esaeriak:
arrapatuko dula
dabillen bidiak.
Neguak gauz onik ez,
gutxigo udiak,
kalezaiñaren kontra
baidabiltza biak,

4

Orduko zeregiñak
ezer etziraten,
baiña laister asi ziran
gaiztuak izaten.
Nagusien gogorik
ez nuan egiten,
«Gogor egin bear da»
esaten ziraten.

5

Esanak egin naian
biotzez artuta,
iñoiz agertua naiz
erdi erotuta.
Konfiantza osuan
aurrera sartuta,
gero irten eziñik
bakarrik galduta.

6

Oraintsu arte ia
egiten zan lana,
animalien bitartez
ia kasik dana.
Tresnak zeuzkatenak
esaten zutena:
«Zikiña besterikan
eztakarte ona».

7

Orain eztakarte
usain zikiñikan,
kendu dira astuak
kaleetatikan.
Baiñan eztago asko
gauza oberikan,
automobillak ezto
nun kabiturikan.

8

Astuak zeregiñak
ematen zituzten,
baiña orain okerro
gerade ikusten.
Tresnak kabitu ezinda
maiz dira ibilten,
gero gertatzen dana
ezta errez esaten.

9

Baldin bi badijoaz
reglak dakitenak,
amar baidijoazte
ez dakitzatenak.
Gaiñera beti azkar
jun bear dutenak,
errukarriak dira
oien ondorenak.

10

Beti badira illak
eta zaurituak,
gero bear dituzte
juez da medikuak.
Bideak ireteko
bai mekanikuak,
eraman detzatezen
tresna puskatuak.

11

Bitartean or dabil
berriz oiñezkoa,
orrentzat entzuna det
dei bat premizkoa,
asko ta askontzako
bai bearrezkoa;
eztala ta izango
nago neu naikoa.

12

Gaitz bat oso okerra:
ibilten jakin ez,
baiña okerragoa
jakiterik nai ez.
Besteren zeregiñak
ondo jakin berez,
baiña nor bereenak
erakutsita ere ez.

13

Ume baten ezbearra
arturik bitarte,
periodikotikan
aritu dirate:
La Voz-eko idazlea
gure Azkarate,
ez det uste gezurrik
jarri dunik bate.

14

Ibilten erakutsi
ez da orain arte,
umeen gurasoak,
zer iten dezute?
Ezin erakutsi zeuek
ez baidakizute,
maixu eta maestrak,
zer deizkiotzute?

Aranzazu illerokoa, 1968.05
Nekez bada ere liburua

Ezkerretik: Jose Manuel, Boni Zubialdea, Eugenio Barrutiabengoa
eta Federico Palencia

San Agustiñen bizitzari

1

Gure gidariaren
eguna ospatzean,
maitetasuna gaiñez
bero biotzean.
Bere aunditasunaz
noiznai oroitzean,
jarri gaitezen danok
umil otoitzean,
laguntza irixteko
gure eriotzean.

2

Idatzi santuetan
agertutzen dana:
Agustin etzan lendik
santua izana.
Aitz-zuloko piztien
gisa bizi zana,
zuzendari bearrik
izan etzuana,
orra gure santua-
ren aunditasuna.

3

Eroskor gezurtia
izanikan lendik,
egi uts biurtu zan
bataiatu zandik.
Jaunaren aginduai
gogoz erantzunik,
okerbide guziak
era bat utzirik,
egizko bizitza artu
gezurra ukaturik.

4

Egia zabaldutzen
asi zan lanean,
Fortunato utzi zun
mutu baztarrean,
Donato eta Manez
zerbaiten zorrean;
egiazko bidetik
joan bearrean,
Agustin, arrazoitan
zegov indarrean.

5

Lurreko ondasunak,
zerua bezela,
danontzako nai luke
izan ditezela.
Urteetatik bera
aberastu zala,
ezertxo're bererik
besterik etzala,
testamentu bearrik
beregana etzala.

6

Gure gidari maite
zintzo eta zuzen,
mesede danakgatik
esker ona lenen.
Zuregandikan gaude
ikasi bearren,
guretzat errukia
izan zazu, arren,
Aita San Agustiñen
izenean amen.

Egillearen paperetatik

Diruari

1

Gaia dagonez erabaki det
bertsoetan egitea,
gure Jainkoak eskatzen digu
alkar maite izatea,
Baldin dirurik baldin badago
estalitzen bitartea,
ziur ez nago izango danik
agindu ori betea.

2

Jaungoikoa ta dirua ala
dirua ta Jaungoikoa?
Sinisten duan batentzat ezta
galdera bearrezkoa.
Ain ona eta alguztiduna,
bakarra egiazkoa,
Bera baiño len dirua ezta
iñoiz gauza bidezkoa.

3

Baldin egitan sinisten duna
Jaungoikoagan izanik,
gai ontan ezta zalantzarikan
iñork jarri dezakenik.
Eztago itzik adierazteko
Jaunaren aunditasunik,
lur ontan ezta ezer berekin
konparatu lezakenik.

4

Guztia ezta ondo esana
len esandako itzean,
lur ontan ere itzezin leike
Jesus beraren antzean.
Ordu guztitan ari zaizkigun
bere ordezkoen klasean,
eztago beste zer konparatu
gizona izan ezean.

5

–Jaungoikoa ainbat aitatutzeko
aizu, dirua, nor zera?
–Ni oso ona, nitzaz egintza
zuzen asko egin dira.
Jartzen bazera or ainbat eta
ainbat gauzari begira,
makiñatxo bat egintza santu
nitzaz egiñak badira.

6

–Egintza onak badituala
aguro du aitortua,
baiña oraindik ez baidu eman
egintza txarren kontua.
Alper-alperrik zabiltz, dirua,
zu ez baizera santua,
zu nun zabiltzan an izaten da
gezurra ta pekatua.

7

Besteak beste oso gutxitan
ibiltzen zera neurrian:
batzutan urri eta bestetan
gaiñezka lotsagarrian.
Egintzarikan zuzenenetan
naiz guztia bearrian,
edonon eta edonoiz zabiltz
pekatuaren aurrian.

8

Arpegi txarrak zuri ez dizu
iñoiz jarriko iñork e,
irripar geio izango ziñun
portatuko baziñake.
Entzun bearra izango dezu
sarri desaida batzuk e,
zu ezpaziña alkar maiteo
askoz izango giñake.

Aranzazu, 1968.10
Nekez bada ere liburua

Berrogei ta amar urte Gipuzkoako Zaindari

1

Arantzazuko Ama Birjiña
lore guztien loria,
bertso batzuek eskeintzea da
nere biotzaren naia.
Berrogei ta amar urtean zera
Gipuzkoan Zaindaria,
ori da Zuri eskeintzen nagon
nere bertso auen gaia.

2

Zuk zaindaritza dezun lurrean
bertsolariak dituzte,
bertso geiago eskeintzea're
ezta arritzeko bate.
Len ere Zuri iñoiz bertsuak
eskeiñi izan dizkizute,
baiña etzazu eskeiñi izan
merezi dezun ainbeste.

3

Aitzarte ortan agertu ziñan
ori pitxi dotoria,
ikusita Zuk gure lurrean
arkitutzen zan premia.
Egin zenduan Euskal Erriak
bear zuan miraria,
legorte baten kiskaltzen zegon
ta egin zenion euria.

4

Zenbat olako mirari eder
Euskal Errian egiña,
ni ezin asi danak esaten
nola naizen ezjakiña.
Fede sendoa dagon tokian
gozoa eta biguiña,
ezbearra dan lekuan beti
laguntzaille atsegiña.

5

Zaindari ona eduki arren,
gure Euskal Erri zaarra,
noiznai ta nunai agertutzen da
gorrotoaren indarra.
Erri askotan iskanbilla ta
pamilietan negarra,
gure lurrean gaur ere bada
mirariaren bearra.

6

Ama on-ona, ongilleak e
beti zaizkitzu iritxi,
baiña ez dira gaizki naikoak,
izan dituzunak gutxi.
Alde batetik etsi baiño len,
beste aldetik erauntsi,
Zu egi utsa izan bai eta
ezin iñolaz irentsi.

7

Gure Zaindari zeranetikan
joanak dira urteak,
izendatua zeranetikan
berrogei ta amar beteak.
Ori dala-ta Gipuzkoako
seme-alaba maiteak
oroitzen zatzuz Zeuri eskeiñiz
zure urrezko eztaiak.

8

Seme alabak, zure urrezko
eztaiak gorde nairikan,
Zeorrengana biltzen zaizkitzu
Euskal Erri guztitikan.
Etorri gabe ezin gelditu
eziñik izan ezikan,
Ama zintzoa, esker beroak
mesede danakgatikan.

9

Beldurgarria oi da benetan
geron eroskortasuna,
Ama Birjiña eske daukagun
orduan apaltasuna.
Mesede bear geran garaian
oraindik arrotasuna.
Era berean bidezko al du
nai dunak laguntasuna?

10

Ama on orrek ikusi gero
erreguz natorkizuna,
umilki bete bear genduke
nork bere eginkizuna.
Baiña ezagutzen dezu Zuk ongi
gizonen argaltasuna.
Eskatzen dizut: eman zaiguzu
pakea ta osasuna.

11

Kristaua danik ez bedi izan
erosgogor zearoa.
Bizitza ontan bearrezkoa
zaigu laguntza beroa.
Ez uste gero naikoa danik
arrokeri ta dirua,
au bukatzean onen urrengo
bear giñuken zerua.

12

Ainbat alditan ari zaizkigu
beti gure on bearrez,
baiña entzungor egin bai eta
guk alboan utzi errez.
Ez gaitezela gero jokatu
bizitza ontan aldrebes,
ez baidegu nai emen negarrez
eta bestean negarrez.

Aranzazu, 1968.12
Nekez bada ere liburua

Ibarretako Olaetan ilketa

1

Milla lareun irurogei ta
au zan laugarren urtean.
Ganboitarren ta Oñaztarren
gudatearen ostean,
gertatu zana Mondragoetik
Garagartza bitartean,
alakorikan iñork gutxien
pentsatzen zuan batean.

**Oiñetako lur au yabiltz ikara.
lau aragiok berean bezela...
Martin Bañez Ibarretan il dala...
Artuko dot esku batean gezia,
bestean zuzi irazekia,
erreko dot Aramaio guzia.**

2

Martin Bañez Artazubiaga
ta Ion Bañez Barrutia,
Ganboitarren buru ziran bi
gizon batera iltia.
Gaizkille batzuk orrela zuten
beren gogoia betia,
toki berea utzirik zuten
ondo odolez bustia.

4

Au gertatu zan Mondragoeko
Ibarretako Olaetan.
Ez dago bertso zarragorikan
idatziak daudenetan.
Andra alargunak bere aotik
bota zuana an bertan,
bertso ederra, ederrik bada,
ederra bene-benetan.

3

Odol beroa Martin Bañez-en
andre alargunen zaiñetan,
bere izenak osatzen dira:
Santxa Otxoa Ozaetan.
Jarri zanean bere senarra
gorputz zegonen oiñetan,
ikus zazute juramentua
egin zuana bertsoan.

5

Gauza oneri begiratu ta
artzen dioten tankeran,
ezin ausnartuz badarabilkit
nere burua bete lan.
Emakumezko bertsolaririk
ez ikustean aukeran,
ez diralako edo bestela
zergaitiokan ote dan?

6

Emakumea seguru ere
zokoraturik egon da,
leno eztako toki askotan
orain agertzen ari da.
Gizona baiño gutxio iñoiz
ez ditekela izan da,
bertsotan ere agertu bitez
baldin orregatik bada.

7

Ez bedi iñor au dala eta
minberatu ditekenik,
Santxa Otxoa ispillu dala
andrak autatzen ditut nik.
Ez dedin gerta agertu ezinda
iñor zokoan dagonik,
ez baidakit neuk aukerarikan
artarako eman danik.

8

Moda berritan ez bagabiltza
ezin baigera bizi're,
baiña lekua eman bearra
baidago nolanaite're.
Txapelketa asko eratutzea
oso bidezko litzaie,
bat baiño geio sortu litezke
biderik jartzen bazaie.

**Idatziak daudenetan
bertsorik zaarrena,
emakumezko batena,
Mondragoekoa ain zuzen.**

*Zeruko Argia, 1969.06.22
Nekez bada ere liburua*

Ama!

1

Idazki apal eta txikitik
jasotzen det gaur argia,
gure lur ontan egirik bada
auxe benetan egia:
ama on baten izena dala
aundienetan aundia...
Ontantxe, bada, bertso batzuek
kantari nauzu abia.

2

Jaunak guztiok bere altzoan
artzea opa dezala,
gure begien ikuskizuna
zuzen-zuzena ez dala.
Deportista bat lepoan artu
ta txalotzen gabiltzala,
ama on-on bat albotik pasa
ta pasa ez balitz bezala.

3

Era orretan arkitzen gera
erantzuten ikasita;
bigarren dagon platera artzen
lenbizikoa utzita.
Lenena baiño ohea dala
bigarrena iritzita,
arlotekeriz jokutzen gera
maiz etxetikan asita.

4

Gure biotza noiznai aizeak
noranaitara darama,
ama on ori aintzat artzea
lendabiziko lana da.
Baiña gurekin zoritxarrean
sarri gertatzen dana da,
aintzat artzea zor zaionean,
bartzarreratu al bada.

5

Alde ortatik badatorkigu
Jaunak daki zenbat kalte,
era ortako jokabideak
gauza onik ez dakarte.
Eraunsi gogor asko alkarri,
ainbeste odol-ixurtze,
semeak gera erosgororak,
amak erruz gaitu maite,

6

Guztiak gera ama beraren
sabeletikan sortuak,
argia ikusten degunetikan
jantzi epelez batuak.
Ainbat alditan bularra artu,
zenbat aldiz garbituak!
Aurtxo gerala era orretan
oi gerade gozatuak.

7

Ama ari da itxaropenez
aur izatea uzteko,
poz askorekin gizon jator bat
egiñikan ikusteko.
Berarentzako laguntasuna
badula biar-etziko,
ta bearbada zokoratuta
esker txarrez ordaintzeko.

8

Ama on ori bizi balitz e
eztakit zenbat urtean,
semeagatik saiatuko da
arnasik dun bitartean.
Semea berriz ibilliko da
nunbaiten or enbatean,
amagatikan saiatu gabe
al lezakean artean.

9

Berdiña ez da seme-alaba
guzti-guztien konduta,
bakoitzak bere biotz bat danok
izan ere badegu-ta.
Geientxuenak orrela gera
porzientu bat kenduta,
amarretikan zazpi beintzat bai,
ori gutxiñera jota.

10

Ama-piñezik etzaio sartzen
semeari barrenean,
eroriko da kontuan bere
txandia datorrenean,
ama pasa dan lekutik iñoiz
bera pasatzen danean;
Jaungoiko onak barka deiola
gero dena azkenean.

Goiz-Argi, 1969.08
Nekez bada ere liburua

Pamili Santuaren eguna dala-ta

1

Ilbeltzak gaur amabi
degu igandea,
Pamili Santuaren
eguna da bera.
Santutasun bideak
beti zaillak dira,
baiña jarri ezkerro
noranai begira,
gaur zaillagoa dala
gôratuko gera.

2

Lenago're guztiak
berdiñak etzian,
baiña aldatu gera
nere iritzian.
Lenagoko kontuak
gugandik jun zian,
eztago ibilteko
gaur iñor utsian,
lenagoko modura,
bizitza latzian.

3

Aberatsakgatikan
naiz sarritan esan
oien dirutzak zabal
bear gendukezan,
aundizaletasuna
gureganatu zan;
nunbait mundu onetan
ederrago baizan
txiki ta umil iñork
eztegu nai izan.

4

Doai batzuk ditugu
gugan ditugunak,
utsaren alde izan
ase lezazkenak.
Ondo jan, ondo jantzi,
dibertsio onak,
beste ainbeste griña
itotzen gaitunak,
danera irixteak
ditu emen lanak.

5

Itxuran bizi naia
bidezkoa baitu,
baiña geiegikeiak
ondatutzen gaitu.
Nork bere akatsikan
ez nai ezagutu,
errurik gabekoak
aurrean nai artu,
eskubiderik iñork
ortarako eztu.

6

Ikasketakin degu
zer egin izaten,
alde batera ezin
utzi une baten.
Beti ari zaizkigu
ondo erakusten,
frutu ederrik asko
baidigu ematen,
baiña ondo bizitzen
eztegu ikasten.

7

Ikasten ari gera
bizitza guzian,
teknikan ondo goaz
ala zientzian.
Aurrera junak gera
ain bide luzian,
baiña ondo bizitzen
ikasi ezian,
zeozer utzi degu
oraindik atzian.

8

Emengo aundi-naia,
emengo burruka,
santutasun bideak
gaitz ori eztauka.
Egien zale danak
ezin leike uka,
pobrientzat biotzik
askok bai al dauka?
Geien dakiñak berak
zer ikasi dauka.

Goiz-Argi, 1971.01

Kantuan otoitz

1

Arantzazuko gure
Amatxo Birjiña,
lurreko ta zeruko
Ama Erregiña,
Euskalerrri osoan
zera atsegiña,
kantuan nai nizuke
gaur otoitz egiña,
bertsotan alegia
nere alegiña.

2

Bosteun urte badira
geroztik junikan,
Rodrigori agertu
ziñadenetikan.
Gu Zurekin oroitu
izan ez gaitikan,
zenbat on ez al dezu
egin geroztikan,
Arantzazuko mendi
gain orretatikan?

3

Artu ezazu, Ama,
gure esker ona,
Euskalerrri osoak
zuri zor dizuna.
Pakea eskatzen dizu
eta osasuna,
azken orduan egin
Zuk laguntasuna,
eman beti-betiko
zoriontasuna.

4

Gure azken ordua
noiznai da elduko,
geron kasa ez gera
gu zeruratuko.
Zu jarri zaitez, Ama,
arren, bitarteko,
zure laguntzarekin
gera gertatuko,
orrela Aitak pozik
baigaitu artuko.

5

Ez degu gure gaitza
atzo goizekoa,
zer egiñak ugari
maiz emandakoa.
Beti gurekin al da
jarraitutzekoa?
Zoritxarrez ezta ba
zale izatekoa,
obeak izatea
degu premizkoa.

5

Ama, entzun zaidazu
kantuan deitzean,
lagundu altxatutzen
iñoiz erortzean,
ezagututzen Jesus
bere gurutzean.
Jarri zure eskua
gure biotzean,
bakarrikan ez utzi
gure eriotzean.

7

Zeru-bidea noiznai
izanik nekia,
Aman laguntza zaigu
oso egokia;
eziñez gaudenean
ez alde txikia,
maitasunez biotza
beti irekia,
azkenikan ez duan
Aman errukia.

8

Bosteun urte onetan,
gure Arantzazu,
Euskalerra osoa
bedeinkatu dezu.
Ama, esker beroak
eman nai nizkizu,
eskabideak ere
egiten zaizkitzu,
beti-beti-betiko
bedeinka gaitzazu.

9

Ezjakiñak ez gaude
gure iritzira,
zenbaiti itzegiten
kontuak atera.
Baiña Jesus berari
in giñon antzera,
gurutzean jositzen
aritutzen gera,
jakinduri danakin
lengoa ber-bera.

10

Ezjakiñik ez baño
denok nai erosu,
gauza gutxi gerala,
Ama, badakizu.
Zure Seme Jesusi
erregu zaiozu,
gure aultasunean
indartu gaitzazu,
ezjakiñari berriz
barkatu zaiezu.

Egillearen paperetatik.

Frantziskotarrak

1

Frantziskotar, zueri
berriz nai ikutu,
irakurri detanaz
ez nago kontentu;
lanak len kalezaintzak
emanak baditu,
lansaritzearekin
ez dira bukatu.

2

Bertsolariarentzat
baidator arira,
baiña ez nuke gero
jun nai aurregira;
berri emalleari
jasoak baidira,
errua arena da
gezurrak balira.

3

Idatzi duanetik
gure Txema jaunak,
esanaz Arantzazun
dirala izanak,
frailleak daudela an
nekazari onak;
alde orretatikan
nere zorionak.

4

Ogeta bat kilotik
gora zitun aza,
orriak kendu gabe
beintzat zala pasa;
aski esaten digu
etzala eskasa,
ainbeste agertzea
eztala jolasa.

5

Bertsotarako zerbait
geiago izan da:
Arrasatetik zuten
landara eramanda;
San Roke egunean
beraz lurra emanda,
ezta ola izango
igandea zan da.

6

Olakoxe berriak
ditugunez agitz,
geientxoena ia
lelotuak gabiltz;
gero eta geiago
ori ola balitz,
baldin fraileak berak
orrela badabiltz.

Egillearen paperetatik

Uribarri auzoa

1

Gaur Arrasate ikusten degu
nik al dakit zer egiñik,
esan lezake bai ote duan
beste bat bere berdiñik.
Baiña Uribarrin bizi geranok
degun moduko erregiñik,
Itxaropenen Ama degula
egon gaitezen jakiñik.

2

Amatxo onen kondairarikan
nik ez det ikasi baiña,
nere fedea esaten baitit
izango dala bikaiña.
Zaarrenetan zaarrena dala
nik orrela det jakiña.
seme-alabok bera maitatzen
egin daigun alegiña.

3

Zorion orrek ematen digu
nik al dakit zenbat kezka,
alde batetik edo bestetik
beti arduetan gauzka.
Itxaropendun Amari gaude
lagun dakigula oska,
aldamenean iru izar eder
berri-berri sortu zaizka.

4

Esan dezagun nola diraden
izar dena-delakoak,
irutatik bi dirade emen
lurreko bizi-lekuak.
Irugarrena osatutzen du
jaun Don Ibon parrokuak,
emango'izkunak bizi-tokiak
beti-beti-betikoak.

5

Lendik onara seme-alabak
baitzaizka ubariturik,
era berean baiditu ainbat
umetxo ta aingerurik.
Baiña ezpadegu maite izaten
egietazko pakerik,
aundinai utsez eztegu ingo
Ama Birjiñen gogorik.

6

Millaka gera gaur biztanleak
Uribarri delakuan,
baserriren bat edo beste len
besterik etzan lekuan.
Sinisten ere oso erreza
eztan gisa modukuan,
ikusten degu aldatu dala
prixaka egundokuan.

7

Ezin ukatu aldatu dala
Uribarriko bizitza,
baiña len ere baratza zan da
berriro ere baratza.
Len sortzen ziran aza ta porro,
kipula ta berakatza,
eta gaur berriz gizon jakintsu
asko sortutzen dabilta.

8

Bizitzan jator erantzuteko
jakintza premizko zaigu,
zoritxarrean geiegietan
bestera usatzen degu.
Zuaitz arbolen gisa gizonak
ondorengoa sortzen du,
mentu onakin txertatu bear da
prutu onik emango badu.

Zeruko Argia, 1970.06.21
Nekez bada ere liburua

Mondragoiko dragoia, Santa Barbara parkean.

Gaurko Arrasateri

1
Lenago iñoiz bezelaxe ni
berriro ere kantura,
gai bat arturik ez jutekoa
Mondragoetik kanpora.
Dagon ezkeru zeri jarduna
gerturik eta gertura,
bertso batzuek nai nuzke egin
Arrasateren kontura,

2
Mondragon dago zeri jarduna
eta gaiñera onetik,
onekin ez det adierazten
eztagonikan danetik.
Jaunari esker aberats gera
ongi-egilleetatik,
egintzak eurak ageri dira
esaten nere aurretik.

3
Arrasateren aunditasuna
beti izan da lanetik,
goian epiniz norbere saila
bakoitzak bere aldetik,
Ikustekoa gure arreta
edonoiz eta nunaitik,
nabarmentzea edozein gaitan
beste guztien gaiñetik.

4
Nabarmenetan nabarmenenak
dira gure ikasketak,
gure lantegi aurreratuak
ta beren eletronikak.
Esan bearrik gabe ain onak
diraden gure musikak,
beren tokia bear dutenak
berriz gure deportistak.

5
Ageri edo irakurgaiak
diotenetik, ain zuzen,
mondragoitarrak lenago ere
langille onak genduzen.
Orain dirala gizaldi asko
or bertan Ferrerías-en,
beren galtzairu berdingabeak
denok ondrazten ginduzen.

6
Arturikan ain doai bikaiñak
gure aurrekoetatik,
zaindu bakarrik ez baidegu zor
sendotu geiago baizik.
Nere iritziz ardura gabe
ez gaude alde ortatik;
beste ainbeste esan al geinke
gure maitasunagatik?

7

Maitasuna ta egia daude
bi itz gozotan esanak,
eta pakea irugarrena
alkarrekin dabiltzanak.
Askotxok ditu mingaiñez beintzat
iruron zaletasunak;
nundikan nora dabiltzan ezin
aurkitu ditu gizonak.

8

Gure Arrasatek izanagatik
ondasunetik ugari,
alde guztitik ondo jantzita
gaudenikan eztiduri.
Atsegiñikan ezin emanik
egarri premizkonari,
maitasun gabe txikia ez al da
gure aunditasun ori?

9

Gure artean arrika iñoiz
batzuk ondasun ederrik,
maitasunikan baldin badute
diruarentzat bakarrik.
Erak ez dute bizitzan beste
aberastasun bearrik.
Al genezake iritxi olan
bein aunditasun jatorrik?

10

Guztiz altsuak ala nai eta
gure alde egin ezik,
gerekasa guk iñoiz eztegu
alkarrentzako biotzik.
Al lezateke arkitu batek
zorionik eta pozik,
besterik gabe lan soilletikan
ezpadu beste laguntzik?

11

Biotzik gabe lan utsarekin
ez leike bizi gizonik.
Dirua eztala zorion utsa
sarritan gaude entzunik.
Erdizka ezin euki gentzake
Arrasateren izenik.
Guztiz jatorra ez al gentzake
kristau argiak izanik?

*Zeruko Argia, 1971.06.20
Nekez bada ere liburua*

Gure gazteak euskerarik ez dute aberastuko

1

Ala bearrez gure
lurrean ainbeste
euskaldunengandikan
sortutako gazte.
Ez dakit eurak ala
dutenikan uste,
baiña izkuntzarekin
zorrak badituzte.

2

Eurari lotsagarri
egiten zaiete,
euren izkuntzarik ez
jakitea bate.
Baiña jakin ezker
zerbait nolabaite,
euskera sendotzeko
kezkarik ez dute.

3

Gazteak edonun da
edonoiz alkarte,
erdera barra-barra
erabiltzen dute.
Amak esan: Euskeraz
itzegin zazute.
Aguro erantzuna:
Zu, ixildu zaite.

4

Orrela ari gera
ez dakit noiz arte,
gero bete bearrak
nola ondo bete?
Etzan, ez, gertatuko
beste onenbeste,
izanikan euskera
bear ainbat maite.

5

Erbestekoak izan
oi duten antzera,
kapritxotzat bakarrik
arturik euskera,
irixten ez bada ere
zearo galtzera,
aurrera bearrean
jungo da atzera.

6

Gaitz txarrak zapaltzeak
ez genezke poztu,
euskera gaixotua
onla ezin piztu.
Il zorian ez badago
ere dabil estu,
baiña txikia dala
beste errurik ez du.

7

Zorionez Jainkoak
emana guretzat,
euskaldunok euskera
danok degu ontzat.
Txikia dala eta
ez artutzen aintzat,
Ez daigun iltzen utzi
orregatik beintzat.

8

Maitasun guztiakin
egiñik alegin,
ez gaitezen jokatu
iñoiz erdi arin.
Baldin al balitzake
aundiago egin,
jarritako mugarik
iñun ez du berdin.

9

Gai onetzaz mintzatzen
ni ez naiz lenena,
ta nekez izango naiz
gaiñera azkena.
Onenera jota ere
esango dutena:
Gixaju lelu orrek
esaik nai dekena.

10

Ezer ere ez dago
kostatzen ez danik,
gai onetan ez degu
euskaldunak lanik.
Jainkoak guretzako
diguna emanik,
nola ez pozik gorde
polita izanik?

1971-ko iraillan
Aranzazu, 1971.09
Nekez bada ere liburua

Udalaitzko gurutze jartzeari

1
Txalogarrizko egintza
Mondragoiko errian
gaurko semeak egin
lengoen aurrian:
beti agertzen zana
egin bearrrian,
Udalaitz traketsean,
etxeko lurrian,
bi gurutze zutitu
gaillur-gaillurrian.

2
Jakiñik orain arte
bete etzuala,
guztion iritzia
premizko zuala,
Euskal Erriko gaillur
askotan bezela,
Udalaitzek gurutza
iritxi zezala,
orra or baten orde
bieren itzala.

3
Udalaitz gertutikan
ezagutzen dunak,
badaki ez dirala
txantxetako lanak:
gurutzeak dituzte
eskuz eramanak,
beste bear zituzten
material danak,
badira izerdia
atera dutenak.

4
Ainbesteko astuna
izanik gurutza,
eramateko berriz
gutziz bide latza;
ainbeste arkaitz eta
ainbeste arantza,
nolabaite igoak
dituzte goruntza,
gaillurrean diote
eman erregetza.

5
Ain egintza jatorra
ta ustez betiko,
lotsarik ez duana
bate errirako,
etzaio, ez, iñori
iñoiz damutuko.
Naiz aitz kalderra izan
baidegu etxeko,
pitxi oberikan zer
zitzaion jarriko?

6
Artzaintzat ez ditu
ain toki nobleak,
naiz eta baditu're
batzuek obeak.
Ardientzat ez dira
arrixku gabeak,
ala ere baditu
beraren zaleak,
zatarra izan arren
bere maitaleak.

7

Arrasateri goitik
begiraten dio,
frutu umillik ere
eman izan dio.
Arte egurrak ez du
gaur asko balio,
baiña alare badu
beste zerbait geio;
degun urik onena
berari zor zaio.

8

Orain artean izan
dituan bezela,
maitaleak berriz e
izan ditezela,
gurutzeak jabetza
izan dezatela.
Orain egin dan lana
jolasa ez dala,
frutu urriak eman
lezazke bestela.

1971-ko azaroak 7
Nekez bada ere liburua

Udalaitz mendia Arrasatetik.

Karta bertsoan

Donibane Lohitzunen bizi dan lengusu

Jose Altzibar Sorazuri

1

Donibaneko bertso batzuek
oraiñago naiz jasua,
an bizi baida nun zan ez nekin
Joxe nere lengusua.
Ezagututzen dezu beraz zuk
nola zeran aldresua;
nolanai ere eldu zaitena
neri zait berri gozua.

2

Bizi zerala argitasuna
eman dirazu, Altzibar;
besterik gabe esker beroak
nizkitzuke eman biar.
Beraz zabilta, zuk diozunez,
Frantzi aldetikan ziar;
nere buruan pasea zaitut
nik al dakit zenbat bidar.

3

Ni ziur nago zure kazetan
zerala konturatuko,
baiña nik aitzen emateakin
etzera trastornatuko.
Ainbeste aldiz ni gôratzean
odola dala tarteko,
pentsatu zazu ama gaixoa
zenbat etzan gozatuko.

4

Jartzen dirazu alde ortara
ea noiz etortzen naizen;
egia esan, zu or zaudela
izango nuke errezen.
Ala bearrez, oraindiokan
asko ezala ain zuzen,
nere andrea udaberrian
or izana da Lurdesen.

5

Bertsolai ontzat banaukazu ni,
etzabiltz oso urrian,
izan nezaken abildadetik
banu goguen neurrian.
Osaba ainbat izateko ni
nago askon bearrian,
Zubeltzurekin ni konparatzen
etzabiltz toki txarrian.

6

Bakoitza geuri eroriakin
konpromatzea zaigu gaitz;
besterena dan zeozerekin
noiznai ametsetan gabiltz;
alare zerbait zeozer ori
erosi leikena balitz,
naiago nuke osabak zuan
etorriren jabe banitz.

7

Bertso soilletan ezta erreza
nai guztia esatia,
baiña badaukat seme-alabak
badituzuten ustia,
eta gaiñera bata batzuek
oso umeak eztia;
nola arkitzen zerate, Joxe,
zu ta zure emaztia?

9

Era onetan alkarren berri
ematen gera ekiñak;
besterik gabe alaitutzen nau
bizi zerala jakiñak.
Azkeneko aldiz ez dedin izan
ingo ditut alegiñak;
eskerrik asko, beste bat arte,
danontzako eskumiñak.

Joxe Manuelek

8

Gu Mondragoen bizi gerade,
lenagotik dakizunez;
Jaunari esker arkitzen gera
pamilia osasunez.
Bi alaba ta beste bi seme
ia danak sasoi onez;
ikusten dezu zartzara goaz
alaxe dagokigunez.

Egillearen paperetatik

Iritzia

1

Neskatxa talde baten
idea azkarra,
antzerki bat egitea
izan da bakarra.
Baldin izan balute
naigabe gogorra,
modari jarraitzea
ezta derrigorra.

2

Maxiatziak ere
gaiñerako parrak,
ez ditu ikarutzen
modan dabiltzanak.
Berekin baidituzte
beren gozamenak,
ipui batzuek dira
gaiñerako danak.

3

Izakera ta modak
arturik aitzaki,
garesti kosta eta
jantzita itxuski.
Beti karnabal balitz
letozke egoki,
moda sortutzailleak
ez dabilta gaizki.

4

Batzuek izan arren
milla komenentzi,
modari eztiote
ainbat inportantzi.
Ondo ez jazteari
ez ondo iritzi,
neurrizko arropakin
jator da ondo jantzi.

5

Maxiatzailleak e
bizkorrak baigera,
gauza bat agertu da,
bestea aurrera.
Begirik itxi gabe
dagonean era,
argazki gogozkoak
ikusten badira.

6

Neskatxa nabarmenak
batzuek badira,
baiña zer ikusiko
gu ortxe begira.
Askotan naiagoan
geiago balira,
gaitza sendatzeko gai
egokiak dira.

1972-ko otsaila
La Voz de España, 1972.03.05
Nekez bada ere liburua

Urte berria

1

Milla beratzireun irurogeita
au da amabigarrena,
orain arteko guztien gisa
zerbatekin datorrena.
Ez baidakigu zer izango dan
berarekin dakarrena,
osasuna ta pakea beintzat
eman deizkula aurrena.

2

Orrez gaiñera egin lekio
al dakit zenbat eskari,
erreza ezta izango baiña
gu konpromatutze ori.
Ondasunetik baldin ezpada
aberatsegi etorri,
goserik eta miseririkan
ez dakigula ekarri.

3

Ainbat zorion eskeinka gera
aitu lengo egunetan,
giro otxana sortu naiean
Gabon, Urte Berrietan.
Gabonak beti bear genduzke
maite izanik benetan,
urtea askoz xamurragoa
denontzat era orretan.

4

Zorionezko bideetatik
aparte gabiltz asmotan,
alkar osatzen nekatu gabe
degunarekin eskutan.
Gure biotzen argaltasuna
nun ikus lezaken bertan,
zorion asko bai opa baiña
besteak ematekotan.

5

Aundinai eta arrokeriak
ez gaitu ondatzen gutxi;
lagun urkoa oinperatu nai
edo bestela irentsi.
Kutsu zikiña garbitzeko lain
argi al balitz iritxi,
gaitz triste oni ezetz esan da
lenbailen atea itxi.

6

Urte on eta zorionsua,
egarri orrekin gaude;
ez deigun aztu, al izateak
guregan ere badaude.
Gu ezpagera maitasunezko
borondate orren jabe,
zer nai degu guk gure aldetik
zerbait alegindu gabe?

7

Guk izan arren zorionentzat
etengabeko ametsak,
nola iritxi leiken ez gera
konturatutzen errezak.
Guk ala naita alkarrentzako
baigera ain aldrebesak,
ondo ordaintzen ari gerade
kontzientziarik ezak.

8

Premizkoena arkitzen gera
ezagutu bearrian,
abere gisa ez ibilteko
itxura lotsagarrian.
Artu emanak zuzenak gaude
erabilteko zorrian
edozein gaitan erantzutea
kontzientzizko neurrian.

9

Gure atean arronkari ta
ezin aseak ugari.
uko egiñez ainbat alditan
Jainkoaren legeari.
Elkarri ainbat eragozpen da
ainbat bidegabekeri,
zoritxarrean ez ote gera
ezbearrean erori?

10

Bidegabeak eskabideak,
bidegabeak eskeintzak;
askozaz ere okerragoa
bidegabeak ordaintzak
izaten ditu kontzientzirik
beregain ez dun biotzak.
Orra sustrai bat sortzen dituna
gure artean ekaitzak.

1972-ko ekainak 25
Nekez bada ere liburua

Joxe Arriaran Aranburu, Arriaran II-ari

1

Milla beratzireun irurogeita
aurten gaude amabian,
omenaldi bat izendatu da
irailen oita amarrian,
gure Arriaran bigarrenari
al lezakean neurrian.
Bazkunak dira antolatzaile
biotzez bere errian.

2

Gure Arriaran, umetandikan
pelotan ziñaden asi,
pelotan eta gizon izaten
gazterik zendun ikasi.
Zure garaia eldu zanean
azaldu ziñan nagusi,
jokoak eta askon biotzak
danak ziñun irabazi.

3

Ainbat urtetan zuk izan dezu
zure ametsa pelota,
kemen batzuek gutxitu zaitzuz
betikorikan ez da ta.
Baiña garaian ainbat probetxo
gizatasunez kenduta,
zoriontsuak zu ta zureak,
ori or gelditzen da ta.

4

Bere naigabe otxana berak
onela digu agertzen:
bera pelotan asi zanean
frontoi aukerarik etzen;
andik onara erria asko
juan bada're azitzen,
frontoi kontutik orduko gisa
gaur ere dala aurkitzen.

5

Gaur bide batez ala bearrez
pelotarien utsuna,
bietatikan zein arrazoi dan
ezin ulertu deguna:
frontoirik eza edo gaztien
pelota zaletasuna.
Frontoi aukerik eza ez leike
izan alderdi bat ona.

6

Ar zazu, Joxe maitagarria,
eskeintzen zatzu zeuretzat,
bertso auetxek egitea gaur
zein atsegiña izan zat.
Gutxi eztala ezer biltzea
jokotik norberarentzat,
zuk bildu dezu ainbat goramen
zure erri maitiantzat.

1972-ko irailak 30
Nekez bada ere liburua

Bizitza luzatzen

1

Milla beratzi-reundik,
irakurri degu,
gizona bizi dala
doblea inguru.
Bizia luzatzea
bearrezkoa du,
proetxurikan eman
bear baldin badu.

2

Milla beratzi-reundik
gure egunetara
proetxua ematen
asten da atzera.
Naiz izan ikasia
kontuak atera
ezin lezakela eman
guztia batera.

3

Zituanetikan len
amalau bat urte,
asitzen zan egiten
beretzako beste.
Kinto urtietara
iristen zan arte,
etxerikan etzuan
nekatutzen bate.

4

Gerturatzen zanean
aren soldadutza,
etxean sortutzen zan
ain problema latza.
Izanik ain sendoa
semien laguntza,
zeiñek bete bear zun
mutil aren utsa?

5

Gaur ez degu utsik
bete bearrikan,
len ari geran eran
segi bakarrikan,
Karpeta besapean
bera arturikan,
semea eskola-ume
dabil oraindikan.

6

Aita-amak izanik
ainbat borondate,
semien laguntzarik
oraindik eztute.
Alegiñak egiten
ari bear dute,
okerragoa ezin
galdetu noiz arte.

7

Semeak berarekin
bere iritziak,
aita ta ama ez ditu
aaztuta utziak.
Ikasteko or ditu
nunbaiten etxiak,
baiña erdi denporan
geienak itxiak.

8

Gero denpora junda
ain kontu zorrotzak,
ikaslien kartillak
geldituak utsak.
Gogoan ditu egin
dituan laguntzak,
alare etxetikan
ditu esperantzak.

9

Norbaitek bearbada
deardu esaten,
ikasia norberetzat
ez al dan izaten.
Gurasoak txanponik
ezpadu ikusten,
bere artean ondo
ez dala egoten.

10

Gurasoak orrela
gauzak ikustean,
esan izan deguna
elkarren artean:
Lagunduko diogu
al dan bitartean,
zerbait izango al da
egunen batean!

1972-ko irailla
Aranzazu, 1972.10
Nekez bada ere liburua

Managua

1

Nik ez dakit zer jende klase dan
urruti baidago ua,
balitzateke izatea're
gu baiño obeagua.
Guregandikan aparte dago
ez dakit zenbat legua,
aztuta ezin utzi liteke
orregatik Managua.

2

Barrenetikan begiratuta
beltza an gertatu dana,
era berean arkitutzea
ez al da gero azkena?
Beste guztiak galdu ditunak
oraindik itxaropena,
nundik andikan bai ote zaion
elduko laguntasuna.

3

Ezin gentzake batek e utzi
begitzeke barrendikan,
ez uste izan gertatu dana
txantxetakoa danikan;
ezertarako laguntza egiten
ez artzearren lanikan,
une baten e ez gaude gero
bakar bat libre ortikan.

4

Gizona sortu zuanetikan
Jaunak ala jarri zun-da,
bakoitzak bere eginkizuna
bizitzan beti izan da.
Ez batzuk lertzen lanean eta
beste batzuek etzanda.
Ez gaude libre asko duanak
eman dezala esanda.

5

Gure bizitzan ainbeste gezur,
ez dakit zenbat engaiño,
gizonak ez du naikoa izan
orrenbestez oraindaiño.
Noraiñoakoak ditun almenak
eginkizunak araiño.
Ez du zer esan asko duanak
asko lezakela baiño.

6

Gu zigorkadak lenago ere
iñoiz bagera artuak.
Olako batek otxantzen ditu
arrokerizko tratuak.
On egitera une gutzitan
bagaude're beartuak,
egun auetan gure biotzak
izan leizke loratuak.

*Zeruko Argia, 1973.01.21
Nekez bada ere liburua*

Gizon naigabetua

1

Lengo ostiralean,
bestetako gisan,
peririk etzan baiña
peri eguna zan.
Nekazari zintzo bat
beti dana izan,
zeregiñak egiten
kalean izan zan,
naigabeak ditula
konturatu nintzan.

2

Euskal Erri maiteko
barazkiak gera,
badatorrela gaude
naikoa galera.
Sinistutzeak ere
au lanak badira,
nekazaritza dator
guztiz goitik bera,,
ixtantean jetxi da
irutikan bira.

3

Bera nekazaritzan
trebea izana,
baiña gaur urteetan
gora dijoana.
Iru seme sasoiko
etxean dituna,
eztu gogoz ikusten
on etorkizuna,
pozikan gabe dago
batere gizona.

4

Irutikan birekin
dadukan problema,
ori da ikasitzen
dabiltzan danena.
Iruharrenarekin
ez dauka onena,
kale usain gozoak
iristen zaizkona,
au da nekazaritza
bera dakarrena.

5

Ikasle biakgatik
aitak zun esaten
pentsatzen bere baitan
nola dan egoten;
ez dakilla nolatan
zitezkean irten,
basarrian sortuak
orrela izaten,
solara ez agintzeko
zeozer ekarten.

6

Irutik erdikoa
etxean lagunik,
aitak itxaropena
jarrita daukanik.
Arek berriz lagunak
kalean izanik,
aizea ote duan
artzen aiengandik.
beldur da ote duan
gingo gauz onik.

7

Larunbata kalean
gaur izaten da jai,
lagunak juten zaizka
mutillari noiznai.
Lana egingo dunak
ezpaidu ori gai,
aitak ere ez luke
orrelakorik nai,
iñoiz emanak dira
denak erasoai.

8

Aitak esan: «Zertara
etorri ez dago,
emen ezta kalean
ainbeste sosego;
larunbatean lana
emen berdin dago,
ostiralean baiño
askotan geiago».
Besteak erantzuna:
«Oraiñ e or al ago?

9

Oraiñ e or al intzan.
agure zekena?
Semientzat biotzik
bate eztekena.
Semeak asto lanik
egiten dikena,
ordubete galtzeak
ematen dik pena.
Luzaroko ez aiz, ez,
laister dek azkena».

10

Aiten tripa jatea
ori ikustian,
lanean nekatua
bizitza guztian,
pozik agertzen zana
orain ainbestian.
Luzaroko ez tala
berari esatian,
ori bai dala artzea
bat ezin bestian.

*Zeruko Argia, 1973.03.04
Nekez bada ere liburua*

Autopistari

1

Milla beatzireun da
irurogeta amabi,
jaiotexera juanda
Deban izan naiz ni;
zerbait atera naian
opor aldi oni.
bertan igaro ditut
egun bat edo bi.

2

Esana dagon eran
Debara juanda,
egun bi igarotzen
gogoak emanda;
orduak artarako
aukera nuan da,
autopistari nago
begira egonda.

3

Nik esan al nezaken
geiena esanda're,
ezer asko ez nuke
esango alare.
Gaur inportantzirikan
ez du ezerk ere,
baiña arrigarritzko
egintzak badaure.

4

Mendi batzuk zulatu,
beste batzuk jetxi,
berdindu samartuak
ez dituzte gutxi-
Zubi egin da azpitik
nai dutena utzi;
bukatzera orrela
nai luteke iritxi.

5

Lur zapalketak dira
ikaragarriak.
Ordainketak sarritan
justu ta urriak.
Orretarako sarri
justuan neurriak.
Len estu bizi danen
komerri larriak.

6

Itsuari argirik
in gabe lenbizi,
edo lotan dagona
esnatu erazi;
iñor agertu ezik
norbera nagusi,
batzuen peria da
beti irabazi.

7

Eginkizun bakoitzak
ditu bere gaiak.
Terrenuak dituzte
emen oiñarriak.
Doi-doi bizi dan ainbat
aidean jarriak.
Nekazari batzuek
ez daude alaiak.

8

Egintza berri ori
premizkoa bazan,
guztien onerako
nai litzake izan.
Lurrikan ez zapaldu
etsai batzun gisan,
iñork galerarikan
izan ez dezezan.

9

Bide zati ori da
orain artekoa:
Bilbotik asi eta
Prantzirañoa.
Ai balitz naigabeak
uxatutzekoa,
zori txarreko danak
zoriontzekoa!

10

Sail orrekin eztago
beraz amaitzerik.
Geiago egin bear
omen da oraindik.
Guzti-guztiantzako
onerako izanik,
etzat iruditutzen
berri txarra danik.

11

Bide eroso eta
apain dotorea.
Ondo ibilitzeko
denontzat ohea.
Bada iñorentzako
galera gabea,
bidezkoa duanez
bakoitzak berea.

12

Euskal Erri maiteak
problema baditu.
Erria azitzeak
berak dizka geitu.
Lurrak lengoak dira,
ez dira aunditu.
Alguztidunak goitik
zuzenduko al gaitu.

1973-ko martxoa
Aranzazu, 1973.03
Nekez bada ere liburua

Uste gabekoa

1

Milla beatzireun irurogei ta
amairugarren urteak,
uda itxurak apirillaren
lendabiziko asteak.
Danok genduzen negua beintzat
igaro gendun usteak,
baiña ondoren eldu zunean
asarre biziz besteak,
ainbat problema sortuak ditu
bota zuan elurteak.

2

Apirillaren amarrean zan,
agertu giñan dotore,
elur pixka bat egiteakin
arritu gabe batere.
Baiña ainbeste egiterikan
ezin lortu iñork ere,
osasunakin ondo giñanok
or nunbait ala ta ere,
baiña etzegon bide luzean
abitzerik iñora're.

3

Astelenean eguraldia
itxura txarrak artutzen,
gaba eldu ta trumoiien otsa
besterik etzan aditzen.
Asteartean egun guztian
jarraitu zuan botatzen,
bi gau ta egun atertu gabe
eraso baten aritzen,
sarritan ez det ikusi izan
ainbeste elur erortzen.

4

Era orretan elur azpian
agertu geran garaian,
Kalonje jaunak bertsoak dira
agertu egunkarian,
berak kukua oietik entzun
dula aitzen eman naian,
sosikan ere aldean beintzat
berekin etzun unian,
ala ta ere Segundo bazan
elur artean aiñian.

5

Aurreko astean iñork ez gendun
izan alako usterik,
etzan entzuten udaberria
iritxi zala besterik.
Etzan etxetan atera gabe
ez zar eta ez gazterik,
udaberrian alaitasunak
beren biotzak beterik,
ametsetan e etzitekean
orrelako elurterik.

6

Bata bestien ondoren biak
alde aundiko asteak:
batek ekarri zituan pozak
iruntsi zitun besteak.
Ez dira berdin batzun buruko
erropa ariñak jazteak,
eta artzaiai bat-baten sortu
zizkaten buruausteak,
kukuen orde z entzuten diran
ardi orrua tristeak.

Egillearen paperetatik

Patxi Axeri-ri

1

Mondragoitikan Bergara aldera,
Musakolako auzuan,
otxan da apal dago Axeri
kamioen baztartsuan.
Gaur ez baiña len trenbidea're
atzeko aldetik bazuan,
antxe bizi da Patxi Axeri
bere bizitza osuan.

2

Etxetik anka ateratzean,
lendabiziko pausuan,
kamioa du zapaldu bear
naiz izan konpromisuan.
San Isidoren eliza ere
an du bere albotxuan,
artu emanak izan lezazke
berarekin errezuan.

3

Itzantzarako zaletasuna
iñola ere bazuan,
ala bearrez orretarako
dago toki erosuan.
Nekazaritzan lana egiñaz
soloan eta basuan,
gaiñontzekotan ibilia da
karretera arazuan.

4

Gorputzez eta ondasunetik
danera degu sendoa,
baiña alare doai bat badu
askoz aberatsagoa;
izketarako noiznai astidun,
izketan berriz iaioa,
bestela pixkat auldu da baiña
ortan oraindik lengoa.

5

Egin bearra izango zuan
baiña lana're egin du,
baiña batzutan jostatzen ere
zenbaitek aiña jakin du.
Ezkondutzeko etzion izan
presaka iñori agindu,
baiña neskatzak ondo artutzen
etzan gutxi alegindu.

6

Garai batean enparantzara
dantza tokira elduta,
etzan egundo egongo dantzan
zeiñekin egiñik ezta.
Gero andikan gozotegira
neskatx talde bat artuta,
zorionsua etxeratzen zan
baten bati lagunduta.

7

Nola idiak ez lezazkean
izandu señoirituak,
kamio gertu bizi izan arren
ez dira iñoiz oituak,
Basoan iaio ibiliarren
kaletan oso lotuak,
gai ortan Patxik izanak ditu
neke batzuek artuak.

8

Iñoiz baditu erakutsiak
bearra ala izanda,
itzantzak ditun izkutu batzun
berriak dauzka emanda,
Idiak oso bigur jartzean
aurrerunzka ezin juanda,
iñoiz badauzka jira emanda
atzerunzka eruanda.

9

Irurogeita amaika urte
ingurua du adiña,
pausoa ere zerbait moztua
zaartzara zaio egiña.
Baiña Jaunari esker oraindik
burutik ez dô ariña,
izketa aldi bat egitekotan
oso gizon atsegiña.

10

Gaur ere badu uztar idia
polita izan alean,
gutxi ezpada ez ditu iñork
erabilitzen lanean.
Geien batean alperkerian.
jolasean da larrean,
Patxi itxuraz bizi da baiña
gaur ez idiak aiñean.

1973-ko ekainak 21-an.
Nekez bada ere liburua

Gure egunetako zenbait arazori

1

Beartsu eta aberatsen gain,
zar da gazte artekoak,
zenbat arazo gure artean
gure egunetakoak!
Sortzen dituzten miñak ez dira
danak atsegiñezkoak,
guzti-guztiak biotz samurrez
konpondu bearrezkoak.

2

Naiz ta gazteak zarren bizitza
ain atzerea ikusi
gaztea baida ikasia ta
zaarrak ez gendun ikasi,
bidezko al da arrazoi ori
zarrak uzteko itxusi?
Aiten aurretik iñoiz ez dira
semerik egiten asi.

3

Beartsuendik aberatsena
aurkitzen degun aldia,
gure artean badala nago
alde ori moztu naia.
Beraz badauka nun usatua
duanak jakinduria,
zaarrak aintzako artuta ere
gazteak badu nun saia.

4

Gizonak gora begiratzeko
grifa ori berea du,
gora irixteko egarri ori
berekin aurkitutzen du.
On asko egiñaz al bazenduke
gorengoena berdindu,
baiña etzazu zure aurrekorik
esker gaiztotan ordaindu.

5

Mundu erditik azken aldera
gerturatzen goazenak,
gera lengoa ta oraingoa
zerbait ikusten gaudenak.
Ainbat alde on baditugu're
leno ez genituenak,
lenago ere bagenituen
gaur bezin oitura onak.

6

Alderdi onak len eztakoak
gaur egunean badaude,
erosotasun arrigarriak
len eztakoak gaur geure.
Baiña dirua joaten zaigu
nora dan berririk gabe,
guzti oiekin bai ote gera
zorion geiagon jabe?

7

Erreztasuna toki guztitan
artu izan degu alai,
zalantzik gabe jakintza baida
erosotasunaren gai.
Baiña geiegi poztu gaberik
egon genezazke ernai
ikasitzea ona da baiña
biotz pixka bat ere bai.

8

Etxean ere gaitza badegu,
baitare aldamenean,
zori txarrean biotz gutxiko
jakintza asko danean.
Naiz ta sarritan alkartu arren
otordurik onenean,
jaki goxorik izaten al da
zerbait falta zaionean?

9

Esaera bat zaarra badegu
oraindiokan nagusi:
seme-alabak azi ta ere
zaarrentzat nekeak bizi.
Aita ta ama neke azpian
erosotasun da guzi,
gazteak asko dakite baiña
ori ez dute ikasi.

10

Aita ta aman zori larria
izanagatik ikusi,
seme-alabak ajola gutxi,
berena beti lenbizi.
Iñoiz etxean gauzak illunki
agertzen badira asi,
askatasuna bear dutela
eta dijoaz igesi.

11

Erbestekoa gutxi ezuala
berdin gabiltz euskaldunak,
bereak gaitu eta gurekin
nai duna egingo Jaunak.
Geiegirikan ez gaitu pozten
munduko etorkizunak,
argi guztiak ixio ta're
alare bazter illunak.

*Zeruko Argia, 1973.06.24
Nekez bada ere liburua*

Txoferrak

1

Bertsolariak ainbat
alditan ez al du
bertsotarako gaitzat
txopertza azaldu?
Norbaitek bearbada
noizbaiten esan du:
txoperrak ortarako
zer erru izan du?

2

Zorionez gaur ere
badegu gizonik,
apal eta otxanak
da txoper zuzenik.
Baiña batzuek diran
bezela izanik,
aientzat ezta iñoiz
naikoa esanik.

3

Ezin aztu liteke
kristaua danikan,
biziak ez duala
prezio egiñikan.
Norberetzat ez badu
baldin ajolikan,
iñor galtzeko ez du
eskubiderikan.

4

Ajola gabeakin
ez dago atsegin,
nolanai ibiltea
baizaiote berdin.
Zuzena ondatzeak
nola eman ez min?
Gai onetan badago
naikoa zer egin.

5

Kamioko legeak
alde bat baztertu;
gizalegeak, berriz,
anka azpiratu.
Beren buruak ezin
iñun errenditu,
iñontzako're orrek
gauza onik eztu.

6

Tresnarik gartsuenak
berenganatuta,
bide zabal ta estu
danen jabetuta,
abereen giroa
obetzat artuta,
sortu bear etzuan
gaitza indartuta.

7

Giro onen gradurik
ez gentzake neurtu,
toki ta une danak
beretzat nai ditu.
Argi gorririk noizbait
ez du begiratu,
zuzen dabiltzan ainbat
ondatutzen ditu.

8

Ainbat sasoi beteko
atera etxian,
norabait dijoazte
nor bere kotxian;
zuzenen dabiltzanak
ia irentsiar,
gauzak aldatzen dira
denpora gutxian.

9

Entzuten da belarria
jartzean albora,
alkarrekin izketan
ai diran lekura;
«Ni bizkor ibiltzea
zeiñi zer ardura?
Ainbeste minututan
sartzen naiz Bilbora».

10

Gauetzko ibiliak
beste danak beste,
jolastoki batetik
bestera doazte;
trago batzuk geiago
artutzen dituzte,
gutxio danik ordun
iñork ez du uste.

11

Ibili nabarmenak
oker edo zuzen,
ezin kontatu ala
ondamenak sortzen.
Neurri batgatik baldin
badira baretzen,
karnetagatik ezik
ez dira itzaltzen.

12

Giro onekin nago
gaur goibel antzian,
azitzen jun leikela
bururatutzian;
itzala sortzekoa
nere iritzian,
ez al da biuruko
beintzat ekaitzian!

La Voz de España, 1973.10.14
Nekez bada ere liburua

Zakurrak ardiak itotzen

1

Ikusirik artzaiak
dabilten tratua,
zerbait kantatutzera
nago beartua.
Berri txarrak jasotzen
oso aspertua,
asko ardi baitute
zakurrak itua.

2

Zakurrengatik nola
galdu ainbat diru?
Berriketea ezta
orrenbeste buru;
ez baidirade izan
bat, bi edo iru.
ia bai omen dira
berreun inguru.

3

Ikusten baiditugu
geuk ementxe bertan
zakurrak dozenaka
gure kalietan
iskamilla ematen
beren aldietan,
jaberik gabekoak
berriz erdietan.

4

Sociedad Protectora
edo dalakoa,
abere anparatzen
ez nolanaikoa!
Laister egiten dute,
ok berenkikoa,
zakur da katuekin
baidute naikoa.

5

Soziedade orrekin
orra or zer dagon,
artzaiak, etzaitzte
beintzat lasai egon.
Orra or egindako
zenbait laguntza on:
zakurrak anparatu,
ardiak or konpon!

6

Zakur-jabeengatik
daude zer esanak,
gai orretan e batzuk
baidira zuzenak.
Beste asko ardurik
artzen ez dutenak,
zakurrik beren mende
bear ez lukenak.

7

Zakurrak ainbat kalte
iten ai dirandik,
ez al dizu ematen
berri txarrak miñik?
Eskatzen detena da
nolabait emendik
zakurrak gelditzeko
al bada iñundik.

8

Ainbesteko kalteak
inguru auetan,
zenbat ardi-itorze
illabetietan!
Zakur-jabea, dezu
zure eskuetan
oiek ez jarraitzea
ari diranetan.

Makinaz idatzitako orri batetik.
La Voz de España, 1973.11.20,
3, 6 eta 7-garrena ez besteak
Nekez bada ere liburua

Sasiolako komentua

1

Ezertan ibiltzeke
bat eta bestera,
izan ere ez baida
ala ditekena,
ontarako artu det
nik neure baimena,
aitatutzeko neuri
ikutzen ditena.

2

Debatik Mendarora
bide erdi ola,
zeozer gorabera
dago Sasiola,
Aita San Antoniok
laguntzen diola;
aspaldi nengon zerbait
esan nai niola.

3

Baldin izan baldin badet
nik ondo neurtua,
orain dala lareun bat
urteko kontua,
edestitik izan det
ain zuzen artua,
frantziskotarrak nola
zuten komentua.

4

Ain zuzen Deba ibaia
izanikan bertan,
komentuari ikutzen
ate-atietan;
frailleak ezjakiñak
ez izan ezertan:
komentutik aritzen
ziran anguletan.

5

Gaixo-etxea ere
bazuten sortua,
baserri gisa gero
guk ezagutua.
Berreun bat urtean
artan jarraitua,
gero zoritxarrean
ortan gelditua.

6

Garai batean gauzak
olatsu izanik,
eleiza bakarrik da
gelditutzen danik;
bera jarria ezin
zutikan egonik,
etzuana merezi
arlotte azkenik.

7

San Antonio eta
Birjiña Maria,
auntziñako Zaindaria
Sasiolan dia.
Eleiza aurkitzen da
ia eroria,
berria egiteko
noiz degu garaia?

8

Len ainbeste izana
orain orren pobre,
gezurra baidirudi
egia bada're.
Fedeak ala baidit,
ala balitz obe,
eztala geldituko
estalperik gabe.

9

Gastu bildurrak edo
zerbait eraginda,
Debara eramanda
batzuentzat berdin da.
Utzi bezaio bertan,
gure jaun Arrinda,
aundirik ezin bada
txikia eginda.

10

Buru egiten duna
zerbait asi ezik,
ez baidu arkituko
iñungo laguntzik;
iñork ez baidu egingo
marmarretan baizik,
norbait asi ezker
lagundu igual pozik.

11

Zerbaitek bultza eta
errez eragiña,
gai onetan pozik det
bertsotan egiña.
Dagon modun ikustea
naiz izan samiña,
Sasiola aitatzea
ain zait atsegiña.

*Aranzazu, 1973, II
Nekez bada ere liburua*

Zubeltzuri omenaldia

1

Gai oni buruz nai diot esan
biotzez zerbait indartsu,
ain pozgarria zaidan berria
zabaldua da oraintsu.
Nere lekuan aurkitzen danak
nola ez artu gogotsu?
Ilbeltzan seian omentzen dute
nere osaba Zubeltzu.

2

Bere adimen neurrigabeak
egingo duan galdia:
Nitaz oroitzen diran gizonak
oraindikan bai al dia?
Larogei urtek askoren gisa
barruan dute gordia;
Jaunari esker, oraindiokan
Zubeltzu bizi ordia.

3

Nere iritziz aurkitutzen det,
begiratzean nunaitik,
zuregan zerbait arrigarria
badagoala gogotik.
Urteen kargak ezarri dizu
altxa eziña oetik,
zeu aspaldian etzana baiña
izena ordea zutik.

4

Zure aurretik izan ziranak
or dituzu zenbait izar,
makiñatxo bat egi boteak
euskal lur auetan zear;
bat banaka gaur bertso auetan
nituzke aitatu bear,
baiña bakarrik, lana mozteko,
aitatutzen det Xenpelar.

5

Errege eguna egun aundia
zuretzat nolana ta ere,
pesten azkena ospatuzeko
eztator gaizki batere.
Zure izenean kantatzekoak
dira ainbeste errege,
iñoiz zurekin kantatu dunik
izango ote bat ere?

6

Txalogarrizko berria auxe,
gutxiotako etzan-da,
gai au neretzat, zer esan gabe,
gutziz gozoa izan da.
Nere ekiñaldi laburra emen
beste gabe amaitzen da,
omengillea omenduakin
poz-pozik zorientzen da.

La Voz de España, 1974.01.04
Nekez bada ere liburua

Laster San Juanak

1

Gai oni buruz nua
gaur zerbait esaten,
zelebre samar nola
geran maiz izaten;
ala nai eta iñork
aaztu ez dezaten,
nola festak ditugun
laster Arrasaten.

2

Gai oni nik eraso
gaur nere talentoz,
iñork bearrrik balu
dei egiten gatoz.
Egun gutxi baiño len
San Juanak datoz,
jiratxo bat emanaz
Mondragoira zatoz.

3

Arkitu deikezuna
eldu ta berela,
zuk bear zenduzenak
junikan dirala.
Ez izan kezkarikan,
etzaio ajola,
ala ta gutziz ondo
artuko zerala.

4

Moda ain indartsua
naiz eman itsusi:
festetan erritikan
norabait igesi.
Juan nai duanari
nola galerazi?
Baiña etorri zaite
ala eta guzi.

5

Moda au nik ez dakit
nundikan datorren,
ondo bizi diranak
baidira okerren.
Ezin antzikan eman
ori zerk dakarren:
asko dutelako ala
ez gastatzearren.

6

Arazo askotxotan
gaur moda berrian,
baiña onekin gabiltz
oraindik zaarrian.
Modua duna lasai
patxara ederrian,
urri degunok gabiltz
danak bearrian.

7

Ainbat ateratzen da
tresna azkarrian,
norabait iristeko
martxa pizkorrian,
denbora alperrikan
galdu beldurrian.
Ezin degunok gera
gelditzen errian.

8

Ezin iritsirikan
auzi gogorrean,
sarri izaten gera
ari bearrean.
Jarraitu nai badegu
izen jatorrean,
oitura onak gaude
zaintzeko zorrean.

9

Diru gaiñezkarekin
problemik bazendu,
aiskide, badakizu
norantza zuzendu.
Urri dagon tokian
lenbailen azaldu,
zeregin oberikan
etzezake izandu.

10

Gastatzea bazendu
baldin zuk atsegin,
diruduna, erritik
etzaitz aldegin.
Emen ondo gastatzen
in zazu alegin,
orrekin on geiago
al deikezu egin.

11

Egin nai bazenduke
gauza zuzenikan,
ez deritzat oso oker
ari naizenikan.
Utsikan, borondate
onak izanikan,
aritzen gera ezer
egin eziñikan.

1974-ko Sanjuanetan
La Voz de España, 1973.06.21
Nekez bada ere liburua

Santa Agedako ero-etxea

1

Gai zelebrea aukeratu det
ni sarri ai naiz oker da,
Santa Agedako ero-etxeari
kantatu nai zerozer da.
Etxekoaren ondran aitzea
nunbait beti da eder da,
bestela nola gai oni eldu
kantuan ari bear-da?

2

Santa Agedako ero-etxea
Mondragoik bere altzuan,
arek e nunbait bere kabia
nunbaitean bear zuan.
Ezta jende au bizitzekoa
ain sosegu paketsuan,
bukatzen eztan erromeria
beti galga berdintsuan.

3

Gure gustoko peria ezpada
aspertutzen gaitu laister;
galdetzen degu: nolatan bete
eroekin ainbat bazter?
Badirudi gu au galdetzean
ez gabiltzala ain oker,
argi izpia datorkigula
oraindik Jaunari esker.

4

Buru galduak aize txarrakin
supritu bear berenak,
ala bearrez orrekin gera
konturatutzen geranak.
Baiña ainbeste drogatu edo
ondatutako edanak,
ez al dirade ero-etxean
luzera sartzen diranak?

5

Gogoratzean besterik gabe
ero-etxea an dala,
aruntz bidea artzea egun
pasa alai bat ezuala,
Santa Agedak beti izan du
berekin bere itzala;
ala ta ere badirudi gaur
geiegirikan ez dula.

5

Zale geranen alde egiten
badakigu egiñalik,
orretarako bideak noiznai
nai genituzke zabalik.
Ez ote da gaur griña ori eztan
txokorik edo egalik?
Bizitza ontan bai ote da gaur
gu itzaltzeko itzalik?

7

Euskaldunak len fededun giñan,
gaur asko gera aulduak;
gai ontan gera beste batzukin
ortxe nunbait berdinduak.
Aaztu ditugu Alguztidunak
emandako aginduak;
lan izango da berriz aurkitzen
orain ain errez galduak.

8

Izkutatutzen alaitasunak,
izkutatutzero pozak,
aurkitutzero noiznai zaillago
urritutzen diran gauzak.
Jakinduritik luze gabiltza,
zorionetikan motzak;
oker onekin zer ikusi du
gure federikan ezak.

La Voz de España, 1974.02.13
Nekez bada ere liburua

Neska-mutillak asko eztala

1

Zenbat langillek bere ogia
irabazteagatikan
ez du izaten atsedentzeko
gabaz iñoiz zoririkan.
Beste ainbeste aaztuta gaba
lo egiteko danikan;
trukatu eta ez al legoke
erremeditutzerikan?

2

Neska-mutillak asko eztala
badira zenbait guraso,
gabaz irten da ibiltzeakin
zaletuak daude oso.
Beren kabitik atera eta
al dakit zenbat arazo,
esaten dabiltz kaletan gabaz
ibiltzen dala eroso.

3

Gabaz ibilli bearrak beti
baditugu izanikan,
lanak badira buruan sartzen
au nola lezakenikan.
Ez al da obe pake santuan
atsedentzen etzanikan?
Gabaz ibiltze ori ez gaude
gizongillea danikan.

4

Aberatsarengandik jasoak
zenbat olako lezio,
zenbat griña txar gure nagusi
jarraituz gero luzio;
sortzen dizkigu zenbait tratu txar
eta ainbeste sesio,
aberatsentzat ona ez da ta
langillientzat gutxio.

5

Aberatsari ajola gutxi
gabaz loa galdugatik,
egunaz ere eztio jotzen
laneratzeko kornetik;
nolanai ere errenta asko
ez lezake jaso ortik,
nai baluteke begira jarri
osasanaren aldetik.

6

Gure artean auntsiñakoa
orrela det ezagutzen:
langillea ta langille eztana
beti alkar desaidatzen,
baiña gabazko ibilietan
bapo dakite jostatzen,
edaririkan garestienak
orduan dituzte sartzen.

7

Zenbat ondasun ondatutzen da
gabazko ibilietan,
fruitu zuzenik ikusi gabe
bidegabekerietan.
Besterentzako onikan ez ta
norberentzako kaltetan,
ekaitza eta negarra sortzen
norbere pamilietan.

8

Zurrutarekin lagun ari ta
azkenik burua artu,
gizona len e geio danakin
sarri izan oi da neurtu.
Gero disputak eta oiua
izketa zakar da kantu,
besteak lotan diran garaian
auek kaleak alaitu.

9

Zori gaiztoan euskaldunak e
orrelakoak badira,
iñoiz pozikan sartzeko gertu
deitu eztiran tokira.
Beren ustean gizatasunez
jantziak agertzen dira,
obeto jantzi lezazke garaiz
oieratuko balira.

10

Bereak ditu guk aitortua
gure emakumezkoak,
eskubideak berdin-berdiñak
dituna gizonezkoak.
Ez dagokigu ukatzerikan
diranean bidekoak,
baiña gabazko ibili oiek
al dira itxurazkoak?

11

Emakumea izateari
etzion iñola uzten,
lurreko gauzakgatik zituan
bere izenik itxusten.
Orain gau ta egun erre ta zurrut
usatu gera ikusten,
badirudi gaur gizonak ere
pasatu ote gaituzten.

12

Nabarmenkeri aldetik askoz
geiago esan gentzake,
zenbat neskaxa itxuraz beintzat
asko-asko izutzeke.
Mutillen jiran ez al dabilta
ardurarikan artezke?
Lasaikerian ase eziñik
batere lotsatutzeke.

13

Neskatxa batengana bein batez
zuzendutzean onela,
esanaz aren ibillerakin
zer ikusia nuala;
itxuskerian ibillitzea
gaizki egiten zuala,
erantzun zidan bere gauzakin
berak agintzen duala.

15

Ez uste izan gaurko giroak
indarrikan eztuala,
abere gisa zerbait jantzia
berez gordin dagoala.
Aukeratua duan bidea
uzteko eztago iñola,
zeñek sinistu orretarako
egarria zegoala?

14

Sasoirik ezin gorde lezake,
ez lezake izkutatu,
baiña kristaua bezela bere
bete bearrak baditu.
Ez baidu iñork zer ikusirik
ezin dala-ta kabitu,
berak eztunak gaiñerakoak
lotsatu bear al ditu?

1974-ko maiatzak 9
Nekez bada're liburua

Musika banda desegindu zanean

1

Milla beatzireun irurogei ta
nun amalaugarrenean
gure Arrasate ezta agertzen
zorionik onenean.
Eun urtekoa, zerbait bazeukan
bere aunditasunean,
izkutatu da, ala bear-da,
Igokunde egunean.

2

Erriko talde soiñularia
izan dana sonatua,
gaurko giroak aintzat ez duna
geiegirikan artua.
Erria, berriz, probetxu gabe
kargak artzen nekatua;
une auetan libre uztera
izan dana beartua.

3

Eun urteko pitxia gendun,
ezta gutxik maitatua;
errian eta andik kanpora
askok dute goratua.
Baiña gaur ezta aintzat artutzen
gauza ainbeste zaartua,
naiz ta dala're puntarengo
sortutzen duan frutua.

4

Urte batzuek igaro dira
zerbait gendukan ustian,
bakardadean aritzen zana
laneratzen zan guztian.
Gure erriak samintasunez
gauzak olan ikustian,
iltzen utzi du bizi izan dana
joan dan ainbeste urtian.

5

Ez zetorkion bere neurrian
jendearen erantzuna,
ala ta ere soiñulariak
bete du eginkizuna.
Ikusitzean gutxi ezpada
erririk jazten etzuna,
une batetik bestera orra
nola sortu dan utsuna.

6

Zer esanakin gabiltza baiña
ontaratu gera berez,
ia aurrera jantzitzen geran
zerbait dibertsio obez.
Onen errua zeïnek duanik
ikustea ezta errez,
nolanai ta're soiñulariak
baiño gutxio iñork ez.

Hoja del Lunes de San Sebastián,

1974.07.01

Goiz Argi, 1974.07.24

Nekez bada ere liburua

Arrasaten Gurutze-txiki mendia amar urtean bitan erre

1

Guk euskaldunok aspalditxotik
gurekin degun oitura:
esangairikan sortu ezker
gu segituan kantura.
Gaur ere badet esan nai
bat biotzetikan gertura:
Gurutze-txikin izan berri
dan su zakarraren kontura.

2

Gurutze-txiki mendi apalak
Arrasate du oiñetan,
su arriskurik noiz ezta
goen ez lezake jakin bertan.
Egi bakar bat agertutzen
da penagarria benetan:
probetxo gabe bitan erre
da joan dan amar urtetan.

3

Eguna erdi-erdian zala
ertz batetikan sutua,
eguzki galda ta aize legorak
lagundu ta indartua.
Ango aberastasun guztia
aguro menperatua,
ala ta ere, gaitzerdi, ezta
eriotzik gertatua.

4

Ondasunentzat guk izan arren
alako zaletasunak,
erri gertuan lurak ez ditu
alderdi guztiak onak.
Urte saillaran ari begira
esperantzetan egonak,
suak aguro irentsi ditu
ango aberastasunak.

5

Ango lur jabe diranak orra
nola diran gaur arkitzen;
buru auste ta lana ugari,
etekiñik ez jasotzen.
Lurra garbitu, piñua sartu,
gero etsaia jabetzen,
dana pabrika toki bezela
gai ezta lako prestatzen.

6

Gurutze-txiki otxana ezta
dan modukoa izanik,
pabrika toki bezela etzaio
arkitutzen jazkizunik.
Piñurik gabe gutxi ezpada
eztauka etorkizunik,
ez eike izan errez egiten
berek inoiz gauz onik.

1974-ko iraillak 25
Nekez bada ere liburua

Mendaro Txirristaka

1

Mendaro Txirristaka
mundutik joana,
urte askotan gure
artean izana.
Makiña bat gozamen
jendeari emana,
bide batez zerorrek
gozatu zenduna.

2

Baderitzat oraindik
nagola begira,
nola joaten ziñan
zure lantegira:
utsikan egin gabe
peritik perira,
kanta-paperak saldu
zitezken tokira.

3

Zuk ere bazenduan
zerorren karrera,
unibertsidadean
artua ez bera.
Ibiltzen zenduna da
euskera-erdera,
papera saldu eta
papera atera.

4

Alde orretatikan
nik ez det zalantzik
zu egongo zerala
begira zerutik;
granujakin etzendun
izpirik e partik,
lana egiten zendun
sos batzuegatik.

5

Bear bada dirurik
etzendun ikusi,
baiña bai egin ziñan
alai asko bizi.
Mundua ta zerua
biak irabazi,
ori egiten duna
da emen nagusi.

6

Mendaro Txirrixakata,
zaitugu goguan,
nunbait ondo merezi
izango zenduan.
Adiskide jator bat
zaitugu zeruan,
uste orretan daude
Mendaro inguruan.

7

Ezin litekena da
izkutuan gorde,
zurekin oroituak
gaur Mendaron daude.
Nola zu izan ziñan
doai orren jabe,
orain ezin eduki
bertsorikan gabe.

8

Orra bertso laburrak
zure gaiñ ipiñi,
aaztu ez litezkean
zenbat gauz jakiñi.
Biotz-biotzetikan
dizkitzut eskeiñi,
zuri izan ezean
ezpaineukan zeñi.

La Voz de España, 1974.10.19
Nekez bada ere liburua

Garai bateko Mendarori

1
Burua ta biotza
jarririk Mendaron,
zerbait nai diot esan
nola beta dagon;
orretarako zai naiz
aspaldian egon,
gazterik ikasia
naiz ni au nun zegon,
nola beregan zitun
zenbait alderdi on.

2
Mendaro berez baida
erreka eskiña,
arta-iriña egin
oi zuten an piña.
Pixuan uzten zuten
ondradu nai aiña,
alderdi oiek eta
geio, alajaiña,
seme aztaille ona,
pobrea zan baiña.

3
Ezagutu gabeak
gaur saillean dia,
bera ezagutuak
oraindik badia.
Nolakoa izaten
zan lauko ogia,
anega bat iriren
truke, alegia,
Mendaron ematen zan
lauko debaldia.

4
Mendarok beraz bere
oiturari eutsi,
lanak ematen zizkan
asko aberatsi;
beste iñundik etzan
ainbat komenentzi,
gari anega truke
danak emezortzi,
baiña Mandarok eman
beti emeretzi.

5
Gaiñontzeko gauzeekin
ala modutsuan,
sal-neurrietan beintzat
galga berdintsuan.
Lana egiten zuten
modu beartsuan,
apaltasuna baiño
besterik etzuan,
berdin gertatutzen zan
ganadu-pentsuan.

6
Garai artan Mendaro
merke bizitzeko,
toki oberik etzan
pobrearentzako.
Zer zan begiratzeke
biotzez artzeko,
guztiak zeuden gertu
noiznai laguntzeko,
Jauna zai baizegoan
danak ordaintzeko.

7

Esana dagon eran
bizi izan zian,
zer ikasi bikaiñik
emanda jun zian.
Gu baiño tontoago
batere etzian,
pobreak izan eta
aberats antzian,
beste danak aztuta
diruen atzian.

La Voz de España, 1974.11.01

Nekez bada ere liburua

Ezkontza bat

1

Dana aldatu dala
gaude gu esanak,
euskaldunak ez gerala
onela izanak.
Gure iritzi danak
al dira zuzenak?
Oraindikan bazterrik
ez du maitasunak.

2

Nolabait nunbaitean
ziran ezagutu,
neska-mutil gazte bi
alkarren zaletu.
Alkarrekin izateko
biak pozik gertu,
ain apartekoak bi
ain lagun biurtu.

3

Mutilla euskalduna,
Aramaiokoa;
neskatxa berriz urez
beste aldekoa.
Galtzeko ere bazan
tarte naikoa,
maitasuna ezpalitz
izan alakoa.

4

Bere sailla aurrera
gure ezkongaiak,
biak dituzte gauzak
ondo egin naiak.
Gure erlijioan
serbitzari biak,
Kalipornian dira
izanik eztaiak.

5

Neskatxa San Frantziskon
nunbait an zeguan,
an izanak badira
aurtengo neguan;
andre billa juanak
ainbeste leguan,
gutxienez amabost
egun inguruan.

6

Mondragoitik izanak,
senar edo emazte,
bederatzi dirala
nik orrela uste.
Aramaionatikan
amar mutil gazte,
deseatzen zeudenak
uztartu dituzte.

7

Ez noa esatera
eztitekenikan,
baiña orrelakorik
ez det entzunikan:
ogi billa joanak
asko izanikan,
andre billa aruntza
iñor juañ danikan.

8

Eztakit kalterako
ala mesedean,
lendik onara gauzak
dauzkagu aldean,
biderik luzienak
arturik mendean,
beetikan ezin bada
goitikan aidean.

9

Ogei lagun ziraden
joanik aruntza:
mutilla bera eta
gaiñeko laguntza.
Ez dute egiñikan
joan-etorri utsa,
ogeitabat ziraden
etorri onuntza.

10

Ixilik aztutzea
bidezkoa etzan,
berri au aitatzeke
aiñakoa bazan.
Azkenik bukatzeke
nai nukena esan:
zorionez beteak
ditezela izan.

Goiz-Argi, 1974.04.27
Nekez bada ere liburua

Gabonetan

1

Jesus Aurtxoa, zuri
erregutan gatoz,
etorri ziñan une
berritzeak datoz.
Eriotzako orduan
izan dezagun poz,
atoz, Jesus Aurtxoa,
atoz, atoz, atoz.

2

Badegu aundi nairik,
badezu grandezik.
Emen eztegu iñork
maitatzen bajezik.
Gure artean ezta
erauntsia baizik.
Ala guztiz etzaigu
gôratzen Jesusik.

3

Jesus Aurtxoa, arren
zaidazula entzun,
Fedea baitit nola
zuk dana al dezun.
Naiz ta guk ez merezi
zaiguzu erantzun.
Ea pake santua
irixten diguzun.

4

Premia ezagutzen
ondo dakizuna.
Gozatu nai genduke
zure erantzuna.
Itxaropena degu
emango dezuna
osasuna, pakea
eta maitasuna.

5

Negar malkoz bustiak
makiña bat bazter,
Ainbeste oiñaze ta
orrenbeste oker.
Komeni bada danak
zuzen bitza laster,
Jesus Aurtxoa, zure
errukiai esker.

6

Gure artean ezta
palta iskamilla.
Eraso gaiztoak du
apalaren tailla.
Dollorkeriak bete
otxanaren mailla,
ekaitz beldurgarria
baretu dedilla.

7

Bertsotan aritua
bainaiz erreguan,
obeto konpontzerik
ez ote dagan.
Obra onek tokirik
izango al duan,
Arantzazu illekoan
aurtengo azaruan.

Arantzazu, 1975.1
Nekez bada ere liburua

Portaloia.

Oker gabiltz

1

Baldin balit utziko
nere naigabiak,
baditut bertsuetan
mintzatu naiak.
Ixilikan egoten
ez dit uzten gaiak,
munduko goraberek
ain negargarriak;
auek komeriak,
naspilla aundiak,
nun kristau legiak?
Izanik anaiak,
ez dirudi geranik
aitan semiak.

2

Gure joka legeak
sarri itxusiak,
gizaldi ontan beintzat
badira auziak.
Bearbada ditugu
ondo mereziak;
paketik une motzak,
gerratik luziak;
beren maliziak
askok ikasiak,
beti irabaziak,
besteak gosiak;
gerra usaiak daude
berriz asiak.

3

Milla beratziareun ta
amalaugarrenak
trixkari asierak
zizkan emanak.
Geroztik pake txarrez
ondatu diranak,
bide onez gozatu
bagiñuzen danak;
osatuz almenak
norbere daudenak,
kalte besten onak,
zer gera gu, jaunak?
Geure etxera arrika
ari geranak.

4

Edertzen bearrean
bizitza onetan,
zatartzen aritutzen
gera alditan.
Arrigarriak gera
gu bene-benetan,
kristau gerala ere
esaten batzutan.
Alkar ondaketan
noiznai ta nunaitan,
nik nere kazetan
zer esaten detan:
ezjakiñak gerala
dakigulakotan.

5

Ainbeste atsekabe
beste ainbat pozi,
ez eman nai tokirik
zenbait ametsi.
Bata bestean onik
ezin da ikusi,
lenago Kriston gisa
bazter bati josi;
ikasitzen asi
maixu on da guzi,
baiña ezin ezi,
gero nola bizi?
Alkar maitatzen jakin
bear lenbizi.

6

Jakintsuak badira
batean-bestean,
baiña ezjakin asko
oraindik tartean.
Konturatuko al gera
alakoen batean,
beti aritu gabe
geronen kaltean.
Bi milla urtean
gabiltz ekaiztean.
Jesus etortzean,
aren apartean,
oker gabiltz onela
gabiltzan artean.

La Voz de España, 1975.01.23

Nekez bada ere liburua

Bertsolari zaarren omenaldia

1

Burua ta biotza
biak alkaturik,
bertsotarako ditut
asmoak arturik,
batere izan gabe
iñork bearturik,
ixilik egoteak
oso asperturik.
Gai baten sarturik,
zintzo saiaturik,
ez det nai kalterik
iñun egiterik;
nere iritzi batzuk
eman besterik.

2

Oraindik oraiñago
Donostia ortan
ibili berri gera
jaialdietan,
bertsolari zarraren
omenaldietan;
giro gustagarria
egon zana bertan.
Gero egunetan
ondorengoetan
egunkarietan
irakurri detan
jendetza aundia bildu
zala Anoetan.

3

Baita ere jaso det
egunkaritatik
bertsolaria orain
dagola goitik;
egona baldin bada
ere len beetik,
nolanai on egiña
euskeran aldetik.
Zenbaiten burutik
pasatu ez gaitik,
pardel batzuk bestik
etzetozek ortik;
begitzen dago dana
zer aldetatik.

4

Bertsolariengatik
egiz mintzatzian,
sarritan gertatua
batzun iritzian.
Lenago ere danak
berdiñak etzian,
baiña ikusitzean
lantzian, lantzian,
aruntz-onuntzian,
pardelki antzian,
besteak etxian,
bizitza latzian,
gaizki esan oi zuten
itzian, itzian.

5

Gogor samarrak sarri
zenbaiten esanak,
bizimodu latzaren
bidez datozenak;
lana, asarrea ta
burruka gizonak,
bertsolariak ere
beti ez zuzenak.
Nundik datoz sonak?
An zaletasunak,
alde osasunak,
nun laguntasunak?
Gerorako etxeok
eginkizunak.

7

Bertsolariak egin
lezazken jardunak,
euskerari begituz
izan leizke onak.
Baiña orrek baditu
beti nora junak,
etxetikan kanpora
sarritan egunak.
Danian lagunak
eta ezagunak,
zelako egonak
egiten ditunak!
Nola ondo itzegin
orren zai dagonak?

7

Oiek orrela baiña
izanik geuriak,
pozik aitatzen dira
bertsolariak.
Tiratu egiten du
bakoitza berriak.
Danak aaztutzen ditu
oien umoriak.
Alaiak txoriak,
euskaldun loriak,
gutziz dotoriak,
kantu kantariak.
Kanpoan gizonak ta
etxean andriak.

8

Gure dibertsioak
euskaldunok ere,
iñor arritzekoa
eztanez batere.
Batzuek entzule eta
besteak kantore,
orrela gabiltzanak
gabiltza dotore.
Baiña ala ere
esango det au ere:
ezin iñola're
konpondu gu ere.
Mundu onetan asko
komeri daure!

Aranzazu, 1975,02
Nekez bada ere liburua

Abere gisa

1

Mendizaletzat dauden batzuen
konduta nola dagan,
ederki asko irakurri det
egunkaritik lenguan.
Orretarako ni aukerako
karguan nola nagan,
olako zerbait ez agertzia
luze iritzita nenguan.

2

Len berri txarrak irakurria
lentxeagoko batean:
zakur-piztiak ari dirala
batean eta bestean;
ainbeste ardi odol-ustutzen
artzai gaixoen kaltean,
abere gisa gizonek egon
bear al dute katean?

3

On egitea zor eztegunik
ez geranez bat bakarrik,
gazte batzuek nola ez dute
txarkerientzat beldurrik?
Ni gaur zalantzan ez ote dagon
askatutzeko zigorrik,
beren barruan daramakiten
orrenbesteko bigurrik.

4

Zenbait gazteri burutapenak
nola ote zaizka sortzen?
Kalte egiten ezpada ezta
iñun ere dibertitzen.
On egitera zertan nekatu
ez baldin badu gozatzen,
biar-etziko nun gelditzen dan
bate ezta konturatzen.

4

Mendian ondo ez dabillena
kalean da berdintsua,
ainbat bigurri duan gaztea
iñun ezta paketsua,
Kalte egiten nola lezake
artaraiño gogotsua?
Dagon tokitik alde orduan
uzten duan deskantsua!

6

Bere ibili lainñezazkoak
ainbeste maite izanik
orrek orrela gozatzen dula
ez dago zertan esanik.
Ajola gutxi pauso bakar bat
eman ez arren zuzenik,
ez du nai jakin beste guztiak
nazkaz beteta dauzkanik.

7

Euskal Errian bertan orrela
gabiltz lekuan-lekuan,
abere gisa dabilzanekin
jendea dago naikuan.
Berandu izan liteke gero
gaiñezka asitakuan,
ez dezatela ortan jarraitu
pozgarria dalakuan.

*La Voz de España, 1975.03.27,
Nekez bada ere liburua*

Pelota ta pelotariak

1

Len lanerako zaletasunez,
berriz zeñek aginduak,
gure eskuzko pelotariak
dira gaur txanda elduak.
Beren indarrak itzal antzean
lentxeago egonduak,
orain berriro loratu ditu
oin berriak azalduak.

2

Esku pelota danok dakigu
len ainbat zabal etzala,
mugaz andikan, Gipuzkoan da
Bizkaian bakarrik zala.
Geroxeago erantsi ziran
Errioja ta Alaba,
orain orra nun berriz naparrak
beurek lenengo dirala.

1

Buka berri dan norgeiagokan
esku pelotarietan,
burruka latzak izan ondoren
beren neurtu aldietan,
lenen naparrak iritxi dira
gaillurrik altuenetan:
bi Retegiak, osaba-illobak,
lenenak mailla bietan.

4

Gauzak txit jator aitortzeakin
oraintxe ditugu zorrak,
zuzentasunak, egiazkoak,
egintzak dira bakarrak.
Lenago ere sarritan dira
erakutsiak naparrak,
dan gaia dala, baitago auek
kontuan izan bearrak.

5

Ainbeste gazte pelotarekin
burrukan beren garaian,
gutxi ez berriz amets egiñez
zedozer azaldu naian.
Bakar batzuek igotzen dira
besteak geldituz beian,
auek jasotzen saia gaitezen,
igoak len daude goian.

6

Lenengo maillan lenen Retegi,
oraindik gizon gordiña,
oni pelotan gaiñik artzea
ez lantegi atsegiña.
Bigarren mailla beste Retegi,
gutziz landare apaiña,
aurten neurtu dan maillan azaldu
osaba bere berdiña.

7

Gai izan arren norbait baleike
agertu dedin etsita,
beregán zitun amets gozoak
alde batera utzita.
Norgeiagokan azalduari
gauza gutxi iritzita,
baiña, gizona, gaizki al zaude
zeurea erakutsita?

8

Oion-en eta beste tokitan
eder asko dago egon,
naparrak berak gaur egunean
dituzte beste asko on.
Badirudi gaur etorkizuna
baitare bai ote dagon
Errezillen da Eibar aldean,
txikiena ez Atxondon.

9

Ain kementsuak diran Arroyo,
Bergara, Oreja anaiak,
itzal aundiko Gorostiza ta
Aldazabal anai biak.
Garzia Ariño laugarrena ta
Beristain oraíndik gaiak,
barka bezate emen ixiltzen
ditudan pelotariak.

La Voz de España, 1975.06.20

Joxe Mari Errota-ri

1

Baldin pestak izanik
bear ainbat gozo,
bertso batzuk egoki
lirateke oso.
Ori bururatu ta
diot gaur eraso,
lagun zaar bat nai nuke
aitatu depaso.

2

Bera dan girokoa
izatez izanik,
ezaungarri oberik
ez det uste danik;
eztagola-ta nago
esan bearrik nik,
eztago lagun ori
zein dan eztakinik.

3

Motelik ezer eztu,
azkarra da begiz,
alde guztietara
irixten da garaiz,
biotzez atsegiña,
alaia arpegiz,
denborari igertzen
oso ona berriz.

4

Bertsolaria zala
entzun da auntziñan,
ain zuzen ezagunak
artean ez giñan.
Ori ere garaian
zerbaiten premiñan,
etzuan toki txarra
artu, ez, Oxiñan.

5

Arrasatera gera
etorritakoak,
gai batzutan ez gera
biok antzekoak;
gutxienean orrek
ditu bertakoak
andrea eta beste
gaiñerontzekoak.

6

Ain gizon atsegiña
ezin da obea,
bere buruantzako
erruki gabea.
Arma bearrik eztun
konkistadorea,
Japonen jaio balitz
enperadorea.

7

Bertsolari txarra ez,
ona errotaria;
neurri berdintsukoa
zan nekazaria.
Gaiñetik *Roneo*-n
bere lanteria,
ura´re altxa zuan
al zuan tokira.

8

Errotarien lanak
lendik bukatua,
geroztik lantokian
da zaar-saritua.
Len ainbeste sailletan
dana saiatua,
orain agertutzen da
asko lasaitua.

9

Gogoratuta lengo
burruka latzakin,
orain eroso dabil
ain gauza utsakin:
nekazaritzak ditun
arazo batzukin,
dibertitzen dala
bere bertsuakin.

10

Zaar-saritu danetik
berriz orain gero,
bertsotan aritzen da
izugarri bero;
artaraxe jarria
baidago zearo,
orain ori ixiltzen
ezta oso giro.

11

Etxetik urrutira
juan gabe batere,
lagunarte bat bertan
artzen du dotore.
Antxe aritutzen da
txori baten pare,
ikasten ari zaizko
erdeldunak ere.

12

Orra or nezazkean
bertsorik onenak,
lagun orri eskeifi
nai nizkiokenak.
Baitare bide batez
nere zorionak,
neregandik atera
diran beroenak.

1975-ko Sanjuanetan
Nekez bada ere liburua

Barandiaran - Aranzadi

1

Bertsotarako zaletasuna
aukeratu dedan gaia,
asieratik azkenera arte
tajuz erabili naia.
Berak batere eztakiala
apaiz batek egin deia:
Nai det agurtu gaur Joxe Migel
Barandiaran aundia.

2

Barandiaran oraindik bizi,
Aranzadi zaigu illa,
arkeoloji gaian izanak
gutziz bikote abilla.
Zenbait leizetan astindu zuten
makiña bat ezur pilla,
zer arazotik pertsona bizi
izan zan arrasto billa.

3

Nik gizon oiek beren saillean
auntziña ezagutuak,
ondo gogoan ditut oraindik
ume nintzango kontuak,
ditudan eran toki batzuek
auek ibilitakuak;
beren garaian ez dira izan
ortikan onerakuak.

4

Ez aurkitzean beste biderik
ez agertzen idatzita,
lengo gizonak gerokoari
etzion nunbait utzi-ta,
garai bateko bizitzaren gain
ain zuten berri gutxi-ta
arrasto billa eraso zien
leize zulora jetxita.

5

Zer ari ziran ni ez jakiñik,
ume bainintzan artian,
erori nintzan arte kontuan
noizbait alako batian,
Elejalderen liburuari
buelta batzuk ematian.
irakurtzean zer jartzen zuan
irugarrengo zatian.

6

Ezin ukatu, ez gera gutxi
alamoduzko kirtenak,
baiña badira zenbait ospetsu
euskal lurean irtenak,
beren buruak ondo nekatuz
lana egiten dutenak,
itxu-itxuan nundik dabiltzan
ondo asko dakitenak.

7

Bakar batzuek izaten dira
bakarrik ortarako gai,
misteriozko argitasunak
azaltzen dituzte nun-nai;
zelan itxasoz ala legorrez
leiza zulotik ere bai,
aixa aztertzen dituzte danak,
berdin zaie be edo goi.

8

Gizonagana sortu ezpalitz
era ortako usterik,
etzan izango leiza zulotan
arrasto billa asterik.
Ni neuretzako ari naizena
esaten ezta besterik,
berriz eztala iñoiz izango
klase ortako kezkarik.

9

Zenbait arrasto aurkitu naian
batzuk egiz nekatuta,
beste batzuek jostatzen Jaunan
erregaloak artuta;
zenbat garrantzi guretzat duten
ez gabiltz arduratuta.
ez gera gutxi gertu gaudenak
uzteko enterratuta.

10

Ezjakin aiek agiririk ez
uztea zan bidezkoa,
okerrago da guk jakintsuok
zerbait galdu premizkoa.
Gure egunotan au gertatzea
zeiñen lotsagarritzkoa:
aitagureak baidauka orain
izkutatu arrixkoa.

Aranzazu, 1975.09
Nekez bada ere liburua

Zabalegi

Doiñua: Aizak i, mutil mañontzi

1

Eztago bertsolaririk,
osasanakin dalarik,
zeri aritu sortzen bazaio
ixildu zalerik.
Ez du lanen ajolarik
izan ezik galerarik;
okerrena da, sarritan eztu
zeri aritu alairik.

2

Lentxego nuan itzezin
gure izkuntza onen gain;
nunbaitetikan neri're nunbait
zerbaitek bultz egin.
Orra or nun Zabalegin
egiñak diran alegin;
gauza onikan ezin egin da
azkenik aldegin.

3

An ematen zan jakintza,
guztientzako baldintza:
alde batetik nekazaritza,
bestetik izkuntza.
Ez juten iñor aruntza,
ezin altxatu goruntza;
esan zutena: ixtera guaz,
alperrik gabilta.

4

Krisisa sortu dan otsa
eldua dago onuntza,
diru premiña luzeak eta
irabazi motza.
Nekazaritza beruntza,
izkuntza ez aberatsa;
ez aztu beintzat gerta leikenik
bion eriotza.

5

Baserriko ainbat gazte
sala festara datozte,
aietan diran dibertsioak
usatzen dituzte.
Beti ez diteke aste,
eskubideak, nik uste,
dibertitzeko berdin dituzte
besteak ainbeste.

6

Emen daukagun txotiña,
azaldu zana auntziña;
nekazariak ere maite du
bizitza ariña;
ezin du jarri ordaiña
gutxiñaz bere berdiña.
Euskal Errian emen krisis bat
eztana apaiña.

7

Gazte ezin saiatuak,
kaletarrakin nastuak,
dibertsio ta komenientzi
politak poztuak;
zarrak lanean lertuak,
bakardadean oztuak.
onela dira Euskal Erriko
modako kontuak.

8

Badegu naiko aitzaki,
ondatzen gaitu galanki,
ez datozkigu inola ere
gauzak ain egoki.
Danok nai degu aundiki,
ari gaitezen poliki;
onela ariko ote giñake
zertan ai geran bagenki?

9

Tokia ainbat ametsi,
baserritikan igasi,
kale aldean zer berri dagon
arretaz ikasi.
Nekazaritzaz lenbizi
izkuntzak du zer ikusi,
era orretan bakardadean
uzterik ez du merezi.

10

Orra gaur nik itzegiña,
arazo sopra jakiña,
gure izkuntzak baserria du
txoko atsegiña.
Aien etxeko da baiña
ezin gozatu nai aiña,
maite izan arren ostaturikan
eskeiñi eziña.

Makinaz idatzitako orri batetik

Nekez bata ere liburua

La Voz de España, 1975.10.18

8 eta 10gn, bertsoak ez besteak.

Udazkena

1

Adiñean joanak
geranok goruntza,
ikusiak ditugu
amaika mudantza;
uda-atzea, zutaz
mar-mar-mar gabilta,
etzera len oi ziñan
bezin aberatsa.

2

Len danetik oi zendun
eman barra-barra,
arto, babarrun eta
naikoa sagarra;
gaztaiña, ezkurra ta
ez gutxi intxaurra,
gosea asetzeko
etziñan, ez, txarra.

3

Iritxi oi zanean
alako ujolde,
bein baiño sarriago
ikusita gaude:
gaztaiña, sagar, intxaur
urak bere mende.
Ai, ordun galtzen ziran
erdiak baleude!

4

Zenbat aldrebeskeri
berekin urtiak!
Lan txarrak eman ditu
aurten legortiak.
Alare alde txarrak
etzitun guztiak,
errezkan sortu ta eldu
ditu tomatiak.

5

Ain zuzen orrenbeste
gerta dandik aurten,
ainbeste esaterik
noiznai ezta izaten.
Tomateak e beren
jaskizuna zuten,
baiña orri bakarrik
gutxi guk irizten.

6

Gaztaiñakin emana
makiña bat pesta,
ainbeste gertatzea
berriz oso gaitz-ta.
Ni ere gauz orrekin
konturatu naiz ta,
erru dana zurea,
udazkena, ez-ta.

7

Gizonak izan ere
badu zenbait amets,
sarri jokutzen degu
geron aurka errez;
zoriona iritxi
nai orrekin berez,
piñu beltza jarri du
beste danen ordez.

8

Bearbada moda bat
bakarra izan da,
gure lurrean beintzat
piñuen txanda da.
Ez lezake itzegin
kontra badaezpada,
lagunik iñor eztu
zikiña ezpada.

9

Zure inguru danak
beti ain josiak,
azpitik sortzen zaitzun
ote ta sasiak;
fruitu gabeko arbola,
zugatik gosiak
zure alderdi danak
dira ikusiak.

10

Erabakia ezta
izan, ez, amutsa:
beste guztientzako
aizkora zorrotza;
fruitua duanari
eman eriotza,
zikiñez josiari
lortu erregetza.

11

Beste danak baztertu,
zeu jarri lenengo,
obea zeralako
etzendun egingo.
Tratu onik ez dizut
emana izango,
artzaiaik ez dizute
oberik emango.

La Voz de España, 1975.11.09
Nekez bada ere liburua

Antzi-ondo¹ baserriari

1

Zu, Antzi-ondo, sortu berria,
itzegin nai dizut gozo,
zarra lurpean artua etzan
beti izana eroso;
beren denporan izanak zitun
ainbat etsai ta eraso,
ango semeak eta alabak,
arren!, ditzazula jaso.

2

Ibaia bertan zuanez arek
errota ere bazuan,
aren neurriak konpromisotan
sari ipiñi oi zuan;
arrobia're oso gertuan,
etsai faltarik etzuan,
dalako autopistak azkenik
irentsia izan zuan.

3

Eragozpenik gabea etzan,
danera zan osatua;
ezin kontatu, ainbat ziran an
seme-alabak sortua.
Apaltasunik xamurrenean
asi eta gozatua,
bost gizalditaraiño ditut
neronek ezagutua.

4

Onetik zerbait egin eztako
errurik arek etzuan,
nik ezin esan zenbat aur etzun
gozatu bere altzuan.
Baiña etsaiak ito alare
bere amorro sutsuan,
ainbat mesede egin duanak
ori merezi al zuan?

5

Berri-berria sortu zaitue
izar dizdiratsu pare,
oso polita agertu zera,
apaiña eta dotore.
Zarrak ainbeste serbitzerako
oraindiokan alare,
ez obe, baiña etzera izango
ekaitzik gabe batere.

6

Berriro ere aitatzen dizut
len eskatu dizutena:
ongi dakizu amabi kristau
zure premiz dituzuna;
sei aur txikiak, eta auekin
beren aita eta ama,
beste osaba bi ezkongaiak,
aitona eta amona.

---

¹ Antzi-ondo baserria, baiña izen orrekin ez omen du inork ezagutzen, Antzondo bezela baizik.

7

Pentsatsekoa zer izango zan
famili onen irtera,
dudik gabea latza izango
zala au nolana itara.
Berriro aruntz biurtu dira
alde ta bost bat urtera,
au ere latza izango zala
modu bat edo bestera.

8

Joko gaiztoak sarri oi dira
eldu beartsuengana,
autopista're ezpaita izan
komeri gutxi emana;
pasa dan toki guztietara
naigabeak eramana,
Antzi-ondokin ere ori da
ain zuzen gertatu dana.

9

Arrasatetik ari natzaizu
zu Debakoa izanik,
iñork ez daki zure berririk
zekinik emen bazanik.
Odolez zerbait zeurea nazu,
biotzez ez zer esanik,
zuri bertsotan ez nago iñoiz
ni aspertuko naizenik.

10

Zenbat arazo, zenbat zeregin,
neke eta buruauste!
Eriotza ta jaiotzak ere
tartean izan dituzute.
Gabonetako etxeratzeko
modua egin dezute;
osasanakin maitasunean
asko gozatu zazute.

La Voz de España, 1976.01.12

Udalpe batzokiari

1
Iñoiz lenago bezelaxe ni
bertsotan nua astera,
gai bat artzeko begira nabil
batera eta bestera.
San Juan gure Zaindariaren
eguna dator ostera,
ekainaren ogeta irutik
eta ogeta bostera.

2
Gure San Juan gure Arrasatek
bere Zaindari santua,
urte batzutan guztiz aundizki
tanborradakin artua.
Geroxeago moda orrekin
jendea da aspertua,
urte batetik bestera zaigu
ezerrera ezeratua.

3
Gure *Udalpe* bazkunan degu
biotza duan jendia,
industrial da komertzianta
desportistakin an dia.
Festak eratzen lenenak auek
Arrasaten izan dia,
amaika aldiz goian utzia
dute beren alderdia.

4
Dirua eta lana eskatzen
baidute festak gogotik,
premizkoena gogoia berriz
gauza guztien gaiñetik.
Alabearrez *Udalpen* aixa
osatzen dira danetik,
igertzen zaio auek aspertu
diran egun-egunetik.

5
Izan ere gaur dibertsioak
ainbat tokian badaude,
derrigorrean ezpaldin bada
etxean iñor ez gaude.
Erriko festak diran garaian
nora edo ara alde,
nunaitan ere ezta izango
nik uste ezer debalde.

6
Mundu guztia egiñik zaigu
ain zuzen kotxien jabe,
ondo pentsatzen jarri ezkeron
naiz ez izan asko obe.
Costa del Sol-en *hotel* guztiak
betetzen dira goi ta be,
au egiterik bai ote dago
dirurik gastatu gabe?

7

Gure *Udalpe* aitaturtean
ez neike ainbeste utzi,
bazkuna onek Arrasatentzat
badu zertxobait garrantzi.
Gizonak dira oi dituztenak
sendoak asko iritzi,
errian alde duten arretak
badu zer bait inportantzi.

8

Zer bait esan naiz aritua naiz
ixilikan egoteke,
gaien aldetik gauza aundirik
bearbada esateke.
Nere aldetik nortasun gutxi,
ori ere baliteke,
ez ote duan gai dan ainbeste
omen jasoko batek e.

1976-ko Sanjuanetan
La Voz de España, 1976.06
Nekez bada ere liburua

Jose Letonari

1

Bertso batzuk egin nai
zerbaiten gainean,
festak ditugu emen
berriro gainean.
Denok apaindu naian
zerbaiten gainean,
San Juan zaindaria
guztion gainean.

2

Apaindu naian danok
gabiltz zertxo bana,
baiña gizon bat degu
nabarmendu dana.
Bera ain ezaguna
dan Joxe Letona,
Mondragoi ta kaleak
agertu dituna.

3

Bere tankerakorik
ezta errez izaten,
oraindik oso bizkor
nun-nai da ibiltzen,
Ogibidea izana
emen onenbaten,
arraia zuzen eta
okerrak egiten.

4

Zortzi urte aurretik
jun arren nigandik,
askoz bizkorragoa
baidago oraindik.
Zenbait grazi baditu
nundik edo andik,
ajerik ez diogu
ikusten inñundik.

5

Zerbait txarra badauka
beregana ala're:
ezin gizonik lasai
egon inñola're.
Zeregin derrigorrik
ez du inñun ere.
leizerik leize dabil
basauntzaren pare.

6

Arazo ortan Joxek
bere nortasunak,
orra gizonak nundik
nora eginkizunak;
eman al dezaizkigun
maiz argitasunak,
lagundu dezaiola
daukan osasunak.

7

Joxe. artu itzazu
nere zorionak,
nere barrendik irten
diran beroenak.
Lanen bildurrik iñoiz
izan ez dezunak,
etzaitu lizunduko
etzanda egonak.

La Voz de España, 1976.06
Nekez bada ere liburua

Amorio-kontua

1

Dalako Bilintx saria dala
amorio izenean,
berak etzitun gutxi jarriak
munduan bizi zanean.
Ez gera gutxi ari geranak
burua austen lanean,
komeriu auk sortzen zaizkigu
dirua tarte danean.

2

Gazte garaia ni ere bainaiz
noizbait nunbaiten pasia,
amoriozko kontuen berri
asko ez nun ikasia.
Gertakizun bat gerta zitzaidan
gutzizkoa itxusia,
amoriotan ustelkeriak
zirala nun ikusia.

3

Neskatxa bati nere baitan ni
begia jota nenguan,
bururaturik ura artuta
zeruan ote nenguan.
Urte aietan aura're nunbait
norbaiten premiz zeguan,
itzegitean bere aldetik
baietza aguro nuan.

4

Beldurtutzean errezegia
ote zegoan tratua,
une batetik bestera nintzan
zearo atzeratua.
Besteren gauzak ikututzea
izanik debekatua,
amak egiña zuan bezela
nigatik zan gelditua.

5

Albiste latza jaso nuana
iru bat illabetera:
«Zuk adiskide zendun neskatxa
aurra izan berria da;
jendeak mar-mar diardu berriz,
zeurea du bearbada».
Nik erantzuna: «Eziñezko da,
milagro izan ezpada».

6

Ezin ukatu gertakizun au
onela gertatu zala.
eskarmentu au izan nuala
artean gazte nintzala.
Ez nezake esan amoriorik
neskak neretzat bazula,
egia dana nolabait ere
ni gabe konpondu zala.

7

Nere biotza motel jarri zan
ustez bizi zegola're,
errezegiak gauzak jartzean
atzera norbera ere.
Zailla danean ezin iritxi,
emen komeriak daure;
oiñak urratuz iritxi obe
txarragoa bada ere.

8

Palta izatea batzutan obe,
beste batzutan sobrea,
iñoiz burua danborren gisa
gorputz guztien jabea.
Oiñak neketan urratzen dauzkan
biotz erruki gabea,
asko kostea zerbaitegatik
sari izaten ohea.

9

Ondo juteko maitasuna da
gauza derrigorrezkoa,
edo bestela izan lezake
dena alperrikakoa.
Alderdi batek duanarekin
ez leike izan naikoa,
alde bietan bear du izan
biak erdi-banakoa.

10

Gure Jaungoiko justuak egin
komeni ainbat mirari,
nere biotza fedez aberats
zabaldua neskatxari.
Geroztik zenbat aldiz esana
nago nere buruari:
etzan komeni edo bestela
lazoan nintzan erori.

La Voz de España, 1976.07.22
Nekez bada ere liburua

Eun urteko utsuna

1

Uztaillaren ogeita baten,
gure Euskalerra ontan,
eun urteko utsune bat zan
ospatu Bergara ortan.
Ikusgarizko gertakizuna
ikus genduna bertan,
ezin ukatu au izan zala
aundia aundienetan.

4

Sarri izan oi duan bezela
ainbeste gauza berezik,
Euskal Erriak tokia eman
izan oi zioten pozik.
Etzekarkiten kalterik ezer
mesedea pranko baizik,
etzegokion desegiterik
sobratuak egon ezik.

3

Euskal Erriak beregan zitun
garai baten anparuak,
deituraz dira deitzen diranak
Euskal Erriko Furuak.
Lege aldetik beretzat ziran
bere lagun zearuak,
milla zortzireun irurogei ta
amaseik deseginduak.

5

Bergaran erri-ordezkariak
Fuero oien aldetik,
eraso die lanari berriz
beste guztien aurretik.
Saillara baten an agertuak
lau probintzi auetatik,
irurogei ta zortzi ordezkari
beste ainbat erritatik.

3

Politikakin sarri oi dira
orrelako komeriak,
argirik egin ez al zezaten
moztu zizkaten ariak,
Anparorikan ezak geroztik
sortu ditun ondoriak!
Ainbat urtean gozatutzean
ez al zituan beriak?

6

Errespeturik apalenakin
Juan Karlos erregeari,
bertsoen bidez nai nizkioke
gaur egin zenbait eskari:
aspaldi ontan ai geran eran
aurrera ez gaitezen ari,
eman bezaizka bere Fueroak
gure Euskal Erriari.

7

Esan egarriz nintzan guztia
orra nik esan bertsoan,
eginbear au ere sortzen da
ustegabeen batzutan.
Lenago ere ari geranez
ikusten egun auetan,
Fueroen alde egin zutenak
baziran mundu onetan.

8

Esan dedana, egun auetan
ari geranez ikusten,
lenago ere bateonbatzuk
egiña izango zuten.
Olako gauzak ondo gordeak
batzutan dira egoten,
nereak ere gerta liteke
serbitutzea noizbaiten.

La Voz de España, 1975.08.04
Nekez bada ere liburua

Parroko zanari

1

Zor nizkiola gogoratzean,
ona emen nekez baten,
alaia ez da baiña olako
gai asko ez da izaten.
Ain mingarria berez izanik
ezin asi naiz esaten
zer naigabea igaro bear
izan degun Arrasaten.

2

Bera zanantzat naiz gutxi izan
itzegin nai nuke umil.
nere barruan orretarako
asmoak artuta nabil.
Norbaiten billa gure artean
eriotza noiznai dabil,
urrillan bian altaran bertan
parroko jauna zaigu il.

3

Erri guztian zuzendari ta
serbitzari izan da-ta,
ogeamabost urtean etzan
bere tokitikan palta.
Zalantzarikan gabe bazuan
gizonak zerbait aparta,
Mondragoi ontan utzita joan da
beintzat naigabe galanta.

4

Erakutsita utzi du ondo
buruz etzala baldarra.
esku ta oiñez berriz bazala
izan alean azkarra:
Esan nezake alakorikan
bera ote zan bakarra,
danon aurrean bere tokian
il zan Jose Luis Iñarra.

5

Nola beartsu, ala aberats,
guztiok bere bearrez,
bidezkoa zan gu gelditzea
umezurtz gisa negarrez.
Don Jose Luisek egin duanik
egitea ez da errez,
izan ezean ark egin duan
giza-maitasun indarrez.

6

O, Don Jose Luis, ari natzaitzu
zeru alderuntz bertsoan,
goxotasuna sortu zenduna
ainbeste toki otzetan.
Esan nezake, testigu izan
naizenez urte batzutan,
on egiten zu aberatsena,
aberats aberatsetan.

7

Onegilleak bertan izanik
atseden itxaropena,
nere fedeak ez du zalantzik
zu zeruetan zaudena.
Gure Jainkoak izan zaituna
mundutikan eramana,
eskatzen dizut zerutik ere
oroi zaitezen gugana.

1976'ko Azaroak 6
Nekez bada ere liburua

Don Jose Maria

1

Doble naigabe izan zaiguna
Arrasaten eroria,
bi gizon aundik bizitza oni
emanez bukaeria.
Lena tristea izan zitzaigun,
oraingoa ez alaia:
len parrokoa joan zitzaigun,
orain don Jose Maria.

2

Auxe da auxe alabearra,
entzun, sortu ginduzuna;
jakiñik gaude nai dezunean
eraman al gaituzuna.
Sinisten degu orretarako
baimen osoa dezuna,
saritu gabe etzazu utzi
ainbat serbitu dizuna.

3

Eraman digu gure gizona
Jainkoak mundu ontatik,
ez dituana gutxi izanak
esnaraziak lotatik;
ogibideak sortu zalea,
eliz-gizona bestetik,
zeruan toki izan dezala
mondragoitarren partetik.

4

Agertu danez apartietan
aintzat artua zutela,
bidezkoa da itzegiteko
toki ematen ditela.
Erakutsita joan da ondo
buruz etzala motela,
ainbeste kristaun ogibiderik
etzun sortuko bestela.

5

Gizon aundi bat joan zaigula
izan dezagun goguan,
beti lanean aritu zana
egin naiean zeguan.
Esan dutena ondo esana,
ezin neurtu baliuan,
lenago asko egiñak geio
egin zezan nai genduan.

6

Len etzegoan iñor neurtzerik
aritutzean batera,
bizi diranak ezagutzeko
izango dute aukera;
arek ezpaitu geiago egingo,
joan da eternidadera,
emen gelditu geranok orain
neurtuak izango gera.

7

Gure artetik joanberria
zeran don Jose Maria,
egiten dizut parrokoari
egin nion eskaria:
mundu ontatik etzera joana
lanikan egin gabia,
bestetik ere lagun zaiguzu,
izango degu premia!

La Voz de España, 1976.12.12
Nekez bada ere liburua

Pixti ankabikoak

1

Bertsotarako aukerazale
baiña sarri gai tristiak,
gertatzen dana gerta leikela
lanak ditu sinistiak;
zenbait garrantzi izan lezake
urrutira irixtiak,
kristau agertu bear danean
baldin bagera piztiak?

2

Kristau izaten ainbesteraíño
arrote, errukarriak,
ala agertzen ari zaizkigu
sortzen zaizkigun berriak.
Albaiteroangana dituzte
bein da berriz ekarriak,
gizonak gaitzez mingain-motz utzi
ditun ardi elbarriak.

3

Txar egiteak artu al ditu
on egitean lekuak?
Okerrak zuzen joateko ez dira
bideak orrelakuak.
Naikoa kalte izan oi dira
piztiak egindakuak,
piztiak dira auek ere, bai,
baiña ankabiñakuak.

4

Era ortako jokabideak
ez dira onerakuak,
baizikan egin beintzat bai gaizki
eta gero gerokuak!
Berriro diot, piztiak ditun
egintza berberekuak,
gorputzez dira diferenteak,
biotzez antzerakuak.

5

Gogoan nunbait izango dezu
dezula kristau izena,
ori zeurekin erabiltzeko
bakarrikan eztezuna.
Beartzen zaitu besterik gabe
betetzen eginkizuna,
eskubiderik txarrerako ez,
onerako al dezuna.

6

Ain zuzen ere bera izanik
aberetan apalena,
zuk artu dezun arazorako
artu ezin litekena.
Nundikan nora, baiña, gizona,
olako burutapena?
Ezer onetik lortu nai dunak
bide ori du azkena.

7

Guzti oni zuk ezpadiozu
garrantzi asko emango,
ori len ere nere burutik
pasa gabea ez nago.
Ni ez nengoen beste ainbeste
entzunik inoiz lenago,
gogora zazu etzabiltzala
zabiltzan bidetik ondo.

8

Egintza oiek onaren alde
ezer ere ez dakarte,
lenago ere ariko zera
jakiñean orrenbeste.
Ez jakiñean ari baziña,
arren!, konturatu zaitte,
abere otzan errugabeak
ez dituzu asko maite.

La Voz de España, 1977.02.04
Nekez bada ere liburua

Etxea lendabizi

1

Inozentzio Olea jauna,
ezagunago “Legazpi”,
bere bertsoak irakurtzen naiz
aritua ni gain da azpi.
Bergara aldean ikusi ditu
berez zenbait argi izpi,
gai oni buruz esan naiean
arkitzen naiz ni gaur itz bi.

2

Arazo oni nik ere dizkat
astindu batzuek eman,
baiña nik ezin argi izpirik
ikusi diot iñolan;
Ez jakiñikan ez leike egon
daukagunen berri modan,
etxea baiño auzoa leno,
ez dakit ori nola dan.

3

Problema oni eragiteko
beta artzeko zai negon,
gure artean klase ontako
oiturarik len etzegon.
Gure gazteak badituztela
eztakit zenbat alde on,
baiña etxeko arazoetan
gaur iñork ez du nai egon.

4

Oitura au zan zalantzik gabe
erentzitik zetorrena
ain berezia, jatorrizkoa,
maitasunak zekarrena.
Premirik bazan arduratzen zan
etxean ume zarrena,
gaur ez da iñor arduratutzen,
au da emen okerreña.

5

Etxe aldeko eginkizunak
beti dauzkate egiñak,
ez dira asko konturatuko
sortzen dituzten samiñak;
auzoan beti egin bearrak
iñoiz ezin egin aiñak,
bata joan da bestea etorri
egun guztiak berdiñak.

6

Oso bakanak ez ote gera
beintzat pertsona nausirik,
bizitzan zear izandakorik
aukeran egun lasairik.
Gaur ere berriz kezkatzen gaitu
gauza batzuk ikusirik,
sortuko al da au konpontzeko
kapaz dan demokrazirik?

7

An da bestean arreta biziz
ai dirala ikusita,
premisakoena ezagutuzten
beren ustez ikasita;
ainbat oitura jatorrizkori
ateak itxiz josita,
munduan bada zer konpondua,
baiña etxetik asita.

9

Kristau artean usatutzeko
izan arren itsusiak,
moda ortako tratua orain
ubarituzten asiak.
Eldu zaizkigu etxeraiño len
atzerrian ikusiak,
gure aurreko zar aiengandik
ez ditugu ikasiak.

8

Amoriorako itxura pranko
alde guztitan tarteko,
bakoitzak bere zenbait atsegin
gozatzen usa arteko.
Sarritan gauzak aldatzen dira
andikan urtebeteko,
konponbidetzat diburtzioa
alkar saldu ta erosteko.

La Voz de España, 1977.05.22
Nekez bada ere liburua

Bertso Berriak

1

Berriro ere gerturatzean
San Juan egunetara,
gure asmoak eta ametsak
jarri ditugu pestara.
Antolatzaile diranak dabiltz
batera eta bestera,
danen gogoko zerbait zuzendu
naiean Arrasatera.

2

Pesta aundirik etzaigu samur,
egin ditzagun laburrak,
diru zororik ez degu eta
zainduz ditugun apurrak.
Ez gaitzela ibilli gero
bata bestien bildurrak,
gutxi egingo badegu ere
izan ditezen jatorrak.

3

Zenbait mudantza sortu zaizkigu
urte batetik bestera,
bi gizon aundi agur egiñak
ditugu biak batera.
Berriak ere ari zaizkigu
irixten gure artera,
prez beteak utsik gelditu
zitzaizkun tokietara.

4

Don Jesus, gure zaindaritzara
nola eldu berri zeran,
une auetan aurkitzen zera
sail berriaren aseran.
Zertaz badezu zeri erantzun
izango dezu aukeran,
ea guztiok zoriontsuak
luzaro izaten geran.

5

Artu dezuna erri onetan
danen aurreko mailla da,
besterik ez du bere berdiñik,
bera bakarrik soilla da.
Eroso bizi al izateko
bearbada ain zailla da;
Jaunan laguntza izan daizula,
gizonentzat egiña da.

6

Otsaillaren emeretzian,
artsalde ederrenean,
zuaitz aldatze txalogarri bat
ekintza jatorrenean,
ospatu zana gure Arrasaten
enparantza barrenean,
gero gertatu zanak dionez,
unerik okerreanean.

7

Erriko seme ain ospetsua
zana Sebero Altube,
etxeak sarri izan oi ditu
orrelako zenbait abe.
Enparantza au oraindiokan
zegona bautizo gabe,
egun orretan egin zutena
aren deituraren jabe.

8

Arrasateko semea zanak
gerora Altube jaunak
erri aldatuz Gernikan zitun
eman bere fruitu onak,
euskaldun kutsuz aberastuak
berak egin zitun lanak.
Ortikan datoz bi erri auen
arteko artu-emanak.

9

Ainbesteraiño entzutetsua
dan Gernikako Arbola,
aren zaiñetik ziur sortua
uste gendun bagendula;
baiña ondoren izan zuana
izanik erantzun aula,
esan nai al du beti onela
jarraitu bear degula?

10

Gure enparantzak ondo jantzita
ondo emango lukela,
zalantzik ez det geientxuenak
iritzi ori dutela.
Bide egokia erakusteko
gu geu jantzita gaudela,
edo bestela sinistu gero
alperrik ari gerala.

*Nekez bada ere liburua
La Voz de España, 1977.06.22*

Naparroari

1

Lengo egunean naiz
kontuan erori,
Naparroa, bertsotan
zaizuzela ari.
Jarriak omen daude
beraz zenbait sari,
eraso bearrean
baigaude lanari,
mintzatu bearrean
zeri edo ari.

2

Egunkarian dira
azaldu berriak,
egillien izenak
gabe etorriak.
Arreta biziz ditut
nik irakurriak,
zeiñenak diran ziur
ezin igarriak,
berotuak izango
zaizka belarriak.

3

Bertsuak egin ditu
maixu baten gisan,
bere buruan zenbait
amets ibili zan.
Naiz egilleak bere
izenik ez esan,
berak bazekin ondo
bai zertan ari zan,
lotsagarriakgatik
ezta ori izan.

4

Ezta edozein izan,
bada bera norbait,
bertsotan jarri ditu
ainbat gauza polit.
Neri beintzat guztizko
sorpresa eman dit,
nik ere esan naiak
bai irtengo balit,
aztuko zat alare
esatea zerbait.

5

Artarako zaudena
aukeratua zu,
Naparroa maitea,
au entzun zaidazu:
anaitzat zaitun batek
itzegiten dizu,
nere agur beroa
arren artu zazu,
auzo erriko seme
beartsu bat nazu.

6

Baditut nik ametsak
gauzak esateko,
esan gabe ez nago
ezer gordetzeko;
asko egoki jarten
naiz aleginduko,
zure gorantzan zintzo
pozik arituko,
bear ainbat etzaitut
baiña goratuko.

7

Erbestekotzat zuk ez
gaituzu artuko,
senide ezpatera
ain gera gertuko.
Bertsotan idazleak
zaizkitzu sortuko,
gure almen guztiak
ditugu neurtuko,
batzuek lentxeago
gera agortuko.

8

Zerbaigatikan zera
zu aukeratua,
baldintza aberatsez
zaude osatua,
ezin lezaizukena
iñork ukatua;
izango dezu franko
zeiñek aitortua
zuga bada aukeran
zertaz mintzatua.

9

Artu al zaituala
zenbait une larrik,
ordea badakizu
etzaude bakarrik.
Izaten ezpadezu
ezerren okerrik,
nortasunean eztu
iñork zure urrik,
zuk ez dezu iñoren
kontseju bearrik.

10

Goraberak ditugu
iñoiz ez ainbeste,
konponduko al dira
danak nolabait e.
Izan gaitezen beintzat
danok alkar maite,
demokrazia martxan
jartzen dala laiste,
zuk nai dezuna egin,
libre izan zaite.

1977-ko Uztaillak 23 eta 24
Nekez bada ere liburua

Perurena indartsuari

1

Gutziz arrigarria
zeran Perurena,
nundikan nora dezu
alako almena?
Ez aitortutzekotan
zuzenki den-dena,
ixilik egotea
litzake onena.

2

Esan nai nizukena
auxe da lenena:
txundituak dakizu
guztiok gaudena;
Bakoitzak, ai, bagendu
zuk dezun laurdena!
Ori da, ori grua
egiñik zaudena!

3

Ain umea zeranez
gertatzen zaizuna,
jolasari diozu
zeure maitasuna.
Orretan dezu zure
egokitasuna,
ori da jostailua
aukera dezuna.

4

Jostailu oiekin zu
ain zaude abilla,
zure gradukorikan
zeu bakarra soilla.
Ume zerala nola
igo dezun mailla?
Aurrerako daukazu
konpromiso zaila.

5

Oraindik ain gaztea
beraz zu izanik,
zeiñek uste geiago
ezin al dezunik?
Azkeneko gaillurra
ea jo dezunik?
Ez dezazula jetxi
zure emankizunik.

6

Iritxi baiño leno
sasoi onenera,
etzaitezela beintzat
asi goitik bera.
Bestela arrigarri
len izan bazera,
arrigarriagoa
gero izango zera.

7

Osasunean dago
asko gora-bera,
bere laguntza gabe
gauza gutxi gera.
Gaiñerako kontuak
zure kontu dira,
igotzeko badezu
oraindik aukera.

8

Landarea ziñan zu
sortu alakoa;
arbola egin zera
gerri lodikoa.
Lur onetik izaten
dezula naikoa,
izar bear zenduke
itzal aundikoa.

1977-ko Abuztuak 5
Nekez bada ere liburua

Sakabi soiñujoleari

1

Bertso batzuek eskeñi naia
aspaldiko lagun oni,
kinto lagunak, erri bateko
semeak gera zu ta ni.
Euskal Errian ainbesteraíño
ezaguna dan Sakabi,
biok biotz bat bezela gera
gorputzez izan arren bi.

2

Aizu, Faustino, zure soiñuak
entzutean nik emendik,
besterik gabe ikusten zaitut
bizi zerala oraindik.
Guk bagenduzen lagun geiago,
ezta berririk iñondik,
ez uste izan gu ere emen
beti-betiko geranik.

3

Ori orrela dala're baiña
gu alegindu gaitean,
ez aztu gero zor au degula
Jaunak nai duan artean,
soiñu ta bertsoz aitzen emanaz
bizi geran bitartean.
Bear bagaitu deia izango
degu alakoan batean.

4

Aitatutako gure lagunak
ezin orrenbeste esan,
aiengan ere sasoia eta
bizi desioa bazan.
Gure gaiñera loteri ori
zuzen-zuzen erori zan,
saia gaitezen gu otoitzean
zeruan gerta ditezan.

5

Zure soiñuak entzun orduko
datorkitena burura,
emezortzi bat urte genduzen
inguruko garai ura;
orain paseak arkitzen gera
irurogeitikan gora,
kalderra izan baldin bada're
joan da gure denbora.

6

Pestak dirala, erromeriak,
eztai eta bautizoak,
zure soiñuak nunaitan dira
xamurrak eta gozoak.
Zuk alaituak erri, auzo ta
mendi, zelai ta basoak,
gutxi ez tala ez ote dizu
iñoiz entzun itxasoak?

7

Zure soiñua ain aberatsa
mundu dana zaletua,
gauz atsegiña sarritan oi da
izan ere maitatua.
Iñork ikusten etzaitun arte
oso eziñeratua,
maite izan dezun lanari zaude
jarraitzera beartua.

8

Nik gogoan det zuri entzuna
dala iru lau bat urte:
«Guk utzi gabe, bezeruak gu
berak utziko gaituzte».
Oraindik ezta ikusi beintzat
gertatu danik ainbeste,
pixka batean jubilatzerik,
Sakabi, etzazu uste.

9

Euskaldunak zer gozatzen duan
zu ikustean lanean,
entzun utsakin ikusten zaitu
zu egokitasunean.
Olakoxea zera zartzara,
berdin sasoi zendunean,
entzutekoa zure soiñuen
otsa asitzen danean.

La Voz de España, 1977.09.11
Nekez bada ere liburua

Gurasoen kezka

1

Aurten udiak ez gaitu ase,
opor denborak joanak,
kanpotar asko beren lurrari
ikustaldi bat emanak.
Bero zakarrak ez gaitu beintzat
arnas artzera eramanak,
baiña ez gera emengoak e
danak etxean egonak.

2

Batzuek toki aldatze bear
osasanak beartuak,
beste batzuek atsedan premiz
beren buru nekatuak.
Ez al ditugu baiña oraindik
diru pixkak bultzatuak?
Iñun kabitu ezin diranak
ia erdi erotuak.

3

Bide zuzenez diru gaiñezka
oso erreza ez dago,
ainbat ez duan, duan itxuran
ez dabillenen ez nago.
Ain zuzen baiña iñor gaitz orrek
artua baldin balego,
urrutira jun bearrik gabe
nun neurritatu badago.

4

Ez ote zaigu gertatzen baiña
oraindik okerragoa?
Dirurik gabe edo berekin
dibertitzeko gogoia.
Gai ontan sarri ez al da agertzen
senarra bareagoa?
Alegia maiz askozaz ere
andrea areagoa.

5

Gure gazteak berriz jakiña
ondartza edo basoan,
or egonduek toldo azpitan
opor denbora osoan,
Geien batean neska ta mutil,
danak armoni gozoan,
eurak dakite nola konpondu
diran kristau arazoan.

6

Etxean izan oi dituztenak
amarekin komeriak,
ainbat alditan entzuten ditu
geio ezpada beriak.
Ez ditu jartzen beren gogozko
batez ere janariak,
nola ez ditu izutzen toldo
azpiko egoeriak?

7

Berdin zaiote igande edo
jai aundiren bat eltzian,
ez dira asko ezagunduko
ibilleran da jantzian;
batzutan gaizki jantzita eta
bestetan larru utsian,
garai bateko itzala eta
lotsak betiko etzian.

8

Itxusi zaigun guztiagatik
ain errez esaten degu:
«Emen ez gendun onelakorik,
kanpotik etorri zaigu».
Era orretan itzegiteko
ainbeste danok dakigu,
besterik gabe gure biotzak
askatzen ote ditugu?

9

Gurasoak gu ez ote gera
arazo ontan lenena,
zor ditugunak bai ardura ta
bai maitasunik onena?
Ikusi arren gure izakerak
xelebretuak daudena,
egia ote gurea ez dala
esanda libre gaudena?

10

Guraso onak biotza dauka
bere seme-alabetan,
nunai ta noiznai nai dituanak
ikusi bide onetan.
Geureak edo geure ez diranak
ditugu gure lurretan,
nork ontzat artu faltik dutenik
ezin esan berriz bertan.

La Voz de España, 1977.10.09
Nekez bada ere liburua

Urte berriari

1

Milla beatzireun irurogei ta
au emezortzigarrena,
oiñez ikasten ari dan aurtxo
txikien gisa zaudena,
eskatzen dizut izan zaitezen
aspaldikorik onena;
nik esan gabe zuk badakizu
premis beteak gaudena.

2

Bearbada ni presaka zuri
eske asiko nitzaizun,
baiña premiak ez du txantxarik,
arren!, zaidazula entzun.
Zure aurretik igaro danak
nolabaiten du erantzun,
erruki zaitez, okerrenetik
ia libratzen gaituzun.

3

Une batetan eman gabea
bizi izateko pozik,
ezinbestea, estuasuna
alkarren gainean baizik.
Batzuk ia jan, besteak ito,
egiñaz noizean noizik,
azkenik ezer sortzeke joana
mixeria izan ezik.

4

Igaro dana guztiz kaldarra,
okerra zetorren lendik,
aurretik joanak etzigun eman
bear gendun ondasunik.
Au esanakin bai ote degu
baiña guztia esanik?
Konturatutzen ote gera gu
zenbat merezi gendunik?

5

Nolakoa da Alguztidunan
aurrean zure konduta,
zor dizkiogun itzala eta
errespetoa galduta?
Santu egunak, ainbat jai aundi,
komeri utsez kenduta,
merezi aiña sortuko digu
egitan maite gaitu-ta.

6

Noiz asi bear ote degu guk
biotz onez ta kariñuz?
Bazterrak ondo aseak daude
beti-betiko engaiñuz.
Nola lezake jairik ukatu
lan geio egin enpeiñuz?
Ez lanerako jarritakoak
zintzo beteko bagaiñuz.

7

Batzuk presaka, besteak geldi,
komeriak ubaritu,
kasturakoak ugaldtu eta
lan orduak galestitu.
Zenbat aldiz guk on izenean
gauzak ditugun gaizkitu!
Guk jostailutzat erabilteko
Jaunak jarriak ez ditu.

8

Guk alkarrekin zorrik ez, beraz,
baizik danok artzekoak,
langille eta ordaintzailleak
sarritan antzerakoak.
Kontzientzitik ez gera aurkitzen
barru aberatsekoak,
onela gabiltz gabiltzan modun,
senide biotzekoak.

9

Gure buruan jabe gera gu
bakoitza gure ustean,
baiña sarritan erortzen gera
gizon soillak izatean.
Maixu onaren erreñu danak
ukatu ate-atean,
ez gabiltz ondo aintzat artuta
ari ez geran artean.

10

Argitasunak baldin badira
guregan iñoiz ez beste,
nola gabiltza premizkoena
aaztuta gabiltz ainbeste?
Gure gaiñetik ezer badala
gutxi kezkatzen gaituzte,
besteak baiño oiñarri geio
ezezkoak ez dituzte.

La Voz de España, 1978.01.12
Nekez bada ere liburua

Aurtzaro-zartzarori

1

Zerbait mintza naiean
bizitzari buruz,
denbora joatean
egontzake damuz,
naiz ala egitea
kosta guri erruz,
gauzak artu bearra
dago emen moduz.

2

Ortara banaiz ere
ni alegindua,
bizitzan beti ez naiz
nai aiña zaindua;
orain urteen karga
dalarik gaindua,
oiñak astundu eta
burua arindua.

3

Zenbaitek biak ditu
berdintzat egiñak,
aurtzaro-zartzaroak
dituzten eziñak,
Olako pentsakerak
ditu ez dakiñak,
ez dute iñun antzik,
ez dira berdiñak.

4

Zarra nolanaite're
danen bearrean,
nai ta ez bearko du
jarraitu zarrean;
bitarte aurra dator
gora indarrean;
berdin dala? Etzegok
toki ederrean!

5

Datorren bitartean
aurtxoa argitzen,
era berean zarra
dijoa illuntzen;
bata bere muiñetan
indarrak ubaltzen,
bestea urrituaz
dijoa erortzen.

6

Aurtzaro irriparrez
mundura begira,
zarra berriz juteko
gertatzen ari da.
Aldatu ezik gauzak
sistema berrira,
oraiñ arte jarraitzen
duana ori da.

7

Aurtxo lore kutsuz
sortu dan pipita,
etorkizunarentzat
ain gauza polita;
zarrak bizitza bidez
dauka ikasita
joan bearra dula
guztiak utzita.

8

Izatez ez geranez
iñor arrizkuak,
geuregan baititugu
geure arrixkuak.
Kristauok baigiñake
laister urrituak,
izan ezean ere
ortan berriztuak.

9

Etorkizun bideak
aurrak alaituak,
lentxeagora arte
zarrak serbituak;
iritxi zaizkionak
ezin segituak,
ez al zaizka paltako
zeiñek jarraituak!

10

Zarrak ez duan arren
aurrak ainbat parre,
orrek ez du esan nai
dagonik asarre.
On egiten saiatu
dalarik alare,
kezkati ez baidauka
zertan egon ere.

La Voz de España, 1978.02.26
Nekez bada ere liburua

Udaberriari

1

Negutik ortxe nunbait
gaude ateriak,
palta diran egunak
dira uskeriak.
Poza sorten du uda-
berri atariak,
abesten asi dira
txori kantariak.

2

Udaberria, zatoz
aliek azkarrena,
bagera iñoiz izan
geran bearrena.
Negua gendun izan
zeiken zakarrena,
ez aztu orain zure
txanda datorrena.

3

Zure itxaropenez
ainbeste osasun,
udaberria, izen
ona nola dezun:
Neguak errukirik
iñorentzat etzun,
ea zuk danok pozik
utzitzen gaituzun.

4

Zuretzat ditut nik gaur
esan nai bakarrak,
izutu gaitu alde
guztitako txarrak;
batez ere gaixoak
eta gure zarrak,
geien erasanduak
neguen indarrak.

5

Negua egitea
ere garaiz nai zan,
nolakoa zan ere
ia aztu baizan;
baiña bai egin ere
baldin bear bazan,
piztiak berentzako
ezta ona izan.

6

Zuregatik diogu
beste orrenbeste,
ondoegi portatzen
zeranik ez uste.
Sarritan sortzen dezu
ez dakit zer naste,
konduta txarra ontzen
arduratu zaite.

7

Zu gabe ezin goza
degu osasunik,
eztare premizkorik
beste ondasunik;
baiña zuk ez egiten
izena dezunik,
nola ez utzi pasa
zerala ezaunik?

8

Erregetza neguak
erantsitzen dizu,
iru illabeteko
zeu zerala maixu.
Eskubidea gauzak
aldatzeko dezu,
zeuk irtenda neguan
utzitzen gaituzu.

9

Bein baiño sarriago
nago ikusita,
bertso polit askoak
zuri eskeiñita.
Naiz ni egon ez arren
ondo iritzita,
ez dizute eskeintzen
beti merezita.

10

Udaberriko zenbait
ekaitz ta zenbat otz,
negua bera baiño
okerrago, zorrotz.
Ala ta're zurekin
goxo zenbait biotz,
zer izango ote zan
ona egin ezkeroz?

El Diario Vasco, 1978.03.16
Nekez bada ere liburua

Arratiako gazte talde bateri

1

Biotza zuzentzean
gaur Arratiara,
Arrasatetik nua
dei bat egitera,
izanak baititugu
zenbait gorabera,
baiña maite gera ta
konponduko gera.

2

Arratiako gazte
talde bat ain zuzen,
lorailan zazpian
gurekin mindu zen.
Borondate onaren
palta nola etzen,
bearrezko zaigu ta
konpondu gaitezen.

3

Iritxi ziran txistu-
lari eta guzi,
tokia egin asmoz
nai aiña jolasi;
erriko enparantzan
dantzan ziran asi,
kalezaiak ordea
dana galerazi.

4

Eztabaida batzuek
izanak zituzten,
gazteak alakorik
buruan etzuten.
Beurak dibertitu ta
jolastu nai zuten,
aitortu bear degu:
arrazoia zuten.

5

Leialtasuna sendo
gazteak agian,
geroztik naigabeak
erakutsi naian.
Iritziak dituzte
jarri agirian,
irakurri ditugu
guk egunkarian.

6

Gazte taldean sortu
kezkak bereala:
demokrazia maillan
oker ai gerala.
Kalezai ta alkate,
erria iguala,
gai orretan gu baiño
geiago dirala.

7

Olako istilluak
guretzat naitzuan
dalako bizi geran
bizitza dantsuan,
Esango ditut gauzak
nik nere zentzuan:
egun artan errurik
inortxok etzuan.

8

Danok gaude jakiñik
aspaldi egona,
berrogei bat urtean
ikasi deguna;
barruraino sartua
gelditu zaiguna,
ezin liteke baizik
emen etzegona.

9

Guzti ori gogoan
izanik, nik uste
ez gendukela bear
mindu orrenbeste,
Entzun, Arratiako
naiz zar da naiz gazte,
berriro ere onuntz
etorri zaitezte.

10

Goxo nola guk artu,
ezpaidakigu-ta?
Baiña uzten zaituztet
ala aginduta.
Borondatea beintzat
gugan badegu-ta,
auzo-erri gertuko
baiño ez gera-ta.

La Voz de España, 1978.06.11

Goiz-Argi, 1978.

Nekez bada ere *liburua*

San Antonio bustia

1

San Antonio aurtan asarre
ez al zaigu etorririk?
Aspaldi ontan ez gendun izan
neurri ortako euririk.
Nekazaritzan etzun izango
iñork lan asko galdurik,
erromerira joateko ere
etzuan egin girorik.

2

Atsegiña ez urikan iñun
aurkitu ezin danean,
sortuko bada bide luzean
ibili bear danean.
Etzan gertatu au Antonio
doatsuen egunean,
alde guztitan ezin iñora
iñola aldegiñean.

3

Gu ari geran une auetan
gaiñak artu egarran.
ikusi nola gertakizunak
oraindik moda zarrian.
Zenbat kandela bedeinkatuak
piztuak une larrian?
Zerbait bazekin esan zuanak
«Ura ta sua neurrian».

4

Danok beartzen gaituna bera
baldin badago ezere,
danok asetzen gaituana da
luzera edo motzera.
Bazter guztiak urak artzean
gauetik eta goizera,
guztiok degu zer ikusia
modu bat edo bestera.

5

Gaiñez eginda aldentzen dana
probetxurikan gabea,
alde ezinda traban badago
ez berriz askoz obea.
Ain konpostura gaiztoa palta,
baiña ez ona sobrea,
orra or nola agertzen zaigun
guztion Jaun da Jabea.

6

Gizonak bere aldetik izan
arren asko borondate,
olakoetan utsen urrengo
tokia baizik ez dute.
Etxe bat urez betea ustu
naiean ainbeste jente,
bata ustu ez eta bestea
utsa zegoena bete.

7

Arrokereiak sarri eragin
izan oi digu ain zuzen,
nolabait ere bide artara
joaten gera errezen.
Zein ezer gutxi geran begira
pixka bat jarri gaitezen,
gure almenak neurtuak daude
nora iritxi leikezen.

8

Larrialdia igarotzean
bartzarrak ondoezean,
ainbat jan gauza gerturatuak
geldituz ezerezean.
Alper-alperrik ariko gera
larrosakin ametsean,
guztion arte jaso bearra
daukagu naitaezean.

9

Neurri laburrik ezin iritxi,
luzea ezin kabitu,
eza gogorra, gaiñezkak berriz
naigabe asko oi ditu.
Bizitza onek, laburra dala,
problema beintzat baditu.
Errukitsuak bere garaian
danok sarituko gaitu.

1977-ko Uztailak 3

La Voz de España, 1978.06

Nekez bada ere liburua

Pesta nagusiak Arrasaten

1

Zure altzoan bizi naizenak,
biotzeko Arrasaten,
nere barruan badituz kezkak
zenbat zor ote dituten.
Aspaldi ontan pestak zuretzat
giro gozorik etzuten;
komeni bada aurtengo auek
ia eskeintzen dizuten.

2

Zori txarrean sortu zaizkigu
nun irabazirik ezak;
kastutarako ditugu berriz
beti lenengo ametsak.
Irabazirik gabe kastuak
ez dira berriz jolasak.
Dirurik gabe pestak alaitzen
ez ditugu lan errezak.

3

Buruko miñez aurkitzen gera
irabazirik ezakin;
erantzun bear zabalak eta
nola erantzun ez jakin.
Pestarik ere ez dago berriz
antolatzerik utsakin.
Dagokiguna burutatzea
asko egiten gutxikin.

4

Naiago nuke klase ontako
kezkarik gabe banengo,
arazo oni ez bainioke
onenbeste eragingo.
Zintzo izaten daukagu gure
eginkizuna lenengo.
Gu ez bagera arduratuzten
bestek ez digu egingo.

5

Zuk, Arrasate, izan dituzu
nolabaiteko uneak;
zenbat naigabe gure zaindari
onak, San Juan doneak!
Pesta garaian urrutiratzen
diran aiek xelebreak.
Alde egiten dizuten aiek
ez dira zure semeak.

6

Jende garbiak ez beza egin
pesta garaian alderik,
jende narratxak ez dezan izan
narratxerako lekurik.
Aiek artara saiatzen dira
baldin badute aukerik.
Zikinkerian izan ezean
ez dute beste pestarik.

7

Arreta jartzen baldin badezu
ibillera ta jantzira,
esango dezu: «Ote natxiok
erotegira begira?
Erri euskaldun bateko pestak
onelakoak al dira?
Gure euskaldun garbi apaiñik
nundik eta nora dira?».

8

Era ortako eragozpenak
gure artean aukeran;
bestelakorik sortzea gaitz da
gu ari geran jokeran.
Oberatzeko itxurak urri
artzen diotan tankeran.
Ez al dirudi danok antzeko
biurtu ez ote geran?

1978-ko Sanjuanetan
La Voz de España, 1978.06.23
Nekez bada ere liburua

Gazte ezkongaiak

1

Gertatzen ari danan
berri eman nezan,
ezkongai bikote bat
nerekin bildu zan;
naiz bizar-ille uzte
alde ni ez izan,
etxean ditut eta
nik ere zer esan?

2

Nunbait alkarrengana
biak oso maite,
oi dan bezela beuren
ametsak dituzte;
alkarrentzako dute
milla borondate,
baiña goibeltasunak
sortu nolabait e.

3

Ezin asez dabilta
ageri ta oste,
alkarrengana bilduz
igande ta aste;
izan nai baluteke
senar da emazte,
lenbiziko pausoak.
emanak dituzte.

4

Emaztegaiak bere
eskariak laite,
zenbait urtetan aixa
zitezkenak bete.
Mutillari diona:
«Txukun jarri zaitte,
bizar orrek etzaitu
edertutzen bate».

5

Mutillak segi naian
gaurkotasunean,
etzion aintzat artu
lenen esanean;
baiña neskatxak esan
berriz zuzenean:
«Berandu izango da
zuk nai dezunean».

6

Goibela azten berez
txikitik aundira,
bizarra ta illea
dana biurrira;
konpiantzak jetxiak
irutatik bira,
alkar menperatzeko
oso bildur dira.

7

Emaztegaia etzan
aldatzen alare,
makurtzeko etzegon
bitatik bat ere;
senargaiak oraindik
erantzunez bere:
bizardunak daudela
aldaretan ere.

8

Neskatxan erantzuna
ez baizan petrala:
lotsa bizar azpian
gordetzen dutela;
gaurko komenentzirik
aiek etzutela,
zer ikasi geiago
eman zituztela.

9

Kemenik gabe jantzi,
bizarrik ez kendu,
era orretan ezin
liteke apaindu:
Klase guztitarako
alperra mantendu,
olakoagandik zer
espero bear du?

10

Ezin adierazi
zer poz sortu ditan,
ez baidago neurtzerik
ori nolanaitan;
ez dago ikusterik
ainbeste nunaitan,
ez dirudian ainbat
kezka ezkongaitan.

1978-ko Uztaillak 8

La Voz de España, 1978.07.08

Goiz-Argi, 1978.08.05

Nekez bada ere liburua

Ateak itxi gerrari

1

Bertso-jartzaille onen berririk
nik ez nuan lenagotik,
baiña ordea ezaguna da
izenordez *Galtzaratik*.
Orain badakit bere bertsoak
agertu dituztenetik,
ederki asko aitzen eman du
aberats dala onetik.

2

Igaro diran egun bakarrak
ekaiñan ogeitik onuntz,
gure lurrean illetak dira
indarra izanak erruz.
Egun aietan onek bertsotan
gauzak esan zitun moduz,
etzitekean berdin gertatu
guk aintzat artu bagenduz.

3

Mintza-erazo gure lurra ain
gaizki zegoan larriak,
geroztik emen gauzak ez dira
egokiago jarriak.
Izan ditugu odol-ixurtze
tamal ikaragarriak,
au ikusita negarrik nola
egingo ez du arriak?

4

Bertsoen bidez zuk, *Galtzaratik*,
eman zendun aditzera,
aintzakoz iñork ez artzeakin
erruduna zu etzera,
Nik ere orain egin nai nuke
zuk egin dezun antzera,
izugarriak gertatzen dira
une batetik bestera.

5

Nere iritzia gure artean
akats gordin bat degula,
litekena da baiña ez nago
ni oso oker nagola:
kristau bakoitzan biziak berdin
berdin prezio duala,
guztion erruz ixurtzen dala
ixuritzen dan odola.

6

Ilketa batzuk ezeztatuak
modu bat edo bestera,
beste batzutan gutxienean
ixildu egiten gera.
Beste batzuek batzun aldetik
txalotuak izan dira,
gauza onikan ez degu egingo
onela ari bagera.

7

Beste biderik ez duena da
ain eginkizun estua,
kristau izena nai degunontzat
derrigor juxtu-juxtua.
Iñorentzako ere ilketa
ez da iñoiz legezkoa,
dan tokikoa dala danok zor
baitiogu ezezkoa.

8

Nik gogorrena gogoratzen det
gauzak ola daudenean,
okerrenera ote goazen
danok zuzen-zuzenean.
Ez gaude emen makurtutzeko
iñor besten esanean,
gerra sortutzen ote gabiltzan
demokrazi izenean.

9

Ezjakiñean aurkitzen gera
gaitasunez nola gauden,
baldin bagera erakusteko
aukera badegu emen.
Odol-ixurtze tamalgarriak
ixil ditzagun lenbailen,
ateak itxi zorion ordezt
gerrarik sortu baiño len.

*Nekez bada ere liburua
La Voz de España, 1978.07.18*

Arrigarriena

1

Arrigarritan arrigarriña
zertaz arriturik eza,
ori bait degu gure bizitzak
eskeiñi digun sorpresa.
Ez al dirudi begiratzean
dana ote dan jolasa?
Konturatzeko, jabe naizen au
ofizio aproposa.

2

Ainbeste lege ta kapitulu
gizonak egindakoak,
artikulu ta seiñaleakin
gaitzat jarritakoak;
aspaldi ontan nik oni buruz
badauzkat nerekoak:
ez ote diran ia oraintxe
danak alperrikakoak.

3

Nola ez mintza gertakizunak
onela diran ezkerok,
naiz berdin samar izango dala
uste izan onezkerok?
Beste bidetik gauzak artzerik
nola lezake espero,
kristau dotriña alde batera
baztertu degun ezkerok?

4

Lenbizi beurak gordeta gero
ain garbitasun senduan,
aurreko aiek utzitakoa
erentzi bat bagenduan;
ez gindezen gu bizitzen ari
itsu ta ia galduan,
ez egon baiña gaur ezjakiñik
nun zer egin bear duan.

5

Nola kontuak eman orduan
erantzun bearra degun,
nere barruan sortu da kezka,
nerekin dago gau ta egun.
Ondorengoai era berean
uzteko geranok zordun,
autsi deguna ia nundikan
nora utziko diogun.

6

Onek erantzun bakarra dula,
barkatu bekit Jainkoak,
onela gabiltz une xelebren
ontan etorritakoak.
Lenagokoak gauza guztiak
nunbait alperrikakoak,
gurekin nasi ez ote dira
aztuko lendikakoak?

7

Erentzi orren zale ez nunbait
gaur ondoren datozenak,
erosoago gertatzea nai
azaldu al dituztenak,
Iritzi oiek dirala nago
zazpitan bostenak,
laster arindu nai lituzkela
neke guztien azkenak.

8

Kristau dotriña ikasiak gu
oraindik emen bagera,
erakutsitzen aleginduak
agintzen duan erara.
Gazteak aintzat ez badu artzen
gauza orren gorabera,
besterikan zer egin lezake
eman baizaio aukera?

9

Baldin egia izan arren ni
kezkaz betea nengola,
ala bearrez konturatu naiz
dan-dana garbi dagola:
baldin gazteak ez badu artzen
bere gain dunen ajola,
erakutsitzen saiatu danak
bera bete duala.

*Nekez bada ere liburua
El Diario Vasco, 1978.09.03*

Zenbat sortu nai neurtu

1

Danetik osatzea
zail da familia,
sarritan izan oi da
zerbaiten premia.
Gure etxean gendun
kotxe baten naia,
bertsotarako au da
artu detan gaia.

2

Oi dan modun ametsak
berekin gaztiak,
kotxe txar bat bear da
zer buruaustiak!
Eskuratu zituzten
prezio guztiak,
merkerik ez ordea,
danak galestiak.

3

Nolabait betetzeko
ez egin promesik,
urtzea baiño eztu
diruak errezik.
Erosi bear orrek
ezpaitu jolasik,
preziotan etzegen
bakar bat erreusik.

4

Noizbait bat aukeratu
alako batean,
erosoena zala
nor bere ustean.
Saltzailleak diona
ori ikustean:
egon bearra dezu
iru illabetean.

5

Beraz ez degu emen
ainbat lan eskasik,
zuzen neurtu eziña
zenbat egin baizik.
Geiegi sortze orrek
nunbait ez du pozik,
izan ote da klase
ontako krisisik?

6

Edozein gaitan degu
berdiña ekintza,
eskutik nai genduke
zenbat sortu giltza.
Jan bear degunakin
antzera gabiltza,
erosotu bearrez
gaiztotzen bizitza.

7

Eman baiño aurretik
eskura kotxerik,
berekin ez baizuan
itxura besterik,
ez gendun diru geio
ordaindu usterik,
zegonetan etzegon
baiña erosterik.

8

Jarriko al diogu
onelako draga?
Ori jarrita askoz
seguroago da;
lenak uts egiterik
balitz baezpada,
bear izango luke
geldituko bada.

9

Argiak ere jarri
dizkagu argitzat,
artu izan ditunak
kodigoak aintzat.
Uts egiterik balitz
beste bat ordaintzat,
gauean usatzeko
bearko du beintzat.

10

Luzatutzen gaituzte
aixa noranaira,
obegarrizko danak
gaiñetik baidira.
Len bost galesti zana
orain igo seira,
saltzailleak iritxi
nai zuan tokira.

1978-ko Urriak 4
Nekez bada ere liburua

Danekin bizi bear

1

Gure opiziuia
beti ez alaia,
kalezaiena nai det
esan, alegia;
emen komeri asko
agertzen baidia,
bizi egiten gera
alare ordia.

2

Lansaritzen zaizkigu
orain bi aldiko,
luzaroan ez dira
oraintxe ariko.
Beste batzuek gera
denbora gutxiko,
berririk bai ote da
iñor etorriko?

3

Maxiatzen gaituzte
batzutan gogotik,
nai gabe egindako
oker batzuegatik;
zuzenik egiten ez
laguntzen albotik,
bearbada ez dute
arrazoien paltik.

4

Uste gutxien dana
sarritan begira,
berriak zabaltzeko
gertu noranaira;
gaiñetik gauzak samur
ikusten baitira,
barruratzean erruz
aldatutzen dira.

5

Beti ez ain alaiak
kaleko oiua,
atsegiñik gabeko
pitxi jostailluak.
Ez dira ezagutzen
batzun jenuak,
poza da serbitzea
kristau seriuak.

6

Jartzen dituzte beren
gogozko saioak,
zeiñek ur eman ere,
ain dira iaioak!
Badirudi dirala
aldrebes jaioak,
erotuko luke bat
txatxu arraioak!

7

Ainbat gauz ikusten da
berrogei urtean,
ainbat pertsona klase
dan erri batean.
Bizi bearra dago
guztien tartean,
zartu gera giñanak
len sasoi betean.

8

Berriro esatera
noa lena bera,
gu ere beintzat emen
nunbait bizi gera;
ez duna izan bear
nor bera bandera,
danontzat dator emen
bestela galera.

9

Erriak merezi du
propaganda onik,
al dan modukoak geu
sarritan izanik.
Bizi gerala beintzat
bitan naiz esanik,
bakar bat nola ez da
sartzen euskaldunik?

10

Beregan ditu onek
bere izkutuak
jai ta aste, gau ta egun,
baigaude lotuak;
len maillan ez geranak
diruz sarituak,
euskaldunak ez gaude
gaur onla oituak.

La Voz de España, 1978.11.11

Goiz-Argi, 1978.12.02

Nekez bada ere liburua

Garrantziko zerbait nai esan

1

Garrantzikoa zerbait nai esan,
nundik eta nora asi?
Aukera badet erakusteko
nik zenbat dedan ikasi.
Asmo onakin ari naizenez
ez gelditu nai itxusi,
munduko gure etorrerari
mintzatzen noa lenbizi.

2

Ainbat euskaldun seme-alaba
Jainkoak munduratuak,
aberats kutsu aundirik gabe
pobriengandik sortuak;
biotz aundiko ama on batzuk
beren altzotan artuak,
garbitu eta bularrez ase,
jantzi eta gozatuak.

3

Gure etorrera negarti ori
berez dana alakoa,
bate denbora galtzerik gabe
ama bat bearrekoa;
azi ta ezi sor baitzaizkio
danez erru gabekoa,
Jaunak nai dula egingo baitu
ortikan aurrerakoa.

4

Txantxetakoak ez izan arren
aurrak dakarzkion lanak,
ama on batek poz askorikan
artu izan ditu danak.
Ala gertatzen ez dan arekin
dauzkatzu etorkizunak,
dijoanentzat zer izango du
datorrenentzat ez dunak?

5

Etorrerakin ari naizela
juera daukat goguan,
mundu ontara etortzen geran
geientxoenen moduan,
Almenak auldu zaizkion zarrak
kargarik ezin eruan,
zeiñek jasorik ez baldin badu
ea zer egingo duan!

6

Arazo auek gure bizitzan
berdiñak ziran lenago,
komentzitik geiago gera,
aitortu bearra dago.
Baiña biotzez ez ote ziran
lengoak aberatsago?
Gure ondoan santuak baiño
etziralakoan nago.

7

Egokitasun ugaritzeak
ez du gutxitu problemik,
lenago baiño aundiagoak
eta geiago oraindik.
Komenientziz aseko geran
itxurarik ez inñundik,
urren pausoa nora emango
ote degu guk emendik?

8

Zerbait gerala uste osoan
sarri izaten gera gu,
uste bakarra gauza utsa da,
agertu egin bear du.
Gure bizitzan baldin onetik
sendo egiten badegu,
ala egiña azken orduan
etzaigu izango damu.

El Diario Vasco, 1978.11.17
Nekez bada ere liburua

Santomasak Arrasaten

1

Gauzak pentsatzen jarri gaitezen
gure artean biziro,
Santomas eta Gabonak dira
gerturatuak berriro.
Euskalerria agertzen zaigu
problematsu ta serio,
ekaitz zakarra baretu eta
ea jartzen zaigun giro.

2

Santo Tomasez gure azokak
ezagunak asko jentek,
ori orrela dan ezkeroztik
onela uste du batek;
argi egiña len izan dana
ainbat eta ainbat urtek,
aurtengoakin beste bat geio
espero du Arrasatek.

3

Batzuk azoka amets dutenak,
erromeria bestiak,
gizaldietan iraun duana
gaur naikoa lan eustiak;
eragozpenak uxatutzeko
problemaz gaude betiak,
dan-dana jator konpontzeko gai
dirala nago gaziak.

4

Gaitasunean geran aiñakin
eman ezik okerrera,
bide luzean, nere iritziz,
joan gindezke aurrera.
Kristau legeak botatzezkeroz
apurtuta bazterrera,
bakar-bakarrrik gaitasun orrek
garamazki negarrera.

5

Santo Tomasen ondoren orain
atzetik datoz Gabonak,
berriztutzeko Jesus Aurraren
etorrerako egunak.
Gure gaitasun berezi oiek
usatzeko guztiz onak,
Urte Berriak euzkitzen gaitun
len illunetan egonak.

6

Illobi danak ildakoz bete,
senda-etxeak zaurituz,
trixkak ugari bazterretan da
diru-etxeak utsituz:
itz baten esan nai nukeana:
bizibideak gutxituz;
gauzak orrela ikusten ditut
gaur-gaur bezela begituz.

7

Urte Berriak lore apaiñez
jantzi beza gure lurra,
aurrerakoa ez dedin izan
lengoa bezin gogorra.
Alde batetik edo bestetik
erasoa ta zigorra,
gauzak obero aldatutzea
oso zaigu derrigorra.

8

Bide tristetik jarraitu gabe
berriro noa pestara,
Santo Tomasen egitaraua
ez da oraindik atera;
baiña badakit gure gaztiak
ari dirala artara,
itzuli naian garai bateko
Santomas Arrasatera.

9

Txalogarria gure gazteak
duten asmo borobilla,
Santomas jaiak jatortzea da
beren eginkizun soilla.
Zenbateraiño poztutzen naizen
esatea baizait zailla,
biotz-biotzez opa dedana:
dana ondo irten dedilla!

10

Bertso batzuek moldatzea zan
gazte auen egarria,
eginkizun au neregana da
zuzen-zuzen eroria:
nik ere berriz nere aldetik
serbitu nai det erria;
ondo igaro urte zar au ta
obeto asi berria.

El Diario Vasco, 1978.12.15

Zeruko Argia, 1979.01.14

Nekez bada ere liburua

Lagun bi lansaritzean

1

Milla beatzireun irurogei ta emezortziz abenduan, bertsoz nai nuke adierazi zer gertakizun daguan: gure bi lagun ditugularik lansaritzeko orduan, gizon auekin gutxienean nik onenbeste zor nuan.

2

Bi gizon auen kondaira dana lanak dira esateak, serbitzallerik biotzez beuron maillakorik izateak. Kalezai onak izaten dira igaro auen urteak; batak berrogei gerturatuak, besteak ditu beteak.

3

Bat Errioxan Haro-n sortua, bestea da emengoa; gisa ontako lagunartea ain degu gaur egungoa. Tarte baia gutxienekoa emengoa edo angoa, zorionetan konpontzea da dan-danetan lenengoa.

4

Zintzo izaten aspertu gabe orain arte bezin sendo, urrena asten zoazten sailla gozatu alai ta ondo; norbere erruz bizitza oni ez ezer galdu egundo, urte batzutan ikus gaitezen, Eujenio ta Fernando.

5

Eske ez ari alper-alperrik bidezko eztan ainbeste, justo-justoan biziko gera Jainkoak nai duan arte; sortu dedilla mixeri gabe bizi izateko beste, lansaritzea ez dedin gerta pozgarri ainbeste triste.

6

Lagunarekin bizitzak ditu ain eskabide gogorrak, artu-emanak maite ditunak bete bear derrigorrak; lan egin utsez ezin bukatu lan-lagun arteko zorrak. bertso auekin agurtzea du erabaki Arriolak.

Egillearen paperetatik.
Eujenio Barrutiabengoa eta Fernando Saleco lan-saritzean.

Lengusu erlijiosa bateri

1

Gutziz alai zerana, Lutxi,
alai nai dizut erantzun,
bertsolaririk lengusurik zuk
dezunik bai al zenkizun?
Bertsoen bidez agertzen dizut
seguru jakin dezazun,
zale baziñan jakin banuan
lenago egingo nizun.

2

Iruditxo, agiri dana
Jesus Aurren etorrera,
zuk zuzendua gure etxean
izan duana sarrera;
nundik zetorren konturatzean
egin genion arrera,
ea ez geran nagi izaten
emendik eta aurrera.

3

Iñoiz ez baiño obeto dala
izanda ere berandu,
erderaz bada esaera bat,
berak ala esaten du.
Ainbat urtean ikusi gabe
zer dala-eta egondu,
gu nolakoak geran ederki
beorrek erakusten du.

4

Ain aide urrak geran ezker
pentsa gertzake bakoitzak:
urrutiratu bear badira
urrutiratu gorputzak.
Olako zerbait eskatu oi du
mundu ontako bizitzak;
eztago zertan urrutiratu
ordea gure biotzak.

5

Bearbada zuk ikusi naia
ni bertsuetan zer naizen;
oraingo auek etzaizkit irten
iñoizkorikan errezen;
zer moduzkoak diran zuk esan,
auetxek dira ain zuzen,
orra or nere bertsuak, Lutxi,
baldin bear bazenduzen.

6

Agiri onek agertzen dizu
nik artu nuan karrera;
aukeratutzen asita ere
nik egin nuan aukera;
besterik egin ezin duanak
beti jun oi da pobrera,
onekin ez det ala ta ere
naigabetuko euskera.

7

Kristau artean badegun arren
ez nai ainbeste goi-bera,
Jaunari esker etxe aldean
danok osasunez gera.
Gabon jai danak une auetan
ia bukatuan dira,
agur, ba, ea ikusten geran
urrengo uda aldera.

Arrasaten, 1979.01.05
Egillearen paperetatik

Aldakuntzak Arrasaten

1

Bertsotarako gai berezirik
noiznai ez danez izaten,
arituko naiz merezi duan
ustean zerbait esaten,
gure artean ez dakianik
balego jakin dezaten,
une auetan gertakizunak
ditugunez Arrasaten.

2

Jaiak gaiñean genitunean
egin nituan bertsuak,
nola irtengo ote zitzaizkun
agertuz kezka batzuek;
ikusiz gero gure gazteak
lanean ain gogotsuak,
biotz-biotzez eskeinka nator
nere zorion gartsuak.

3

Ikusitzean gai berezitik
gugan pranko badagola,
zerbait jatorra sortu naiean
ez nolanaiko ajola.
Nai det aitortu barren-barrendik
pozez betea nagola,
oiñarri onek bere fruitua
gaiñez emango duala.

4

Pesta aukera jartzea nai da,
gaiñera debaldekoak,
ordaindu arren nai dan ainbeste
ez daude orrelakoak.
Izan ditugu emen gizonak
oso adur alaikoak,
beste batzuek alaitzeko ´re
ez dira nolanaikoak.

5

Oso erreza izan ez arren
uztea alde batera,
nai beste ezin goratu dedan
gai oni noa uztera;
beste zertxobait mintza naiean
aldatzen noa bestera:
gaur Arrasaten gertatzen zaigu
aldakuntzaren bezpera.

6

Gizatalde bat ain langillea
ogeitamar bat urtian,
ala bearrez Altuna jauna
talde guztien aurrian;
errien alde lana egiñak
al izan duten neurrian,
uzten gaituzte berri-berriak
ezagutu bearrian.

7

Maite izanik saiatu dira
biotzez errien alde,
ainbat urtean amets onakin
lana egiñaz debalde;
jun dan aspaldi giro onik ez ta
gogait egiñak bestalde,
orain batere iñork kentzeke
beurok beuron kasa alde.

9

Arrera onez artu dezagun
orain datorren Jestora,
gerta liteke izatea gu
danok berekin gustora;
gauzak ikusten asiko dana
sartu ta pixkat gerora,
alde pixka bat aurkituko du
ataritikan barrura.

8

Gure errien zuzendaritza
zutenak beren eskuan,
amaika bazter argitu dute
len zegoena zokuan.
Danen gogoa betetzen ezta
erreza auen lekuan,
osasanakin gorde ditzala
Jainkoak urte askuan.

*Nekez bada ere liburua
El Diario Vasco, 1979.01.07*

Bertso Berriak

1

Beartsuaren etorkizuna
zintzilik beti agian,
nik ikusten det nerea beti
ari batetik doi-doian.
Otsaillaren zazpigarrenez
ez nenbillena len goian,
motorrarekin irrixt eginda
laster asko nintzan beian.

2

Lentxeagotik nik bizkarrean
irurogei ta bi urte,
ala ta ere motorrarekin
serbitu naiz oraiñarte,
Nik lanerako oraindik izan
arren zerbait borondate,
zapu gisako erori auek
beldur-beldurrez naukate.

2

Jolasik ezin egin lezake
esan dedan adiñakin,
ala ta ere gertatu nintzan
zezakenik gutxiñakin;
orain geldirik egon bearra,
ala ta ere miñakin,
nere txokoan irakurgai ta
radio-telebistakin.

4

Egiz bagera gure giroa
oberatu bearrian,
dirudienez aurkitzen gera
gutziz une ederrian.
Zein baiño zeñek eskeintza obeak
auteskundeen aurrian,
nai ta ez gera oraingoz ona
aukeratu bearrian.

5

Ainbat lantoki agonian da
beste ainbat dira itxi,
lan grebak eta auteskundeak
orra berriro iritxi.
Ez al dirudi zenbait poztuak
ez ote gauden onetsi?
Ikusten danez aurreratuta
ez genduken diru gutxi.

6

Ezin bereiztu politikoak
zer jokurekin dabiltzen,
promesak egin garaian auek
nola ez diran beldurtzen;
irradi bidez ari diranak
gure erria serbitzen,
askatasun da kristautasunaz
lenguan ziran mintzatzen.

7

Guregan bear deguna zerbait
nolabait ere balego,
ainbeste ezin konpondu emen
ote genduke izango?
Premizkoena falta bazaigu
gure artean lenengo,
botu oiekin denbora pasa
baizik al degu egingo?

8

Ainbat problema dudarik gabe
guk emen kezkarriak,
egintza beltzez inguratuak
guztizko errukarriak;
ez omen dira errudun utsak
diotenez egilliak,
orretaraxe beartzen beraz
emengo jokabidiak.

9

Mundu onetan ezin gindezke
izan zorrik gabekuak,
bakoitzak danok ditugu emen
bear derrigorrezkuak;
egintza oneko erantzunakin
ordaindu bearrekuak,
bestetarako baimenak nundik
nora ditugu sortuak?

10

Zu, gurasoa, agintaria,
erakusle edo gazte,
etzaizu oso ezezaguna
Bilbon gotzai Uriarte;
urte azkenez guztion alde
idatzi duna nai beste,
irakur zazu eta ez dizu
kalterik egingo bate.

El Diario Vasco, 1979.03.08

Goiz-Argi, 1979.06.17

Nekez bada ere liburua

Udaberririk gogoangarriena

1

Milla beatzireun irurogei ta
emeretzigarrenean,
aurkitzen gera udaberririk
gogoangarriean;
era luze bat igaro eta
bestearen aurrenean,
bere fruituak emango ditu
garaia datorrenean.

2

Radio bidez ari zaizkigu
eskeintzen beren programak,
beren tokiak bete garaiak
gerturatu zaizkienak.
Gu berriz emen serbitzariak,
lengoen mirabe onak,
orain berriak serbitutzeko
asmo berdiñez gaudenak.

3

Guk mirabeak lengoengandik
biotz onezko tratua,
merezi edo merezi gabe
beti baitegu artua;
itxaropenez aurrera berdin
gutxinaz izatekua,
ez digutela izango iñork
biotz onik ukatua.

4

Uko egiterik eztagoena
esan bear det lenengo,
nere barruan au gordetzeko
naikoa leku eztago;
dana aldatzen ari danean
aldatze'eztana badago,
batean ezin al nezakena
bi bertsotan det esango.

5

Errian bere ordezkariak
geldi ez dira egongo,
errian alde onik egiten
alegin dute egingo.
Onartzekoan eskerrik iñork
ordez ez baiña emango,
arritzekoa dalarik ere
aldatze'eztana or dago.

6

Programa eskeintza izendatua
lengoan zan Arrasaten,
politikoek, saillara batek,
orduaz itz egin zuten.
Radio bidez izan zalarik
egona nintzan entzuten,
lengoentzako bakar bat berak
esker onikan etzuten.

7

Arazo oni irizten diot
nik osokoa tamala,
esker onik ez izatekotan
zail da izaten leiala.
Orain ardura artzen dutenak
beurak gero beriala,
orain artean irten diranen
gisa irtengo dirala.

8

Biotz zabala eskatzen duna
gaur gizon auen ardura,
gu zuzentzeko gai danik ote
dagon datorkit burura.
Gure izatea gertatzen dala
neri datorkit gogora,
kontraeskutik uztartutako
ganadu baten modura.

9

Problema beti izan ditugu
gure bizi arazotan,
urritu naian ari gerala
geitu ere bai batzutan;
ez beza iñork kargurik artu
ortikan libratzekotan,
borondatea eta pakea
izan zuen biotzetan.

10

Eginkizun au bete bearra
daukat zuzen-zuzenean,
agintariak, alda zaitezte
erri onaren senean.
Nere bertsuok izan gogoan
egiten dezutenean
agurra eta ongietorria
mirabeon izenean.

El Diario Vasco, 1979.04.15
Nekez bada ere liburua

Jai nagusiak Arrasaten

1

Pixka batean ixilduz geroz
berriro bertsuetara,
oitura oni ni ez nijoa
ezezkorik ematera;
eginkizun au gerturatzen da
sanjuanakin batera,
jai nagusiak gaiñeratzean
bein berriz Arrasatera.

2

Ogibiderik gabe gazteak
zer etorkizun daukate?
Galde au bera len egin nizun
juxtu orain urtebete.
Aurten berdintsu aurkitzen gera
ez jakiñean noiz arte,
zer deritzazu arazo ontaz,
biotzeko Arrasate?

3

Zure altzoan sortu ta azi
goi laguntzakin nasian,
ondorenean ezitzen berriz
etorkizunen pozian;
ainbeste kosta ikaskizunak
gutziz denpora luzian,
fruitua eman garaian orain
etxean nora ezian.

4

Nunaikoari ogia emanaz
etxeko soillen lekuan,
bizitu gera almen guztia
eskuan degulakuan;
ama baigiñan danontzat naiko
bular bazendulakuan,
ugalduko da antzualdia
noizbait igarotakuan.

5

Tristeia, beraz, etorkizunik
iñundik agiri eza,
ainbeste gazte nora ezean
ezpaita gero jolasa.
Bizitza zer dan konturatzeko
bear bada aproposa,
antzu unerik gabe segitzen
ezpaita beti erreza.

6

Jai nagusien kontura orain
esan bear det au ere:
gauza aundirik egiten ez da
erreza dirurik gabe;
geiegizkoak biurtzen gaitu
baita're iñoiz abere,
egingo dana egin alaiki
gutxi egingo bada're.

7

Gauzak benetan artzen badaki
Arrasaten gazteriak,
aurrera egin bear danean
ez dira iñoiz nagiak;
alde txar danak apaindu eta
jartzen dituzte loriak,
jantziko diran itxaropena
daukagu aurtengo jaiak.

8

Erri ordezeko auta-berriak
ikutzea derrigorra,
berenganatzen asi diranak
esperientzi apurra;
korritu duten bidea danez
oraindik oso laburra,
bertsoen orde zuzentzen diet
zoriona ta agurra.

9

Borondatetik izan aberats,
iñoiz ez azaldu gordin,
oiñarri sano jatorrak sortzen
egin zazute alegin.
Labore ona jaso nai dunak
azia ona erein,
ala ta ere danon gustorik
ezingo dezute egin.

10

Jaun berezi bat aukeratua
alkate gure Ardanza,
gogoan degu bera degula
gaur Arrasaten ardatza;
buruz argia, biotzez ona,
begia berriz zorrotza,
bere ametsa bakarra baita
erriari gora bultza.

El Diario Vasco, 1979.06.27
Nekez bada ere liburua

Oporrak irixtean

1

Oporrak irixtean
ikastetxetara,
gurasoeri nator
dei bat egitera:
ez ajolagabetu
guztiok batera,
urrengorako ere
kontuak atera.

2

Erakusle ta ikasle
oporraikin alde,
ikastetxeak orain
bakardadez daude;
txarkeriak ez bitza
artu bere mende,
bear diranerako
berriz ere gorde.

3

Ardura zeñena dan
ez aritu galdez,
guztiona degunez
egun eta gabez,
Gurasook geiago
guraso geranez,
ondatu gabe zaindu
ditzagun mesedez.

4

Etorkizunarekin
badezu ardura,
agertu zaite beintzat
guraso modura.
Aztu gabe nai dizut
ekarri gogora
semeak ekartzea
aski dan mundura.

5

Azken urte auetan
dira agertuak
ondaketak guztizko
indarrak artuak,
opor garaian autsi
eta apurtuak;
ori eragoztera
gaude beartuak.

6

Ondatzen ikustean
maiz alegiñean,
ikusten da itzalik
ez dana gaiñean.
Geien baten daudenak
zentzu ariñean,
amar urtez azpitik
sarri adiñean.

7

Gaurko gure guraso
izate berriak
ez ote ditu auek
danak ekarriak?
Ez dakit nundik diran
baiña etorriak,
gure lurtean bota
dituzte sustraiak.

8

Ondaketari poztu
ainbestetxeraiño,
eraso baitiote
umeetaraiño.
Aur-zai ez dan arek
baiña egundaiño,
gaur badu beste lanik
zeregin au baiño.

9

Umezurtzak oi ziran
jabegabetuak,
aita-ama edo biak
gabe geldituak.
Gaur berriz esatera
gaude beartuak:
gure laiñezak gaitu
sakabanatuak.

10

Ikastetxea kristau
oiñarria dala,
eske dago berari
zor zaion ajola;
ez lezakena utzi
ala edo ola,
orrela jarraitzerik
eztago iñola.

El Diario Vasco, 1979.07.13

Goiz-Argi, 1979.07.21

Nekez bada ere liburua

Sal-erostegiak

1

Ez diranak neretzat
maiz errezegiak,
bertsotan noiznai zaizkit
sortzen lantegiak.
Dituztelarik aiek
egin eskariak,
aitatzera nijoa
sal-erostegiak.

2

Saldutegietako
anaia-arrebak,
geienetan ez dira
izaten alperrak.
Dituzten asarreak
eta irriparrak,
alkar serbituzeko
dira derrigorrak.

3

Auek osatzen dute
pameli bikaiña,
erriko gorabera
neurtzaille apaiña;
noiz dirua dagoan
aurrez badakiña,
lanerako garaian
zintzoa ta piña.

4

Saillari ekin arren
nola edo ala,
lanerako dutenak
berezko ajola.
Ikustean bizia
ortik badagola,
laister ikasten dute
naikoa eskola.

5

Alperrik da ikasten
nunbait egondua,
berez ezpaldin bada
kristau onradua;
asi aurretik naian
lenengo gradua,
egingo du atea
ixteko modua.

6

Lana egiten dute
alkar anparuan,
danak bat osatuta
beti seguruan;
bakoitzak bere saila
aurrera eruan,
konpontzen dira anai-
arte zearuan.

7

Saldutegian bada
erreza ez dana,
ala ta ere baiña
konpontzen dutena:
bakoitzak izatean
danok tenple bana,
gogo txarrez badago
agertuaz ona.

8

Egon utsak ugari
aspaldi alare,
saldutegian orain
pranko ez al daude?
Pazientzian premiz
eiztarien pare,
ez duanak erosi
bear badu ere.

9

Dirurik eza eta
gaurko salneurriak,
alkarturik daudela
badirudi biak;
ontaraiño're gaude
orain eroriak,
etorriko al dira
denbora obiak.

10

Nere entsaioa da
gaur onerañoxe.
poz-pezirik aritu naiz
beti bezelaxe.
Bertsotan aritzean
noiznai onelaxe,
beste gauza guztiak
aztu berelaxe.

El Diario Vasco, 1979.09.09
Nekez bada ere liburua

Donostiarren bisita, 1979

1

Urrillak zitun ogei ta zortzi
izanikan larunbata,
Mondragoi ontan izan genduen
donostiarren bisita.
Felix Ugalde izan genduen
beste sei lagun artuta,
Felix eztago oraindiokan
jaioterria aztuta.

2

Ainbat eskiña alaitua da
abesten da soiñujole,
gazte garaian izandakoa
bazterrak alaitu zale.
Galdetu nion orain bai al zun
ordun zun ainbat umore;
eranzun zidan damu zuala
gutxi izana alare.

3

Beren tartean idazle Andoni
jauna izandu genduan,
asti gutxikin baiña agurtzeko
zoria nik izan nuan.
Zerbait geiago itzegiteko
zaletasuna banuan,
baiña eziñak ez du barkatzen,
bearko du urrenguan.

4

Gauza jakiña guk aitzakiak
beti izaten ditugula,
baiña batere uste gabetan
bisita izan gendula,
Gauzak egoki ateratzea
erreza ezta orrela;
nai gendukena pozik egon da
pozik junak ziñatela.

5

Gure atsegiña gure artean
zuek ala izatea,
beste batean etortzeko ere
gogoakin juatea.
Erri batean beren semea
izan oi dute maitea,
donostiarroi berriz nola ez
zabalik utzi atea?

6

Bertso eskaria izan nuan da
orra or nere apurrak;
motzak dirade, baiña otxanak,
apalak eta xamurrak.
Beste ainbeste noiznai iterik
izango ez detan bildurrak,
emen prisaka agurtu giñan
eta or berriz apurrak.

Egillearen paperetatik

Bertsolarien Txapelketa Nagusia

1

Bertsotan Txapelketa
Nagusiarekin,
Turismo Etxeak du
ardura berekin;
len maillan onena nor
ote dan nai jakin,
epai-maian badute
naiko lan orrekin.

2

Euskal Erriak duan
jostaillu polita,
aukeran ditu baiña
bata bera baita;
gizonaren burua
neurtzaille aparta,
iñoiz erortzerikan
ez dedilla gerta.

3

Derrigorra ezta ni
gertu ibiltzia,
baiña nai nuke eman
nere iritzia:
txapelketaren bidez
ez ezagutzia,
onena nor dan lengo
gisa gelditzia.

4

Onak ditugu oso
ez bat, bi ta iru,
Jaungoikoari esker
gutxiñaz amairu.
Eman dezaiotela
bear ainbat diru,
etzaio ajolarik
zein danikan buru.

5

Zerrenda lanerako
indartsu daudena,
emango dute auek
bakoitzak berena;
zorionez oraingoz
aberats gaudena,
ez da errez esaten
zein dan bizkorrena.

6

Euskalduna danantzat
ez da dudoso,
soil-soilki gurea da
bertso arazoa.
Seme au euskerak du
berea osoa,
biak dira semea
eta gurasoa.

7

Bertsuak bazaizkigu
noiznai bereziak,
oraingo leiaketak
dira nagusiak.
Auen ateraldiak
oi dira biziak,
utziko dizkigute
bai zer ikasiak.

9

Bukatu ondorean
txapelketa lanak,
jaso ta agertzean
pilla baten danak,
izango dirala-ta
nago oso onak,
graduaten baditu
gradua duanak.

8

Bein bear da aukera
eskeintzen zaizute,
noizean beinka aintzat
artutzen zaituzte.
Nai dan guztia ez da
izaten oinbeste,
zuen egin bearra
beteko dezute.

El Diario Vasco, 1979.11.03
Nekez bada ere liburua

Aita Lukas

1

Zuzenduaz prantziskotar batzuegana, badaukat bertsoetan zerbait zer esana; ez dira eske inor azaldu nigana, baiña badaikit bertsozaleak dirana.

2

Arrasaten prantziskotarren konbentua, lengoan urak zuan geiena artua; ain zuzen egun artan bakar gertatua, sakristiraiño zana ura jabetua.

3

Zeiñek estalirikan ez dagon lekuan, gauzak agertzen dira berealakuan. Prailleak izanda're berdin alakuan, ez nago etxe-zaiak ez diralakuan.

4

Nere betebearrak ala beartua, kalezai antzera ni aruntz biurtua. Praille bakarra nuan bertan aurkitua, bi seme Debakoak giñan alkartua.

5

Bera da Aita Lukas Irutangoiena, makiñatxo bat gauza bikain dakiena. Biltzean une artan biok alkarrena, ura trili gozua egin genduena!

6

Umetan biok giñan eskolan asiak, izan oi genitunak tratu bereziak; ark asko ta ni gutxi giñan ikasiak, munduan nola geran ikusten biziak.

7

Ark al zun da ikasi,
nik ura're ezin,
danera ezta errez
ikasten da artzain.
Lukas ikasten etzan
azaldu edozein,
nai izan balu aixa
egingo zan gotzain.

9

Orra or, Aita Lukas,
nik egin ekiña,
baldarra izango da,
ain naiz ezjakiña;
baiña gogoz beti naiz
aritzaille piña,
ai zeruan olaxe
bilduko bagiña!

8

Baita da ikasia
lurreko berriak,
Kubatik egiña da
joan da etorriak;
ez diran arren gutxi
tarteetan erriak,
danak zerubidean
dituna jarriak.

El Diario Vasco, 1979.10.05

Goiz-Argi, 1979.10.13

Nekez bada ere liburua

Azaroa 1979, Arrasaten

1

Bizitzan gutxiena
aspertzen gaituna,
bata dirua ta
eguraldi ona;
jakin arren auekin
aski ez deguna,
ez degunean maite
degu osasuna.

2

Urte guztian beti,
uda eta negu,
adiskide auekin
bizi naia degu.
Beste gauza danokin
aspertzen gera gu,
baita auekin ere
nai aiña bagendu.

3

Beste zertxobait ere
aitatzera noa,
beti badegulako
gutxi-geiagoa;
atsegin zaigunetik
asko naiagoa,
badegu problema bat
serioagoa.

4

Bizitzak zartzaroa
azkenen zatia,
asko kostatzen dana
ara iritxia;
arteraiñoako danak
ondo irautia,
.....
zeruko atia.

5

Zartzaroa naiz guri
alaia egin ez,
bizi danak bere du
bidezkoa danez;
esan egiozu bai,
zaletasun onez,
bide artatik arren
etzazula ies.

6

Lenbizikotik artu
senda egokia,
izango badu ere
miña ta nekia;
izan bear duana
zeuk erabakia,
zure biotzari zuk
emanaz bakia.

7

Misterio orrekin
ez gaudenok ziur,
azken zati orrekin
gera oso beldur;
itxaropen onakin
pasa leike samur,
bizitza txatxu oni
egiteko agur.

8

Emen bizi geranok
sarri justu-justu,
gauza gutxik oi gaitu
poztu eta puztu;
berton jarraituzeko
sekulorun gertu,
.....
nola guri sartu?

1979-ko azaroan
Nekez bada ere liburua
4/7 eta 8/7 lerroak falta dira.

Ezbearrak opor garaian

1

Milla beatzireun bizi geran au
larogeiren aurrekoa,
ezta izango samin batzuek
iñun sortu gabekoa.
Nik, Arrasaten bizi naizenak,
dakit Arrasatekoa.
Naigabetua dagon biotzak
badauka esatekoa.

2

Oporrak eldu ziran garaian
danok bagendun programa,
baiña batzuntzat txarra gertatu,
naiz beste batzuntzat ona.
Toki askotan igaroko zan
atsegiña eta broma,
eztago gaizki ondorenean
kontatutzeko dagona.

3

Lendabiziko sorpresa gendun
Salaberritar Ion Joxe;
nere biotzak sekula ez du
aztuko gizon uraxe,
Derrepentian sortzen baitira
eriotzak orrelaxe:
une batean txoratzen eta
illobira berealaxe.

4

Erri osoan ezagutua
Ion Joxeren bizitza,
udaletxean lana egiñaz
gaiñera zun arakintza:
Bere biotza irabaztea
iñontzat etzan lan gaitza,
uste gabean kamioan du
aurkitua eriotza.

5

Gero urrena Miren Jaione
Muguruza Urrutia,
ogeta lau bat urte inguru
zitian andre gaztia,
Joxe Ixio Mauri Bilbao
gaizkituen emazia;
Mont Blanc mendian izoztu eta
bat il da, bizi bestia.

6

Ala dirudi baiña etziran
joango eriotz billa,
gertatzen dana datorrenean
iges egitea zailla.
Bada beste bat gizon gaztea
bestalde etxean illa,
gogoan izan zertan ari dan
batek bakarrak dakilla.

7

Orra danetik ezbeartuak
eta ala beartuak,
joan diranak zalantzik gabe
joatera beartuak.
Erri batean geienok gera
ezagun edo gertuak,
ezbearretan izan oi gera
naigabetan aitortuak.

8

Jaso ditzagun gure buruak,
jaso ditzagun biotzak,
beregán ditu oiñaze eta
naigabeak eriotzak.
Premian diran familieri
eskeiñi gure laguntzak,
joan zaizkigun aieri berriz
zuzendu gure otoitzak.

9

Urtea joan, urtea etorri,
beti ondoren gogorak,
iñola moduz ezin ukatu
biziarekingo zorrak.
Ordaindu bear bana ditugu
guk sortuok derrigorak,
ez baidizkigu arazo ontan
errespetatzen oporrak.

10

Nere usteak agertu asmoz
bertsuetan det itzegin,
gure Jainkoak bereak gaitu
nai duanean otsegin;
neurri bakarra ez lezakena
iñolaz iñork utsegin,
ola ez balitz gurekin emen
etzan izango atsegin.

1979-ko azaroan
Nekez bada ere liburua

Bizirik ez ostu

1

Milla beratzireun irurogei ta
emeretzigarrena au,
bakea nun dan ez jakiñean
gabiltza egun eta gau.
Berri bat onik iristerako
txarrak sortzean iru-lau,
pizti gisara ez al gabiltza
kristau izenarekin geu?

2

Zu, Urte Zarra, eskatu nizun
nik itxaropen osoaz
ia etortzen ziñan pakea
eta zorion gozoaz;
baiña zurekin, orain artean
gauzak bestera dijoaz,
oker bazeuden okerragoak
utzita laister bazoaz.

3

Giro illuna aurkitu zendun,
oraindik geiago beztu,
lenago lasai ez giñan eta
zuk jarri gaituzu estu.
Bazter guztiak ondatu eta
ainbaten biziak ostu,
pakea asko pobretu eta
gorrotoa aberastu.

4

Gizonak ditun eskubideak
or nunbait zeatz autsirik,
alkarrentzako erruki gabe
ostutzeari asirik;
gure biotzak seta gaiztoz ta
gorroto utsez josirik,
kristau izenik baldin badezu
etzazu ostu bizirik.

5

Auxen da auxen buruzpidea!
Zenbat gauza negargarri!
Beti onela, urtea joan
eta urtea etorri.
Iñola moduz pakerik ezin
eman diogu alkarri,
bide ontatik zer etorkizun
ote lezake ekarri?

6

Daudenak orain bizitzarekin
jabetzen lendabiziko,
gogora zaitex giro onekin
zer dutenik ikasiko.
Ez ote dira ezertan baiño
lenago osten asiko?
Etzazu aztu etorkizun au
biarko edo etziko.

7

Naiz ez gertatu fruitua eman
garaian ain indartsuak,
arazo ontaz ez dira gutxi
nekatuak jakintsuak.
Nereak ere izan lezazke
bear bada berdintsuak,
baiña biotzik onenarekin
egiñak dira bertsuak.

8

Noiz arte ari bearra degu
arazo onen kontura?
Deadarrikan ez al da eldu
aintzat artzeko lekura?
Edo barrura ez baiña dana
erortzen al da kanpora?
Nola ari gera danok arrika
gure etxeko teillatura?

9

Kristau izenik duanak ezin
ezjakin egin sekula,
preziorikan gabea dala
ixurtzen dagon odola.
Gogoan izan ezin besteak
azkena sortzen duala,
ori baiño len konpondutzeko
baldin al bada iñola.

*Nekez bada ere liburua
El Diario Vasco, 1979.12.05*

Burutazioa

1

Argazkigiñak, nornaik bezela,
norbere opizioa,
zenbait itxusi eder biurtzen
badute apizioa,
Nigan sortu da arazo ontaz
zerbait mintza desioa,
xelebrea da, baiña auxe da
nere burutazioa.

2

Al balu iñork izkutu danak
ezagutzera iritxi,
opizioa ezagutzea
esaten zaio orretxi;
maite dedala, zailla deritzat
bertsolaritza onetsi,
zailla dalako ote ditugu
baiña bertsolari gutxi?

3

Bertsolarien norgeiagoka
Baldan, lengo egunean,
zerbait ikasten egona nintzan
entzuten nengoanean;
bezero eta sastre gisara
bi bertsolari lanean,
ura jazteko telik etzula
esan batek azkenean.

4

Bertsolariak egoki asko
aitzera eman abotsez,
kristau baldarrak nola batzuek
izaten geran gorputzez;
sastreak lana pamaren billa
anima eta biotzez,
egoki jazten zail da ordea
borondate on soil utsez.

5

Opizialak bere lanari
izanik ainbat kariño,
zer naiago du bezero danak
pozik utzitzea baiño?
Ain propaganda garbia naian
ez kerik eta ez laiño,
saiatutzen da buru ta biotz
berak ler egiteraiño.

6

Zenbait bezero berriz nabarmen
bere baldarren baldarrez,
besteak baiño obetoago
oraindik jantzi bearrez,
gaiñerakoak atzeratuaz
bere iseka ta parrez,
naiz egon arren ixpilluari
begiratzeko bildurrez.

7

Konparatzeko egokiena
ez al da argazkigiña?
Opizioa beste bat dala
eginkizuna berdiña.
Beregan duan betebearra
ez du oso atsegiña,
eder biurtu bearra baitu
danik kristau itxusiña.

9

Injiñeroak arraiak egin
eta tresnari begitu,
zulo ta muno itxusi asko
oi ditu apain biurtu;
baiña guztizko erreztasunez
maknaz egiten ditu,
bertso lanetan ez lezakete
makiñakin baliatu.

8

Bertsolariak bere gain baitu
bere maillan bere zorra,
aldiz eskatzen zaio batera
betebear derrigorra;
guzti orrekin erantzuteko
gai bera baita bakarra,
bertsotan eta opiziotan
dana du jakin bearra.

El Diario Vasco, 1980.01.27
Nekez bada ere liburua

Auteskundeak

1

Martxo illaren bederatzian
berez badegu aukera,
izakera au aldatzekoa
dagoanetik ohera.
Alkarren aurka aritze onek
danontzat dakar galera,
danak ez dira asarretuko
gu konpontzen ezpagera.

2

Ainbat billera egiten dira
pakea arturikan gai,
batzuek alde aitortzen dira,
besteak ordea ez nai.
Zailla dan arren ez al dabilta
gerran dabiltzanak alai?
Premi danakin ezin dutenak
pakean alde esan bai.

3

Ari gerala iñola moduz
bukatzen eztan auzian,
lenaz gaiñera orain jarria
ain itxura itsusian.
Buruia nola jaso diteke
gu ari geran klasian?
Zure baietza zeñentzat dezu
pakearentzat ezian?

4

Eguna joan da eguna etorri,
itxaropenik galtzeke,
Euskalerrian bada ametsik
egitara biurtzeke;
ez dira gutxi ari diranak
iñoiz burutik kentzeke,
ez ditekela gauz onik egin
pakea aintzat artzeke.

5

Noiznai usatu al izateko
gauzak noiznai ez eskuan,
aukera onen zai dagoana
Euskadi urte askuan.
Orain noizbaiten iritxi eta
une larri ta nastuan,
etzazu beintzat alperrik galdu
ain ordu bearrezkuan.

6

Obra bakoitzak eskatzen ditu
gai zaizkion oiñarriak,
gaiñerakoan izan oi ditu
ondoren errukarriak;
arduraz artu ezean berak
eskatzen ditun neurriak,
danak autsiak izan ditezke
pixu ikaragarriak.

7

Euskalerrriak egarririkan
ezin aserik izan du,
ala izanik deskontentuak
sarritan ditu azaldu.
Onez aurrera kargamentuak
lotu gabe jun bear du,
baiña bidean erori eta
ez dedilla gero galdu.

8

Nolabait ere azpi laua ta
erren gabea bear da,
orduana karga lotura gabe
bide luzean jungo da;
txikienikan ere trangorik
gabe iñola al bada.
gaiñerakoan erori eta
galdu aixa egingo da.

El Diario Vasco, 1980.03.08
Nekez bada ere liburua

Arrixkua

1

Lendabizitik gure aurrean
egon arren agirian,
zartzaroaren berririk iñork
ez daki gazte garaian.
Eziñezkoa dabillenantzat
jaiki bizi dotorian,
norbera ez dan bitarte jartzen
zartzaroan atarian.

2

Beltzena emen gazte garairik
iñoiz nabaitu eza da,
baiña zarrentzat onena ere
negua beti otza da;
orain berriro etorri arte
aurtengoa're pasa da,
baiña zarreri etzaie joango
erantsitako pasada.

3

Arrazoi aundiz zarrak ezpaitu
neguantzat beldur gutxi,
datorrenean ezin diona
iñolaz aterik itxi.
Mundu ontatik eramatera
aurten ezpada iritxi,
urrengorako bide ertzero
amaika bagaitu jetxi.

4

Bizitza ontan borroka eta
suprimeturik izan du,
gauzak sarritan okertu errez
baiña kostata zuzendu;
baiña negua eta urteak
beltzenak zaizka azaldu,
bi etsai auk erruki gabe
gizona oi dute galdu.

5

Jakinduritik ustez ez gaude
lenago ta orain berdin,
bizia zerbait luzatutzeko
askozaz obeto orain.
Uste orretan egiten degu
asko ta asko alegin,
ez baiditeke bi etsai auen
aurka beste ezer egin.

6

Ala ta ere auk ez dira
gure problema guztiak,
bizia bera ezeztutzeko
gertu badaude gaztiak.
Ixilik artuz dalako drogak,
gaiñera ondo kostiak,
gero ondoren eriotzpetik
irtenbide galestiak.

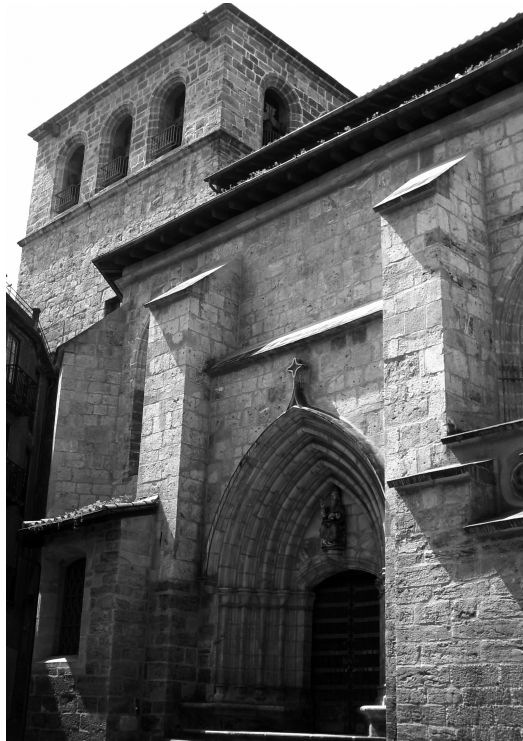
7

Bidezkotzat ez artuak arren
orrela gera nabaitzen,
jakiñak gaude berriz bestalde
nolatan diran mintzatzen:
ez ditugula beren usteak
gurasuok konprenditzen,
ez diot ezetz, baiña nik ez det
erreza danik pentsatzen.

8

Onelakorik gertatu danik
ezta agiri sekula,
ez agertzean norberak bere
biziagatik ajola.
Nik ez det uste konprenditzea
oso erreza dagola,
eziñezkoa egiten zaigun
zerbait eskatzen zaigula.

El Diario Vasco, 1980.03.23
Nekez bada ere liburua

San Juan parrokia,
Arrasate.

San Juan jaiak, 1980

1

Lan txikitxo au irakurtzean
gogoratuko zaizute,
Arriolaren bertsuen berri
lenago're badezute.
Aspalditxoan bertsuak jartzen
aitzen naizena nazute,
bein da berriro gaitzat ditut gaur
San Juan da Arrasate.

2

Urte osoan egun bakarra
dan arren ere San Juan,
zaindari ona gure albotik
beñere etzaigu joan;
ezin obeto erakutsiaz
bere maitasuna gudan,
norbaitek dio postu oberik
ia nun artuko duan.

3

San Juan jaiak nola berriro
gerturatutzen datozen,
Arrasateri bertso batzuek
eskainitzera goazen;
ez jakin arren orretarako
zenbateraiño gai naizen,
saiatuko naiz gauzak esaten
al deteneraiño zuzen.

4

Ainbat urtean bizia neri
ematen ari danari,
maitasunikan onena ezin
ukatu Arrasateri;
bearbada gu une guztitan
ez gera egoki ari,
pozgarrizkotik urri gabiltza,
bestelakotik ugari.

5

Irabazirik gabeko askok
goi-goi maillako kastuak,
okerragoak ez diranean
ala ta ere bidezkoak;
dalako drogak diran ezkerro
artaraiño gogozkoak,
etorririkan gabeko joanak
osasunen kaltekoak.

6

Kezkek sortzean zein aldetara
irten ditezkean gauzak,
oraindik biar gero dalarik
ez dira esan errezak.
Ixtillu danak sortzen dizkigu
gure konfiantzik ezak,
gure gazteak nai dutenean
danera dira kapazak.

7

Ni aurkitzen naiz nere burutik
gogoraziko nukela,
garrantziko dan zerbait aztua
izan diteke bestela;
askotxon ustez gazte askori
gogozko etzaiotela,
bateronbatzuk lana're gero
egin bearko dutela.

8

Etorkizunen illuntasunak
azkenik ez du agiri,
ori da emen sortzen duana
konfiantzarik-ez ori;
artaraiñoko zaletasuna
agertutzean drogari,
berdin ez dana berriz bestetik
kariñu gutxi lanari.

9

Ni bertsuetan asi naizenak
jaiak artuta tarteko,
beste gauz asko Arrasateri
neuzkan baiña esateko;
beste modutan eginkizuna
erdizka nuan beteko,
ez al da obe droga zikiñak
izkutatuta betiko?

10

Berez izatez izan ditezke
aurtengo jaiak pobriak,
ordea ontzat artuko dira
baldin badira garbiak;
izan ezkerero drogarik edo
kutsu zikiñik gabiak,
zalantzik gabe izango dira
pobriak ainbat alaiak.

Deia, 1980.06.22

El Diario Vasco, 1980.06.22 (4-gna

falta)

Nekez bada ere liburua

Argazki apaiñak

1

Bertsotan ez duanak
norberak perezik,
mutu zer egon ez du
gogoz ari baizik;
une auetan ez du
zeri ari ezik,
iragilarietaz
aintza leike pozik.

2

Egunkariak beren
betebear piñez
ari dira arazo
oni eragiñez;
itxas ertzak daudenak
jendez lendik gaiñez,
jantzi nai lituzteke
argazki apaiñez.

3

Kristautasuna baldin
badago jazkeran
ez dakit laister nola
agertuko geran;
naiago estaltzeke
azaldu aukeran,
amak mundura ekarri
genituzan eran.

4

Eragozpena balitz
bein utseratuko,
zaletasunik ezta
gaur atzeratuko;
lotsa aldetik iñor
ezta lotsatuko,
itxusi batzuk baizik
ez dira estaliko.

5

Gure artean bada
ainbat moda mota,
berriagatik zarra
bazterrera bota;
len iragi-jantziak
asko badu palta,
urtego urtean dana,
ori luze jota.

6

Turismoaren alde
ona emen noraiño,
iritxi gera bera
maitatutzeraiño;
erazgozpenak xetuz
ainbestetxeraiño,
errezago da urak
garbitzea baiño.

7

Batzutan argi egin
bearra Judasi,
baiña beste gauza bat
badago lenbizi:
itxasoak zikiñak,
ainbeste ur gazi,
garbitu ezik ezin
asko irabazi.

8

Asirik dauden arren
neurri berriakin,
aski izango al da
neurri bakarrakin?
Etorkizuna ez da
azaldutzen bikain,
ertzak apaindu arren
itxasoak zikin.

El Diario Vasco, 1980.08.10
Nekez bada ere liburua

Korpus eguneko prozesioa.

Oillo zintzoa

1
Aurrezki Kutxa Probintziala
ongille biotzekoa,
premia dagon tokian iñoiz
etzera esku utsekoa;
zuregan beti itxaropena
laguntza arkitzekoa,
zu zera oillo arrautz jartzaille
zintzoen antzerakoa.

2
Amets gozotan bustia nago
ni gai au aukeratzian,
aundi-txikirik ez det kontuan
nik izan konparatzian;
oilloa eta Aurrezki Kutxa
berdin-berdiñak etzian,
baiña ez dago gutzia oker
neronen kontzientzian.

3
Oillo abirik ez leike utzi
danak jaso ta uts-utsik,
bestela ez du berriro jartzen
abian bertan arrautzik;
Aurrezki Kutxa, berdin zerala
nik ezin esan baietzik,
danak jasotzen ditun arentzat
zuk bai al dezu laguntzik?

4
Zalantzik gabe zu baizaitugu
probintziaren biotza,
zu baizaitugu gelditzen ez dan
burpilla onen ardatza;
zu baizaitugu iñola moduz
utsitzen ez dan zuaitza,
zu bai zaitugu familia bat
oso-osoan bizitza.

5
Laguntza sortzen zaillagoa da
ez dan lekuan biotzik,
zailla dan gisan burpilla joaten
ez baldin badu ardatzik;
zuaitza, etzaite iñoiz gertatu
pruiturikan gabe utsik,
bizitza, etzazu iñoiz iritxi
familian eriotzik.

6
Gutziz aundia probintzian zu,
aundia zaitugu izan,
famili baten ama bat bera
izango baziña gisan;
arrokeririk zukan ez dezu,
aritzen zera noblezan;
ez naiz aspertu, baiña ordea
geiago ezin det esan.

1980, abuztua
Egillearen paperetatik

Gero uztera ezkeru

1

Arantzazuko Egutegitik
lenbizi orri batzuek
irakurriaz, ondorenean
Zubiarrainen bertsuak.
Biak azaltzen dituzte nere
ustez kezka berdintsuak,
etorkizunaz ote gabiltzan
gu oso arduratsuak.

2

Egutegiak ez du ikusi
gugan indartsu kemenik,
aur ez geranak Aurren Urtean
ez eskeintzeko omenik.
Ori dala ta gure artean
bada galdetzen duenik
zer eskeiñiko duan geiago
obena opa izanik.

3

Zubiarrainek bertsoen bidez
bere kezkek agertuko,
zer erentzia degun eskutan
ondorengoei uzteko;
oso pijoak ez gera izan
genitunari eusteko,
ondorengoak aixa dituzte
baiña berriak sortuko.

4

Ikusitzean zenbait gaztengan
gaur egungo jazkizuna,
zeiñek gogoan ez du izango
biarko etorkizuna?
Azkeneratuz goazenontzat
gu geron emankizuna,
ez da agiri nun bukatzen dan
zor degun etorkizuna.

5

Gure problemak naikoa astun
bagenituan linguak,
berri-berriak sortzen badira
emen nor aleginduak?
Osasunaren aurka kastuak
noraiño dira gainduak?
Zoritxarreko biurtzeraiño
geu eta ondorenguak.

6

Arazo ontaz gure artean
marmarrik degu egiten,
etorkizuna ikusitzean
gure ustez nolabaiten;
zenbait albiste badegu baiña
asi dirala nunbaiten
kosetxa sortu asmo osoan
petrolioarekin.

7

Munduko gauzak ez izan arren
alde batera utziak,
ikusitzean amets gozoak
ia erabat autsiak,
ez dira gutxi etorkizunaz
aurkitzen oso etsiak,
ondorengoak ezpaidituzte
ontzat gure erentziak.

9

Gure aurrekoak ere joanak
ditugundik eta gero,
gu gurasuok konturatzeke
garaia da onezkero,
nolanai ere gu ez gerala
emen izango luzaro,
dana utzita berdintsu dala
gero uztera ezkerro.

8

Ondorengoak bere ardurak
noizpait artu bear ditu,
aldapik gabe gainberik danik
ez dezatela sinistu.
Gurasoaren goibeltasunak
zu ondatzen ote zaitu?
Konpiantzarik-ezak komeri
asko sortu izan ditu.

El Diario Vasco, 1980.10.01

Garaian garaikoa

1

Esan bearrik gabe
zaigu gogozkoa,
alegia, garaian
bere garaikoa.
Udakin bagenduan
beldurra naikoa,
egingo al genduan
guk onelakoa?

2

Igaro danez gero
diardu gogotsu,
uda azkenak ere
beraren berdintsu;
eguzkia bai dago
oraindik indartsu,
eguraldi ederra
beti naitsu-naitsu.

3

Eguraldi onakin
naiz gu pozik josta,
berarekin bakarrik
gabiltz ozta-ozta;
geiago bear degu
kosta alak kosta,
garaian garaikoa
au bakarra ezta.

4

Guk izan bagiñuan
bear ainbat zentzun,
garaian garaikoak
geiago bear zun;
naiz eta udazkenak
gaizki ez erantzun,
sagardoan usairik
ezin degu entzun.

5

Sagardo arazotan
sortu bada gaitza,
gaztaiña arazotan
berdintsu gabiltza.
Ekarri duana da
auen eriotza:
beren tokian jarri
duten piñu beltza.

6

Zenbait iritzi eman
ezkeroztikan nik,
ez nago beste ezer
badagokidanik:
piñuak toki ori
merezi zuanik,
sagar eta gaztaiñen
parekoa danik.

7

Gizona menpean du
irabazpen gaiak,
zerbait galdu dezaken
kezka geiegiak.
Piñu, sagar, gaztaiñak
ez dira anaiak,
baiña beregan ditu
danak goza naiak.

8

Ez da berdiña iru
zugaitzen konduta,
piñuak sagar eta
gaztaiñik ezta-ta.
Ala ere nunbaitxo
bizi bear du-ta,
baiña ez sagarra ta
gaztaiña kenduta.

9

Galestia kenduta
jarriaz merkia,
piñua biurtuaz
gure olerkia,
euskal gizona al da
gauza egokia?
Piñuentzat al dezu
zure errukia?

10

Dalako piñuakin
zera zu ariko,
baiña ez jaskizunez
geiago dalako.
Gutxi baiño ez dizu
berak lagunduko,
pamilian ez dizu
goserik kenduko.

*Nekez bada ere liburua,
9 eta 10gn bertsoak ez beste danak
El Diario Vasco, 1980.10.25*

1980, euskaldunak Everest gaillendutako urtea

1

Mendizale jatorra,
asi naizenean,
zugana natorkizu
zuzen-zuzenean,
bertso batzuk eskeiñiz
zeure izenean;
alperrik gaude zerbait
egin ezenean.

2

Mendia dezun orrek
aintzat maitasunez,
jarraituko al dezu
ortan osasunez;
nekeak artu alde
artzen dituzunez,
dana egiten dezu
zoriontasunez.

3

Pagoak, aritz edo
berdin da piñua,
danentzat badezu zuk
zeure kariñua;
naiz egon busti edo
elur da laiñua,
mendirako beti zuk
zeure enpeiñua.

4

Ainbeste neke edo
tratu txar artzeko,
mendizaletasuna
ez dezu saltzeko.
Bertsuen bidez nator
danak eskertzeko,
mendi oiek biurtzen
dituzun etxeko.

5

Mendia zuk goguan
beti gau ta egun,
ala ta ere berak
zu ez zaitu lagun.
Azkenera baiño len
au esan dezagun:
arrek ez zaitu iñoiz
izango ezagun.

5

Ez dira ipui utsak
aurtengo azaiñak,
euskaldun mendizale
batzuek egiñak;
burutik argi eta
zimelduak zaiñak,
Everest-i artuak
dizkiote gaiñak.

7

Ezin aztu dezaket
ontaz oroitzia,
izango dezu ona
nun erakutsia;
esan nai nizukena
zeñi erantsia,
mendizale jatorra,
zure erentzia.

1980-ko azaroan
Nekez bada ere liburua

Ortuella

1

Desegiña barrunbe
batean aur pilla,
Jaunak beregandua
du aingeru sailla.
Alakoa izanik
ezbearran mailla,
ondo esplikatzea
neretzat lan zailla,
baña ezin nolana
aztu Ortuella.

2

Aurrak barrunbe artan
usotxoan gisan,
ezbearra gaindutzen
bitartean ai zan;
derrepentean goia
bera erori zan,
nolana ere une
beltza bear izan,
ama askok lezake
sakonago esan.

3

Seguridadeari
amaikatxo neurri,
bear ainbat alare
ezin baiña jarri;
zenbat arraia eta
zenbat argi gorri,
oraindik ezkutuak
or da emen sarri,
parean artzen duan
gaixoa errukarri.

4

Seguridadea ain
gauza derrigorra,
sarritan oi duana
nunbaiten bigurra.
Zuzen joatea da
gutxitan ziuerra,
berdin da gero zarra,
gazte edo aurra,
len da orain eriotza
beti da gogorra.

5

Bear bada erreza
etzegon ikusten,
akatsa bazegoan
ordea nunbaiten.
Argirik gabe gauzak
ez dira egiten,
ez baiña Jaunak beti
naikoa ematen.
orra or aur gaixoak
nun pagatu duten.

6

Aritu izan gera
batzutan ojuan,
oillarra bezin arro
lekuan-lekuan,
izate onen jabe
bageralakuan,
sabela berdindu ta
armoni bapuan,
naiz gero orrelaxe
erori zepuan.

7

Gure artean diran
ezdabaidakoak,
geientxoena dira
alperrikakoak.
Batek daki egiten
gauza neurrikoak,
gaiñerakoak dira
erdipurdikoak,
oraingoz aingeruak
nai zitun Jainkoak.

8

Bertso auen bitartez
natorkizu, Jauna,
nolabait ere nai det
zuzendu Zugana.
Ez degula merezi
eske nagoana,
badakizu premirik
asko badeguna,
erruki izan zaitez,
arren!, guregana.

El Diario Vasco, 1980.11.02

eta 1980.12.02

Nekez bada ere liburua

Guardia zibillen etxea botatzekoan

1

Agurka gaude askona izan da
gero il zeran etxia,
zure illetak izateko're
garaia da iritxia.
Orain artean zutik egoten
izan bazaizu utzia,
ez ote zizun zenbaitek opa
lenago lurra jotzia?

2

Zuk ez dezuna tokia eman
barruan besterik egin,
zutaz etzuan modu txarrean
iñork zergatik itzegin;
batzuek eta besteak danak
zuretzat izanik berdin,
Jaunak nai bedi pake santua
zu gabe iritxi dedin.

El Diario Vasco, 1980.11.23

Zepoak

1

Ni Arrasaten udal-ertzaiña
aspalditik nola naizen,
beren tokian gauzak jartzera
bein da berriro goazen.
Berri emaille eibartarraren
saillean okerra bazen,
Arrasateko berriak atzo
ez zituan eman zuzen.

2

Arrasateko zepuak dira
amaika eta ez zortzi;
oraindik berriz gurpil bateri
ere etzaizko erantsi.
Gertu daudena jakin utsakin
erriak ondo iritzi,
besterik gabe orain badaki
kotxean nun nola utzi.

El Diario Vasco, 1980-12-12

Santomasak 80

1

Erleak beti lore zaleak
azaldu oi diran gisan,
Arrasateko erriak ere
San Tomas maite du izan;
lenago beste modu batera
ospatua izan oi zan,
bertso zerrenda serioaska bat
sortzeko naiko gai bazan.
guzti-guztia ezin det baiña
pixka bat nai nuke esan.

2

Santa Eulalia irixterako
Sortzez Garbia pasia,
auen ondoren datorrena da
urrengo Santa Luzia;
egun auekin pesta kutsua
or nunbait degu asia,
guk Arrasaten San Tomasekin
degunez zer ikusia,
gero Erregen igaro arte
diru bearra luzia.

3

Eguna igaro nolabait eta
gaubean erdi galduan,
pozikan gera ez gaitunean
guztiok urak eruan;
ur eta guzti ostiralean
programa asi beruan,
bein da berriro loteria da
beste nunbaitera juan,
pixka batgatik etorri balitz
ondo artuko genduan.

El Diario Vasco, 1980.12.26

Esker ona

1

Beintzat igaro diran
joan dan urteetan,
bertsolariak datoz
Santo Tomasetan.
Izanik diran eran
berdin aurten bertan,
ain zuzen gertatzen naiz
eurakin zorretan.

2

Lau gazte dira artu
zutenak partia:
San Migel da Letona,
Urain da Beitia.
Eginkizuna zuten
egoki betia,
bazterrak alaitzeko
ai zer laukotia!

3

Gazte auek ez zaizkit
azaldu edozein,
ez ditut eskertuko
ondo bizi guzin,
Egin zutena baiño
geio beintzat ezin,
laurak nere gorantzan
kantuz zein baiño zein.

4

Ez daukagu guztia
larros ikusterik,
baiña ez dala gaude
arantzak besterik.
Ez dezagula galdu
onaren usterik,
oraindik azaltzen da
onezko gazterik.

El Diario Vasco, 1980.12.28

Frai Rufino

1

Artu-emanak zenbat
geiago irauno,
prantziskotar au zaigu
gero ezaguno;
orain sukaldari da
artzai zana leno,
bere bizitz osoa
on egiñaz sano,
olakoxea degu
gure Frai Rufino.

2

Erlijioso auek
iñoiz, izan ere,
pobrezak ezpauidu
izutzen batere;
maitasunaren kezka
geio askoz ere,
sabela erdi utsik
ibilirik ere,
Rufino sukaldari
bada-ezbadare.

3

Sukaldelari onek
nola diarduan,
berak daki noiz ta zer
egin bear duan;
dana beti du gertu
bear dan orduan,
andik ez du irtengo
ez iñork galduan,
Rupinok ondo daki
zer egiten duan.

4

Beti azaltzen dana
ain biotz oneko,
gure Jaunan saria
ala du jasoko.
Beraz ez da egiten
gaizto izateko,
bear bada guleriz
ez du iñor aseko,
baiña goserik ere
ez bear baitu pasako.

5

Sukaldelari onen
berezko dotea:
zabalik eukitzea
danontzat atea;
beti ez du izango
despentsa betea,
baiña premiz danari
zerbait ematea,
onen ardurapean
danak suertea.

6

Guk egiten ditugun
alegintxo banak,
gugan sortu oi ditu
utsezko afanak;
guk egiñak dirala
pentsatzean danak,
Rufinon modukoak
ain gera bakanak,
olakoa izaten
dira emen lanak.

7

Lenbiziko baldintza
ain pake osoa,
gizona dalarikan
dirudi usoa,
alderdi guztietan
izanaz gozoa;
adixkideak, beraz
ez da nekosoa,
gai danarentzat orra
bizitza osoa.

8

Egiñik arren ere
aukera obetzat,
zale ez geran zerbait
sarri da guretzat;
lagun gaiztoa artu
dezula laguntzat,
edo geroxeago
arek zu gaiztotzat,
olako lanik ez du
Rufinok beretzat.

*Nekez bada ere liburua
El Diario Vasco, 1981.01.04,
7 y 8-gn bertsoak izan ezik*

San Frantzisko eliza.

Don Kalisto

1

Sendagille bat itzuli zana
gugana Arrasatera,
zorionean au gertatu zan
berrogetabi aldera;
goseak sortu zuan gaitz txarra
asita zegon aurrera,
bera izan zan jarri ziona
lendabiziko barrera,
lansaritzean egin daiogun
zorretan gauden arrera.

2

Sendagille au gurekin degu
juan zan guda ostetik;
langille ona danez gaiñera
atsegiña da bestetik.
Bere saillari jarraitzaillea
arratsalde ta goizetik;
testigu ona, berak badaki
zer jaiotzen dan gosetik,
kontuz aitzeko dio, ordea,
maiz geiegizko asetik.

3

Sendagille au ain zuzen degu
on Kalisto Ieregi,
eztana iñoiz azaldu izan
lanerako erdi nagi;
zabaldtu ditu ia itxian
aurkitzen zan zenbait begi,
zer esanik ez illun da triste
zegoan asko arpegi,
zer zor diogun konturatuko
ote gera gu geiegi?

*El Diario Vasco, 1981.01.22
Nekez bada ere liburua*

Patxi Barbero

1

Eginkizun au gogozko izanik
ain zuzen nere barruak,
sarritan sortu izan oi zaizkit
zeregin okerraguak.
Erabaki det azaldutzea
bertsozko nere lerruak,
onetaraxe bultza egin dit
gizon baten erreguak.

2

Aspalditxotik nere bertsuen
aitamenez ari zana,
konturatu naiz egarri ori
ukatzekoa etzana:
zarauztar on bat, Patxi Barbero,
entzutez nekin bazana,
aren semeen aitañarreba
dala bera dit esana.

3

Gure artean amaika olako
ixil-ixilik badago,
aren bertsoak erradiotik
entzun nitun nik lenago.
Esan didanez, gizarajoa
anka bakartua dago,
bertsotan ura ni baño obea
ez danikan ni ez nago.

4

Anka bat galdu zenduan, Patxi,
zer zelako ezbearra!
Bizia gorde nai bazenduan
bear bada derrigorra;
erabakia artu ordua
izango zendun gogorra,
anak bi, baiña bizi bat degu
ordea bakar-bakarra.

5

Gerrara eraman nindutenean
banitun ere senduak,
nik ere anak aurkitzen ditut
ia erabat aulduak;
aberi danak ez dizkidate
izan ondo konponduak,
konposturarik onenak baiño
obeak dira sanuak.

6

Bizitza onek eskeintzen dizka
bakoitzari zenbait doai,
kristau batzuen baldintza baita
beti azaltzea alai.
Anka bakarrez moldatutzeko
gu danok ote gera gai?
Arazo ontaz gôratu ere
egiterik neuk ez det nai.

7

Patxi gertutik ezagutzeko
nik ez det komenientzik,
gutxio berriz bertso batzuek
ezeztatzeko biotzik.

Zauden moduan zuk ezpadezu
eskatzen beste laguntzik,
bertso aldetik ez al zaitugu
beintzat edukiko utsik.

1981-ko Otsaillak 22
El Diario Vasco, 1981.02.22
Nekez bada ere liburua

Joxe Manuel Arriolari erantzuna

1

Joxe Manuel, jabetua naiz
zer bertso jarri dituzun
zuk gizon baten esana nunbait
zintzoki egin nai zendun;
ori dan bezin su piztaillerik
bai ote da beste iñun?
Zuk ez dakizu bertso oiekin
zer poza eman didazun.

2

Nere semea aitagarreba
Aretxabaletakua,
neri bertsoak jartzearren zu
sarritan zirikatua;
ona izanda, zuk zintzo egin
Errastiren enkargua,
olako saltsak jartzea orrek
ez du lendabizikua.

3

Irratitikan egona zera
nere bertsoak entzuten,
anka bat moztu zidaten baiña
jarraitzen diot kantatzen.
Bertsoetan zein geiago ote dan
orrek al zaitu kezkatzen?
Nere ustetan, probatu arte
oso zailla da jakiten.

4

Anka bat moztu bear zutela
artu zan erabakia,
ondo diozu, nik une ura
izan nun oso larria.
Zalantzik gabe aguro artu
nuan nik erabakia:
anka birekin il baiño geio
bakarrakin bizitzia.

5

Guda txar artan izan ziñala
zalantzarikan ez dago,
zauritu ere egin ziñala
igerri diot aguro;
orain anka oiek melartxeago,
lodiagoak lenago,
itxu-itxuan naiago nuke
zure moduan banego.

6

Irurogei ta iru urtetan
neri sortuak okerrak,
bolara artan egin nituan
izugarrizko negarrak.
Jaunari esker Patxik oraindik
baditu doai ederrak,
umorearen paltik ez daukat
Jaungoikoari eskerrak.

Patxi Barbero, Zarautz
El Diario Vasco, 1981.03.08

Aita Garaialde eta biok

1

–Aizu, Joxe Manuel,
kalezain jatorra,
badet gaur zuretzako
bertso bat gogorra.
Utzita gure atean
auto edo motorra,
aguro asko badegu
multa edo zorra.

2

–Aita Garaialde jauna,
bejaundegizula,
gaur bat uste gabetan
arrapau nazula.
Bertsotan e ikusi det
gatza badezula,
agurtu nai zinduket
bertsolai bezela.

3

–Ostiraletan berriz
feria dalako,
gure eliz aurrean
enbarazo pranko;
txorizo eta murtzilla
ta urdaiazpiko,
bapo ostiraletan
eliz aterako.

4

–Agurtzea baida nere
lana lenengoa,
ostiraleko feria
da bigarregoa.
Barkatu zaiozute
astean beingua,
bijilia bada berriz
bete agindua.

5

–Aizu, Joxe Manuel,
nere tokaioa:
kanpokok libre, etxekok
debekazioa.
Jakin nai nuke onen
esplikazioa,
ez al da istori au
naiko serioa?

Egillearen paperetatik.

«Bertso auek Aita Garaialde fran-
tziskotar fraileak eta nik trukatuta-
koak dira.»

Pelota

1

Euskal Erriak pelotarien
seaskak or eta emen,
Arrasatek e berea badu
orain da orain baiño len.
Mondragonesa irugogei bat
gertu urte or zebillen,
geroxeago beste batzuek
azaldu zitzaizkun gailen,
orain ostera Barandiaran
orra or nola dabillen.

2

Barandiaran berdindu zaila
ainbestekoxe leiala,
gizon modura gizon utsa ta
pelotan berriz zimela.
Buru ta anka, beso ta gerri,
iñundik ez da argala,
jarraitzen ditu pelotaririk
pizkorrenak bereala,
zeiñek ez daki bere egintzak
puntarengoak dirala?

3

Gure kondairak jarraitzekotan
ain dirana derrigorrak,
pelotarien seaskak dauzka
baldintzak bete bearrak.
Uts unerikan gerta ez dedin
izan bear ditu aurrak,
orain urrengo itxaropenak
gugan ditugu ziurrak,
Barandiaran ez danerako
erantzungo dula Urrak.

El Diario Vasco, 1981.03.08

Aozaraza ta Erkizia

1

Bertsotarako gaia bear da,
zer aukeratu jakiñ ez,
emen ari naiz zerbait naiean
alegin danak egiñez;
gauz ontarako ez naiz arkitzen
ez burubide bikaiñez,
gaur eguneko berria au da
mundu guztiak dakiñez:
oñatiarra Aozaraza,
errezildarra Ibañez.

2

Aozaraza eta Ibañez
biak erlijiosoak,
garai aietan emandakoak
maitasunezko pausoak.
Euskal Erritik Manilaraiño
irixi ziran usoak,
urruti artan artu zitunak
eriotzan erasoak,
orain diranak lurralde artan
aldaretara jasoak.

3

Lareun bat urte inguru dala
Filipinas-era joanak,
orain Manilan aldaretara
jasoak bi euskaldunak.
Beren biotzak maitetasunez
ain aberats zituztenak,
beren indarrak bultza eginda
urrutira eramanak,
maitasun ura ase eziñik
beren biziak emanak.

El Diario Vasco, 1981.03.22

4

Geroztik gure izate onek
aldaketarik egin du.
ala ta ere gure egintzak
ez dira asko bikaindu:
gaizki egiten ezin gindezke
gu edozeiñek berdindu,
era onetan baldin bagoaz
gureak ia egin du,
len bizia eman egiten bazan
orain egiten da kendu.

5

Ezin iritxi zaigu garaia
zerbait zentzunez jazteko,
oraindik gaude alkarri ezer
konprenditzen ikasteko.
Nolabait ere moldatzen gera
guztiok alkar nasteko,
ez gaude beintzat geurekortasun
triste oneri uzteko,
iñola moduz iñoiz alkarri
bizirikan ez osteko.

6

Bein da berriro berealaxe
Aste Santuan gaituzu,
batzuek emen ariko gera
bijili, barau da errezu;
beste batzuek norabait juanda
igaro naian erosu,
gurutzetikan Kristok egin zun
otoitzen jabe dituzu:
«Ezpaitakite zer ari diran,
Aita, barkatu zaiezu».

Nekez bada ere liburua

Berriro natorkizu

1

Patxi Barbero jauna
buruan nuan-da,
berriro natorkizu
pixkaten egonda;
zuk ere aixa ala
naiko zenduan-da,
egokiago gauzak
etortzea lan da,
asi giñanez bestek
bidea emanda.

2

Biori izatean
bertsuak atsegin,
zaletasunak bein da
berriro bultz egin,
ezin duana nere
burutik aldegin;
ez dezaioGUN beintzat
alkarri utsegin,
bidea eman baizik
Erraztik ez du egin.

3

Aurkitu detanakin
oso pozik nago,
umore ona zukan
oraindik badago;
zuri irakurtzean
agirian dago
ixilik egon baiño
kantuan naiago;
zer izan ote zera,
Patxi, zu lenago?

4

Ortik pasa naiz eta
ez dezaket uka,
zeiñek alaitu ere
gazteak badauka;
zu zauden gisan baiña
oi dira banaka,
biotzez opa dizut
etzaizula buka,
baliorik geiena
oraingoak dauka

5

Laguntzen dizularik
beintzat osasunak,
zuregan baidituzu
berezitasunak,
nere iritzi danak
baitira zuzenak,
alderdi onak asko
zukan dituzunak,
betiko bear luke
olako gizonak.

6

Nik ere urte batzuk
munduan baditut,
oraindik ala ere
geiago nai ditut;
ez noa ezeztatzen
artu al baditut,
zure gisako gutxi
ezagutu ditut,
gutxigotako ez da ta
zoriontzen zaitut.

*El Diario Vasco, 1981.05.10
Nekez bada ere liburua*

Kilometroak 81

1

Kilometroak larogeta bat
irten zaigu aurreruntza.
Altuna jauna parte artzean
bagenduan konfiantza.
Bera bakarra etzan ariko.
izango zuan laguntza,
baiña zalantzik eztagona da:
bera izan da ardatza.

Nekez bada ere liburua

Aur bertsolarien nor geiagoka

1

Lengoan Baldan parte artu du
ia Euskadi osuak,
aur bertsolari txapelketara
bilduaz gure uxuak.
Modu batera edo bestera
bere nekea pixuak,
nortasun aundiz azaldu ziran
aurren gaiñetik maixuak,
Arrasatera iritxi dira
ain zuzen berri gozuak.

2

Leniz aldetik txapelketara
gertututako aurrak jun,
nik itxaropena ona nerekin
lenengo-lenengotik nun.
Maixua beti lanean ai zan
aspertu gabe gau ta egun,
ezta gauza bat aurkitzen dana
uste gabean edonun,
oneri esker Leniz aldeko
aurrak ditugu txapeldun.

3

Leniz ballaran ezaguna dan
gizon bat bertsozalea,
bertsolari gai diran aurrentzat
berak baitu eskolea.
Eman bearra dagon ezker
emen bakoitzai berea,
gizon au ñoiz ezta azaldu
lanean gogo gabea,
zorionikan biozkorrenak
zuri, Patxi Goikolea.

El Diario Vasco, 1981.05.14

San Isidro jaiak, 1981

1

San Isidrotan jai bereziak
Musakolako auzoan,
ospagarriak gerta ditezen
gizarte oso-osoan,
andre ta gizon, zar, aur da gazte
armoni gozo-gozoan.
Len onek ere, gôratzen gera,
gaurko itxurik etzuan,
nekazaritzak ondotoxo ere
zeregin geiago zuan.

2

Nekazarien Zaindari ona,
diruanganako griñan
nekazaritza baztertu degu
iru xemei ta erdiñan;
etxeak jaso, fabrikak jaso,
jolestokia Antoñan;
zer bedeinkatu ugariorik
izango zendun auntsiñan,
zure onetik irtengo zendun
xixtrin bat izan baziñan.

3

Bearbada gu ez ote gaude
gure erruz ain itsusi?
Gauzak egiten ez degulako
bear bezela ikasi;
ogia aztuz tokia eman
ainbesteraíño jolasi,
gauean lorik ezin egiñak,
onla ez leikela bizi;
gauzak egiten ez dakienak
besterik ez du merezi.

4

Erruki gabe nekazaritzan
lana egiten danean,
askotxo dira ez dakitenak
baiña gaude jakiñean,
jolas gogorik gabe lo ondo
egiten dala gauean,
lan sari baten eskubidea
lortzen dula zuzenean,
salatzaillerik ez da azaltzen
urrengoko egunean.

5

Ari gerala ondorengoak
gatik obeto bearrez,
eskatzea zor diogun zerbait
geuk uko egiñaz errez;
jolas tokiak gertatu baiña
lanean erakutsi ez,
uste dute maiz era orretan
dana datorrela berez,
geronen erruz ez ote gera
lertu bear gu negarrez?

6

Nekazaritzaz ez ote goaz,
luzera edo motzera,
zuloa duan sare orretan
pilla baten erortzera?
Gertatu gera, itsas olatu
azkar batzuen antzera,
zer ari geran ezjakiñean
zearo baztertutzera;
ez ote gera iritxi bear
berriro aintzat artzera?

7

Nere barruko kezakak bait dira
argitaratu errezak,
alaitasunaz pobreak dira
nere bertsuen babesak;
jaiak tarteko diran ezkeroz
ez bait dira aproposak,
ordea baiña noiz ez dira gaur
jaialdi edo gaupasak?
Alaitasunez igaro bai ta
gaiñeztu gaitzala pozak.

Egitarauan agertu ziran
Nekez bada ere liburua

Baserriko maiorazkoak andrea aukeratzeko zalantzak Atxukarro sendaetxean gaixo zalarik

---

1

Lema onek sortu du
marmarrada franko,
erru guzti-guztia
Atxukarrok dauko;
bera balego ere
neskatxen lekuko.
beti ori entzunaz
etzun egon naiko.

2

Neri etorri zaizkit
azaltzeko kantuz
ez daudela Ixio
Marikin kontentuz;
ari dala neskatzak
tratoreaz nastuz,
ia aurrerakoan
aritzen dan kontuz.

3

Atxukarro lanean
Argari josirik,
Paskuali dabilki
goi-goira jasorik;
propagandari eutsi
naiean bizirik,
andregaiak ez dute
or zer ikusirik.

4

Paskualikin dago
artu-emanetan,
aren alde egin naiz
ari da benetan;
nai aiña propaganda
egin tratoretan,
baiña neskari utzi
beren lekuetan.

5

Izan ere ari dan
eginkizun mota,
barkatu lezaioke
alakoa da ta;
lana egiten baidu
ainbeste moduta,
ezin arritu, asko
itzegiten du ta.

6

Mintzatzeko garaian
naiz egon aldea,
zail da baiña izaten
akatsik gabea;
neskak azaldu dute
beren naigabea,
konponduko zerate
nik uste ordea.

1981, garagarrillean
Egillearen paperetatik

San Juan jaiak, 1981

1

Ain zuzen ere gerturatzean
bein berriz San Juan jaiak,
Arrasateri bertso batzuek
baditut eskeiñi naiak.
Gauden unean sinisteak naiz
izan arren komeriak,
uste gabea ia irteten
zaizkigun alai-alaiak.

2

Lansaritzea gaiñeratzean
sortu dit nere ardura,
zer etorkizun ote dagoan
neretzat onez gerora;
nolanai ere iristen noa
beste askoren gradura,
nere bertsoak azkenak dira
aurten kalezai modura.

3

Gure errian kale ertzetan
sarritan dira izaten
orri batzuek, bestien tarte,
ala dutenak esaten:
lana gutxio egin guztiak
egin al izan dezaten,
nere iritziz beste neurri bat
bikaiñagoa bazuten.

4

Ez egiteko neurri ortatik
saiatzen gera alegin,
besterentzako egin beldurrak
gugandik ez du aldegin;
gaiñetik sortu bear badegu
droga zikiñentzako lain,
obe genduke guztiok eta
gaiñera geiago egin.

5

Gure eziñak menperatzeko
kezka baldin bagenduan,
danok dakigu azoka onek
zer mailla iritxi duan;
lana eginda ari bagera
karga ezin arinduan,
egin ezetik lenago ere
badakigu zer dagoan.

6

Gazte maitea, zor dizugunez
bear dizugu lagundu,
poz geiagokin egingo gendun
dei au entzungo bazendu:
baliteke zu konturatzea
noizbait danean berandu,
geiago egin bear da eta
gutxio alperrik galdu.

7

Ikusten danak ekarrarazten
duana au da burura,
kristau izenik daramanantzat
eziñezkoa dan aura:
bere burua leiza zulora
botatzen dunen modura,
dana galduta ez ote dion
ainbati asko ardura.

8

Lenago ere gure artean
akats gaiztoa bazan-da,
etzan ordea ain arrigarri
ainbeste ikasi etzan da:
pameli, erri, nazio, mundu
ondo konpondu ezinda,
konpon ezin au nola diteke
danontzat ona izanda?

1981-ko Sanjuanetan
Nekez bada ere liburua

Joxe Manuel atabala jotzen.

Lansarituak

1

Egokitzen naiz mintza bearrez
Kiroldegiaren alde,
gure bizitzan eginkizunak
une guztietan daude:
lansarituak aruntz joatera
onez beartuak gaude,
urte geiago lortzeko eskola
ematen danez debalde.

2

Sortu berri dan eskola onek
ezerren aurkarik eztu,
bakar-bakarrik lansaritu
osasuna aberastu;
sendagille ta botikarako
jun-etorriak mieztu;
baldin geiegi ez baldin balitz
sasoia berriro piztu.

3

Nolanai ere zerbait berezi
eskolak badu berekin;
eskatutzen du aruntz joateko
borondate onarekin;
konpromisorik ez du jasotzen
joan ezin danarekin;
jendeak kontu izan lezake
ango suspentsoarekin.

4

Bizi osoan lanaren mende
izan geranak egonak,
lansaritzean uste genduan
bukatu zirala danak;
jolaserako gogoak berriz
ia diranez joanak,
orra orain nun eskeinten dizkun
berriro eginkizunak.

5

Txemaren bidez egunkaririk
jaso degu abixua:
gure onerako baizik ez dala,
oso dala prezisua;
ez genezake bestalde neurtu
biziaren balixua,
Joxe Errasti jauna omen da
gure eskola maixua.

*El Diario Vasco, 1981.07.01
Nekez bada ere liburua*

Aita Garaialderi

1

Aita Garaialde jauna,
oraindik oraintsu
zu zirikatu naian
ni asi gogotsu.
Erantzuna izan det
bost bertso mamitsu,
uste ez nitun gauzak
esan dizkidatzu,
nere ixil guztiak
jakin baidakitzu.

2

Aita Garaialde jauna
sermolai trebea,
bertsotan e etzera
gatzikan gabea,
Jaunak eman dizkitzun
doaien jabea,
urte asko-askotan
zaitzala gordea
zuri ixil-ixilik
utzita obea.

Egillearen paperetatik

Joxe Manuel jaunari beste Joxe Manuelek

1

Lagun Joxe Manuel.
artu det zurea,
bertsotan egindako
karta dotorea.
Nunbait ere entzun dezu
gauza xelebrea:
nola dan moja-fraillen
jateko legea.

2

Sagar ederrak mojak
ganbaran jasota,
usteltzen asi arte
ondotxo gordeta,
Usteltzen asitakok
jan banakatuta,
moja gaixoentzako
postre ona da ta.

3

Fraillen jokabidea
ez da, ez, orrela:
beti onenak jan da
utzi an ustela;
usteltzeko astirik
ez utzi bestela,
orregatik obea
frailleen sabela.

4

Pekatua deritzat
usteltzen uztea,
ainbat balio duan
sagar ta udarea.
Beraz etzait gustatzen
mojen jan-legea:
piñenak utzi eta
ustelak jatea.

5

Zuk beintzat ez dituzu
ustelduak jaten,
zure itxura ederrak
ala du esaten.
Badakizu multakin
dirua irabazten,
ta diru ugariz sagar
ederrak erosten.

Egilleraren paperetatik

Gotzaia

1

Gaur eguneko gertakizunak
artaraxe eraginda,
iru-lau bertso bein da berriro
ixilik egon ezinda;
au izate au baldin zearo
itzaltzen ez baldin bada,
gure kondaira bizi danentzat
ementxe geldituko da.

2

Urzelai jauna berri emalle
asper eziñak dionez,
Setien jauna, gure gotzaia,
ari da geure izanez.
Udalpe elkarte entzutetsuan
berakatz zopak goiz janez,
mendizale bat geiago egiñik
Udalaitzera joanez.

3

Mintzagaietaz ariko gera
gu geure irudimenez,
bakoitzak berak bere gustoko
zenbait iritzi emanez:
gure Gotzaia elkartetara,
berdin mendira joanez,
eskubidea beregan baitu
bera're gizona danez.

El Diario Vasco, 1981.07.16

Oporrak

1

Bear baiño len gauzak esanda
ez danez obe izaten,
azkenera arte ez naiz aritu
gai ontaz ezer esaten.
Erri ontatik joan bearra
majiña batek bazuten,
opor illean danok lau katu
gera egon Arrasaten.

2

Aurretik ainbat ikusi eta
diru aldetik ain estu,
gauzak orrela gertatutzeak
gero asko nau ni poztu.
Ez al dirudi estuasunak
zerbait ote diran aztu?
Opor garaia eldu danean
bazter danak aberastu.

3

Itxas ertzetan jendea erruz
zegoan otsa bazegon,
Arrasatetik nunbait baziran
ez geñekian baiña non.
Erria utsik ikusi arren
ni ere ixillik negon,
ez dagola iñor esateko ere
emen bakar bat etzegon.

4

Lengo igande arratsaldean
askotxo azaldu dira,
beren oporrak igarotzean
berriro etxe aldera.
Alkarrengana bildu ta askok
erantzuna ta galdera:
Zuek zer moduz dezute igaro?
Gu ondo ibili gera.

5

Aukerakoak dirala nago
opor garaian bertsuak.
Emen badira urte osoa
opor daukaten batzuak.
Opor garaian dituzteenak
eskubide berdintsuak,
len oporrean dagonak nunbait
bitan dauzka deretxuak.

6

Derrigorrezko oporrez ainbat
biotza lertutzeraiño,
beste batzuek lan egiteko
asmo gabe oraindaiño,
alaxe izan bear dutela
sinistuta egundaiño;
obe genduke danok lan egin
oporrak doblatu baiño.

*El Diario Vasco, 1981.09.04
Nekez bada ere liburua*

Dorletako Ama

1

Milla beratzireun da
larogeta bata,
Leniz baillaran degu
egun bat aparta;
Ama Dorletakoa
etxe gabe da-ta,
urriaren amarra
dago izendatuta,
Gatzagan parrokira
dago aldaketa.

2

Ama Dorletakoa,
otz eta beruan
ortxe egoten zera
udan da neguan;
zure etxea nola
erortzen dagan,
seme-alabok danok
deguna buruan
ia jartzen zaitugun
toki seguruan.

3

Zure etxea dago
itsusi jarria,
teillatua baitzaio
beruntz eroria,
barrura dator kio
ura ta euria;
eginkizuna danez
geuria-geuria
ia laster egiten
dizugun berria.

4,

Orain dagon moduan
gaizki dagola-ta,
aldatzeko asmoak
dauzkate artuta.
Orain beste aldean
estalperatuta,
ez al degu utziko
erabat aztuta,
berria egitera
gaude beartuta.

5

Teillatu gabe ain da
etxea tristia,
barrura sartzen zaio
ura ta bustia;
ondatutzen baidago
eleiza guztia,
asko kostako zaigu
berria astia,
baiña egin bearra
daukagu bestia.

6

Arren entzun zaiguzu,
Dorletako Ama,
berria altxatzeko
egiña da plana;
Jakiña dago asko
kosta bear dana,
baiña egingo degu
alegintxo bana,
zure laguntzarekin
lortuko da dana.

Egillearen paperetatik

Lansaritzerakoan

1

Milla beratziareun da
amaseigarrenez,
ni munduratu nintzan
jarrita dagonez;
larogeta batean
orain goazenez,
zarra izateko naiz
presarik izan ez,
lansaritzera noa
langille naizenez.

2

Larogeta batera
amaseitandikan,
bitartean izan da
goraberarrikan;
sasoia nuanean
zerbait oraindikan,
baiña ia onenak
alde duandikan,
ez nago jarraitzeko
modun nagonikan.

3

Lenago puntakoak
izan ez diranak,
goguan det onenak
nagola emanak;
iñoiz ezagutzeke
pakezko on-onak.
nolabait ere dira
denborak joanak,
gorde neza aurrera
len gorde nauanak.

4

Eguna luzenean
gendun inguruan,
lansarituko nintzan
ustean nenguan.
Alkate jaunak baiña
bai zuan goguan,
obe zala pixka bat
geroxeaguan,
ea lansaritutzen
naizen orainguan.

5

Banekian jendeak
bazuala kezka,
asko aritu zaizkit
aspaldi galdezka:
«Zure lansaritzea,
Arriola, noiz-ta?».
Arrasatek olako
galderak maiz dauzka,
oni aurrea artzen
lan erreza ezta.

6

Ogeta emeretzitik
onera bitarte,
orra or berrogeta
pasatxo bi urte.
Nere izatearen
berri badezute,
zuen serbitzaria
izan bainazute,
gogo biziz eskertzen
zaitut, Arrasate.

El Diario Vasco, 1982.01.02

Mintegia

1

Erabakia azalduko du
beti bezela geroak,
lagundu bear dutenak dira
gogoak eta moduak;
aue taz kanpo zer ikusirik
ontan badauka giroak,
albeit ondoen nai nuzke bete
artutako enkargoak.

2

Ezagutzen nun nere bertsoak
maite zitun banakia,
omenaldian zearo baita
ordea erabakia.
Ez nekiana, atea dago
berentzako irekia,
Leniz aldeko bertsozaleak
eskeiñi dute tokia.

3

Almen-go aurrak zerbait berezi
dakarte nere burura,
Goikoleatar Patxik artzen du
aingeru auen ardura.
Nere bertsoak zaizkie nunbait
beren ongarrri modura,
begiratzean onek bai dula
mintegi baten itxura.

4

Bertsotarako zaletasunak
biotza maiz ikutzen du,
nerea ere geroago ta
geiago astindutzen du;
neskatxetaraiñoakoak dira
bertsolai soka azaldu,
Arriola onek lenago baiño
arretazago jartzen du.

5

Onelakoxe ardurik gabe
aritua naiz lenago,
gogoratzeke nere bertsoak
tokirik zuten izango.
Aurrera ere ez ote nuan
obe alaxe banengo?
Jakiñaz gero orain aurrera
zeregin geiago dago.

6

Bertsozalea danak beregan
duala nago aukera,
bi eginkizun betetzekoa
eroso biak batera:
ainbat alditan gertatzen dana
konturatzeke norbera,
bertsoak izan gogoan eta
aberasten da euskera.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1982.01.21

Aurrerapenak

1

Arazo oni buruz
gaur lendabiziko
zedozer mintza naian
natzaio asiko;
aurrerapenik gabe
ez gera biziko,
baiña zorionetik
ez gaitu aseko.

2

Aurrerapenak ainbat
alde on badauka,
baiña ordea zerbait
beti badu aurka;
ez dakiña biurtzen
guztia ordeka,
beti uzten du zerbait
nunbaiten aldapa.

3

Nundikan norakoak
nere irteerak?
Gertatu ditezkenak
olako galderak.
Ezagutzeko jartzen
dizkitzu aukerak,
esku artean dezun
arazoak berak.

4

Automatiko izena
duanetakoa,
aterki bat eskuan
artzea naikoa;
bi eskuz usatzeko
alde gutxikoa,
bakarra duanantzat
erdipurdikoa.

5

Berdin da eskubia
edo naiz ezkerra,
edozein da zabaldu
garaian azkarra;
itxi garaian baiña
du biren bearra,
nundik sortuko ditu
duanak bakarra?

6

Aurrerapenen alde
saiatu lanean,
ia eusten diogun
gutxiñez lenean.
Guztia beti alde
lortzen degunean,
atsedenduko gera
zorion onean.

7

Ez ditekena falta
bizitzan ametsik,
bera gabe eztago
emen bizi-pozik;
aurrerapena ezta
ori bera baizik,
bearrezkoa degu
arraioak ezik!

8

Aurrerapenak lortuz
zenbatez gorago,
erantzun ohea du,
ikusia dago;
Geldi gaur ainbat gizon
maiz etzan egongo,
ordu gutxio lana
ere etzan egingo.

9

Dirudiela ere
dana bereztua,
etorkizuna dago
zearo beztua.
Zer bidetan dijoan
ikusten gaiztua,
onena bada ere
ezin sinistua.

10

Gure aurreko zarrak
etorkizunantzatzat,
arduratsuak ziran
ondorengoentzatzat;
etzeuden izan ere
oker ortik beintzatzat,
naikoa komeria
izan da guretzat.

11

Etorkizunagatik
egun eta gauak
bizitzan amaikatxok
baditu galduak;
gero izatekotan
zeiñek lagunduak,
zer egingo digute
gure urrenguk?

12

Onelatsu ote zan
len ere bizitza?
Ala geu ola izanak
ola ote gabiltza?
Dana ikusten degu
illuna ta beltza,
derrigorrezkoa da
degun konfiantza.

Egillearen paperetatik

El Diario Vasco, 1982.03.20 eta 21

Urrezko eztaiak

1

Mailla ori lortzean
gure senidiak,
nabaitu ditut barren-
-barrenetik deiak.
Dagokidan aiñean
nik erantzun naiak,
odola tarte dala
ez barkatzen gaiak,
guzti au sortu dute
urrezko eztaiak.

2

Nik ere orretara
diranen odola,
gogoratzen det bere
garrantzia dula;
ez uste zerbait aintza
naian ez nagola,
bikote au deituraz
auk ditugula:
Joxe Mari Alberdi,
Maria Arriola.

3

Gai auk ez diranez
izan oi aukeran,
ia nola moldatzen
naizen idazkeran.
Ain bikote bikaiña
beren izakeran,
Bizkai aldera joanak
diran arren egan,
sortuak dira sortzez
Itziar da Deban.

3

Afrikara gudari
lenengo pausuan,
ondoren arrobira
lanera jo zuan.
Geroztik Joxe Marik
bizitza osuan
ogibidea beti
toki nekosuan,
arkaitzari aritu
zaio erasuan.

5

Maria eta biak
senar da emazte,
esposatu zirala
orra zenbat urte,
Berrogeita amarrak
orain bear bete,
seme-alabak ere
lau izan dituzte,
billobak ere amar
beintzat badituzte.

6

Beartu baizituan
senar-emaztiak
Markiñan bizitzera
beren izatiak.
Apirillen azkenez
beteaz urtiak,
ospatzera dijoaz
urrezko eztaiak,
zorianak biotzez,
senide maitiak.

Egillearen paperetatik

El Diario Vasco, 1982.04.18

San Isidro jaiak, Musakolan, 1982

1

San Isidro eguna
berriro badator,
bitarteko artuta
bertsuakin nator;
ospatu nai luteke
Musakolan jator,
Zaindari ona, arren,
errukitsu betor.

2

Ditugarik ere
gaur nastu samarrak
oraindik baditugu
bertako bakarrak;
ezagutuzten ditut
musakolatarrak,
nekazariak eta
itzaiak jatorrak.

3

Goserik ez genduan
inguru auetan,
naiko arto-babarrun
egiten zan bertan;
batez ere beiñepein
iru baserritan:
Axeri, Mugategi
eta Zabaletan.

4

Baldin bagera ere
azi artakoak,
ez gaude emen orain
eun urtekoak;
karobi erretzalle
ziranetakoak,
biurtu gera guztiz
aopiñekoak.

5

Lan gogorretik aiek
aukeran zituzten,
baiña guleritikan
batere etzuten;
ardotik tantoren bat
izaten bazuten,
wisky-ren izenikan
beintzat etzekiten.

6

Sukaldari apaiñak
bazterrikan bazter,
goserik ez daukagu
Jainkoari esker;
auntziñako jakiak
utzi giñun laster,
arto ta babarrunaz
eztaukagu ezer.

7

Ain zuzen baditugu
gaur egun gazterik,
itxaropen onetik
daudenak beterik;
buruan dituztenak
bait dira besterik,
eztagola-ta nago
urrik ematerik.

8

Euskaldun nekazari
izenaren jabe,
diranak ezin pasa
bertsorikan gabe;
festa gozo batzuek
nolanaitara're,
pobretxuak izango
baldin badira're.

Egillearen paperetatik
Festen egitarauan azalduak

San Juan jaiak, 1982

1

Milla beatzireun goazen au da
laroge ta bigarrena,
gure San Juan zaindari onan
eguna badatorrena,
al balitzake arrasatetar
danak bildu alkarrena,
zalantzik gabe au izango zan
festarikan ederrena.

2

Ez det aztutzen, beste ainbeste
ibili ziran bezela,
ni ere gudan tiro artean
or ibilia naizela;
gure biotzak bildu premiaz
konturatu gaitzela,
ezaguera ta maitetasuna
nagusitu ditezela.

3

Nere eskeintzak bein da berriro
izan arren bertsozkoak,
gu gaudenetan erreza al da
sortzea umorezkoak?
Bagenituzke aurka gabeko
on egite gogozkoak,
San Juan jaiak izango ziran
usai gozo-gozozkoak.

4

Erri maillako bertso egintza
urtean bein San Juanez,
Arrasateko Jai Nagusiak
aiek izaten diranez;
arazotako bat loratu da
bere berezitasunez:
gaur *Arrasate Musical* dago
goian sona nabarmenez.

5

Milla beatzireun iruroge ta
zan amalaugarrenean,
ain zuzen ere lora illean,
Igokunde egunean,
musika banda sonatu ura
desengindua zanean,
oker nengoan il egin zala
bertsoetan nionean.

6

Il etzan egin, adar guztiak
izan zitzaizkan autsirik,
ala bearrez enborra bera
zan gelditua osorik;
oraindiokan zorionean
jarraitzen duna bizirik,
geroztik irten zaizkan loreak
badute usai gozorik.

7

Erosoago igaro gogoz
errian ezin egonaz,
askok ospatzen dute San Juan
norabaitera joanaz;
jokabide au ezin onartuz
ni beti nere jardunaz,
jatorragoa badala nago
alkar maiteak izanaz.

8

Erosotasun billa pausorik
eman bearrik emendik,
gusto berdiñak ez dira baiña
nik ez deritzat dagonik,
arazo ontan Euskal Erria
aurreko puntan egonik,
ala ez balitz bera genduke
lortu premia lelenik.

Egin, 1982.06

Eskerrak emanez

1

Uribarri auzoa,
neu ala naizenez,
auzoko lansaritu
guztien izenez,
gu danok gorde naian
berezitasunez,
egon leku polit bat
eskeiñi dezunez,
biotzez natorkizu
eskerrak emanez.

2

Anai-arrebak, izan
biotzak jasoak,
zorionez gogoan
baigaitu auzoak;
maitasunez zabalduz
biotz ta besoak,
eskeintzen dizku egon-
toki eroak,
igaro al ditzagun
gure une gozoak.

3

Erri ordezkariak
auzoan jabetza,
gugatik alegiñak
egiten dabilta;
lansarituakingo
daukaten oroitza,
ondo gorde naian
gutako bakoitza,
erosoago egin
nai digu bizitza.

4

Parroko jaunak berak
zer egiñik badu,
etorri zitzaigula
urtea inguru;
geroztik aspertzeke
lanean diardu,
al baginduzke danok
biurtu aingeru,
olakoxea degu
Mikel Aranburu.

El Diario Vasco, 1982.07.08

Futbol txapelketa nagusia

1

Milla bederatzireun
larogeti ta bian,
San Juan, San Pedro ta
San Fermin aldian,
Euskadin ere bai ta
berdin Españian,
ostikozko jokoak
guztiz ots aundian,
mundu guztia neurtzen
baita futbolian.

2

Kirol ori da neri
ez ditana deitzen,
ala ta ere zerbait
naizena serbitzen;
futbolik gabe ezta
gaur errez bizitzen,
mundu guztia danez
berekin oroitzen,
maitatzera or nunbait
gaituzte beartzen.

3

Ez dakit nundik egin
zuan etorrera,
baiña bai ez dutena
utzi bazterrera;
kirol traketsa danez
beti gogorrera,
alkar trili eginda
sarritan lurrera,
ur otzez bustitzean
altxa ta aurrera!

4

Futbolariak lurra
sarri baitu joko,
askotan bultz eginda
baita eroriko;
ur otzakin bustiaz
aurrera jarraiko,
bear bada len baiña
trebeago aiko,
gaztea izan bear
baiña ortarako.

5

Ostikozko neurketa
asi bazan asi,
aspaldi beste ezer
ez degu ikusi.
Ia-ia ez al degu
geuk ere ikasi?
Batzuk galdu ta beste
batzuk irabazi,
geien dana irtengo
ote da nagusi?

6

Neurketa aurten emen
erori, ain zuzen,
mundu zabal ontatik
orrenbeste izen;
lurralde oietatik
gugana zetozen,
auen zai amaikatxo
emen aurkitzen zen,
futbola ez da zelaian
bakarrik jokutzen.

Nere jaiotetxeari

1

Kantu auen zai ote zaude zu,
biotzeko jaiotetxe?
Burura etzait iñoiz etorri
lenago onenbestetxe;
prest zauden ori zure altzoan
artzeko noiznaitan ortxe,
zure semeak biotzez maite
zaitun Debako Goikoetxe,

2

Gauzak badira biotza oso
errez ikutzen dutenak,
neretzat ere badira batzuk
aixa tiratzen nautenak,
Sortu ta azi geran txokoak
nola ez izan maiteenak?
Nekez bada ere, zuretzat dira
nere kantu politenak.

3

Begiratzeak obe itxurak
dituzten ainbat bazterri,
nere burura zenbat olako
gauza ez dute ekarri!
Zer esker eman sortu ta azi
gaitun toki baldar orri?
Aitortzen dizut, luzera ez da
zearo gaizki etorri.

4

Nere barruak amaika aldiz
ontaz neri itzegin dit,
zer erantzunak ere baditut
berriz itzegingo balit;
albotik sarri ikusi oi da
makiña bat gauza polit,
ez aztu bear baiña ordea
danean dagola zerbait.

5

Komenientziz au esatea
ikasleak baliteke,
ez dute uzten asko eskatzen
zaietela esateke.
Nere iritziz, premizkoena
ikasi bear luteke,
lana eginda jan bear danik
ez daki lautik batek e.

6

Ikasgaietan garrantzizkoen
bera zala-ta, lenago
kristau dotriña erakutsita
ikasi oi zan lenengo;
Orain tokirik baldin badauka
ez ote du azkenengo?
Ori orrela izatekotan
emen gauz onik ez dago.

7

Dalako autopista dontsuak
zu epini ziñun dantzan;
oiñarritikan irendu eta
ia-ia erdi balantzan.
Iraungo zendun itzaropenik
geiegi iñundik etzan;
biotz-biotzez eskertzen zaitut
ez baiziñan beintzat etzan.

8

Une gaiztoak izan zenitun
txarrena ia elduan,
larri alditan agertu ziñan
nunbait or erdi galduan;
seme-alabok zuk beti zutik
jarraitzea nai genduan,
iñork ez daki zenbat bizi-poz
guretzako orrek duan,

9

Zure errukia nai det eskertu
biotza bete-betea,
zuk ez gaituzu utzi nai izan
gu emen nolabaitean;
gaur edo biar, luzena etzi,
gu goazen bitartean,
guk nai genduke zure tokian
zu or gelditu zaitean.

10

Ikasia au erripa ortan
erasoak eruatzen,
iñola moduz ez genduan nai
zeu ikusterik erorten;
estualdiak izan dituzu,
zuk beti aurrera irten,
jarrai zaiozu datozenari
zure altzoa ematen.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1982.08.12,
7, 8, 9 eta 10-garrena ez beste
danak.

Goikoetxe, Deba, egillaren jaiotetxea.

Zaarrentzat etxea

1

Artua duten erabakia
gaur Arrasaten notizi:
zaarrentzat etxe berri bikain bat
jasotzen nai dute asi;
konpostura on bat egin naiean
premier dagon zenbait gauzi,
laiño arteko zenbait maitasun
barruan ditezen bizi.

2

Ontzat baidago artu bearra
konpostura on guztia,
maitasunari diruen bidez
tokia irabazia;
zarrak etxean enbarazorik
eman gabe ikustia,
etzan ohea gertatuko, ez,
ez bat eta ez bestia.

1982

Egillearen paperetatik

Zakur jabegabeak

1

Kalezai izatetik
ni lansaritua,
gaurko mintzagai ontaz
oso jabetua;
geroztikan enkargu
askotxo artua,
auxe da auxe lanak
ezin bukatua!

2

Bigarrenko orrian
Cartas al Director,
El Diario Vasco-an
egi pranko dator,
bidegabekeriak
salatuaz jator;
ni ere iritzi bat
ematera nator.

3

Zakur jabegabeen
kontura muturka,
batzuek alde eta
beste batzuk aurka;
nai nuke esplikatu
apurka-apurka:
errua jabe gabe
uzten dunak dauka.

4

Gozatu baldin badu
usatu orduan,
zakurra maite izanaz
lagun zar moduan,
gero zertan uzten du
or desanparuan?
Berak ez daki zenbat
kalte egiten duan.

5

Kaltebiderik iñoiz
etzazu bereztu,
zure ardura bada
nola dezu aztu?
Bete bearrak bete
al dezula justu,
zakurrak jabe gabe
gauza onik eztu.

6

Zure jokabidea
madarikatua,
ez ditekena izan
iñoiz onartua.
Etzaizu damutuko
jator portatua,
besteontzat ez utzi
zeuri sobratua.

El Diario Vasco, 1982.09.05

Lengo denborak zer ziran

1

Ikusi eta irakurtzean
Txema Urzelaik diona,
egunkariko argazki batek
bertsoetara narama.
Eskoriatzan Zaimutz auzoa
leniztarrak ezaguna,
zeru txiki bat dirudiela
izan bear du egona.

2

Sarritan entzun izan degunez
ezta gogora-gaiztua:
zerura joan nai dunak izan
bear duala justua;
eziñezkoa ez dala baiña
ain dala bide estua,
Zaimutzen dute zeruagatik
kamio-egintza aztua.

3

Bukatu zaigun abuztuaren
ogeta bederatzian,
auzoko soillak amalau bildu
erlijioso jantzian;
alaz guztiaz ere ordea
oraindik danak etzian,
beste amaika dira Afrikan,
Arjentinan da Asian.

4

Danak alkartuz eman ondoren
meza nagusi bikaiña,
kanposantura bisita zuten
prozesioan egiña.
Zeruak parte artu zuala
ain dago gauza jakiña,
bitartekoa gertu zuten
Dorletako Ama Birjiña.

5

Beraz amabost baserri danak
ditu Zaimutz auzoak,
auetan bizi izan dituzte
senide ta gurasoak;
ez dituanak geiegi poztu
bide zabal erosoak,
auek egiñak zerurantz ditu
bideak mundu osoak.

6

Beraz auzo au alde ortatik
ezta egon ezaldian,
ogei ta amabi erlijioso
sortuz gauden gizaldian.
Zuzen kontaktzen dituztelarik
beintzat zenbat izan diran,
or agiria Euskalerrian
lengo denborak zer ziran.

El Diario Vasco, 1982.10.19

San Tomasko peria

1

San Tomasko peria
oso da lengua;
Arrasaten zarra da,
ezta oraingua.
Aurtengo ere emen
egitaraua,
iñork aztu ez dezan
aitatzera nua.

2

Abenduan ogei ta
bigarren eguna,
San Tomas bigarrena
ospatzen deguna;
jendea ibiltzen da
ara eta ona;
egualdi txarra sarri
egin oi duana.

3

Olako eragozpen
batzuek gaitik e,
guztia konpontzen da
baiña nolabait e:
trago bakarren ordezt
bi artzen dituzte,
egualdi txarrari zer
egin badakite.

4

Utzi ziguten aiek
San Tomas erentzi,
ezin aztuko degu
izanik berezi;
etzituzten guk degun
ainbat komenentzi;
eginkizun bat degu:
galdu gabe eutsi.

Egillearen paperetatik

Aita Santua Loiolan

1

Millaz gaiñetik bederatzireun
gaude larogeta bian,
gertakizunik sonatuenak
ditu uda azkenian:
auteskundeak igarotzean
girorikan onenian,
Aita Santuan bisita gero
berriro ondorenian.

2

Ala bearrez gertakizunak
oso bikaiñak dira ta,
makiñatxo bat gauza on degu
izateko aginduta;
ondoren ona izatekoa
nago itxaropenduta,
au gertatzea ez al da obe
naiko premi badegu ta?

3

Aita Santua beti bezela
artzai bikaiña izanez,
gure artera azaldu zaigu
kontseju onak emanez;
gure eziñak arindu naian
bearrezkoa zaigunez,
aurrez jakiñik etorri baida
berak aitortu duanez.

4

Bisita onen ondorenak ez
jakin zer izango diran,
onak txarrikan ez duana bai
jakiña dago segiran;
lenago ere Aita Santuak
Erroman biziko ziran,
gure lurrera bisita egiñik
ez dago baiña kondairan.

5

Zegon tokian Aitak bazuan
aspaldi gure berri ta,
seme-alabok gu izan ere
beti gera bigurri ta:
eman oi ditun zenbait agindu
eman ditu etorrita,
joana degu gauzak utziaz
argi ta garbi jarrita.

6

Bisita oni zer arrerakin
egin diogun jaramun,
ondorenean berealaxe
izango baita ezagun;
bata besteei min emateko
griña gaiztoan gau ta egun,
etsai bizitza baztertu eta
nola ez biurtu lagun?

El Diario Vasco, 1982.11.28

Ezkontza austeak

1

Azken txapelketako
azken egunean,
Emakumea gaia
azken-azkenean;
zortzi bertsolariak
gogotsu lanean,
gauzak utzi zituzten
azkenik leanean.

2

Gaiari errespetoz
zioten eraso,
emakumeen alde
mintzatuaz gozo.
Bakoitzak bana goian
jarri zuten oso,
danak bear lukete
norbait zeïñek jaso.

3

Egun on baten nor ez
ezkondu gustora?
Komeriak burutuz
ezkontzan kontura;
laister aldatutzen da
norbaiten postura,
ezkontza apurtzea
dute konpostura.

4

Oso maiz gertatua
esatera nator,
zenbait emazte iñoiz
mintzatu da jator:
Alako ezkongaitan
etzan izan mozkor.
Geroztik izatea
andran erruz dator.

5

Senarrakin agintzen
diranetik asten,
zenbait andrak ez daki
zer egiten duten;
ez diotenez beste
biderik ematen,
gauzak joan bearra
dute nolabaiten.

6

Ezin konpontzeraiño
balira iritxi,
senarran aurka dator
geienbat iritzi;
oiñetaraiño bere
izen ona jetxi,
ero-etxeratua
ez omen da gutxi.

7

Bizi-alargun andrak
alkarteetara,
noizpeinka biltzen dira
batzar oietara,
dituzten naigabeak
argitaratzera;
ondoren, aztutzeko,
gozotegitara.

8

Gure agintariak
zenbat buruauste
ezkontza austien gain
izaten dituzte;
eleiz-gizonak beintzat
beste danak beste,
aien baimenaren zai
gaudenik ez uste.

9

Alkartzeko garaian
zerbait nai ta gogo
nabaitzen degun esan
bearrik eztago.
Apartatzerik baldin
bada geroago,
baimena alperrik da
bakartu ta gero.

10

Beti izan geranak
libertade gose,
alde ortatik ezin
nolanaitan ase;
alperrik eman milla
libertade klase,
nai ainbat ezin guri
eman inñolaz e.

11

Erregla bereziak
daude autatuak,
jarraitzera gaudenak
danok beartuak.
Baiña noiznai alkartu,
noiznai bakartuak,
erreglak ez dituzte
izan onartuak.

12

Jarraitzera ezkerok
goazen bidetik,
eztaiak ugaltzea
baditeke ortik,
Ikus diteke, jarri
ezkerok arretik,
jatetxeak artuak
urte bat aurretik.

El Diario Vasco, 1983.01.29 eta 30

Pixtalari abilla

1

Ain apostu politik
ez det entzun iñoiz,
egia dala dudik
ez bait dago berriz;
nik ikusi ez badet
ere nere begiz,
ikusi duanakin
izketan egon naiz,
gabaz etzan ospatu
baizik egun argiz.

2

Urtarrillen ogeta
iruan domekan,
patinak erantsita
oiñen azpitan,
Udalaitz mendiaren
arkaitz zakarretan,
zailtasun aundi gabe
altu bajuetan
gazte bat iritxi zan
gaillurrean bertan.

3

Asitzeko garaian
mendiari beetik,
inguruan etzegon
testiguen paltik;
goraka zijoala
juezan aurretik,
jolasean bezela
patinotan zutik,
artuko nuzke ala
igotzeagaitik.

El Diario Vasco, 1983.02.02

Urteko batzar nagusia

Uribarriko jubilatuetxean

1

Milla beratzireun da
larogeta amairu,
martxoaren ogeian
aurten izan degu:
jubilatuetxan giñan
Uribarrin bildu,
bazkaltzen egon giñan
eun bat inguru.

2

Amaika ta erdietan
izan gendun meza,
etzan zearo bete
auzoko eleiza;
gero ondorenean,
urteroko gisa,
jubilatuetxean
gendun juntaixa.

3

Idazkariak zuan
gertu eramana,
urteko gora-bera
garbi zun emana;
iñork etzuan ezer
aurka beregana,
gero bazkariakin
bukatu zan dana.

4

Lendakari berria
ere egiña dago,
maixu modura lana
egiña lenago;
itxaropena degu
dula erantzungo;
deituraz: On Frantzisko
Álvarez Serrano.

5

Gertatzen ari danaz
ez gaude konporme:
Uribarrin giñan gu
edonorren pare;
bagiñan serbizio
apal biren jabe,
biak kendu ta utzi
gaitu bate gabe.

6

Olakoak agintzen
dagoenengandik,
maite omen gaituzte
alare oraindik;
ez degu itxaropen
neurritz geiegirik,
zarrok utzi gaituzte
egoak mozturik.

7

Zarra berez egonik
edade aulian,
errez al zaio egoten
umore onian?
Egan egin al leike
nator ni galdian,
zertarako ez utzi
egoak aldian?

8

Izan da norbait zegon
pixka kentzekoa,
ia noiz izaten dan
ondo jartzekoa;
jubilatu-etxea
egon utsekoa,
beti antzu dagoan
beien antzekoa.

Egillearen paperetatik

Uribarriko eleiz berritzea

1

O, Uribarri maitagarria,
zutaz nai nuke gaur mintza,
gure eleiza konpondu eta
tajutu naian dabilta;
premis zegoen zerbait lortzeko,
bide beretik gabiltza,
fededunentzat pozgarri utsa
gertatuten dan egintza.

2

Kristau bizitza eleizak oi du
aberastu ta sakondu,
eleiza gabe ezin diteke
fedegirorik mantendu;
estal-berritu dutenak dabilta
barua naian konpondu,
eleizak ere apaindu eta
obetoago ematen du.

3

Parroko jauna ez du poztu oi
zenbait aizezko afanek,
era berean ez du izutzen
edozein estuasunek;
beti erantzun zuzena baidu
datorkion zenbait lanek,
ondo gabeko biotza baidu
Aranburutar Mikelek.

4

Ala bearrez guregan zerbait
bearrezkoa badago;
lagunduzeko borondatea
almena baiño geiago.
Merezi duan maillan laguntzen
bai ote degu jakingo?
Zalantzik gabe alegin danak
artan ditugu egingo.

El Diario Vasco, 1983.02.10

San Andres auzoa eleiza gabe

1

Arrasateko auzo apala,
deitura dezu San Andres,
lortu ez dezun zerbait badezu
zuk ere denporez aurrez;
nolanai ere badezu zerbait
jarri zaizuna aldrebes,
iñoiz ez dira egintzak izan
berriketak bezin errez,
norengatik dan ez dakit baiña
zaude eleiza bearrez.

2

Bost bat millatan inguratuak
dituzun bizi lagunak,
danak ez dira izango baiña
sail aundi bat fededunak;
ortik ez aztu ez dituzula
oso gutxi euskaldunak,
urte luzetan eleiza eske
auzoantzako daudenak,
entzungorrikan ez du merezi
antsi orrekin dagonak,

3

On Benantzio Otaegi da
auzoko parroko orain,
eleiztar danen zuzendaritza
artua dauka bere gain;
eginkizuna betetzen onek
egingo baitu alegin,
konturatzen da lana badula
parroko batentzako lain,
bere eleizik ez dun bitarte
ezin du ordea egin.

4

Euskal Errian jantziak gera
bietatik oraindaiño,
zoritxarrean jetxiak gera
baiña ia-ia beeraiño;
apaizik sortzen gure lurrean
ezta gero atsegiña,
eleiz berririk zutitutzea
gero ta zaigu eziño,
errezagoa zaigu alare
apaizik sortzea baiño.

El Diario Vasco, 1983.03.10

Tresna autsi baten gisan

1

Euskal Erria ikusitzean tresna autsi baten gisan, aspaldi ixilik egonak ere asiak esan da esan. Beste bakar bat geiagogaitik ez leike geiegi izan, bere semeak aurka baditu erri gaixo au joan zan.

2

Trebetasunak zer balio du gure seta eta teman, osagairikan premian dagon gaixoai eman ezenan? Ez on da ez txar, etorkizunik ez dago oraingo leman, maite oiua asko ibili eta eriotza eman.

3

Beraz ez opa izatezkeroz gaixoari osasunik, semeengandik ezean nundik espero laguntasunik? Aruntzagoan bizi diranak ez digute maitasunik, diru danokin alde dutenaz ez daukagu jaskizunik.

4

Euskal Erria zauriz betea, alde guztitatik miñez, okerragoa, osatzeko gai izango geran jakiñ ez; beste tokitan ere dabilta gauz onik egin eziñez, asi baitira orain al dunak al duan dana egiñez.

5

Bein da berriro Aste Santua gaiñeratu zaigunean, penitentzia egin garaian gaude onen-onenean. Gaitzerdi dala aitortu bear ala gertatuenean, negar guztiak baldin badira Jainkoaren izenean.

6

Alkar maitatzen saiatutzeko al danik eta ondoen, kristau izena damakigunok danok entzungo genduen, gurutzeratu zuten orduan Kristok nola esan zuen: «Barka zaiezu, ezpaitakite, Aita, zer egiten duten».

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1983.04.01

Onaren zale

1

Dibertsioen mende
izan ez arren zor,
nork bere gaitasunak
azaltzen ditu or.
Ez naizen au moldatzen
nik nai bezin pizkor,
bein da berriro bertso
batzuekin nator.

2

Atsegin zitzaidanez
ez nintzan asi goiz,
baiña nere bertsoak
azaltzen dira maiz.
Irakurlea zail da
asetzen guleriz,
onaren zale dala
orain oartu naiz.

3

Argi geiago dago
zenbaiten buruan,
gauzak plantatzen daki
beti goraguan;
ez gerala berdiñak,
au izan goguan,
besterik ori baiño
zer naiko genduan?

4

Irakurlea, egin
bear dizut galde,
ain zuzen suerteko
baiño ote zaude?
Egillea ari da
dibertitu alde,
alegiñak egiten
lanean debalde.

5

Bertsoak izan dute
jabe burutsurik,
mintzazale iaierik
eta gogotsurik.
Nekez ikusi oi da
oso jakintsurik,
auek ez dute kate-
dratiko itxurik.

6

Zenbait errota-arririk
io oi du lakar,
irin gozoa askok
bereizten du azkar.
Dan onela alare au
esatera nakar:
bertsolaria nekez
mintza oi da zabar.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1983.04.24

Basarri jaunari

1

Zu etzerala aurrena ortan
jakiñik nago lenbizi,
zure gisara ari diranak
sarritan ditut ikusi;
Basarri jauna, or zera baiña
zu ere aiekin nasi,
udaberria desaidatutzen
etzaitezen arren asi.

2

Udaberria ez du egiten
guk nai bestekoa ona,
gogora zazu ordea lendik
ainbat alde eztagona;
ni gôratzen naiz len ere txarrak
egin izan zituana,
ezagun zaizu karobi erretze
asko egin ez dezuna.

3

Arto ereiteko karea egin nai,
guztia jarria gertu;
irurogeta amabi ordu
su bizitan bear ditu;
itxogiteko zai egon eta
azkenik euriak artu,
ote bustirik ez erretzen da
egurrengana beartu.

4

Aurtengoa ere ezta izango
bearbada ain aparta,
izan ere gu konformatzea
zearo erreza ezta.
Ona egiteak egiten al du
orain len ainbeste falta,
gure lurrean gutxiñaz orain
alako lanik ez da-ta.

5

Udaberriko egualdi onak
ematen digute lanik,
zeiñek esan gu lenago iñoiz
ala aritu geranik?
Gauden aldiak pasa ta artzen
ez badu itxura onik,
bizi geranok berriro ere
ez pentsa libre gaudenik

6

Gizonak badu eskubidea
bizitzekoa egoki,
onerakoak ainbeste txarrak
grñiak ordea dabilzki;
Jauna beraren eskubideak
lortu aizeak damazki,
aiek lortzean askoz biziko
ote giñake obeki?

1983.05

Egillearen paperetatik

Jaionetxo

1

Jaionetxoren gertakizunaz
jabe egin naizenean,
bertso batzuek moldatu naiak
sortu zaizkit zuzenean.
Ura sustoa erori zana,
Jainkoaren izenean!
Pozik alare sustoa beste
ezer izan etzanean.

2

Lengo igande arratsaldean,
Donostiako Igeldon,
aurra berekin zegon ustean
ama luzarotxo egon.
Aurra izkutatze onek azaldu
zitun amaika biotz on,
urren goizean aurkitu zuten,
aurra ederki lo zegon.

3

Telebixtatik ikusi nuan
ango uneak zer ziran,
lenbizikoak oso larriak,
gero alaiak segiran;
ikusi utsez neri barruak
zirrara egiten zidan,
or ixpillua bizitzan gure
gauzak nolakoak diran.

4

Bi urte ta erdi bakarrik zitun,
oraindik etzun besterik,
aingeru-guarda berekin zan da
arek etzeukan galtzerik.
Bakardadean gaba pasatzen
asi da aurra gazterik,
negar otsera etzuan izan
iñork aura aurkitzerik.

5

Nola diteken ez dakit baiña
gure pozak eta penak,
biak ditugu uste gabean
alkar saltzen dakitenak.
Lengoan ordu gutxi barruan
gertatu baziran denak,
«Luzeak ziran» diote ordea
ardura artu zutenak.

6

Lenago ere esan det eta
biotz onik ageri da,
aur-galtze alde edo aurkako
bere orretaz ari da.
Gertatu dana ikusiz gero
nere galdera ori da:
arazo ortan kabitzen al da
orrenbeste eztabaida?

Egillearen paperetatik

El Diario Vasco, 1983.06.11

San Juanak, 1983

1

Zu, Arrasate, berriro ere
urtea erdia joan da,
bizi bagera berealaxe
berriz ere San Juan da;
etzazu utzi nolabaiteko
arrera otz bat eginda,
lenago ere izan alean
maitea baizenduan da.

2

Ezin ukatu une gaiztoak
zuretzat beti daudena,
kaskarretik maiz ugari eta
oso bakan berriz ona;
ala ta ere inguratzean
Zaindariaren eguna,
gure artera beti ekarri
izan du alaitasuna.

3

Irabazbide gabe ainbeste
dagon moduan egonik,
ez gera gutxi naigabez eta
kezkaz beteak gaudenik;
etzaio oni iñondik ere
agiri irtera onik,
orrez gaiñera zer izango zan
ez balego San Juanik?

4

Aintza zuretzat izan dedilla,
o Zaindari doatsua,
atsekabeak arintzaillea,
ain zerana indartsua;
naigabetuak dauden biotzak
alaitzaille gogotsua,
bein da berriro bedeinka beza
Arrasate paketsua.

Jaien egitarauetik

Uztapide il da!

Zu, Uztapide, Euskal Errian
dakiguna da lenengo,
zure entzuterik ez duan asko
ez dala emen egongo;
zutaz amaikak itzegin du ta
oraindik du itzegingo,
bear ainbeste esateko gai
ez gera baiña izango.

Egillearen paperetatik

Erleak Donostian kaleetan

1

Otsailleko elur da
izotzen ostian,
denborak erantzun du ,
nere ustian.
Aize, euri, eguzki
sarritan nastian,
aukera ona beti
legor da bustian;
lur jira guztian,
noiznai ez bestian,
loreak jartzian,
astian, astian,
erleak paseatu
dute Donostian.

2

Abere txiki auek
dituzten arteak,
zaillak izango zaizkit
danak esateak.
Lanerako piñeza
ta borondateak
arduratutzen ditu
beren izateak;
orma zar tarreak
dituzte maiteak,
nunai alkarteak,
kaleak beteak,
aurten lendabiziko
beraneanteak.

3

Mugitzen diranean
toki aldaketan,
eskurtsio zaleak
erleak tartetan,
irixten diranean
Donostin kaleetan,
eragotzia dagon
geldilekuetan,
jeixten dira bertan
kontrako marketan,
ertzaiña kezketan
kentzeko arretan;
ez da beintzat alare
juan gruatan.

4

Gertatzen diran arren
pixu gutxikuak,
dira gruak eraman
ezin alakuak.
Artzen dituztenean
beroi lekuak,
ez ditu ikaritzen
pixu aundikuak;
ertzaiñen jokuak
sarri olakuak,
beretatikuak
Astigarragakuak,
laister jasotzen ditu
ango parrokuak.

5

Txikiak izan arren
aundi dira senez,
arrigarriak dira
berezkotasunez;
Astigarrako apaizak,
ikusitzen denez,
poliki artzen ditu
maixua izanez;
itxurak diranez,
artimaiña onez,
artzen ditu errez
ejenplu emanez,
ertzaiñak ezin duna
berak egiñez.

6

Auek egiten duten
etorri ta joana,
ezta izaten gaua
baizik eguna;
piñeza utsa baita
azaltzen dutena,
ain ejenplu bikaiña
eskeintzen diguna;
pamilia dana
ez dana bakana,
gelditzen eztana
ara eta ona;
koperatiban egin
oi dute lana.

7

On Jose apaiz onak
dauzka merituak:
Donostiko kaleak
ditu garbituak;
bederatzitaraiño
izanik artuak,
badirudi dauzkala
berekina oituak.
Gozozko tratuak
nork ez onartuak?
Asmatzen kontuak,
or daude kakuak;
pranko parrokiario
zaizko geituak.

Egillearen paperetatik

El Diario Vasco, 1983.08.03,

1, 2, 3 eta 4-garrena.

San Bartolome jaiak Uribarrin

1

Abuztuaren ogeta laua
Bartolome doatsua,
Uribarriko auzotarrentzat
guztiz egun ospetsua;
meza nagusi batekin gendun
gorestu santu altsua,
aintza eskeiñiz gorestu ere
zaindari errukitsua.

2

Egun batzuek aurreragotik
egitaraua artuak,
jaietarako programarekin
giñuzten enteratuak;
meza ondoren amaiketako
bikaiña jubilatua,
gazte leialak izan gaituzte
errespetoz serbituak.

3

Gure egunetan badira ere
gauzak alaxe jarriak,
uste gabeen sortzen zaizkigu
guztiz naigabe larriak;
baiña ez aztu baditugula
gazte adoragarriak,
auentzat zarrak gertatzen gera
egitazko erregiak.

4

Jubilatuak itzal gozotan
aintzatuak izateak,
agertzen digu beren biotzak
badituztena gazteak;
poztutzen gaitu auzoko jaiak
ain bereziki asteak,
milla esker ta bide ortatik
igaro jator besteak.

El Diario Vasco, 1893.09.02

Leniz auzoa

Zarautzko Euskal Astean

1

Mintzatu naiak baditut baiña
nundikan asi ez dakit,
Zarautzko azken Euskal Asteak
bertsotara dei egin dit.
Arrasatek an parte artzean
ni ere ikutu nunbait,
ikusitzean esaten errez
eztan beste gauza polit,
saiatu naia badet argiak
baldin lagunduko balit.

2

Frontoi *Zinema*-n irailak zazpi,
ain zuzen asteazkena,
mailla txikian bertsolariak
leiaketa egin zutena;
txapelketa onek gure *Lizardi*
Saria bere izena,
amar gazteak eskeiñi zuten
al zuten emankizuna,
Leniz auzoak erakutsi du
bein berriro gorespena.

3

Ostegunean, irailak zortzi,
berdin *Lizardi Saria*-n,
trikitolari txikiak orain
berriro toki berian;
amazazpi bat bikote bertan
parte artuak baziran,
batzuk bestien ondoren danak
lana egiñak segiran,
gorputzez txiki oraindik baiña
artez zein aundiak diran.

4

Urren egunez, ostiralean,
berriro toki artan bertan,
dantza librean zazpi bikote
jokatuak txapelketan;
baldarkeririk gabe ariñak
azaldu ziran benetan,
trebeak ziran esku ta oiñez,
biguiñ gerri-belaunetan,
sasoia eta bizitasuna
nabarmen zegon danetan.

5

Era ontako emankizuna
Zarautzko Euskal Asteak,
poz ematen du ainbeste gauza
bereziak ikusteak;
neurri batean edo bestean
beti berena kosteak,
azken gaillurra babestu eta
eman dizkigu ospeak,
Arrasateko berdin sailla dan
gure orkesta gazteak.

El Diario Vasco, 1983.09.22

Lapurtzat artzen dituzte

1

Ez baldin bada beintzat bizitzen
bat arkaitzezko biotzaz,
derrigor mindu bearko zaio
betiko emengo otzaz.
Baldin oroitu ezkeru beintzat
auek daukaten bizitzaz,
iñola moduz ezin ausartu
zer gertatzen dan arrantzaz.

2

Zenbat alditan ote dituzte
begiak bustiko malkoz,
arraietara joanik itxaso
dana betea oztopoz?
Baldin Portugal ez baldin bada,
bada beti Marruekos,
arazo ontan prantzesak beurak
ez daude obeak askoz.

3

Sarri egona naizen arren ni
buruan ezin sartuta,
uste dedanez gertatzen danaz
bai nago konturatuta.
Enbarazotik baztertzen gaitu
itxas erditik artuta,
guk ezin egin aieri ori
geu aurrez atxilotuta.

4

Ikusten denez, gu beti gaude
aientzat enbarazoan,
naiz apartera joanik eta
naiz frantzesakin auzoan,
Pizti batzuek bagiña gisa
artzen gaituzte lazoan,
orretarako guk gure saillik
ez al degu itxasoan?

5

Noiznai ikusi al genezake
ainbat tratu ta ajuste,
gauzak konpondu nai dituztela
gu ziur jartzen gaituzte.
Baiña garaia eltzen danean
balio asko ez dute,
arraietara joandakoan
lapurtzat artzen dituzte.

6

Arrantzaleen bizimoduak
beti du gogorran pama,
izan gogoan Jesus Jainkoak
bein batez egin zuana.
Erreztasunik ez datorkigu
iñundik ere gugana,
berez gogorra xamurtutzeko
a zer nolako sistema!

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1983.11.20

San Tomas, 1983

1

Arrasatek au berea oso,
noiztik ez det ateria;
abenduaren oge ta bian
Santo Tomasko peria;
egun berean zozketatzen da
urteroko loteria,
egun ontatik azaltzen zaigu
Gabon jaien ataria.

2

Zati ontxo bat eroritzea
loteritik oneraxe,
erabakiko degu zer egin
berekin berealaxe.
Peria baiño ez al genduke
guretzat obe orixe?
Gabon jai oiek ez al genduzke
alaituko orrelaxe?

3

Periagatik esango nuke
egitan zale bagera,
ganadu peri batek bear du
berezi zaion aukera.
Iñola moduz ez bultza egin
bein da berriz bazterrera;
al baletzaio tokirik eman,
ekarri erdi-erdira.

4

Berriz peria berpiztu arte
zenbaitek ezin du etsi,
nolabait ere periak badu
beregana zenbait garrantzi:
Nere aldetik nik ere badet
bere gain zenbait iritzi:
len gendunari zer dala-ta ez
genion bizirik eutsi?

El Diario Vasco, 1983.12.21

Zarren dibertsioa

1

Zure deitura entzutetsua
Zarautzko Barbero Patxi,
zugana bertsoz iritxi naiak
berriro zaizkit iritxi.
Auek ikusiz zure biotzik
ez dedilla beera jetxi,
berri orrekin, besterik gabe,
ez nazu poztutzen gutxi.

2

Zure berriak jakin irria
nigan sentitzen nuan-da,
bizitza ontan batek ez daki
lagun on bat nun daukan-da.
Íñoiz olaxe azertatzen da
ixil-ixilik egonda,
orain guztiok jakiña degu
bertso bidez zeuk esanda.

3

Atsegin izan lezaidakela
ni egon arren ustean,
bixitatzeko zabiltz ordea
batean eta bestean.
Txoria ote zeran datorkit
gauzak ola ikustean,
konprenditzeak baditu lanak
zabiltzala oinbestean.

4

Au ikasiko zenduana zuk
batere ez det dudatzen,
Xenpelar zanak kantatu zuan
bertsoa zait gogoratzen.
Korrika ikusi zuan bidetan
ark ankamotza korritzen,
au gezurra zan, baiña nago zu
egitan ote zabilzen.

5

Zeuk diozunez jarraitzen dezu
lortua daukagun modan,
Urbasan ere egonaldia
beraz egin dezu udan.
Nor baiño ñor gutxigo ez danez
jarrai olaxe errondan,
urrogokoan ere etzazu
berri txarragorik eman.

6

Zenbat denbora danik ni ez naiz
gogoratzen zuzen-zuzen,
baiña lenago ere bertsoak
biok trukatu ginduzen.
Zuk ez dakizu ni bertsoekin
zenbat dibertitzen naizen,
esaten dizut au geixeago
bertsotan ari zaitezen.

El Diario Vasco, 1983.12.27

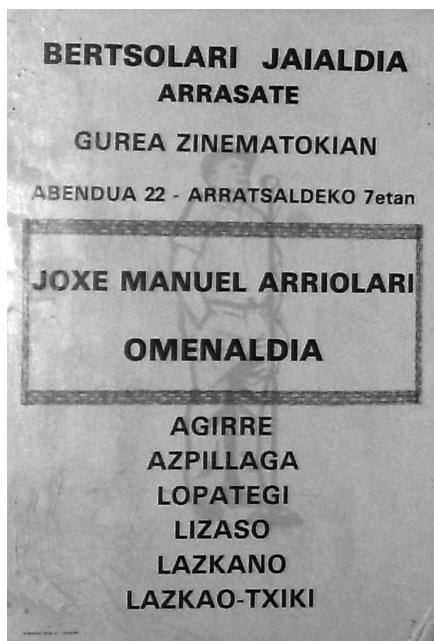
Omenaldia

1
Omenaldia lendabizitik
eman banun ere ontzat.
nare barrena maiz galde egin dit:
zer dala ta ori neretzat?
Zer dala eta Euskal Erriak
artu bear nau ni aintzat?
Omenaldia gogoratzean
biotza eroritzen zat.

2
Iragarrita zegoan eran
itzez eta idatzita,
Urtarrillaren ogeta iruan
Donostian gendun zita;
jaialdi ura bizi ondoren
ala nago iritzita:
zorra ugari badaukatela
Arrasatetik asita.

1984.01.24

Urteurrena

1

Egin zenidazuten
omenen kontura,
Goikolea gogotsu
nigana kantura.
Nire aipamena zan
ark zuen ardura,
gordean zuan dana
bota zun kanpora;
zeritzan lekura,
ordea gertura,
au, ori ta ura
zizkidan lepora;
ala ta guzti ere
biok gustora.

2

Udaletxean nuan
artutako zorra,
morroi nintzanez nuan
bete bearra.
Goikolea arkitzen
izutu xamarra,
kalean galtzeraiño
manuskritu zarra;
ez anka bakarra,
oiñezko azkarra,
buruz ez baldarra,
bazun bere garra,
azkenik ere Maxu
joixok adarra.

1984.01.24

Egillearen paperetatik

Omenaldiaren inguruan ibiliak

1

Gauza aundirik nigandik iñork
ez dun arren itxaroko,
zertxobait irten ditekeala
ez dute danak aztuko;
esker beroak ematea det
gogozko eta gustoko,
zor deten maillan egin al banu
asko nintzake poztuko.

2

Uste gabean erori zaigu
esker onezko omena,
gu poztutzeko zalantzik gabe
dagonik eta onena;
saria jaso degunez gero
egin ditugun lanena,
biotzez egin zaiguna degu
biotzez artzen lenena.

3

Izkuntzarentzat ongarri ona
gerta diteken ustian,
bertso idazten alegindu naiz
gaia sortu dan guztian,
kilkerren gisa beti gordean
belarren batzun azpian;
ezagutzeko aukera ona
dezute gaur Donostian.

4

Onuntz etortzen ikusi eta
ainbeste euskaldun jende,
zorionean euskera maite
dunik oraindik badaude;
guk egindako lanak ainbeste
aintzat artuak badaude,
gure esker on eta agurra
ainbat luzaroen gorde.

Egillearen paperetatik

Uribarriko kanpantorreak eun urte

1

Zenbait arrazoi tarteko dala
orra zenbait bertso berri,
auzoan bizi naizen ezkerro
aitatuaz Uribarri.
Íñoiz begira egon al zera
kanpantorre zorrotz orri?
Eun urteko pitxi bat baita
polita da izugarri.

2

Norbait izan zan orduan ere
gauzak zuzen eramana:
materialak, errazioak
eta egindako lana;
arkitektoa barruan dala
obra zuzendu zuana,
on Mikel gure parroko jauna
dauka zer kosta zan dana.

3

Ogeta amabost milla errial
danera kostea baita,
txikia dala aitortu bear,
baiña oso da polita;
obra maxkala danik ez uste
diru gutxitxo dala-ta,
ez aztu zutik irauten dula
eun urte baditu-ta.

4

Gauza jakiña ordularia
auntziñakoa duana,
jubilatua dagon itxuran
aspaldi ontan zegona;
baiña etzegon jubilatua,
atsedentzen da egona,
opor luzeak eman ondoren
lanean jarri dutena.

El Diario Vasco, 1984.02.09

Oraindik urrutirago

1

Oso denbora luzea zendun
ixil-ixilik igaro,
eta ondoren bertso alaiak
eskeiñi zenitun gero.
Zu ikustean, bidezko danez,
poztu nintzan ni zearo;
tristexeago zabiltz ordea
geroztik, Patxi Barbero.

2

Zuk diozunez zure semean
kotxea dute ostua,
besterenakin jabe egiten
jendea dago listua.
Arek zer bide artuko zuan
jakitea da gaiztua,
semearentzat kaltea eta
aitarentzat diskustua.

3

Zure bertsotan irakurtzen da
zuk onela diozula;
zuen semeak kotxea bere
lanbiderako zuala;
ostu dunari lanagatik bost
izango zaio ajola,
ezpadiardu gaiñera esanaz
Euskadi jasotzen dula.

4

Kontzientzia eta lotsia
paltako gendun lenago,
baiña oraingoz joanak dira
askozaz urrutirago,
Mundu onetan itxaropena
galtzea da azkenengo,
lotsagabeen artetik berriz
ez ote degu irtengo?

5

Oraindiokan, olatu onek
gu emen artu gaitu-ta,
ezingo gera jarri biotzak
aitzan eran gogortuta.
Baiña ezta ere, etzaitz jarri,
Patxi, barrendik lertuta,
bestela ere daukazinakin
naikoa badaukazu-ta.

6

Abenduaren lauko bertsotan
zuk esaten zendunari
oso polita iritzi eta
berriro natzaizu ari.
Jaramonikan egitekotan
nere kontseju aueri,
eskatzen dizut aurrera ere
jarraitutzeko lanari.

El Diario Vasco, 1984.02.29

Joxe Manuel Arriolari

1

Bein da berriro Arrasatetik
Patxi Barberoi bertsuak,
aitortu bear oiek zirala
oso ondo moldatuak.
Aien ordaiñak moldatzen lagun
egingo al dit Jainkuak,
erantzun gabe uztea zail du
oso zure modukuak

2

Patxi Barberon penak arindu
asmoz zera zu asia,
eta eskerrak bidalitzia
dezu ondo merezia.
Bertso gutxitan agertzen dezu
esan nai dezun guzia,
baiña biontzat obeko degu
gauz au alde bat uztia.

3

Or eta emen nunai badaude
gaur orrelako piztiak,
ale batzuek erortzen dira,
baiña zaila da guztiak,
Lanik ez eta jan bear onek
ditun istillu gorriak,
Euskalerria goraldutzeko
oiek dira gudariak.

4

Jatortasuna zoritxarrean
badijoa goitik beera,
geren etxetik irteteko guk
pozik ez degu zartzera.
Amarra edo *kangrejo* gisan
egiten degu atzera,
bizi izateko poz aundirikan
bai al da onez aurrera?

5

Azken aurreko bertsuarentzat
ez det izan erantzunik,
ez gero pentsa gauza orrekin
asko poztutzen naizenik.
Baiña oraindik itxaropena
zure gain badadukat nik,
ez det pentsatzen egunen baten
azalduko etzeranik.

6

Bertsuen bidez ari gera gu
agur egiñez alkarri,
orruntz joatia nola eska zuk
ibili ezin danari?
Zu etortzea neretzat poza,
sinista zaidazu ori,
beso zabalik emen nago ta
nai dezunian etorri.

Patxi Barbero, Zarautz
El Diario Vasco, 1984.04.01

Aita Garmendiari bere urrezko eztaietan

1

Berezi utsa zeran
Aita Garmendia,
eta osatzen dezun
zure Lagundia;
zuen lagunak mundu
guztian or dia,
pentsatzen jarrita ere
zein gauza aundia,
gure Jaungoiko onak
egin zizun deia!

2

Deia jaso zendun da
zuk saillari ekin,
baita jarraitu ere
orain arte bikain;
jaso zendun deiari
erantzuten jakin,
jarraitzen dezularik
osasunarekin,
aurrera ere zalantzik
eztago zurekin.

El Diario Vasco, 1984.03.19

Futbola

1

Kiroletan lenengo
maillan gaur futbola,
Euskalerrria bera
aurrena degula.
Ori askotxon ustez
garesti dagola,
merkatu egin bear
ala edo ola.

2

Telebixtatik nintzan
lengoan egona,
ikusi naiz Madrillen
Bernabeun zegona.
Talde bat katalana,
bestea euskalduna,
etzan futbol bakarra
ango ikuskizuna.

3

Futbola zala uste
gendun an auzia,
propagandatik ala
gendun ikasia.
Baiña etzan futbolez
bukatu guzia,
ondoren ere bazan
an zer ikusia.

4

Katalanen artean
Maradona dago,
arek konpromisoak
dizkie emango.
Izena daukan eran
sarritan *Armando*,
baiña etzaio irten
leoiekin ondo.

5

Emengo diru danak
izan arren bere,
eztagola dirudi
konforme alare.
Nunbait izan nai luke
danon jaun da jabe,
eman egiten ditu,
baiña bai artu're.

6

Futbolari on otsak
zituzten entzuten,
Arjentinatik beste
berririk etzuten.
Orain ari da bera
nor dan erakusten,
ekarri zutenak e
errua bazuten.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1984.05.19

Jai nagusiak Arrasaten

1

San Juan dabilkite
ezpaitan aurrak,
San Juan dabilkite
biotzetan zarrak.
Gure gazteak daude
aitatu bearrak,
ez izateko festa
garaian baldarrak;
jaso zuen biotzak,
arrasatetarrak!

2

Gauz bat da Zaindaria
bera izatea,
bestea zerbaitekin
beti etortea,
Aurreko urtean gendun
Monterron parkea,
aurtengo *Iturbide*
zarrentzat etxea,
orra Jaunaren naia
ta bodondatea.

3

Pozik gera ainbeste
lortu degulako,
izan ere ez baita
gutxigotarako.
Bi gauza garrantzitsu
beintzat errirako,
faltako da oraindik
zerbait egiteko,
egingo da ordea
beste baterako.

Egillearen paperetatik

4

Beti eztagon arren
nai aña lortzerik,
asmorik bikaiñenik
egi biurtzerik,
eztago baiña beste
biderik artzerik:
ez dagonean geldi,
lotan gelditzerik,
ez da komeni zeatz
dana bukatzerik.

5

Burutu arren ere
milla gauz berezi,
gogoan izan bear
deguna lenbizi;
oraindik ez deguna
guk ondo ikasi,
diruz ordaindu gabe
biotzak erosi,
pakea litzateke
festetan nagusi.

6

Ainbeste eztabaida,
ainbeste zalantza,
bakoitzak bereari
tira eta bultza;
sarri beera egiñaz
gutxitan goruntza,
pakerik ez badegu
ekartzen onuntza,
anai-arrebak onla
zertako gabiltza?

El Diario Vasco, 1984.06.24

Joane Iturbe artzaia il da

1

Artzai geiago badira illik,
ez dute izan bertsozik,
zail da izaten kondairik Joanek
izan duan gisakorik.
Fabrika baten nagusi-txofer
urtetan zan nekaturik,
mendira alde egin zuana
osasanak bearturik.

2

Garai aietan zana oraindik
dan *Unión Cerrajera*,
Arrasaten zan lan-tokirikan
bikaiñena ordun bera,
Joanek zuan nagusi aien
txofertzarako aukera,
berrogeta bat urte zitula
utzi zuan bertanbera.

3

Izenez *Bidesoro* deritzan
baserri pakeosuan,
sortu zan Joane gaur Arrasate
dan Bedoñako auzuan.
Gazte denboran askoren gisa
fabrikaruntza jo zuan,
iri askotxo ikusiz gero
bizi izan da basuan.

4

Dalako *Unión Cerrajera*-ko
jauntxoentzat Joane zer zen?
Bazirudian maite zutela,
konpianza paltik etzen.
Bizitza aura Joaneri baiña
gorputzak ez aprobaten,
baserritarra mendiarekin
obeto nunbait uztartzen.

5

Joanek zebillen burubidea
ara ta ona txopertzan,
ez baizekian ez noiz zutitu,
gutxigo berriz noiz etzan.
Ler egiteko zorian zegon,
gutxigotarako etzan,
etzuan adin ori lortuko
kontuan jausi ezpazan.

6

Olatsu lortu al izan ditu
larogei eta bat urte,
komeri latzak builla artetik
paketara eldu arte.
Seme-alabak ez ditu izan
anai-arrebak ainbeste,
artaldearen jabe egiteko
aiña bai baiña, nik uste.

Egillearen paperetatik

El Diario Vasco, 1984.08.05

Artaldea Portaloi aurretik.

Patxi Barbero jatorrari

1

Larrañagatar Frantzisko jauna,
bestela *Patxi Barbero*,
agur gozo bat eskeintzen dizu
Arriolak bero-bero;
artu-emanik ez degu biok
udaberritikan gero,
luze joango zaizula nago
zuri ere onezkeru.

2

Ama Bijiña Arantzazuko
egun aundia da eta,
gipuzkoarrok Ama gozoa
izan e bera degu ta.
Zer poza artu nuan goiz artan
egunkaria artuta
zabaldutzean zure bertsoak
zeuzkala konturatuta.

3

Bertso aietan azaldu dezu
pasadizo eta berri,
udako zure ibili oiek
poztu naute izugarri;
bizi nai eta umoretik zu
etzabiltza oso urri,
gisa ortako albisteakin,
Patxi, zu azaldu sarri.

4

Zure bertsoak irakurtzeak
bertsotara bultza neri,
bialdu nizkon dozenerdi bat
idatzita Basarriri;
zori txarrean andrea ordun
zitzaion ill berari,
orregatikan edo ez dakit
bertsorik ezta agiri.

1984.10.22

Egillearen paperetatik

Iturbide Egoitza

1

Gaurko eguna Arrasatentza
egun gogoangarria,
zaarrentzat eta beartsuentzat
ona emen etxe berria;
Ardanza jaunak une onetan
moztua du lokarria,
beste lan gabe artaraxe da
Donostitik etorria.

Zertan berriztu ezta egongo
leendik jakiña izanda,
baiña kalterik eztu egingo
bein da berriro esanda:
Ardanza jauna len ere geldi
egotekoa etzan-da,
bukatu ere berak egin du
asi berak egin zun-da.

3

Ala bearrez egiten dira
makiña bat obra polit.
au ikusita, gauza jakiña,
neri poza ematen dit:
bakoitzak bere errian gauzak
goian ikusi nai nunbait,
ia Arrasaten berriz ez geran
agertzen iñor nolabait.

Zaarrentzat eta beartsuentzat
kabia zu, *Iturbide*,
eskatzen zaizu gerta zaitezen
guztiontzat etorbide;
uste gutxien danean zure
premiak sortzen dirade;
Arrasatentzat zeru gozo bat
izango zerala gaude.

1984.11.09

Egillearen paperetatik

El Diario Vasco-ren urrezko eztaiak

1

Ogeta amalautik
larogetalaura,
mende erdi bat justu
justu igaro da.
El Diario Vasco-ren
adiña ori da,
ogeta amalautik
lanean ari da.

2

Lantegi onek badu
naikoa teori,
beti jarraitu dio
asi zan lanari;
ateak zabalduaz
milloika berriri,
zenbat serbizio on
Euskal Erriari!

3

Asko izango dira
zuztarrik gabiak,
entzun izan ditugu
gezur ots aundiak.
Gaizki itzegiten du
geiegi jendiak:
erdiak ez ditula
ekartzen egiak.

4

Lantegi ortan jende
argia bear du,
egunkariak iñor
garaituko badu;
ala ta guztiz ere
lanik izango du,
nolanai ez gaituzte
irabaziko gu.

5

Periodiko egintzak
eskariak ditu,
lenbizi langilleak
iaioak nai ditu.
Bere lanak iaioak
eskeintzen baditu,
irakurleak ere
argituko gaitu.

6

Zu, *El Diario Vasco*,
zeure nortasunez
lanean ari zera
berezitasunez.
Mende erdi da asi
ziñanetik oiñez,
bertso batzuk eskeintzen
dizkitzut omenez.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1984.12.02

Aste batean, Gipuzkoan

1

Gure bistatik Jauna egoten
zaigun arren ezkutuan,
egun auetan ez dakit ez dan
egon ia agertuan.
Batzuk kixkali, besteak ito,
ainbat kristau ixtripuan,
bi egunetan, bat tarte dala,
aste baten Gipuzkuan.

2

Lenbizikoan beraz laiñoa
izan omen zan tarteko,
kristauak beren tresna ta guzti
sutara eramateko;
pilla aundi bat sendaetxera
ondoren puska bateko,
beste batzuek beren biziak
utzi zituzten betiko.

3

Bigarrengean itxasoa da
jarri dituna esiak,
zakarraldian kamioratuz
bere ur labain gaziak;
andik pasatzen zijoazenak
irrixt eginda jausiak,
nunbait beretzat bear baizitun
an zijoazen biziak.

4

Ango oiñazeak gutxi zirala,
au da au *paradisoa*:
batzuentzako eriotza ta
bestentzat amenazoa.
Bi auentzako berdiñak dira
aurra eta gurasoa,
ase eziñezko gertatzen dira
sua eta itxasoa.

5

Iñola moduz ezin nabaitu
eriotzan ataria,
argi ta garbi ageri zaigu
zer dan gure uskeria.
Ikusi degu ainbat tokitan
negarra ta eroria,
Gabonetara iritxitzeko
asti gabe loteria,

6

Biok gogorrak, sua, gizonen
serbitzaillea zeranez,
eta itxasoa berriz gizonen
bizibidea izanez,
Deskuidatuak derrigor paga
bear du, ikusten danez,
errukiz ez da ortik libratzen
iñor, itxurak diranez.

*Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1984.12.22*

On Jesus apaizari

1

On Jesus, oso erreza etzat
baiezkoa ematea,
erabakita dagola nago
zu guregandik joatea;
berri orretaz nere biotza
eztago pozez betea,
noiznai ta nunnai bete dedilla
Jaunaren borondatea.

Egillaren paperetatik

Sarasua anaiak nungoak

1

Aretxabaletan jaioak ango
gure ustez bear zuten,
egunkaritik pixkana-pixka
ia lelotzen gaituzten.
Sarasua anaiak Zumaiakoak
dirala datoz esaten,
orretarako arrazoirik guk
ez degu berriz ikusten,
nun jaioa dan gizona ez al da
legez angoa izaten?

El Diario Vasco, 1984.12.20

Berri kezkarria

1

Gure egunkari *El Diario Vasco*-an,
bizitzen ari geran
urtarrillen lauan,
berri kezkarri bat
irakurri nuan:
gosea sortu dala
berriz Gipuzkuan.

2

Benetako gosea
gertatzen da triste,
jolasa danik inork
ez dezala uste.
Lekuko izana bat
emen naukazute,
probatu nuan zer dan
ikasteko beste.

3

Noiz arte jakin gabe
inork inundik e,
pixka bat mesedezko
ote litzaiguke?
Iru bat illabete
gutxienetik e
probatuta obeto
jakingo genduke.

4

Ez ditugu maiteak
arazo umillak,
bestetara dirudi
gerala abillak,
I're bai ta ni're bai
ortan gu mutillak,
zaborrera boteaz
ogi-barra pillak.

5

Bear bada etzizun
inork erakutsi,
aurreko aien lana
zan ori lenbizi:
kaxku bat zaizunean
lur gaiñera jausi,
mun eginda jasotzen
ez dezu ikasi.

6

Ez diran arren eurak
bizkorrak zearo,
artuko ote naute
txoro eta aro;
seiñale orrek aintza
bear dula nago,
zaborrera ogirik
zer bota eztago.

*Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1985.01.27*

Apaizen urrezko eztaiak

1

Donostiako apaiz buruak
onartu ta baimendua,
berezi utsa gertatzen dana
berri bat da zabaldua.
Gipuzkoarrak apaiz zerrenda
izateko omendua,
urrezko eztaiak ospatuzeko
garaia zuten gaindua.

2

Emezortziko zerrenda, beraz,
iritxiak omentzera,
lengo denborak orra or nola
gelditzen diran atzera.
Modan pasea dagoan tresna
baztertuaren antzera,
ez leike berdin gerta emendik
berrogeitamar urtera.

3

Omendu auek berrogeitamar
urtean egindakoa,
iñola ezin izan diteke
iñork neurtu alakoa.
Zenbat kontseju ta errezo on
ondo eskeiñitakoa!
Alaz ta ere Euskalerriak
oraindik ez du naikoa.

4

Zenbat konjuru diran egiñak
euskal gari-soroari,
baldin aztua bazaigu ere
aspaldi ontan lan ori,
laister gogora lezaio zenbait
baserritar amonari,
gari pixka bat ordaintzen zien
katilluan apaizari,

5

Gu ez geranok ez geran arren
geiegi konturatuko,
apaiz izate ori beti zan
serioa gertatuko.
Len baiño galbai estuagoak
gaur apaizak egiteko,
danen bearra bizitza oni
aurpegia emateko.

6

Ezingo diran arren izandu
mundu ontan betikoak,
konturatzen naiz ez ditezkela
izan oso mutikoak.
Oraindiokan bukatu gabe
emengo egitekoak,
erakutsiak daude dirala
artzai onenetakoak.

El Diario Vasco, 1985.05.15

Omenaldi aundia

1

Ikusi eta irakurtzean
ainbeste berri pozgarri,
bertsotarako gogoia zeñi
ez lezaioke etorri?
Arrera on bat eskeñi naian
Zarauzko irudi orri,
zorionikan biozkorrenak,
adiskide on Basarri!

2

Asko ariko gatzazun arren
guztiz arreta piñean,
beren tokian gauzak jarri naiz
biotzez alegiñean,
ez ote gera ordea danok
geldituko eziñean?
Gai ote gera zu goraltzeko
bidezkoa dan aiñean?

3

Nere barruan nabaitzen dedan
ura aitortzera nua:
gai naizelakoz ez daukadala
neuk beintzat nere burua.
Ni ziur nago Basarriri au
etzaiola asko ardura,
zorionsua iñork aipatu
bearrez ez dagon ura!

4

Zenbat izango ez ote dira
olako ateraldiak?
Esan bearrik gabeak dira
Basarriren alderdiak.
Berezi utsak gertatzen dira
bera dan bezin aundiak,
urtez beerago balego obe
genduan Euskalerrriak.

5

Zu esnatzean aurkitu zendun,
Basarri, zer mugitua,
bertsolaritzaz asi ziñan da
kirolakin segitua.
Biontzat dezu gure lurrean
mailla ona garaitua,
zu joanda ere izango dezu
naiko zeñek aitatua.

6

Zarauzko erriak izan zaituna
ain gogotsu maitatua,
omendu eta zure irudia
berak dizu zutitua.
Zure emaitza euskal lur ontan
zeñek ez du nabaitua?
Arriolaren ustez ez dezu
oraindikan bukatua.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1985.06.13

Onak obeak

Bertsolari berri gazte baten asmorik ederrenak

1

Gauza askorik ezin azaldu
urri dagonak doaitik;
bertsoak maite ditut, ordea,
ezaguera detanetik;
amaika aldiz dibertsioa
niganatu da bertsotik;
ez naute danak ase izan oi
oso onak izangatik.

2

Ain bertsolari ona zeranak
bertso ona lortzen maiñaz,
zure saiotan aritzen zera
trakets mintzatzeko griñaz;
beste askotan lizunkeria
ezpaiñetatik ereiñaz,
ona ohea izan liteke
beti jator itzegiñaz.

3

Ain aberatsa doaiz zeranak
gogoan ez ote dezu?
Bertsotan gozo mintzatzutzea
oso premizkoa zaizu;
bear luketen probetxu gabe
bestela joango zaizkizu;
entzuleari mingotsen orde
gozoa eman zaiozu.

4

Bertsotarako sena dezuna
erakutsi dezu lendik,
bere kasatan zugan sortua,
erosia ez iñundik.
Ez ote dezu ordea zerbait
falta zaizuna oraindik?
Zure entzuleak atsegin baizik
ez baidute nai zugandik.

5

Ona zerana jakiñik ere
bertsotarako teknikan,
baldin badezu bertsotan minkor
aritzeko oiturikan,
etzaizu joango merezi dezun
aiñean entzulerikan,
ofiziale ona izanik ere
ez dezu izango lanikan.

6

Izen onari eutsi edo ez
ez dakizula izan berdin,
saiatu zaitetz entzulerikan
urrutiratu ez dedin;
zure garaia datorrenean
etzaitetz jokatu arin,
asko al dezun orrek euskeran
alde al dezuna egin.

7

Jakin ezazu gure izkuntza
dagoala gaixotua,
okerragoa berriz gaixorik
ezin dula uxatua;
izan gaitezen sendagilleak,
dezagula osatua,
muga gabeko zure almenak
badezu nun usatua.

8

Gure euskera une estuan
eta larrian dagonez,
sendagillerik ez dualako
bizirik ezin iraunez;
zu al dezuna saiatu zaitez
Ama jartzen osasunez;
ajola osoz mintzatu zaitez
sendagillea izanez.

9

Adin onekin entzuna nago
ni askotxo bertso saio,
baiña zenbaiti gozo mintzatzen
miñik urratzen al zaio?
Ni bearbada asko eskatzen
norbaiti ari natzaio;
asko al duan ari geiago
beti eskatutzen zaio.

10

Semeak gaitu gure izkuntza
il zorian dagoanak;
ez ote zaigu bururatuko
zer eskatzen digun Amak?
Premizko zaizko une larrian
semeak ajoladunak;
alperrik galdu gabe badezu
nun baliatu almenak.

11

Izan gaitezen euskera Amatzat
degunok bere jabeak,
ez dira izaten seme leialak
aman ardurik gabeak;
ez urratzekotz ama gaixoan
alde abilidadek,
nola osatu bear du ama
ajolik ez dun semeak?

12

Bertsolaria, euskeran alde
ari zerala diozu,
etzazu uste premizko ez dunik
ala egiten badezu;
baiña bertsoan txukunago zuk
oraindiokan al dezu,
ala egiten aleginduaz
geiago egingo dezu.

Egillearen paperetatik
Aranzazu, 1985, 06.07,
11 eta 12-garrena izan ezik

Botoak

1

Iru astean emen
izan degu builla,
alderdi politiko
danak boto billa;
dabilkiten eskola
ulertzea zailla,
geien dituna goren
exeri dadilla.

2

Zutelarik bakoitzak
danak beren meta,
bertara eldu naian
zenbat zalaparta!
Ixilik dagonari
nai nion nik bota;
ezin, ordea, danak
ibili dira-ta.

3

Egiña baidigute
franko propaganda,
ezer ez du iñork galdu
ixilik egonda.
Ordea egitazko
gauza ola al da?
Jenero ona ixilik
egonaz saltzen da.

4

Botoak irixtea
premiatzkoa zen,
Jaunaren izenean
bein poztu gaitezen;
botuakin batera
euria ain zuzen,
orain denetik degu,
aurrera goazen.

5

Botuak izan dute
bein berriz zaratik,
lenbizi aspertu bat
beti dago ortik;
euria ere ekarri
dute orregatik,
Gorbachov bera ezta
etorri gutxitik.

6

Egin digundik ainbat
eskeintza ta jardun,
izan bearko dute
norbaitzuek zordun;
eskeintza utsez iñoiz
ez gera gu lagun,
batez ere zarrontzat
ia zer on degun.

Egillearen paperetatik

Manuel Lekuonari

Iparragirreraren doñuan

1

Oiartzuarrak beren seme ta
apaiz izan zutenari,
omen aste bat eskeintzen doaz
Manuel Lekuonari;
arregan degun zorra
ezin aztu iñola
euskal bertso zaleori;
nik itxaro det omen asteak
utziko dula nabari.

2

Lekuonatar On Manuel, zuk
euskera maite zendula,
bertsoen alde zer egin zendun
nik ezin neurtu iñola;
agirian dagona
asko egin zenduna
ez daiket aztu sekula:
bidezko baita, zuaizti orrek
fruta eman bear zula.

3

Gogotsu ezik jakintsu ere
On Manuel genduala,
orregaitikan irten baizaio
bere obra ain mardula;
batzuk aundixeago,
besteak xexeago,
dana da fruta arbola,
goraberarik garrantzitsuna
kalidadean dagola.

4

Arbola batzuk fruta berdea,
beste batzuek gordiña,
beste batzuek oso kaxkarra
baiña goxoa ta piña;
batzuk gordiñen alde,
besteak goxo zale,
ori da gauza jakiña,
ugari eta aundi-ederrak
nai izaten dira baiña.

5

Zeiñek ez daki gure gustoak
diferenteak dirana?
Danak ase nai izatekotan
aukera ona onena;
berde edo oria,
aundia edo txikia,
gogozkoena zaiena;
arra barrenen duan fruta da
gutxien gustatzen dana.

6

Frutak beregan izanik ere
iru edo lau kolore,
bear duana azaldu oi da
gusto onekoen zale;
zuaitzen zori txarra,
eta ezta ederra,
gaitzak artu badu mende;
emango ditu gusto txarreko
ainbat eta ainbat alde.

Egillearen paperetatik

Besterenak errezago esango genduzen

1

Ekainak ogeta bat,
ebanjelioak
gogo erazten ditu
gauza serioak;
adibidez arima
baten balioak,
erlijio saillean
gure istilluak,
menperatzen gaituzte
maiz demonioak.

2

Esandako egunen
ogeta batean,
eta San Luis eguna
bera izatean,
etzan edozein egun
denbora batean,
aundiki ospatzen zan
urtean-urtean,
Euskal Erriko jende
gazteen artean.

3

Gaur bagera ordea
jende burutsurik,
auntziñako oiturak
erabat autsirik;
ia alde batera
ditugu utzirik,
nunbait aintzat ez dute
merezi artzerik,
batez ere badute
eleiza kutsurik.

4

Arrasateko zenbait
gizon ezagunek,
parregarriak bere
ateraldi aiek.
«Urtea luzea dek
–esan oi zun arek–.
baiña Pazkoazkoaz
bete bear badek,
aitortzeko garaia
laster etortzen dek».

5

Jaunak ori orrela
jarria ain zuzen,
bakoitzak bere faltak
aitortu al ditzen;
besteren ardurarik
ez digu eskatzen;
obeto serbitua
bestera izango zen,
bestenak errezago
esango genduzen.

6

Kristau dotriña aztua
gertatu ez dadin,
kristau dotriña estua
etzazu desegin;
pekatuen azpitik
nai dunak aldegin,
egin beza sinisten
duanak alegin,
ez dakitenak jakin
dezaten zer egin.

7

Nola oitura zarrrik
kontutan ez duten,
gaur ari da amaika
gazte nolabaiten;
alkarri zenbat kalte
egiten dioten,
bearbada esnatu
litezke noizbaiten,
ustez dakiten danak
ez dute jakiten.

8

Gazteak nola alde
gaur zurrinbillotik,
bera aldatzen duan
olatu artatik?
Ondatzen duna berak
ezagutugaitik,
lotsa baidatorkio
maiz beste aldetik,
orrelaxe dabilta
zortzi amarretik.

9

Laiñezez bete eta
egitean gaiñez,
eredu izatetik
urrun aldegiñez,
dirua poltxikoan
da kotxe apaiñez,
bide illunak eta
luzeak egiñez,
iñola moduz ezin
ase atsegiñez.

10

Nork ez daki aizea
arrotu oi dala,
eta kalteak egin
izan dituala,
ordun danok erabat
aspertzen gerala?
Itxaropena orrek
ematen duala:
Jaunak nai duanean
baretuko dala.

Egillearen paperetatik

Loiola irratia **zillarrezko eztaietan**

1

Loiola Irrati baliotsua
zure entzulea nazu,
joan dan ogeta bost urteotan
makiñatxo bat serbitzu
premian dagon gure izkuntza
oneri egin diozu,
egiten ari zera eta aurrera
egiten segi zaiozu.

2

Xamur gogoan izatekoa
euskaldunontzat Loiola,
Euskal Errien biotza dala
ezin aztu guk iñola;
lur jira oni irratia bidez
aixa mintzatzen zaiola,
zeru berari San Inazion
bitartez deitzen diola.

3

Edozein gai ta arazoetaz
franko itzegin diguzu,
ogeta bost urtera ezkeru
erantzuna bear dezu;
bagera ainbat bertso jartzaille
eta beste ainbat maixu,
ez dakit zuzen ariko geran
baiña erantzungo zaizu.

4

Zail izango zan izan e ala
gerta ez zitekeala,
nik gogoan det zure aurkako
egintzak izan dirala;
nere iritziz garrantzitsuna
esango det bereala:
geientxoena zure lanakin
oso pozikan gerala.

5

Zure bitartez millaka berri
garrantzitsu agertuak,
ordu guztitan euskal sukalde
geienetan serbituak,
urruti samar gertatu arren
dituzu gerturatuak;
zure mesede ongarrietaz
oso gaude oartuak.

6

Meza santua, errosario,
itzaldi eta otoitzak,
euskal etxetan gertatzen diran
ezbear da eriotzak;
zuzen emanez azokatako
sal-neurriaren emaitzak,
berdin zertatik nun salgai dagon
ikasi dezan bakoitzak.

7

Nun egin eta zer egiña zuk
ikusi zenduanean,
bitan pentsatu bearrik gabe
asia ziñan lanean;
geroztik beti ari zerana
bikain aritu alean,
zu gabe ez dakit zer izango zan
orain onla gaudenean.

8

Au irixtean zalantzan ezin
iñola ninteke egon,
au aitortzeko aspaldi ontan
beta artzeko zai nengon;
Loiola Irrati euskaldun orrek
baditu ainbat alde on,
baiña zatirik bereziena:
Ezbearrean Zorion.

9

Egun guztitan *Ezbearrean*
Zorion goizean goizik,
misteriorik badula nago
onek *berezia* ezik:
nekez ainbestez egingo dio
gaixoai gaitzak igasik,
ordea gutxi al da uztea
egun guztirako pozik?

10

Euskaldun biotz sentikor aiek
sentitzen gera antsizko,
lur jota dagon izkuntza oni
ote diogun eutsiko.
Irratia, zu jantzi dezu ta
aurrera dezu jantziko,
ontan gaudenok iñola moduz
zu gabe ez degu etsiko.

Egillearen paperetatik

Irudiak

1

Berri emaille prestuen bidez
askok jakingo dezute,
idazkiz eta argazkiz gauzak
argi azaltzen dituzte.
Ni ere nere bertsoen bidez
saiatuko natzaizute,
arrizko irudiz apain jarria
baidigute Arradate.

2

Iñoiz egona ote da gero
bizitza oraingo gisa?
Ainbeste dago lanik gabe ta
besteak ainbeste prisak;
iru euskaldun, italitar bat,
arjentino, japonesa,
Corpus eguna irudigintzan
lanean dutenak pasa.

3

Arrasatek gaur sortua baitu
irudiz zenbait aukera,
gizatasuna ugaritzeko
jokaera al da bera?
Zoritzarrean aurkitzen dana
eroria naiko beera,
sekula bada eta premian
oraintxe aurkitzen gera.

4

Irudi oiek jarri dituzte
gaurkotasun utsezkuak,
ez ote gera konturatuko
ez dirala berezkuak?
Kanpandorrean azpian daude
len ere eder askuak,
zertan erantsi bear zaizkie
Satan gisako eskuak?

5

Erritarra edo erbestekoa,
pizti gisan dabilzanak,
zeuk badakizu etzerala ari
egiten egintza onak.
Ari bazera kendu naiean
ustez sobrean daudenak,
utzi zaiozu, kenduko ditu
artarako dagoenak.

6

Geiegitan zuk zeure eskutik
baimena dezu artua,
era orretan deritzazuna
noiznai dezu burutua.
Iñola moduz gizalegera
ezin zera makurtua!
Zure iritzia eman zazu ta
dana dezu bukatua.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1985.08.29

Esker xamurra

1
Garagarrillan ogeta seian,
Donostian Aldanondon,
bertsojartzaille sail bat bazkaltzen
alkartuta giñan egon.
El Diario Vasco onen gonbita
egun artarako zegon,
geroztik nere esker xamurra
azaldu naiean nengon.

2
Beti ez baiña al duna iñoiz
azaldu izan dan modun,
askotxo ziran gu gonbidatu
ginduztenak geugaz ordun.
Uste gutxien gendun garaian
azalduz esku zabaldun,
El Diario Vasco etzan bakarrik,
Basarri ere an gendun.

3
Esan bearrik eztago ordun
gu pozik giñala irten,
beren bertsotan berriz biltzeko
aitamenak bazituzten,
Ez al da obe ordea egon
orain urtebete baten?
Astia eman ia berrero
gonbidatutzen gaituzten.

4
Jakiñaz gero bertsoen alde
ez degula ezer artzeko,
eziñezkoa ez izan arren
zailla ala gertatzeko.
Ez litzateke zearo gaizki
etorriko guretzako,
ala izan ezik garaia degu
geure baitan jokatzeko.

5
Urtean beingo billera alaia
al bagenduke iritxi,
bidean jarri gaituzte eta
al dala eldu orretxi.
El Diario Vasco orri izan
itzala eta onetsi,
bide onean jarri gaitu ta
ezpaitigu egin gutxi.

6
Jakiñak gaude nun eta nola
alkartu giñan lenago,
ni konporme naiz urtebetera
gertatu dedin urrengo.
Andra ta guzti alkartutzea
berezia dala nago,
antolatzeko Manterolari
diot baimena emango.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1985.10.24

El Diario Vasco-k antolatutako bertsojartzaile billera.

Urtebetera

1
Ezin azturik ospakizunak
pasa ta urtebetera,
El Diario Vasco egunkarian
urrezko eztaietara.
Bere garaian saiatu zana
berri ona ematera,
egun orretan bezeroentzat
Extra bat zuan atera.

2
Extra ura nik, gauz askorekin,
oitura dedan modura,
sinistu gero armarioan
arduraz gorde nuala.
Ez uste izan ala egiña
damutua naguala,
norberetzako agiri gisa
serbizioa duala.

3
Gertakizunak Euskadin eta
aruntzago gertatuak,
bere bitartez izan ezean
ezin ala kontatuak.
Klase guztitik eta, jakiña,
mailla guztietakuak,
berrogeitamar urten artean
daude errepertituak.

4
Denboran buruz iges egiñak
zaizkitzun gauzak burutik,
ala nai izan ezker aixa
atera leizke bertatik.
Urtea eta eguna ere
azaltzen zaizkitzu zutik,
pasaratxo bat eman utsakin
irtengo zera dudatik.

5
Gure problema politikoak
eta ekonomikoak,
beti badira ere, ditugu
ugarienetakoak.
Era berean gure kirolak
mota guztietakoak,
Extra orretan danak dituzte
bakoitzak beren lekuak.

6
Berrogetamar urte auetan
makiña bat gorabera,
lekuko izan geran batzuek
oraindik gelditzen gera.
Ez al lezake ainbeste dagon
tokitik ezer atera?
Bertso sail batzuk mamitutzeko
badago or gai aukera.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1985.12.08

Merkatu Batua

Iparragirreraren doiñuan

1

Batean ere ipurdiakin,
bestetan berriz buruaz,
beti aurrera egin ametsa
naiz sarritan beia joaz;
bukatu da urtea,
asi degu bestea
bukatutzeko asmoaz,
ain zuzen ere orain artean
irabazian baigoaz.

2

Bizi danantzat pasa bearra
derrigorra gertatzen da,
aurten sarrera bi dira baiña
bakarretikan irtenda;
ainbeste aitatua
Europa Merkatua
guretzat orain asten da;
ia potzura erortzen geran
soka guztiak etenda.

3

Ainbat alditan irakurria,
nik ez nekian bestela;
zeiñek sinistu europatarrak
artu bear ginduztela?
Ain aundiak diranik,
gu txikiak izanik,
gure premia zutela;
esker oneko izango gera,
onak izan ditezela.

4

Nola ez giñan gu ausartuko
europatar izatera,
lagun aundi bat guganatzeko
iritxi bada aukera?
Nungoak gera lendik?
Ez jakiñik oraindik
goazen zorionera;
bestela oso txikiak baiña
biotzez aundiak gera.

5

Barruan artze ori etzaigu
izan uste gabekoa,
maita gaitezen Merkatu Batu
europatar dalakoa.
Lagun onak izanez,
jokabide zuzenez,
gutxia edo askoa,
gizalegea gerta dedilla
kontzientziz tajuzkoa.

6

Gure arrantzale gizarajoei
eman gabe ainbeste min,
Frantzi aldeko fruta ixurtze
oiek ere bukatu bein.
Lagun onak izanik,
egon ez dedin lanik,
beti bata bestean gain,
mixeri gabe bizitzeko lain
sortzera egin alegin.

El Diario Vasco, 1986.01.29

Gazte ezkonberriak

1

Aitak esandakoak
balio badute,
gazte ezkonberriak,
entzun zaidazute;
sasoi bete-betean
aurkitzen zerate,
ain zuzen biok berdin
ogeta seina urte,
etorkizuna aurrez
aurre daukazute.

2

Zuen sasoiak zenbat
balio dun orain,
kalkulatu're ezin
lezateke egin;
luzaro iraun dezan
egiaz aletin,
proetxurik kentzeke
ez dezan aldegin,
besterik ezpaidago
aldentzen bada bein.

3

Badakit ondo asko
badakizutela
aita ezjakin utsa
izan dezutela,
baiña esperientzi
pixka badetela,
bizitzan zailtasunak
joko zaituztela,
maitasunez gainduak
izan ditezela.

Egillearen paperetatik

Esku genduana

1

Dalako *Otan*-eri
buruzko jarduna
aitatu gabe ez da
len ere egona;
egin diogu geure
esku genduana,
zuzena ote zaigu
egin dioguna?

2

Zer egin zeñek esan
pranko izan degu,
ixilik egoteko
kasta ez gera gu.
Itxuan jokatzeko
ainbeste erregu,
geroak egiñaren
berri emango du.

3

Ezezko, baiezkoa,
utsa eta eza,
asmatutzea ez da
zearo erreza.
Amalauko bat zaila
gertatzen dan gisa,
politikoak berriz
jokorako presa.

4

Utsen urrengo nere
iritzi goibela,
badakit garrantzirik
pixkik ez duela.
Zer egin degun asko
geuk ez dakigula,
ez bada baizik dana
dala datorrela.

5

Politikoen lana
beti betikoa,
ezetza ta baietza
erabiltekoa.
Alkarrentzat laguntza
beti aurkakoa,
propaganda nolabait
ere egitekoa.

6

Norbait beti badegu
guk berriz begizko,
gezurrik aundienak
artuaz egizko.
Aintzat artzeagatik
degu erru asko,
zentzutuko al gera,
baiña ordea noizko?

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1986.03.20

Jose Donea

1

Jose Donean egunak aurten
ekarri digu sorpresa,
Euskal Errian ainbesteraiño
nastuak nola gabiltza?
Kanpo aldetik dana agiri zan
aste egun baten gisan;
barrunbe aldetik jai aundi baten
itxuran berriz eleiza.

2

Dana ikusi ondorenean
ezin nintzalarik gia:
kanpo aldetik lan eguna ta
elizan barrendik jaia,
Nere buruan sortu zitzaidan
gauza erabaki naia:
lenbizikoa oker zegoan,
bigarrena zan egia.

3

Jose Donean egun aundia
aste gisa ikusita,
nik ez dakit nork saldu gaituen,
zeiñek gauzkan erosita.
Bera Zaindari izanik ere
alde batera utzita,
aste egiñak ditugu, beraz,
arotzengandik asita.

4

Egia da ni egun orretan
kontuan jausi naizela,
gauzak ez dira, batzuek beintzat,
nik uste nuan bezela.
Lan programa geuk antolatua
berezia izango zala,
zailtasun danak edo geienak
Madrillekin genduzela.

5

Kanta berakin gabiltzan arte
lanik ez dagoala-ta,
lan ordu oiek nundik moztuko
beti or ari dira-ta.
Ez det ulertzen lan egun geiok
nola egin lezaken falta,
alaxe balitz ere osatu
San Jose geldi lagata.

6

Zeiñek artuko ote du aintzat
era ontako jarduna?
Nere deskarga emen dijoa
gogo biziz nengoana.
Egin artean nere barrua
ez da soseguz egona,
norbait izango ote dan nago
ixtimatuko duana.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1986.04.27

Entzun, Ibai-ertz

1

Amaikagarren eguna urriak,
zer berri ote zetorren,
egunkaria eskuratu nun
al nuanikan lasterren;
gure *Ibai-ertz* adiskidian
lana egal baten zekarren,
gaiñera iñoiz aritu danik
garratzen eta gogorren.

2

Zalantzik gabe pasadizuak
berriztutzeko asmotan,
azaltzen zaigu egunkarian
dalako idazlan ortan;
munbait Jexuxi etzaizka azten,
eztagoanean lotan;
garai bateko mikeleteak
ibili ditu agotan.

3

Aizazu, Lete, egon zindezke
zu arrazoi tajuzkuan,
gure adiskidetasunik ez det
jarri nai nik arrixkuan;
baiña neu izan banitzan ere
mikeletien lekuan,
neu ere nago aien antzeko
izango nintzalakuan.

4

Ni ziur nago, Jexux, zu mutil
ona izango ziñana,
baiña bakoitzak berea beti
maitatzen degu geiena;
nik ikusten det mikeleteak
zer ikusi bazutena,
eskerrak beraz geroxegoko
adiskideak gerana.

5

Tiragoma oiek emanak dira
makiñatxo bat zer esan,
mutikoentzat beste jostailu
oberik ez leike izan;
etxe osteko argirik edo
kristalik apurtzen bazan,
orduane ere mikeletea
errudun gertatuko zan.

6

Ni ere ori ikasia naiz,
aixa esaten dezute:
«Kobratutzean ajolik zuei
ezergaitik etzaizute;
erriko gauza zuena balitz
bezela gorde zazute.
ortarakoxe erriak zuei
ordaindutzen baidizute».

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1986.30.06

Jokabide ezberdiñak

1

Sarri entzundakoa
ikusi ta jakin,
alderantziz gerala
batzuk besteekin.
Nik oraiñarte ori
nola zan ez nekin,
ikusten da ordea
jokabideakin.

2

Batzuk azalbeztera
dijoaz aparte,
urrutiko eguzkia
aukeraten dute:
Malaga ingurua
edo Alikante,
urreagokoakin
ezer ez daukate.

3

Beste batzuek gabaz
ibili nai dute,
auek eguzkiari
bildurra diote;
ez dira lotarutzen
egunsentirarte,
eguna argituta
ikusi ditezke.

4

Lenen jokabidea
bada ain apaiña,
bigarrenkoa ez da
iñorentzat diña.
Gabezko ibilia
egunezko eziña,
nekez gertatu oi da
oso gizongiña.

5

Aukera ere pranko
dute ortarako,
zaleei gau-pasarik
etzaie paltako.
Antolatzen dituzte,
eta antolatuko,
ezpaitira jenderik
gabe geldituko.

6

Lo egiten ez uzte
orrek, beraz, lanak,
aitzeki orrek sortzen
ditu beste planak.
Bullari alde egiñez
ote dira juanak?
Diruak ez al ditu
gero erru danak?

El Diario Vasco, 1986.07.23

Euskalerria izan berriz

1

Erreskadako Bizkaiko erriak
Barrika, Plentzia, Gorkiz,
ibai ertzean egoitza baten
bi astean an egon naiz.
Gure izkuntzik ez entzuten da
Euskal Erria izan berriz,
“muñez euskaldun soillak gera gu”
esanez konforme dabiliz.

2

Askotxok ditu parabola ori
usatutzeko oiturak,
beren ustean dituztelarik
euskaldunen egiturak.
Besterik gabe aski zaizkie
dituzten euskal deiturak,
illunpe danen estalgarriak
gertatzen diran pinturak.

3

Zenbaitek egin nai izan arren
mintzatzeko lain jakin ez,
beste sail batek, al izan arren,
al duten aiña egin ez.
Tajuz jantziak dauden ustean
euskal deitura apaiñez,
izkuntzak berriz ez dauka ezer
antzerkiz eta ipuiñez.

4

An nengoala irakurri nun
jakintsu baten kritika,
pobrea dala esaten baidu
bertso-idazleonez teknika.
Euskal kultura jasotzekorik
izaten dala aldika,
serbizioz gabeak berriz
sartzen dirala gurdika.

5

Egintza fiñik iñola moduz
neregandik ezin irten,
baiña egiteko gogoak ez dit
orregatik aldegiten,
Gaiñerakoak nik ezin neurtu
zenbateraiño al duten,
alegiña egin gabean faltaz
txarrik ez du iñork eginen.

6

Jaun Aranaldek kalidaderik
ezaz gaitu gu salatzen.
arrazoia du, bide beretik
danok joan ez gaitezen.
Nola ordea lanak obetu
len bagera alegintzen?
Usatze ez duten euskaldunekin
ez da orrela gertatzen.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1986.10.19

Ala zeu azpira sartu

1

O, Perurena, bazter gabeko
indartsu euskal anaia,
lenago ere ez naiz bertsoak
zuri eskeiñi gabia.
Ainbestez ezin konpormatu naiz,
geiago nai nuke saia,
atseden gabe aritzeko lain
dagonez zuregan gaia.

2

Lendabizitik goitik asita
gorago iritxi naia,
ematen ari zeran frutua
gertatzen da ugaria;
trapua balitz bezela aixa
dantzatzen dezu arria,
oraindiokan ez dirudi zuk
ikutu dezunik goia.

3

Gorputz lodia eta aundia,
goxo beruntza makurtu,
arria artu lurretik eta
berriro gora zutitu.
Nola egiten dezunik ori
ezin iñola ulertu:
arkaitza altza egiten dezun
ala zeu azpira sartu.

4

Ortarakoxe jaioa nunbait
izan zera aproposa,
arri altxatzen arrigarria
zuk daramazun konpasa.
Irureun kilokoa lartxo
bultzatu zendun goruntza.
bere tokira iritxi eta
aurrera zitzaizun pasa.

5

Gazte askorik ikasi zendun
arriarekin zer egin,
bi eskuakin baliatuaz
eta bakarrakin berdin.
Lurretik artu eta gerrira
ekartzen dezunean bein,
bultzateko bi geiago eman
eta bizkarrera arin.

6

Aldiko arri astunagoak
aldiko altxa dituzu,
ori ikusten mundu osoa
ondo oituak gauzkatzu.
Egunen baten ezin dezunik
nork sinistu bear dizu?
Eta, okerrenea, lendabizi zeuk
sinistu bearko dezu.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1987.02.19

Gure izatea

1

Gure izate onek baditu
beregana bere txistiak,
ortatik sortzen zaizkigu gero
maiz okerreko ustiak;
une guztiak nai genituzke
gerta ditezen eztiak,
lanak baditu sarritan zertan
ari geran bereiztiak.

2

Seme geienok maitatzen degu
lendik datorren ardatza:
arrantzaleak izan badira
segizioa arrantza;
beste pilla bat nekazariak
edo bestela artzanza;
kontu utsakin bizi izateko
sail gogorretan dabilta.

3

Beste sail bat da industrialia
eta komertziantia,
geien batean izan oi dana
ikasitako jentia;
iñoiz gertatu izan da zuzen
bide garbitik joatia;
baiña sarritan bada, estafa
ezpada, diru faltia.

4

Ikasi oiek jarri ezean
al lezateken arreta,
gauzak erortzen joan litezke
gaur oso modan daude ta:
kristau dotriña ez badamate
biotz ondoan gordeta,
alperrik asko ikasi dute:
bearrezkoena palta.

5

Garrantzitsunak diranez ezin
aztu gure bankeruak,
enkargatuak diranez gero
zaintzeko gure diruak;
ortarakoxe aukeratuak,
gizon atsegin iaiuak,
ala ta ere izan kontua
ez bait dira aingeruak.

6

Gizonak ere ain zuzen gera
al dakit zenbat tamaiño,
biotzan aunditasunik ez du
iñork neurtu oraindaiño;
besten akatsak salatu gogoz
makiñatxo bat enpeiño,
errezago da norbere aldetik
gabea izaten baiño.

7

Olatu batek egiten ditun
gisa igo ta jeixteak,
lekuko gaitu urte gutxiko
gora-berak ikusteak;
danok dakigu zein diran gure
eguneko albisteak,
zerk ote dakartz zine-etxeak
beren ateak ixteak?

8

Mundu onetan saiatzen gera
bizitzen milla moduta,
orretarako eskubidea
bakoitzak beregan du ta.
Ote lezake ordea bizi
guztia aintzat artuta?
Oraintxe gera goiko maillan da
segituan lurra jota.

9

Gure guraso zarrak oroitzuz
berdintsua gure martxa:
batean bera erortzen gera.
bestean al bada altxa;
igo ta goian jarraitutzea
naiko gertatzen da gatxa,
orretarako gai izatea
pentsatu ez tala txantxa.

10

Gizonantzako akatsik badu
gizonak maiz nunbaitean,
Kristogan degun ixpillu ortaz
begira ari gaitean;
onura batzuk jasoko ditu
bearbada noizbaitean,
baiña eztauka ona izaterik
iltzen ez tan bitartean.

II Basarri sarira bialduak
Egillearen paperetatik

Urrezko eztaiak

Doiñua: Iparragirre abilla dala...

1
Loraillaren amaikakoa
ain gertakizun bikaiña,
Euskalerrian izan duala
nago bere eragiña;
amabi apaiz jaunak,
gipuzkoarrak danak,
ain ospakizun apaiña,
apaizgintzakin Urrezko Eztaiak
Donostian, alajaiña!

2
Arostegi ta Arrindarekin
zerrendari asiera,
Arruti eta Auzmendi ere
iru ta laugarren dira.
Ondoren Azkarate
ta Galartza datozte
zerrendan erdi aldera;
oraindik beste sei badauzkagu
ortik eta amabira.

3
Zazpigarrena Goikoetxea,
zortzigarrena Labaien,
Monedero ta Sukia datoz
len aitatuén ondoren.
Gero Zubizarreta,
Arriolakin buka
amaika ta amabigarren;
ia atsedén zorióntsua
orain zuentzat datorren.

4
Nunbait lenbizi zuek saillari
ondo gertutu ta ekin,
erakutsia dezute gero
egin dezutenarekin;
ekaitzaldi gaiztuak
zaizkitzute sortuak
baiña menderatzen jakin;
Urrezko Eztaiak burutzerako
lan egin dezute bikain.

5
Zer ikasia eman dezute
bakoitzak banan-banan da,
premis danéan batak besteai
laguntza egiz emanda.
Urrezko Eztai bidez
askotxo dago galdez:
Ainbat apaiz al zegon ba?
Galdera orrek toki gutxi du,
egin egiten ziran da.

6
Ulerterreza gertatzen baita
nola duten galdetuko,
aspaldi ontan apaiz berririk
ikusten ez degulako.
Garai baten genbiltzan,
sendagillerik etzan,
meza berriak gogozko;
gaur alderantziz geran errua
zeiñi diogu botako?

El Diario Vasco, 1987.05.17

Joxe Letona zanari

1

Joxe Letona zanaz natzaizu
atseden gabe oroitzen,
lenago ere artu emanak
zerbaitgatio genduzen;
orduaz ere misteriozko
lanak egiten zenduzen,
zerua eta lurra urbiltzen
biok saiatu gaitezen.

2

Arrasateko semea ziñan,
nabarmen zendun agiri,
zure garaian ekin da ekin
aritu ziñan lanari;
on egillea gertatu ziñan
sortu ziñan erriari,
maite zendula egintza bidez
azaldu zendun nabari.

3

Zuk ogibide nagusia
Roneo-n zendun moduan,
ni kalezaia erri osuan
morroi jarrita nenguan,
Roneo-z kanpo udaletxean
lanik izaten zenduan,
bien bitarte, gauza jakiña,
maiz itzegiten genduan.

4

Zure ardura faltaz *Roneo*
etzan irtengo galduan,
nik ere berriz bete bearra
bete nai izaten nuan;
noizbaiten biok gertatu giñan
alkar ia-ia minduan,
alkarren arte giñun aldeak
goxo ezin berdinduan.

5

Zuk *Roneo*-ko nagusi danak
aldiz zeure aginduan,
ni berriz erri osuan morroi,
alde ederra zeguan;
Roneo-z kanpo egin zendunaz
askotxok zaitu goguan,
agurtutzeko beta eman gabe
azkenik presaka jua.

6

Arrasatetar gizon argi bat,
Joxe, zuregan gendun da,
juana zera zure errian
argitasunak emanda;
gure artean ziñan artean
presaka bizi ziñan da,
ez ote zera presaka ari
orain zerura juanda?

7

Mundu ontatik betikotasun
osora zaude juanda,
ala bearrez gure Jainkoak
beretzako nai ziñun da:
ain zuzen ere egintza onik
eginda utzi zendun da,
juan arren ere egin dunangan
esperantza izaten da.

8

Egiñak egin, egin dezunaz
asko konturatu gabe,
oraindiokan norbaitek aixa
egin lezateke galde:
ia zer egin zenduan bada
zure erriaren alde;
ez litzateke erantzun zaila,
egintzak lekuko daude.

9

Ez genezake iñolaz aztu,
lan egin zendun askotxo;
zalantzik gabe erriak ori
ezagutzen du ondotxo;
esango dizut zein arazotan
eregin zendun gutxitxo:
bestela ondo aritu ziñan,
euskera aldetik urritxo.

10

Zure erria orain ari da
gozatu eta babestu;
eginda utzi dezunengana
keja txikienik eztu;
mundu onetan gertatu ziñan
serbitzari eta prestu,
zerutik ere Arrasatetzaz
arren ez zaitea aztu.

Egillearen paperetatik

Aurten bai ote dagoan

1

Gauza bera nik eztakit zenbat
aldiz entzunda nagoan:
gaizki egiña bizi osoan
izaten dala gogoan;
iraillean Arantzazun guk
billera izan genduan,
gogoan baidet ia berriro
aurten bai ote dagoan.

2

Gaizki egiña babes lekuan
jabe izan bear bada,
irizten diot ondo egiñak
obea bear duala;
El Diario Vasco-n bi urtetako
erantzuna da mardula,
irugarrenez nai badu ere
ixtimatuko degula.

3

Besterik gabe, ez al dirudi
naiko nabari dagola
lana egiten baiño eskean
askoz ohea nagola?
Baitare baiña ezin ukatu
danetakoak gaudela,
nik ikusten det batzuek lana
erruz egiten dutela.

4

Olea, Lete, Aierbe eta
gutxixeago Lertxundi,
bertso jartzaille diranez gero
egin dira idazlari;
lo egon ezik une batean
ez dauden gizonak geldi,
ainbeste berri nola aurkitzen
ote dituzten nago ni.

5

Gure lan oiek iñork batere
izan gabe beartuak,
guk borondatez ainbat alditan
izan ditugu artuak;
El Diario Vasco-ren aldetikan
gogo onez onartuak,
bein da berriro eskertu eta
dituztenak sarituak.

6

Pixkana-pixka urte mugara
inguratutzen goaz ta,
ni pozez nago berriz billera
laster izango dala ta:
Basarri jauna, gure gidari
bezin eziña zera ta,
ospatzen bada iñola moduz
gugandik etzaitetz falta.

1987.09

Egillearen paperetatik

Eiztari segurua

1

Oillarren gain bertsoak
izan ditugu len,
umoreaz aspertu
eziñean geunden;
geroztik beste berri
batzuk nola dauden,
ixilik egotea
ezta errez emen.

2

Debako zisne orrek
badu zer esanik,
eman badute beintzat
albiste zuzenik.
Ez derizkiot oker
ariko naizenik,
ain zuzen neu angoxe
semea izanik.

6

Irukoa numero
desberdiña izaki,
parejaka askozaz
baitator obeki.
Eiztariak pentsatuz
gero bereziki,
berdinduta jartzea
zuan erabaki.

4

Bitartean eizean
egin nai zuan da,
zisne oiek zebiltzan
tokira joanda.
Gogozko zun jokia
nunbait ori zan da,
bat etxeratu zuan
tiro bi emanda.

5

Orra zenbait gizonek
duan talentua,
irukotea baitu
bikoteratua.
Zergatiokan eztu
bat geiagotua?
Debara eraman du
gutzizko lutua.

6

Erriak ez duanez
barkatu asmorik,
ondo kostako zaio,
eztago dudarik.
Zigor orrek ez dauka
jarrita mugarik,
zisnea ordaintzeko
ez dago dirurik.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1987.11.20

Katu baten eriotza

1

Bertsoak jarri nitun
bein batez *Mustafaz*,
katuaren bizitzaz
doai eta tranpaz.
Sasoiko egon arren
gerriz eta ankaz,
zartzarora eltzeko
ez da izan kapaz.

2

Eiztari gaizto batek,
bere buru zoroz,
etxeko atarian
bota digu tiroz.
Biotza aldatuta
nabil oso giroz,
agur egin nai diot
bertso apal, txiroz.

3

Mingaiña aterea,
gorri sudur-mintzak,
izen gabeak dira
olako ekintzak.
Odol tantoak eta
asarrezko printzak,
garbituko al ditu
arratseko intzak.

4

Tristea biurtu zan
etxeko mintzoa,
ain baigendun maitea
Mustafa zintzoa.
Txarkeriz kargatuta
zeukan kartutxoia,
arekin garbitu du
gure katutxoia.

5

Biotz dana kutsatu
digu beazunak,
bertan zaiñak boteaz
gorroto-asunak.
Bestela ezin egin
ain obra lizunak,
ez itzazula aztu
esan zaizkitzunak!

6

Mesedez, ez geiago
onuntza agertu,
pazientzi zakurik
eztaiguzu lertu.
Arantza emen daukat
biotzetik gertu,
zeu gabea izanik
au ezin ulertu.

El Diario Vasco, 1988.01.24

Arma ixilla

1

Mikeletiangana
zeure asarrean,
goibel idatzi zendun
igaz agorrean,
baiña gertatzen ari
danaren aurrean,
Ibai-ertz, zutaz nago
mintza bearrean.

2

Etorkizuna moztu
zizutela eta,
azaldu zendun zugar
zenduna gordeta.
Ni nago erantzuna
eman nizula-ta,
berriztu alde eman
al didazu beta?

3

Naiz eta ez izutu
edozein gauz utsek,
eulien arnasketak
edo ega otsek,
aixa zapaltzen gaitu
milla arazo latzek,
iñork baiño obeto
daki *Ibai-ertz*-ek.

4

Oso gazterik zendun
pabrika sortua,
tiragomaz osatu
naian merkatua.
Etzendunez artean
legeperatua,
zizuten desegiña
eta zatitua.

5

Tiragoma bakarra
erregalo emanez,
ari da propaganda
bere alde egiñez.
Jexuxek jokutzen du
beti buru onez,
bezeroak nai ditu
itxurak daudenez.

6

Orretarako eman
dezunez aukera,
zure arma ixilla
bear det atera.
Ez naizen arren ere
jungo zisnetara,
lenago joango naiz
ni basurdetara.

El Diario Vasco, 1988.02.14

Il da koñadua: Martin Salegi

1

Irurogeta amabostean
arreba il zan, ez zarra,
beregatzean amaitu arte
barka etzion gaitz txarra.
Pamilirako emaztea ta
ama, artean pizkorra,
utzi zituan bost alaba ta
alargun bere senarra.

2

Alabak zeuden lau ezkonduak,
ezkongai zegon bakarra,
zazpi urtekin poliok joa,
gorputzez naiko baldarra,
Aitakin norbait enkargatzea
nola baizan derrigorra,
alaba elbarri Mari Teresak
izan zun egin bearra.

3

Aita urtetan aurrera joana:
irurogei ta amabi;
osasunetik bestalde etzan
aurkitzen aberatsegi;
elbarri zegon alaba, ordea,
ez baizan aurkitzen nagi,
amairu urtean geroztik berak
lagundu dio aitari.

4

Mari Teresak bere gain artu
oso piñeza osuan,
azkeneraiño jarraitu ere
bere aitan serbitzuan,
batzutan lana erruz egiñaz,
besteetan errezuan;
bere bidetik dabillen Jaunak
nunbait alaxe nai zuan.

5

Beregan zeuzkan zailtasunekin
baldin asko ezpazuan,
atsekabetan aita laguntzen
ain zeregin nekosuan;
galdera auxe egingo nuke
nik iritzi dudosuan;
sano balego egin zun aiña
ia egingo ote zuan.

6

Onegilleak lenbailen baidu
azaldu dedin gogua,
aita iltzean ala egin du
lenbiziko erregua:
bere barruan nabaitzen dula
danontzat esker berua,
auzoan beti aurkitu dula
pranko zeñek lagundua.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1988.03.19

Naigabe latza!

1

Futbol kutsuak bertso kutsua
ixtimatzen dun antzera,
alderantzira berdintsu dala
nijoa ni aitortzera.
Ez dezagula ordea bota
batak bestea utsera,
Euskal Errian egin dezagun
beintzat alkar serbitzera.

2

Zer naigabea futbol-zaleak
azkenean eramana,
irabazlea gendun ustean
gure Errealak emana!
Erreal Madrill irabaztean
ustez egin gendun dana,
aixa galtzen da asko kosta ta
irabazitako fama.

3

Futbol-zaleok zuen aldetik
zerbait erru badezute,
kirolagatik zer dala eta
ola txorutzen zerate?
Etzaituztenez iñoiz aseko
zorionetik nai beste,
jokoa ola gertatuko da
mundua mundu dan arte.

4

Amairu egunean iru partidu
jokatu ta bat ez galdu,
Errealari ordun puntorik
ezin zezaioken kendu.
Edozein zala, menperatzeko
bazeukan naikoa modu,
baldin Toshackek atsedentzera
eraman izan ezpalu.

5

Futbolariak Andaluzira
atsedentzen eramana,
obe bearrez amar-amabi
egunean an egonak.
Aruntz joatean onak ziranak
gero ez dira ain onak,
ez al zituzten gero an utzi
eramandako kemenak?

6

Aritu gabe emen oiuka,
zalaparta ta zarata,
ni ziur nago berriro ere
gertatuko gerala-ta.
Nolanai ere oraingo ura
aurrera pasa da eta,
ez gaitzela ondoren joan
ez degu jarraituko ta.

Egillearen paperetatik

El Diario Vasco, 1988.04.14

Urrezko ezta albistea

Doiñua: Iparragirre abilla dala.

1

Ez da ugari entzun oi dana
urrezko ezta albistea,
len baten berri eman nuan da
orain datorkit bestea;
Domingo Arriola,
Salegitar Anjela,
senarra ta emaztea,
garagarrillan ogei ta seian
dute ospatu ustea.

2

Senarra Deban Goikoetxeko
semea ta nagusia,
soldaduzkako bi urte kendu
ezkero bertan bizia.
Bere emazte leiala,
Arragako alaba,¹
latz bizitzen ikasia;
aiek ez dute ikasi zer dan
oraindik langabezia.

3

Ez det aztutzen beren bizitzak
badula zerbait meritu,
egin dutena baiño geiago
ote diteke kabitu?
Bata beti gogotsu,
bestea ere alatsu,
ezpaitira errenditu,
gaur ere ezerk baiño geiago
eziñak ondatzen ditu.

4

Irurogei ta amasei urte
emaztearen adiña,
irurogei ta emezortzi da
senarra orain egiña.
Zortzi bat urte dala
andreak ezbearra:
eskua galdu alajaiña;
bakarrarekin egiten du ark
zenbaitek birekin aiña.

5

Anai arteko gerra erdizka
zegola ezkondu ziran,
dibertsioak alde bat utzi
eta lanera segiran,
Amaika aur ekarri,
zortzi bizitzen jarri
erakutsiaz nor diran;
neurri ortako egitekoak
badakizute zer diran.

6

Senide biotz-biotzekoak,
gozatu zorion bete,
bakar batzuek lortu oi duten
maillara eldu zerate.
Zuen ogei billobak
eta bi-iru illobak
inguratuko zaituzte;
Jauna eskertzeko egokiera
ezin ohea dezute.

El Diario Vasco, 1988.06.26

¹ Arraga, Itziarko baserri bat da.

Berriro etxera

1

Gogo gabe egona
egun batzuetan,
berriro probatzera
noa bertsoetan.
Ez naiz igaro une
gozo-gozoetan,
eskerrak jausi nintzan
esku altsuetan.

2

Uztaillaren seian
asteazkenean,
ez nintzan aurkitutzen
egoera onean.
Sendaetxera joan
nintzan zuzenean,
ez naiz asarre ontan
irten naizenean.

3

Juan Barrenetxea len
ez nun ezaguna,
ala mintza zitzaidan
sendagille ona:
«Este alperra dezu
gaixotzen zaituna,
utzita joango zera
sobre daukazuna».

4

San Permin egunean,
goizean goizetik,
aterea ninduten
egoera artatik.
Zutik jarri ere bai
urrengo egunetik,
an bai egiten dala
lana txit gogotik.

5

Norbere gain arturik
dagozkietenak,
aurrera eramaten
dituzte an lanak,
sarritan ez ain gutxi
sortzen zaizkatenak;
pamili bat bezela
ari dira danak.

6

Aurpegia emanaz
duten ainbat lani,
alegintzen dirala
ain dago nabari.
Irurogei ta ditut
urteak amabi,
konpondu ta bai lixto
etxera bidali.

El Diario Vasco, 1988.08.04

IV Basarri Saria, 1988

1

Zarautzko Udalak antolatzean
berri *Basarri Saria*,
eratzailleak aurtengoakin
dute laugarren aldia;
bakoitzak berak erabiliaz
gogozkoen zaion gaia,
bertso-paperak leiaketara
egiten digute deia.

2

Dei egin dunak berak eman dit
laneratzeko aria,
zerbait egin al lezakeanak
orain duala garaia;
Jesus Jainkoak bein batez berak
esan zuna alegia:
zeiñek lan egin *mies* generala,
uzta dala ugaria.

3

Kezkagarria kristau danantzat
parabolan arazua,
arreta biziz jabetutzea
gauza guztiz prezisua;
langille paltaz uzta galtzea
gertatzen da penosua,
lastoa ezpada izan dedilla
alea zeñek jasua.

4

Borroai aundi bat ez al dirudi
euskal gizonen zentzuna?
Ez al du jaso Euskal Erriak
sarri merezi etzuna?
Nolabaiteko giroan lanak
nolabaiteko erantzuna;
ona edo txarra gozaten degu
geuk sortutako oiartzuna.

5

Ez al dirudi berde gaudela?
Ez ote gindezke eldu?
Luze egiten bazaigu ere
bearbada ezta berandu.
Bertsolariak bere bidean
al balezake lagundu,
bakoitzak berak bere aldetik
al duna eman bear du.

6

Etorkizunaz Euskal Errian
badegu plan aproposik;
baiña al degu batzuk besteak
baztertu asmoa baizik?
Danon gustoa egingo duan
euskaldunik sortu ezik,
bai al daukagu maitasunean
danok bizitzeko pozik?

7

Berri on ori iritxi dedin
naiz ari aspaldi eske,
iñola moduz ezin sinistu
gerta ditekenik laste;
danon gustoa norbaitek egin
lezakeanik nork uste?
Orri itxogitera ezker
astiro ari gindezke.

8

Ikusi eta Euskal Erriko
gaurko gure elkarte,
ez al dirudi alperrik dala
naigabetan egotea?
Neketsuena egiten zaigu
itxogiten jakitea;
danen gaiñetik egin dedilla
Jaunaren borondatea.

Egillearen paperetatik

Patxi Barberoren eriotza

1

Milla beatzireun larogei eta bederatziko Erregen, gure egunkari *Diario Vasco*-n berri triste bat zetorren. Patxi Barberon eriotzaren berri mingotza zekarren, neretzat gizon atsegiña zan asko tratatu ez arren.

2

Barkatzen ez dun eriotz orrek errukirikan ez du-ta, mundu ontako artu-emanak utziaz erdibituta. Gure otoitzak eskeiñi bear besterik ezin degu-ta, egunen batez gugana ere inguratuko zaigu-ta.

3

Batak bezela besteak ere bakoitzak bere gustuak, iruditzen zait ote giñuzen alkarren antzerakuak. Dibertitzeko bertsoak giñun gu biok aukeratuak, bertsoen bidez izan genitun izan genitun tratuak.

4

Mundu ontatik juteko etzendun bearbada ainbat antsi, baiña eriotza datorrenean ari ezin iñork eutsi, Indar guztiak bilduta ere ezin baita eragotzi, nolana ere gure Jainkoak aztuta etzaitu utzi.

5

Gizatasunez jantzia eta borondatea ez gutxi, Jaunari aintza eman zenion eta zenduan onetsi. Atsedenean gozatutzeko garaia zaizu iritxi, bere erreinuan gorde zaitzala eraman zaitunak, Patxi.

6

O, Larrañaga, betiko atsedean bera gozaten zaudela, asper eziñik ni zure alde otoitzean nagoela. Zure maiteak izan diranak ainbat olaxe daudela, zure bidean sartuak gaude, or gaituzu bereala.

El Diario Vasco, 1989.01.19

Elizkizun berezia

1

Eginkizun bat politagorik
ezindakoa izaki,
alegin danak egingo ditut
bera betetzen egoki.
Urtarrillaren ogeta bian
biotza zitzaidan jaiki,
ikusi eta elizkizuna
aberasten bereziki,
bertso batzukin jarraitutzea
nik ala det erabaki.

2

Kontzezionista frantziskanoak
baditugu Arrasaten,
beti barruan daudenak dira,
ez dira inoiz irteten.
Jai egunetan meza entzuten
ni sarri naiz an izaten.
Salaberria on Pedro jauna
aldaran meza ematen,
Aramaioko eleiz-koroak
aundiki abestu zuten.

3

Kontzezionista frantziskanoak
ogeta lau antxe baten,
umildadean ari diranak
toki itxi-itxi baten.
Etengabeko penitentzia
gogo utsez dute egiten,
inork ez daki guztion alde
zenbat errezatzen duten,
alare ez dute mundualdi au
laburragoa irauten.

Egillearen paperetatik

4

Nik nola esan Aramaioko
koroan aunditasunak?
Parte artuak amasei andre
ta ogei ta bat gizonak.
An giñan danok abesti aiek
pozik genitun entzunak,
azkenik txaloz eman ere bai
esker onezko erantzunak,
sarriagotan bear lirake
alako elizkizunak.

5

Ez det ikasi nola izan dan
gauza orren asiera,
kontzezionistak ala koroa
zein luzatu zan aurrera.
Dan modun dala kezkarria
ezta orren gorabera,
guretzat ondo suertatu zan
etorritzea parera,
uste gabean eman ziguten
gozatutzeko aukera.

6

Eliza ere ederrago da
ala epinitakuan,
Ama Birjiña eta Jaunari
errezo eta kantuan.
Une aietan etzegen inor
ia-ia loak artuan,
sentitzen giñan zeru-bidean
jarriak geundelakuan,
zeru-giroa aixa sortzen da
pakea dagon lekuan.

El Diario Vasco, 1989.02.02

Lengo egun batez

1

Lengo egun batez egunkarian
begira nintzan jarria,
ta zabaltzean Basarrin lanak
zabaltzen ditun orria,
nun ikusten det dalako *Nere
bordatxotik* pozgarria,
pozez gaiñezka ematen diot
nere ongi etorria.

2

Berri illunak jarria nindun
kiebran lendabizitik,
egunkarian Basarrin lanik
ageri etzan unetik.
Atseden luze baten ondoren
gaixorik begi aldetik,
ondo sendatu gabe asi da
bere *Nere bordatxotik*.

3

Bein da berriro aurkitu arren
bertso batzuk moldatu naiz,
orretarako ez da izaten
aukera geiegirik maiz.
Zenbatek neri ez dit galdetu:
«Zearo nagitu al aiz?».
Basarri bajaran egon danean
ni oporretan egon naiz.

4

Dirudianeaz, lanerako nik
ez nun enkorru gogorrik,
gaiñerakoan agian ez nun
errez artuko oporrik.
Biar-etziko ez ikustean
nere aurkako okerrik,
lan uzte orrek iñoiz ezpaitu
rekuperatu bearrik.

5

El Diario Vasco-k ekarri arren
millaka kontu jario,
Basarrin maillak ordeaz zerbait
berezi ematen dio.
Bera gabarik nere iritzian
ezpaitu urrik balio,
ezin danean pasa bearra,
ia zer erremerio!

6

Beraz, Basarri, serbitu gabe
bizi ere etzerala,
aldi onetan ikusia da
ain premizkoa zerala.
Zure irakurle eta entzule
pranko euskaldun badala.
gure Jaun eta Jabeak bere
naia kunplitu dezala.

El Diario Vasco, 1989.10.2

Jubilatuak I

1

Oroigarrizat jende eldua
ezta inola itsusi ta,
zartzarorako errezoa ta
kantua eta musika;
askozaz obe aztutzen badu
sendagillien bisita,
onak izaten saia gaitezen
neronengandik asita.

2

Bizitzan zenbat arazo oni
eskeiñi gabe zatirik,
eguna joan da eguna etorri
arre ta arre besterik;
presaka bizi danak ezpaitu
ezertarako astirik,
jubilatzean ezin ordea
eman prisaa aitzakirik.

3

Eguneroko arre ta arre
beste pozik ez duanak,
jubilatzean atsedentzeko
egin izan ditu planak;
zoriontsuak gertatzen gera
konta al genezakenak,
ez dira gutxi jubilatzeko
astirik gabe joanak.

4

Zarrari guztiz gogozko zaizko
jasotzen ditun omenak,
urte luzeak latz igaro ta
gozo gero ondorenak;
badira itzez eta idatziz
pozez jartzen gaituztenak,
erri batentzat gu omen gera
apaingarririk onenak.

5

Txalogarriak itzez da egintzaz
biotzak jasotzekoak,
dudarik gabe gertatzen dira
zartzara laguntzekoak;
alde on oiek ezpaituzte
nolanaitan neurtzekoak,
ote gera gu *Patrimonio*
Artístico-n antzekoak?

6

Bereziki guk, jubilatuoak,
len, orain eta geroan
bizi gaitezen maitasunean
da alkarren anparoan;
Jaunarengana inguratuak,
beti toki seguruan;
alaitasunez goza dezagun
bizitza au luzaroan.

1989.10

Arrasateko jubilatuen aldizkariaren
leen zenbakian.

Jubilatuak II

1

Denboraren antzera
jira eta buelta,
nai izan arren ere
guk ezin degu ta:
denbora igaroa
dago igarota,
gaitz erdi dagonean
aprobetxatuta.

2

Kartak, jokia eta
trago ta tabako,
berentzat dituztenak
maite ta gogozko;
ke artean igaroa
ordu asko ta asko,
perretxikuak janda
nekez dira ilko.

3

Eztago jokatzetik
danok modu baten,
bakoitza bere griñak
gaitu eramaten;
ezin ulertu menpe
nola artzen gaituzten,
ke artetikan zenbait
ez dira irteten.

4

Badirudi beregan
badula zerbait e,
gizona menperatzen
duna nolabait e.
Beste gaiñerakoan
nola lezateke?
Kartera ta osasuna
bientzako kalte.

5

Utzi nai eta ezin
aurkitzen dan aura,
iritxi dedin arte
galtzeko gradura;
gaitza sartua zaio
zearo barrura,
bakoitza bizitzen da
nor bere modura.

6

Beste biderik ere
nai dunak badu-ta,
galdu-bidea berak
dezala gorrota;
txistorra ta turroirik
izango al da ta,
Gabonak ere orain
gaiñean dira ta.

Arrasateko jubilatuen aldizkariaren
bigarren zenbakian.

Sekula onelakorik!

Doiñua: Ezkondu eta ezkongai

1

Sekula onelakorik,
bazter danak legorturik,
suteak ugariturik.
Aurten bustiak eztu usteldu
babarrun eta artorik;
urtegiak agorturik,
mundu dana kezkatuturik,
ez al da errogatibarik?

2

Esan nai det nolabaite,
premiak beartzen naute,
burutzen deten zerbaite.
Errogatibik egin ez dala
badira askotxo urte;
sinisten dutenak bate
itxaropena daukate,
ori askok ez dakite.

3

Urte onen etorreran
eta neguan sarreran
euririk etzan aukeran.
Gero eguzkiak gogor berotu
bera duan denboran;
legor geiago udaran,
da zer gure jokaeran?
Ia noraiñotzen geran.

4

Ditugun apaiz guziak
geienak dira nausiak,
lengo denboran biziak.
Ez ote ditu gero kezkatzen
oraingo euri eskasiak?
Letania bereziak
eta erregu luziak
ez dira abesten asiak.

5

Ain udate gogorrian
gaizki busti-legorrian
ur mixerian aurrian.
Ezpaidirudi euririk berriz
degunik oso urrian,
onlako une larrian,
erregutu bearrian
egin dezala neurrian,

6

Jarria bere aulkian
eta danak irekian,
Jauna zai bere tokian.
Euri eskean Berarengana
fedez zuzendu gaitian;
egizko premi betian,
al duala sinistian,
ia beste nork leikian.

Egillearen paperetarik
El Diario Vasco, 1989.11.26

Sua ta aizea

Doiñua: “Iparragirre abilla dala”.

1
Udazkenean gailendu zana
oraindik indartsu dago,
nekatuago dagonik beintzat
ez du ezagun izango;
errenkada luzian,
gure euri eskasian,
orrelakorik egundo!
Ote gaituzte danok aizeak
aldi ontan eramango?

2
Abenduaren amazpian
asi zana amaseian,
egualdiari dagokionez
gutziz planta itxusian;
larritasunez dantzan,
gutxigotako etzan,
ez egoera lasaian,
sua ta aizea nagusituak
ziran Euskadi guzian.

3
Bazter guztiak ezerreztuaz
suak bere erasuan,
aizearekin, bera gelditu
zezaken ezer etzuan;
baserri ingurutan
etzegon iñor lotan,
nagusi baizan basuan;
Deba ibaia iru tokitan
aixa asko pasa zuan.

4
Aizeak berdin, ondamendia
sortu zuan itxasuan,
bera menpean artuko zunik
ark ere ezer etzuan;
zalarik jaun da jabe
suan laguntzik gabe,
gutziz era indartsuan,
erruki gabe ainbeste kristau
ur azpira sartu zuan.

5
Itxasoa ta sua aizeak
asarre arazten duala,
nere ustea ordea au da:
indartu egiten ditula;
ezin aztu iñola
erregaia zegola,
egondu bada sekula;
oker danokin bizi gaitezen
ori gogoan degula.

6
Ain zuzen zanez bertsolarien
txapelketako bezpera,
beste aldetik bildurgarrizko
sutea ordun astera;
batzuk suari eustera,
besteak Donostira,
bietarako aukera;
alde ederreko eginkizuna
gendun batetik bestera.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1990.02.18

Azokarik ez?

1

Santomas ingurutik
asiak festetan,
ezer gutxi egiñaz
iru-lau astetan;
jan da edan ondo eta
lo egin bestetan,
eztago jarraitzerik
neronen ustetan,
oraingoz ala ere
nator ni protestan.

2

Erri ordezkariak
dearduenean,
azoka plazeari
dagokionean,
itxi egingo dala
urte azkenean,
jarri gaituzte aurrez
jakiñen gaiñean;
ez gaituzte epiñi
armoni onean.

3

Kanpotik saltzailleak
diranez etorten,
aukera geixeago
dutenak ematen,
azokan merkeago
dutenak erosten,
badakite itxiaz
gero zer daukaten,
ia zein etxeoandrak
onartzen dizuten.

4

Plaza lendabiziko
unetik asita,
aldrebes utsa dana
gaude ikusita;
egokixeagoa
dauka merezita;
arazo konpon-zailla
dala ikusita,
errexena baterez,
dagona itxita.

5

Jakiñik errikoak
zer esan oi duten,
kanpokoak dirua
nola daramaten,
ordea beste zerbait
ez dute esaten:
merkeago degunik
aiekgaitik jaten,
sufritu eziñak lanak
dizkigu ematen.

6

Azokaz sekula ta
beti serbiturik,
bera gabe al dago
erria uzterik?
Batzuk ez izan arren
ajola askorik,
ordea baditugu
oraindik besterik:
pobreak ez al dute
bear errukirik?

Jubilatuen aldizkaria, III

Oiñez ikastea gero ta zailago Betroiaren doiñuan

1

Mundura etorri ta
lenbiziko aldiz
aman laguntzaz oiñez
ikasia goiz;
gero bizitzan zear
ezbeartua maiz,
nolabaiteko zenbait
ondoren ugariz;
ainbeste eroriz
ornitua zauriz,
oiñez aztu berriz,
gauzak goibel egiz;
oiñez ikasten milla
neke artua naiz.

2

Ogei urte nitula
indartsu gorputza,
tantaia baizijoan
oraindik goruntza;
anai arteko gerran
nuan gudaritza,
iltegrira beartuz
gutako bakoitza;
ango lerketa otsa,
bazan eriotza,
odolan emaitza,
samiñez biotza;
tantai indartsu aura
laster zan beruntza.

2

Gauden mendeak egin
neretzat aukera,
garai txarrez mundura
nere etorrera;
bigarren amarkadan
erditik aurrera
lenen munduko gerra
orduana aldera;
andik urte bira
aren bukaera,
baiña emezortzira
berrien asera;
gutxigatik ez nindun
sartu lurpera.

4

Ogeta amaseian
aura panorama:
gerra lertu zan eta
zuzen geugana;
sentitzen genduanok
kontzientzi bana
galdetzen gendun: «Zeiñek
eman du ordena?».
Ain zan nabarmena,
desegintzen dana,
betirako etzana,
etzan gutxi joana;
auraxe zan karrera
nik egin nuana.

5

San Agustin egunez
illunabarrian,
ez nintzan aurkitutzen
itxura ederrian;
metrailla puska neukan
sartua iztarrian,
aragiak erre ta
ia kiskalian;
etzana lurrian,
odola korrian,
ain une larrian,
ixtillu gorrian;
eriotza ikusi
nuan urrian.

6

Beste asko baiziran
berdin eroriko,
inguruan banitun
franko antzerako;
giro txarra orduan
an zegoalako,
jasotzera etziran
laster etorriko;
itxogin beariko,
gauza ez joateko,
nion nerekiko:
«Ementxe nauk ilko».
San Agustiñek etzun
ordea naiko.

7

San Agustiñi nion
gogoz erregutu;
arren bere laguntzaz
nazala osatu;
etzegon arren ere
sendatzea gertu,
laguntzaille oberik
ezin egokitu;
etziten ukatu,
nintzan oberatu,
ezin daiket aztu,
nai diot eskertu;
barkatu ezin banaiz
belaunikatu.

8

Goiz ikusi nizkion
nere buruari
izkutatzeko baiño
geiago aberi;
erre ta zatituak
nerbio geiegi,
alare konfiantza
nion geroari;
konpontze lanari
ari eta ari,
naiz egon nabari
zailla dala ori;
al dala askoz obe
eutsi lengoari.

9

Berealaxe nintzan
erori kontutan
nere anka ezberra
zegola lotan;
ezin ordea etsi
iñola modutan,
ebakuntzaz konpondu
zezakelakotan;
ala izatekotan,
asi giñan ortan,
zaiñak txertuketan,
jarraituz lenetan;
konformatu bearra
nengoanetan.

10

Ogeta amar urtera
berriz istripua,
aura zan berriz ortik
onerakua;
onetik irtetzeko
zan aukeratua:
bi tokitatik beste
anka apurtua;
len bat alakua,
indargabekua,
arteraiñokua.
ez al zan naikua?
Zartzaro ona artzeko
itxura bapua.

11

Ari nintzan ni nere
eginkizunean,
motorrak jo ta bota
ninduean;
ondoren berrogeta
amar egunean
altxatu gabe egon
bearra oiean;
jaiki nintzanean,
len aiña naiean,
nere auldadean,
ezin egonean;
aurrerakada egin
nuan zardadean.

12

Lenak asko ez dirala
istripu geiago:
motorrakin erori
nintzan geroago;
izotza zegon eta
zegon labaiñago,
baldar dagonarentzat
berriz areago;
norbera aulago.
jausi errezago,
altxa nekezago,
ikusia dago:
oiñez ikasitzea
gero ta zaillago.

Egillearen paperetatik

Zezena

1

Euskal Erria jatorritikan
zezen zalea nola dan,
Arrasateko idazle batek
artu du lanik beregan.
Plazarik plaza ibilia da
bere oporretan udan,
gordeak dauzka zenbait idazgai
jaso ditunak or da an,
irakurleoi azaldu asmoz
orain urrengo bolaran.

2

Gure lurrian lenago ere
ditugu aspaldikoak,
bertso bikaiñak arazo oni
norbaitek jarritakoak,
amaika aldiz billera askotan
gogoz abestutakoak,
gertakizunak Pasaian egun
batez gertatutakoak,
zezenak zuzen itsas erdira
salto egin zunekoak.

3

Agian jaio an egingo zan,
bizi izana basuan,
utzi zioten bitarte beti
ain toki pakeosuan;
zori txarrean itsas aldera
alde txarrera jo zuan,
ala ta ere nik aiña modu
igarirako bazuan,
pixka batgatik ito zezaken
arrixkurikan etzuan.

4

Ainbeste urte ez dala bada
baita ere gertatua,
Eibarren plazan izan da etxera
bidea zuten artua;
oi dan bezela zezena zegon
asto bateri lotua,
eroskor aldi batek artuta
soka zuan apurtua,
etxera itzultzen jabea etzan
ordun gutxi nekatua.

5

Animaliak eta gizonak
ura artu zuten tratua!
Txakurren iges trenen zubia
laster zuan pasatua;
nola zegoan berriz tunela
bertan zan izkutatua,
berriro ordun izan zuana
jabeak eskuratua,
atzeruntz pasa zubia eta
berekin etxeratua.

6

Zubi ura maiz igarotzeko
zenbait zailtasun badaude,
bi alanbreren gaiñetik joaten
ez dagonez milla alde;
badaezpada're bear du izan
aize zakarrikan gabe,
baldin mozkorrik ez baldin badu
norberetzat askoz obe,
zezena ere etzan izango
baiña berrogei erralde.

7

Konturatzen naiz norbaitek aixa
maxiatuko nauala,
zezenen kargak botatzekoa
zubi ura ez dagola:
astunagoa trena gaiñetik
ibili bear duala,
gauzak badira konprenditzerik
eztagoanak iñola,
airoplanoai ere aidean
zerbaitek eusten diola.

8

Jatorriz gaude zezena dala
euskal lurrean sortua,
jolaserako izan zuana
gizonak aukeratua;
pixkana-pixka zabaldu eta
zaiguna garestitua,
gaur zezenezko pesta dagonez
diru asko pagatua.
orain jolasa gertatzen zaigu
diruakin trukatua.

Egillearen paperetatik
(Urzelai jauna Arrasateko kronikalaria;
1998 ingurukoak dira, ez dakit
eguna.)

Berrero jubilatua

1

Arrasate gu jubilatuen
lau etxe ditun iria,
danon artean sortua degu
gerontzat aldizkaria;
irugarrengo zenbakia da
ilbeltzean ateria,
miragarria idazten duten
batzuk duten umoria,
lenbizikoa melarra baiña
azkena irtena lodia.

2

Umerez ondo jantziak zarrak
genituna banekian,
baiña ez dakit aritzen diran
beti tema egokian;
beren ustean izanik ere
abillak sexolojian,
arazo ortan zarrak ez dakit
zer amets egin leikian,
eziñezkoa ezin da eta
obe utzita pakian.

3

Amoriorzko gai orri buruz
zenbat esamesa polit,
arrigarria gertatzen baita
neri grazi egiten dit;
irugarrengo adiñak ere
ezpaitu aztutzen nunbait,
ezta gertatzen aspergarria,
ez du eragiten gogait,
zartzaro ontan dibertsioa
sortu bear da nolabait.

4

Irugarrengo adiña beti
gertatzen da pentsagarri,
gure bizitzen azken zatia
deitu oi diot nik orri;
ainbat alargun, gizon da andra
itza emanaz alkarri,
zarren artean sortzen dalarik
millaka kariñu berri,
baiña bautizu bearrik iñork
ez du oraindik ekarri.

5

Lena jarraitu orde z nait nuke
aitatu bere lekuan,
bera ainbeste edo geiago
premizkoa dalakuan;
gure zarrak or nun leiaketan
eta ez nolanaikuan,
beren buruak nekatutzeko
aukera-aukerakuan,
jakin dedanez aritu dira
jo ta su brixka jokuan.

6

Kartak zenbaiti gogozko zaizko
arratsalde ta goizian,
aiek usatzen gozatutzen du
betarik duan guzian;
dalako brixkan edo tutean
eta sarritan musian,
aritu berri dirala nago
leiaketa latz-bizian,
Uribarriko zarrak ain zuzen
irtenak irabazian.

Jubilatuen aldizkaria, IV

Agortu zaila

1

Beregan baduanez
berezitasunik,
ari natzaio egiten
gai oni jardunik;
berriz ere eztago
segitu eziñik,
ez deritzat agortu
beldurrik dagonik.

2

Zarrago ta zailago
artzea urteak,
zer pentsatua dakar
pentsatzen jarreak;
burutik oiñeraiño
maiz ajez beteak,
alde on gutxi dauzka
zarra izateak.

3

Esan oi dizkigute
ainbat pasadizo,
zarren eragozpenak
jarriaz eroso;
aldapak lautu eta
biurtuaz liso,
zarra dala ordea
nola aztu erazo?

4

Sendagilleangandik
edonoiz oarrak,
gustoko gauz askotan
aginduz oporrak;
ez gaitun bitartean
jotzen derrigorrak,
aiekin gu sarritan
gera entzungorrak.

5

Ezetzta ematean
zale zeranari,
baietz emana dago
suprimentuari.
Nor bere modutara
nola ez ibili?
Zertako kaso egin
sendagilleari?

6

Zardadea uxatzeko
biderik onenak,
ez utziaz aldetzen
nor bere kemenak;
ainbat aldiz nor bere
eskuan daudenak,
gorde gaztetan izan
dituzun laurdenak.

Jubilatuena aldizkaria, V

Ibillaldia

1

Uribarriko jubilatua
beste batzuekin nasi
San Antonio eguna aurten
ez gendun pasa itsusi;
ibillaldia Naparroara,
alderdi aura ikusi;
jubilatuen batzorde orrek
txaloak ditu merezi.

2

Lendabiziko egonaldia
Lizarragako Iratxen,
amarretako pixka bat ere
artu gendularik antxen.
Esaten gendun: «Bizi izateko
toki polita ementxen».
Gero andikan Erri-berrira
eldu giñan berealaxen.

3

Gaztelerako deitura arek:
Naparroako *Olite*;
bera ikusten ibili giñan
bazkal ordua egin arte.
Zanito deitzen zaion otel bat
ain zuzen ere badute,
auntzkuma erretzen arraiok ezik
dotore asko dakite.

4

Ase ginduzten asi ta lenen
berdura presko gordiñez;
berriz berdura, baiña ezta berdin
egositakoa zanez.
Gero auntzkume errea sendo
bustia ardo naparrez,
gozo zati bat inguratua
kopa, puro eta kafez.

5

An zeregiñak bukatu eta
etxera-bidean berriz,
unetxo baten atsedentzeko
aukeratu gendun Gasteiz;
egun osoa igaro ondoren
guztiok armoni alaiz,
poz-pozik danok etxera giñan
oraindio egun argiz.

6

Egia danez gaiñera mundu
ontara aur gatoztela,
entzun izan det zartzaroruntza
aur biurtutzen gerala;
jubilatuen batzordekoak
ori gogoan dutela
dirudi gure ibillaldiak
antolatzen dituztela.

Jubilatuen aldizkaria VIII

Oporrak eta festak

1

Ainbat gazte ta sasoi oneko
erantsiz eskola-aurrak,
ta ez gutxitan etxean ezin
egonean gauden zarrak,
bakoitzak berak al dun neurrian
artu ditugu oporrak;
bakar bat bera ez du aztuta
utzi nai gaur Arriolak.

2

Gaiñerakoak erri aldetik
aldendutzen diranean,
opor garaian etxe zain ere
zarrak gaude geiengan;
sarritan obe danak joanda
kezketan egonenean,
berri gaiztoak eltzen bait dira
gutxien uste danean.

3

Etxetik irten eta berriro
etxera itzulitzera,
joan dan arek ulertzen al du
etxekoen egoera?
Berri on gutxi irixten baita,
au da emen gora-bera,
beti badago edo ixtripua
ez baldin bada kolera.

4

Asi ta segi ari naizenez
bertsotan ari berari,
zerbait besterik ikututzea
ordea dagokit neri;
opor garaian festatik ere
izana degu ugari,
bate denbora galtzerik gabe
aprobetxatuz danori.

5

Abuztuaren ogeta lauan
lenbizi San Bartolome,
Uribarriko zaindari ona
bera degu mendez mende;
bein da berriro gauza irten zan
gu jubilatuen alde,
norbaitzueri esker beroa
azaldu bearrez gaude.

6

Egun gutxira auzo berean
egitarau dotoria,
oraingo ontan zaindari edo
beste santurik gabia;
jubilatuei eman ziguten
sekulako afaria,
aldi onetan ni izan nintzan
ondoena ateria.

Jubilatuen aldizkaria IX

Udia igaro ta udazkena eldu

1
Udia igaro ta
udazkena eldu,
onek gero negua
ekarriko digu;
beragan duan arek
bear ainbat modu,
eta zenbait probetxu
udiarri kendu,
neguari zer egin
ere jakingo du.

2
Eragozpen gabeak
badira almenak,
etxean egoteko
ez gera gu onak;
ez ditugu ibili
txantxetako lanak,
bakoitzak bere naian
egindako planak,
txarrago daude egin
ezin al dutenak.

3
Ekaina, uztailla
eta abuztuak,
irurok zein baiño zein
il eder askuak;
laugarren egiten du
irail prestuak;
ez dira gertatuak
beti pozezkuak,
baiña mundu osuak
ditu gogozkuak.

4
Egun batzuek dira
oraindik bakarrik,
sarri ez det egin ain
ibili ederrik;
jubilatu-etxea
dunez Uribarrik,
bidaiak antolatzen
zeiñek eman urrik?
Ondo ibiltzera eztago
urrun joan bearrik.

5
Irailak emeretzi,
zortzirak aldian,
goiz jaiki ta zai jarri
giñan atarian;
laster atera giñan
auto dotorian,
Castillo de Butron-a
jun ordu ta erdian,
gero bazkari ona
gendun Busturian.

6
Gutxi dala enara
billera ikusi nun,
bidaia preparatzen
bear duten ordun;
Urrilla irixtean
ezin emen iraun,
kristau batzuk bagera
txori oien modun,
negua pasatzera
izango da nor jun,

Jubilatuen aldizkaria, X

Urrezko eztaiak

1
Noizbeinka bada ere
izan ez arren maiz,
iñoiz lenago ere
alegindua naiz,
Urrezko Eztaia
bertsozko opariz;
bein da berriro nator
ta arreta aundiz,
oraingoakin bada
irugarren aldiz.

2
Begiratzuz norbere
ingurumarira,
jaio, azi ta bizi-
tu geran sendira,
ortara irixteke
joanak badira,
jetxi gera oraingoz
ia-ia erdira,
askotatik jakiña
geiago eltzen dira.

3
Baserria deituraz
Antzondo Deban da,
Aitzondo bear zuna,
ala da izan da.
Ango nagusia ta
ango etxeoandra,
senarra Joxe Mari,
andrea Dominga,
ez bizi izanak beti
naiko lo eginda.

4
Eun da berroge ta
emezortzi urte
osatzen dituztenak
orain bien arte.
Senarra an jaioa,
andrea ez aparte,
kondaira dezentea
bizitzan daukate,
Urrezko Eztaia
borobiltzen dute.

5
Zortzitatik zazpi aur
azi zenituzten,
soldaduzkan bestea
galdu zitzaizuten;
ogei ta bat billoba,
iru-illoba bat irten,
Urrezko Eztaia Eguna
ospatuz Arraten,
ia Amarengana
urbiltzen zeraten.

6
Albizu-Arriola,
Arriola-Albizu,
sekulako nastea,
Ama, or daukazu.
Maiatzaren bostean
bilduko zaizkizu,
Jaunaren bitarteko,
arren, Zuk egizu,
zure laguntzarekin
lagundu zaiezu

Egillearen paperetatik

El Diario Vasco, 1990.04.28

Jubilatuen omenaldia, Arrasaten Doiñua: ezkondu eta ezkongai

1

Arrasateko erriari,
zarren maitatzailleari,
gutziz zaiona nabari.
Bein da berriro jarraituz bere
urteroko oiturari,
jalgiatz ona ta ugari,
etzaio azkenik ageri,
esker beroak berari.

2

Garagar illen bikoa,
larogei ta amarrekkoa,
aitatzeko modukoa.
Omenaldia Arrasateko
zarrori egindakoa;
naiz izan urterokoa,
aurten mailla altukoa,
errez ez aztutzekoa.

3

Zegokiona egunari
meza santu ta itzaldi,
asera eman jaiari.
Koruan bazan organu eta
biolin da abeslari;
beste talde bat dantzari,
arretaz beren lanari,
San Juanen zan dan ori.

4

Jarraituz gure saillari,
mezaren ondorenari,
iñor etzegoan nagü.
Ekin genion bazkaria zan
alderako bideari;
janari eta edari,
aukeran dana geiegi,
egin zezaken igari.

5

Bazkalondoan zozketa,
erregali banaketa,
izketan egin tartekoa.
Erregali bat zozketa gabe
eskura emana da-ta,
oso berezia baita;
jabe egiña ni naiz ta,
lagun on baten apeta.

6

Bukaera berezia,
norgeriagoka bizia,
zar-gazteen pantasia.
Gizonezko ta andre artean
erabaki zan auzia;
andrezkoa nagusia,
ark zuan irabazia,
or bukatu zan guzia.

Egillearen paperetatik

El Diario Vasco, 1990.06.17

Kabi dizdiratsua

1
Kabi dizdiratsua
gaur zeran bezela,
luzaro serbitzeko
izan zaitezela;
negurako beroa,
udako itzala,
itxaropen orrekin
sortua zerala,
Jaungoiko on altsuak
bedeinka zaitzala.

2
Gogoan daukatena
noa esatera,
sendientzat etzaitez
gertatu galera;
au da nik gaur egiten
dizuten galdera:
zauden bezain apaiña
izango al zera,
emendik eta beste
berreun bat urtera?

3
Oiñez abiatzea
zaudena zorrian,
beti ezingo zera
egon oporrian;
sendia ibili da
joan da etorrian,
baiña nai dute bizi
modu jatorrian,
zu zaute erantzuna
eman bearrian.

4
Ain zuzen zutitua
toki nabarian,
kamiotikan zaude
oso agirian;
bista kentzen dizunik
ezer ez parian,
Legution Goikoetxe
auzo dotorian,
Albiña urtegia
dezu atarian.

5
Maitasunen indarrak
zutitu arazo,
bestela nola gaindu
ainbeste arazo?
Zenbat buruauste ta
zeregin nekoso!
Alare iñor ezta
ipiñi dudoso,
bazerala dirudi
naiko pasaizo.

6
Itz baten au da zuri
eskatzen zatzuna:
sendia gozatzeko
zure gaitasuna;
gogoratu bearra
dago osasuna,
andik dago zintzilik
gure etorkizuna,
zukan itxaro degu
gure jazkizuna.

1990, Egillearen paperetatik

Jubilatuen etxeen lanak

1

Bertso batzuek azaldu naia
aukera ona dagonez,
zerbait berria beti sortzen da
denbora aurrera joanez;
jubilatuen arazoari
eragin batzuk emanez,
neretzat bide-bidera dator
neu ere ala naizenez.

2

Jubilatuen etxeak ere
badituzte beren lanak,
ez dira berez beren kasetan
aurrera joaten diranak;
ala bearrez guk Uribarrin
ditugu gidari onak,
eman bearra zegon pausoa
oraingoz gera emanak.

3

Martiak zitun amasei egun
ain programa serioan,
Euskal Errian eutsi naiean
gabiltzan usuarioan,
Itxaropengo Aman eleizan
meza bat izan genduan,
urte barruan il diran aiek
izan genduzen goguan.

4

Meza ostean mai ingurutan
jarri arazo ginduzten,
gidari onak urte osoko
kontuak eman zituzten;
borondaterik onenarekin
lanik asko izan zuten,
lotsaz kolkoan gordetzekorik
ezertxo ere etzuten.

5

Naiko astuna zalarik ere
lanak aurrera eramaten,
gure zai gendun bazkari onak
poza bai zuan ematen;
Junta berriztu bear gendun da
aukeraketak egiten,
botuetara lenago egonak
berriro geienak irten.

6

Txalagarria gidari aien
lan egiteko modua,
zarrenganako dituztelarik
laguntza ta anparua;
iñun failorik ez dute eta
argia berriz burua,
merezi añan nik ezin jaso
Iñaki eta Murua.

Jubilatuen aldizkaria, XV

Arrasate Telebista

1

Lenago etzan zerbaiten jabe
Arrasateko erria,
urte onetan telebista du
bere aur jaio berria.
Ni bisitara etorri naizen
aitona zar elbarria,
nere partetik egiten diot
nere ongi etorria.

2

Aurtxo txikia iñola moduz
eztana iñoiz errudun,
etxean aurrak izan ditunak
ondo daki zer bear dun:
maitasuna ta goxotasuna
edonoiz eta edonun;
ia aur ori gure izkuntza
ibiliz azitzen degun.

3

Aurtxo polita, oiñez asia
gutziz pauso egokian,
Jainkoak berak bakarrik daki
nora iritxi leikian.
Oztoporik ez, arren, ipiñi,
utzi dabillan pakian,
oso jostaillu polita degu
aundi egin bitartian.

4

Jostaillu utsa baiño geiago
zerbait guretzako zera,
gure izkuntzak zugan duala
gaude milla gora-bera.
Bera usatuz aundi egiten
gu aleginduko gera,
aman izkuntza aberasteko
izango dezu aukera.

5

Ote degu guk gure izkuntza
goiean ezin eutsia,
edo al degu ajolik gabe
bera erortzen asia?
Geure arduragabekeriaz
geuk eman eriotzia;
aurtxoa, orra zure gaiñera
datorkizun erentzia.

6

Euskal alaba edo semetzat
zauden orrek entzun beza;
barkatu baiña ote dabiltzu
jokabide aldrebasa?
Zu euskalduna izango zera
baiña maiz erderaz mintza,
ajolik gabe zure izkuntzari
uko egiten zabilta.

*Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1990.07.29*

Uribarrin jaiak, 1990

1

Iraillak zazpi, zortzi
eta bederatziz.
ostirala, larunbata,
igandea erantsiz,
Uribarri auzoak,
oiturari eutsiz,
jaiak eratu ditu
gozatzeko antsiz.

2

Jaiak eratzen dira
urtetik urtera,
egun berdintsuetan
gutxi gora-bera;
Ama Arantzazuko
eguna aldera
autatu ezazute,
egoki da bera.

3

Igaztik aurtenera
zertxobaiten poza,
naiz eta ez dan arren
txoratzeko gauza;
urte osoa ezta
alperrikan pasa:
jarri digute martxan
Bermioko gasa.

4

Jator serbitu gaitun
butano bonbona,
lengo egunean da
gure etxetik joana;
ogeta sei urtean
gurekin egona,
morroia izan degu
zintzoa ta ona.

5

Gaitularik apal da
alaiki serbitu,
gaur olako morroiak
badauka meritu;
alare ez diogu
berekina segitu,
beste bat etorri ta
beregandu gaitu.

6

Aren berri lenago
ikasi gendun da,
aprobak baigenduzkan
lenago eginda;
aura etzan ibiltzen,
oiñez etzekin da,
bestea berriz bere
kasa ibiltzen da.

7

Ain apain iritxi zan
berri au atera,
pizkor azaldu zigun
zekarren aukera;
komententzia da
emen gora-bera,
bapo gabiltza diruz
osatzen bagera.

8

Ez al gabiltza berdin
ainbat arazokin,
igarian egiñaz
komententziakin?
Ordea nai duanak
irten bereakin,
lenbizi igarian
bearko du jakin.

9

Gendukalarik ere
gendukana ontzat,
guk aixa saldu degu,
nik ala deritzat;
berria ederrago
beti da guretzat,
ezer alderdi onik
baldin bada beintzat.

10

Auzotar arreba ta
auzotar anaiak,
bein da berriz auzoan
festarako deiak;
gertatzen diralarik
erabat alaiak,
nekez aspertzen gaitu
festa geiegiak.

Egitarauan agertu ziran

Jubilatuen jaia Arrasaten, 1991

1

Arrasaten urtetan
gabiltzan planian,
aurten ere jarraitu
diogu lenian;
ain zuzen ekainean,
lenengo egunian,
San Juan Zaindaria
jaien atarian,
zarrari eskeiñia
zan omenaldian.

2

Gendun jubilatuen
jaia deritzana,
nola ez egun oni
eman zeritzana?
Parroko jauna degu
azaldu etzana,
bazun beregan zerbait
berak nai etzuna,
danok nabaitu gendun
beraren utsuna.

3

San Juan parrokian
meza zan eguardin,
barrendik guztiz egun
aundia zirudin;
dantzarien saioa
bazan meza erdin,
andik irten da zarrak
batzuk oso arin,
bazkari ona gendun
gero kiroldegin.

4

Zeremoni bitxiak
urtero bezela,
gure alkate jauna
aurrez aurre zala,
zarrak giñanik iñor
oartzen etzala;
une bat gertatu zan
etzana motela:
bikote zarrenari
jarriaz txapela.

5

Aitatzeaz Albina
Madinabeitia,
beste gabe ez al da
zerbait esatia?
Bere maillako asko
musikan ezitia,
mezatan agertu bat,
bazkaltzen bestia,
urteak ditu askotxo,
ai balitz gaztia!

6

Sudo da aitatzera
orain nijoana,
lenago aitatzea
merezi zuana;
ezta txantxetakoa
egin zuten lana,
moldatu zutenetik
alako eguna,
zorionak biotzez,
Zeziaga jauna.

El Diario Vasco, 1991.06.16

Emakume izan nai

1

Ain zuzen egun artan
apirillak amar,
egunkarian gendun
Pablo Ruiz Escobar;
emakumea izan
nai zula ta abar;
ni beintzat nere baitan
jarri nindun mar-mar.

2

Beraz kenduaz lendik
zitun trepetxuak,
emakume biurtuz
gero deretxuak;
iragiaz etzuna
balio itxuak,
plastikozkoak jarri
dizkote petxuak,

3

Gizonen trepetxuak
kenduaz lenengo,
berriro ez diote
gerrarik emango;
alderdi onik ere
zerbait beti dago,
erroide arrixkurik
ez baitu izango.

4

Orretara etzunez
iñork beartuko,
erabaki ariñik
etzuan artuko;
emakumetza zunez
beraren gogoko,
cáncer de mama-rikan
etzaio sortuko.

5

Gizonen trepetxuak
Pablok gorrotoko,
ez du aiekin berriz
iñor serbituko;
ez duan arren berak
ere gozatuko,
abortatu bearrez
ezta gertatuko.

6

Nor ezta konturatzen
daukagunaz modan?
Jaunak emandakoak
ainbat aldiz sobran.
Ote ditu kendu ta
sartuak kontserban?
Ala transplantatzeko
ote ditu eman?

7

Izakiaren gauzak
pijoak ain zuzen,
norbereakin zenbait
ez baiña asetzen;
Pablok ere bereak
ez zitun onartzen,
noiznai aldatzekoak
obeak genduzen.

8

Norbere tresna izanik
ainbat traba al du?
Ixtimatu bearrez
bere gogoz kendu.
Aurpegian bizarrik
Pablok baldin badu,
azala leun jartzeko
ezer egin al du?

9

Tresna orien erruz
geiegi konflikto,
gizonari sortuak
nai ez beste pleito;
Pablo kentzen joan da
polito-polito,
deitura bera ere
aldatu ta kito.

10

Dirudienez ezer
ez du eziñezko,
berak ere ordea
ez du sinistuko;
egitan emakume
ez da sentituko;
ai zikirua balitz
erreta jateko!

Egillearen paperetatik

Anestesia

1

Anestesia, etzeran arren
zurekin gustatzekoa,
une larritan gertatzen zera
derrigor bearrezkoa;
bakarra zera al dezuna eman
beta zerbait lortzekoa,
neurri zuzenez ez usatzean
zera zu okerrekoa.

2

Uskeri onek jarria nauka
ni guztiz trantze gaiztuan,
oiñazez ezin burutu eta
oso nabil deskustuan;
agiña daukat erdi ustela
nola serbitzen eztuan,
ateratzeko zure bear naiz
neurri zuzen da justuan.

3

Ezbear batez joan zitzaidan
begi bateko bistia,
zailla zitzaidan lengo erdirik
bakarrakin ikustia;
eskatzen nuan lenago aña
ikustera irixtia,
zure bitartez bata kenduta
jarri dirate bestia.

4

Etena eta este sobrea
alde alaiak ezta,
biak nerekin ditudala ni
egon naiz kezka betia;
zure laguntzaz moztuaz sobre
zegoan este zatia,
ekintza batez lortu al izan
dute etena jostia.

5

Osasun ezak ez dizkit sortu
nolanaiko komeriak,
nere gorputza ondoeztean
maiz oiñaze ugariak;
gaixo jartzean danak minkorrak
gitxurdin, gibel, bariak,
anestesia, aspaldi ontan
supritu ditut neuriak.

6

Ezer lortzeko zerbaitek bear
eman ortarako beta;
zuk ori bera egiten dezu
orretarako zaude ta;
au ondorena zoriontsua
gutxurduna aldatuta!
Zer atsegiña burutu deten
gaixo zegona kentuta.

7

Gorputza motel aurkitzen eta
guztiz eziñeratua,
zarra naizenik ez uste baiña
arnasik ezin artua;
sendagilleangana joatean
odola ziten neurtua,
esaten ziten: «Zure biotza
oso dago nekatua».

8

Nekatuak nik danak nituan;
buru, anka ta gerria,
sendagilleak biotza dala
ziten denon iturria;
konpontzekotan ain egoera
astuna eta larria,
gaixoa kendu eta sana
bear nuala jarria.

9

Bizia mozten zetorren eta
zerbait egin bearrez bein,
itxaropena zuregan nuan,
zu egongo ziñala zain;
beta emateko arazo ori
zuk artu dezu zure gain,
ondo irten da ez naiz ezertaz
enteratu ere egin.

10

Anestesia, ez dakit iñoiz
bazeranik saritua,
orretarako zuk badezula
nago naiko meritua;
bateko dala gaixoa eta
besteetan zauritua,
zure baimena tarteko dala
zenbat ezta berritua?

Egillearen paperetatik

Uribarri auzoan jaiak, 1991

1

Festa gabeko uda aldiak
ez du grazirik eukitzen,
bere garaian Uribarriko
auzoa ezta aztutzen;
udako oporren luzakizuna
orain dutenez prestatzen,
Iraillean seian, zazpian
eta zortzian ain zuzen.

2

Opor garaiak festa sortzeko
badu bere eragiña,
lanerakoan ezta gertatzen
gauza zearo berdiña:
lan arazoa nolana latza,
jaia beti da apaiña,
guztientzako gerta dedilla
festa giro atsegiña.

3

Urte osoan auzoan ezta
izan milla aldaketa,
egingo omen da etxe bizitza
berri askon ugalketa.
Nola lezake baiña egiten
asi gabeak daude-ta?
Egin asmoak artuak arren
egiten dago aldapa.

4

Zuaitz batzuek izan ditugu
nai izan erregalatu,
naiz ta auzoan len gutxi izan
da gero gabe gelditu:
orretarako daudenak naiz ta
beren buruak nekatu,
iñola moduz ordenan ezin
izan dituzte aldatu.

5

Etxe egintza burutzekotan
zeudenak enbarazuan,
aldatutzea erabaki zan
Musakolako auzuan;
ori lortzeko gizonak tresna
faltik eskutan etzuan,
ala ta guzti bere asmoa
bete gabe utzi zuan.

6

Lengo gizonak aurkitzen zuan
eziña askoz urrago,
oraingo auek irixten dira
askozaz urrutirago;
baiña ametsa bada ordea
bear baiño luzeago,
besterik gabe amets utsakin
ibiltzerikan eztago.

7

Kiroldegia berria ere
egin dute Iturripen,
orain dabilta azken garaiko
ikutu piñak ematen;
zabaldutzeko luzakizunik
ez baldin badu izaten,
ia gazteak kirolerako
tokia izaten duten.

8

Kiroldegian dabiltzanean
joan eta etorrian,
baleike baiña nekez sartuko
dira bide okerrian;
kirola bera alditan jartzen
dutelarik indarrian,
ezta erreza neurtzen zenbat on
sortu lezaken errian.

Egillearen paperetatik

Isabel bigarrenak bisita

1

Isabel bigarrena
ingles erregiña,
Españira bisita
oraintsu egiña;
esan duanez izan
zaio atsegiña,
donostiarrak izan
dute zeregiña.

2

Sukaldari trebe dan
Joan Maria Arzak,
bere gain artu zitun
Madrilgo morrontzak;
ain goxoak eskeñi
zizkieten saltsak,
Isabelgandik jaso
zituan gorantzak.

3

Dama zetorreanean
Madril alderuntza,
Joan Mariri deia
joateko aruntza;
ez dakigu nor ziran
ortarako mintza,
baiña bai bazegona
nunbait konfiantza.

4

Deia jaso ondoren
etzuan dudarik,
beste bost gizon lagun
berekin arturik,
irten ziran jeneroz
ondo osaturik,
ark ez du lizunduko
sukaldaritzarik.

5

Batetik txangurroa,
bestetik lebatza,
konpontzeko tipula
ta ez berakatza;
gaiñerako bazuten
gaztaiña-izotza,
otordu orrek badu
berezien otsa.

6

Etortzeko emana
lendik zegon itza,
Feliperi esana
zegoan baietza;
bazekian izango
zuana jabetza,
etzuela goseak
ilgo segurantza.

7

Gugana maitasunik
ezpadute ere,
aintzat artzeko gutxi
gera izan ere;
Euskadik parte artu
nolabait alare,
larri ibili berriz
etortzen badare.

8

Eskuartean zerbait
ekarri dutela,
beren itzalditxoak
egin dituztela,
asko enteratzeke
uzten gaituztela,
gerrarik gabe beintzat
konpon ditezela.

9

Tartea duan arren
esan da izatek,
ala idatzi zuan
bein batez norbaitek:
indarra erruz dula
zenbait maiña-artek,
gerra bat il leikela
otordu on batek.

10

Ortik libre gaudenik
ez beza iñork uste,
beren zakarraldiak
izaten dituzte;
gugana jalgi ere
ainbat buru auste,
aien aserreak gu
ondatzen gaituzte

Egillearen paperetatik

Eztitxu

Seaskako doiñu bat erabil diteke

1

Eztitxu, entzun aitajaunaren
lenbiziko abestiak,
aurtxoa zeran bitartez utziz
geroagoko bestiak,
Gugana lortu dituzun orrek
guztiz gradu bereziak,
kristautasunak izenen eran
agertu ezti-eztiak.

2

Billobatxoa, mundu ontara
eldu zerana oraintsu,
ongi etorri zeñek emanak
zorionez badituzu.
Aitajaunaren buruan ezer
sortuko balitz mamitsu,
bere abesti goxoen auek
zuri eskeintzen dizkitzu.

3

Jaioa zeran bezin aguro
natorkizu esatera:
maitasunaren indarrak zakartz
euskalduna izatera.
Gaiñerakoak ezagutzeko
izango dezu aukera,
baiña lenbizi maita euskera
gurasoekin batera.

4

Euskera zure bizi osoan
izan zaizula atsegin,
kristau osoa izateari
ez egiozu utsegin.
Bide txarrari nolabait ere
egiozula aldegin,
ajola gabe gurasoeri
negarrikan ez eragin.

Egilleraren paperetatik

Errosario egunean

1

Izan ez arren ere
bertsotan iaiua,
ementxe nai det egin
nere entsaiua;
entzun bear dezute
aitonan oiua,
zuek inguratzea
nere orgullua.

2

Alaba Rosarion
urtebetetzean,
eta ezkontza eguna,
biak ospatzean,
aitona daukazute
umore antzean,
ixilik egoteko
ez nago trantzean.

3

Ospakizunak ere
zenbait usuario,
ez al dira batzutan
gertatzen serio?
Norbaitek aurpegia
eman bear dio,
gaur lanazpiratua
degu Rosario.

4

Senideak onela
alkarrenatzian,
ederragorik danik
nago ezetzian;
danetan nagusi da
nere iritzian,
onelaxe nai nuke
nik eriotzian.

5

Mundu ontan ez gera
alperrikan bizi,
zerua bear degu
emen irabazi;
bestean ez baidauka
ez dunak merezi,
oraingoz bear degu
arduratzen asi.

6

Ikusirikan ere
emen gauzak estu,
bete al izateaz
bear degu poztu;
ez gaitezela orain
geroakin aztu,
emen saiatze'eztanak
an tokirik eztu.

1991, Errosario egunean, pamili
an inprobisatuak.

Egillearen paperetatik

Aritz, Bataio eguna

1

Billobatxoa, zure aitaitak
zuzen nai dizu egin itz:
mundu ontara etorri eta,
aurtxoa, zer moduz zabiltz?
Gu emen sarri bertsoarako
gogo asko gabe gabiltz;
alaixeago bizi izateko
zoria deizula, Aritz.

2

Aita ta amari esanda nago
zer daukaten egiteko:
gauza guztien gaiñetik beren
semea ondo azteko.
Aitaita nauzun aldetik dizut
zuri ere eskatuko,
batez e zure gurasoentzat
seme ona izateko.

3

Ondo izan naiak aitaitengandik
sekula ez du aldegin,
itxura baten bizi izan naian
beti egin det alegin;
seguru asko zuri're, Aritz,
gertatuko zaizu berdin;
ajola gabe gurasoeri
negarrikan ez eragin

4

Zure etorrera ospatzen gaude
nik al dakit zenbat jente?
Gutziñaz ere arrera ona
danak egiten dizute.
Aitaita berriz asia zaizu
lendabizikotik eske:
euskaldun zintzo eta leiala
izaten saiatu zaite.

Abenduak 8, 1991
Egillearen paperetatik

Aitaren diploma

1

Alaba Arantxa, izan naiean
ogibidez sendagiña,
zazpi urte da titulu billa
joan ziñala Iruñia:
artu zenitun zuretzako lain
neke ta buruko miña,
besteontzako ere izan da
egiñala zer egiña.

2

Gauza jakiña asi ziñala
bide urratzen enpeiñoz,
neurtu erreza ez leike gerta
zer neurri duan tamaiñoz;
itxaro degu zuk ez dezula
utziko eztaltzen laiñoz,
trebe izanaz lortu dezuna
gordeko dezu kariñoz.

3

Bide urratzen izan badezu
lantegi benetakua,
ezin jakin zer izan diteken
emendik aurrerakua;
nolanai ere kristau legea
gogoan bearrekua,
zure biotza zabala da ta
danentzako du lekua.

4

Zuk ikasketak egin dituzu
zure sen ona agertuz,
aldi batzutan zure almenak
azkeneraiño beartuz;
besterik gabe agiri zaizu
zerbait zerana talentuz,
komeni bada serbitu zaitez
gaiñerakoak serbituz.

5

Dudik gabea zuk liburua
asko jasoko zendula,
esperientzi dunik ordea
etzan jaioko sekula;
aritu zaite kristau legea
beti gogoan dezula,
eta denporak bear dezuna
berak emango dizula.

6

Ain zuzen zure senide eta
baita're aita ta ama,
zuk medikutza lortzean danok
degu arrera on bana;
danon aldetik jaso ezazu
biotzezko zoriona,
Opus Dei-koa artu zendun da
ona emen aitan diploma.

Egillearen paperetatik.

Urteberriari, 1993

1
Urte Berria etorri
poliki-poliki,
eguna argitu zun
goizean alaiki;
mezetara joateko
oietikan jaiki,
kaleetan gazteak
jostatzen ederki,
ikusi zezakean
nai aiña antzerki.

2
Milla bederatzireun
larogeta amairu.
jendeak beldurrikan
asko zutaz badu;
barren-barrendik egin
nai dizut erregu:
gauzak konpondutzeko
izan beizu modu,
ez gaitzatu estutu,
arren, geiegi zu,

3
Aspaldi onla izaten
gu oituak gauzka,
egiteko garaian
beti zerbait kozka;
bitarte gasturako
denbora gaiñezka,
orain krisia dala
ta emengo kezka;
gugana ez zuzendu,
gure errua ezta.

4
Begiratu ezkeru
pasa dan aldira,
geienak joaten ziran
txikitik aundira;
gutxitik asi eta
gero ugarira,
aspaldi gertatuak
alderantziz dira,
gezurra bada ez bedi
iritxi egira.

5
Gutxi batzun eskutan
baizik ezpadago,
ezak buruausteak
dizkigu emango;
artuko genituzke
makiña bat ego,
ez giñake krisien
menpean egongo,
dalako diru beltza
danontzat balego.

Jubilatuena aldizkaria XIX

Bedeinkatutako jakiak

1

Jubilatuak ibiltzeko gai
geranak nor bere kasa,
giro danean ibiltzen gera
or-emen denbora pasa;
kontatzen noan arazo auxe
ezta oraingoxe gauza,
nere barruan ixildutzea
ordea etzat erreza.

2

Oraindik egun asko ez tala
etxetik irten nintzan da,
irakurtzeko egunkaria
neurekin eskutan nun da;
bizitzen geran etxetik gertu
daukagu janari denda,
an inguruan exeri nintzan
giro txarra etzegon da.

3

Oi dan bezela dendako atean
saski batzuek zeuzkaten:
fruta ta beste gaiñerakoak,
ogia ere bai baten;
nun ikusten det saski bateri
txakur bat pixa egiten,
gero beste bi urbildu ziran
eta berdin egin zuten.

4

Urte luzetan ni ogibidez
kale-zain izan nintzan da,
orduane ere olaxe giñan
txakurrak txakur ziran da;
aritzen giñan iñola moduz
gauz onik egin ezinda,
ona gaur ere zer gertatzen dan
ainbeste urte joanda.

5

Ainbat arazo konpondutzeko
degunez orain bolara,
batzuk lenean jarraitutzeko
oraindik lengo modura;
nai ez degunik iñola moduz
etzaigu sartzen burura,
noiz artu bear ote degu guk
norbere gauzen ardura?

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1993.03.21

Lazkao-txiki il zaigu

1

Gertatu danak nadukalarik
biotzean ikutua,
bertso batzuek moldatzera naiz
bein da berriz beartua;
Lazkao-txikik beste guztien
gisara nau agurtua,
Jaun da Jabeak bere argitan
izan dezala artua.

2

Nere gisara ari diranak
ez dira gutxi izango,
zan modukoa izan dalarik
nork ez du zerbait egingo?
Argitasunez zein aberats zan
ez degu iñork jakingo,
guztion arte ere ez degu
ark bear beste esango.

3

Nunbait maiz xamar entzungo zuan
gorputz txikiko izanik,
erantzutean bera etzegen
zerbait esaten etzunik;
iñoiz bertsoan ari zanean
ala nion nik entzunik:
metruen bidez ez dala neurtzen
gizonen aunditasunik.

4

Bizi zan arte txikien otsa
franko izan du munduan,
baiña aundiak berdintzen zekin
jarri ezkeron onduan;
oartu gera gure artetik
aldegin digun orduan:
txikia zanak zer neurritako
utsunea utzi duan.

5

Nik ezin neurtu eta ez esan
aura zertarako zan gai.
ikusten nuan lekuan beti
ikusi izan nun alai;
umore onen almazen bat zan,
ortik beti zuan salgai,
saltzeko baiño geio zunean
erregalatu ere bai.

El Diario Vasco, 1993.04.18

Aitz-gorri

1

Gogoratuaz ikusi zana
pasa dan asteburuan,
alabearrez bertsoarako
gaia sortu dit beruan.
Ango ermita konpondutzeko
bear zutena eruan,
Aitz-gorri gaillur-gaillurreraño
aixa elikopteruan.

2

Ango artzaiak guztiz oituak
jaun da jabe an izaten,
bakardadeko bizitza ere,
bai, ezagutuko zuten;
era orretan asiak daude
sateliteak ikusten,
pentsatu baiño eztago aiek
orain zer esango duten.

3

Sateliteak aidetik eta
sateliteak lurretik,
ainbat alditan izutzeraiño
ardiak beren larretik;
artzaiak orrek ateratzen du
zearo bere onetik,
ez al diote orain esango:
Aldegin emen urretik?

4

Aurrerapenen gain ainbat aldiz
arin mintzatuak gaude,
alegia ezer on gutxi baizik
al duten gizonen alde.
Orrelakoak ikusi eta
nik au egiten det galde:
onezkero gu nola ote giñan
aurrerapenikan gabe?

5

Aurrerapena bizkorra degu
eta ez du bazterrikan,
guztiok gabiltz iñola moduz
eman ezinda urrikan;
ajola asko ez liguteke
ez bagendu bearrikan,
ain zuzen bera gertatzen zaigu
jartzen gaituna korrikan.

*Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1993.08.01*

Aitz-gorriko puntan.

Uribarri auzoari

1
Uribarri auzoa,
eskeintzen natzaizu,
iraillaren erdian
jaiak baidituzu.
Urtean bi alditan
oituak gauzkazu,
geiegizkoa danik
ezpadeizkiozu,
zertan ari geraden
zuk jakingo dezu.

2
Bertsozale dan onek
abestuko dizu,
joan dan aspaldian
auzotarra dezu,
Xelebrea naizela
esango didazu,
orretan jarraitzeko
asmoa badezu,
beste santu berri bat
aukera zeinkezu.

3
Gertatzera ezkeroz
erabat alaiak,
zein ez gera aitortzen
maiz festazaliak?
Baiña gertatzen dira
era ortan xeiak.
egitekotan egin
ederrak, aundiak,
txiki gelditzen dira
santu gabe jaiak.

4
Kontutan artuz geran
bizilagun pilla,
jaiak antolatzeko
badaukagu tailla.
Errez esaten baita
gera zazpi milla,
bada aintzat artzeko
ainbesteko mailla,
geiengokoen naia
kunplitu dedilla.

5
Lotu al baliteke
zertxobait berezi,
jaiak antolatzea
duanik merezi,
bere billa mogidu
gindezke lenbizi,
alde egiñaz zenbait
bide aldrebesei,
gure gizalegak
dezan irabazi.

6
Jaiak artu ditzagun
danok bero-bero;
arren, ez bedi iñor
ari geldo-geldo.
Segi bukatu arte
zearo-zearo,
biotzeko auzotarrok
ondo-ondo igaro,
etortzen zaizkigunak
ondo artu gero.

Egillearen paperetatik

Gabon jaiak, 1991-1992

1

San Tomasetan ekin genion
pasa arte Erregiak,
tarte orretan aseak gera
gose eta egarriak;
ezin ulertu igarotako
gose eta mixeriak,
bere neurriak ditu ordea
baita ere geiegiak.

2

“Osasuna ta bakea” degu
egunotan maiz entzunik,
nola lezake ez burutzea
alde ainbeste egonik?
Ez al dirudi ez ote degun
egizko maitetasunik?
Aitatu utsez ezta betetzen
bake osoen utsunik.

3

Osasuna ta bake osorik
iñork ez dauka eskutik,
baiña zertxobait danok al degu
bakoitzak bere aldetik;
gertatzen dana, beti badira
jaten dutenak gerratik,
ez ezagutu arren bakerik
etzaio tenak inportik.

4

Zarra bukatu eta geranok
asi urte berriakin,
seguru asko geientsuenok
bukatzeko asmoakin;
ez dagokigu jakiterikan
zer gerta leiken gurekin,
orain bigarren ume-arora
itzultzen goazenokin.

5

Aurtzaro eta gaztearoz
ez naiz gutxi gogoratzen,
ortzak erortzen ziran aiñean
berriak ziran agertzen;
aspaldi ontan gauzak ez dira
ordea ala gertatzen,
zarrak erortzen bait dira baiña
berririk ezta jaiotzen.

6

Gizona ere beti izatera
ezta sortutzen mundura,
sartzen dana da beste izaki
guztiak diran modura;
alde gaiztoa ulertzen dana
lendabizitik gerora,
lendabiko ume izatetik
eta bigarregokora.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1992.01.18

Ezin ulertu iñolan Doiñua: Ezkondu eta ezkongai

1

Asita gauden urtia
zenbatgarren zenbakia
bertsoz nai det esatia;
bi millarako oraindik dago
beste zortziren tartia;
zer luzea dan katia,
ez da posible etetia,
ekarri beza pakia.

2

Bagoaz bi millaraiño,
gezurra eta engaiño,
pake gabe oraindaiño.
Ez al dirudi sarritan gerra
ote zaigun atsegiño?
Nola leike ontaraiño?
Esango det zertaraiño:
bizia ukatzeraiño.

3

Ez zigutena agindu,
guk geuk aukeratu degu,
nunbait gogozkoa zaigu;
etengabeko setan gabiltza
sesio eta endredu;
batzuek besteak mindu,
zeiñek gu ortan berdindu?
Naiko egingo bagendu...

4

Begiratuaz nun-naira,
ego edo iparrera,
aparteko lurraldera,
nola dabiltzan berealaxe
kontuan jausiko gera:
badute gure tankera,
gerratik bada aukera,
baiña gu ere bagera.

5

Ez al gera gu ibili:
ez emateko Madrili
iñolaz diru geiegi?
Gero ordea amets gozoak
sortutakoan ugari;
tentazioan erori,
eraso loteriari,
danak bertara bidali.

6

Lendabizikoan teman,
ez dezaizkiogun eman,
baiña gero ara nolan:
millaka milloi loteriari
Gabonetako boladan;
sinisten ere dago lan,
ezin ulertu iñolan,
gure borondatez eman.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1991.02.16

Dalako 3 *en raya* leiaketa

1

El Diario Vasco Euskadin
ain ezaguna nola dan,
bi illabete oso-osoa
aritu gaitu lan da lan;
iru uts edo iru ekixa
bear aurkitu illaran,
leiaketa au ezpaudirudi
baiña nolako zailla dan!

2

Egunkaria ordainduz gero
goren-gorengo neurritan,
lana ugari bezeruori
ekartzen digu alditan;
prest agertzean banatutzeko
bost milloiraño saritan,
eztago gaizki bere kutxatik
banatzekotan egitan.

3

Maite detela asarre jartzen
bainau astero-astero,
besteak baiño garestiago
saltzen du larunbatero.
Zer dala eta egun orretan
ordea garestiago?
Ola sariak banatu leizke
aurrez kobratu ta gero.

4

Egun guztitan dezu zoria
millaka etxetan sartzeko;
gauza jakiña zerbaitgaitio
zaitue aukeratuko.
Larunbatetan garestiago
ez baziña gertatuko,
askoz arrera alaiagoa
baizenduke aurkituko.

5

Gisa ontako mintzakerarik
bai ote dezu ulertzen?
Ori itxaro izan banuan
lenago ekingo nintzen.
Zailla deritzat pillatu ezik
opariarik eskeintzen;
kobratzen duten danak ez dute
jakiten sari banatzen.

6

Gu bezeruok diru usairik
baldin iñundik artzera,
pixka batgaitik iñoiz ez gera
gelditu izan atzera;
amorru biziz kartoian dauden
numeroak urratzera,
zuaitz azpira ezkurran billa
doan ardien antzera.

Egillearen paperetatik
El Diario Vasco, 1992.04.22

Uribarriko jaiak, 1992

1

Auzotar biotz-biotzekoak,
gogoratzuz zuen deia,
une auetan badet zertxobait
bertsotan idatzi naia;
ain aproposa gertatzen dana
oraingo urte garaia,
mundu osoan egungoa da
bai oporra ta bai jaia.

2

Auzoan jaiak eratu asmoz
oraingo opor giruan,
lanik galtzeke antolatzea
dezutelarik buruan,
azken urtetan bezela beraz
Santa Kruzak inguruan;
iraillaren amaikan eta
amabi ta amairuan.

3

Opor garaiko jai eratzea
alaiagoa zaizute,
nere ustetan zuek orrela
adierazten dezute;
bertso batzukin ni ere alan
zuen artean nauzute,
auzotar anai-arrebak guztiz
txalogarriak zerate.

4

Miseriarik ezta gustatzen
irixtean zardadera,
nai izaten da ikusi gauzak
dijoaztela ohera;
nere iritzian berdintsua da
gure auzoko egoera,
igaztik eta aurtena ezta
emen milla gora-bera.

5

Zarrak ez geran artean danok
inbidia ta abarra,
ille orien zaletasunez
berak beltza duan aura;
zartzara danak zuritzen dira
eta ordun zaigu parra,
naikoa pozik baldin zearo
soilduta jartzen ezpada.

6

Ille oria, naiz dala beltza,
berdin da azkenerako,
naiz dala bata edo bestea
zuritutzen diralako.
Era berean gure biotzak
al zaizkigu aldatuko?
Ez genezake ontaz itzegin
ikusten ez degulako.

7

Bat agirian dagoalarik
ta bestea izkutuan,
iñolaz ezin biziko gera
berdiñak diralakuan;
alde aundia dago ta izan
bearra dago kontuan,
bat koloretan gustatzen degu
eta bestea gustuan.

8

Ez dakit bata badanik ere
besteakin senidia,
bata guztiz da serioa ta
bestea berriz alaia;
bat ilusio utsa dalarik
bestea bait da egia,
bien artean osatzen dute
munduko bizibidia.

Urte bereko egitarauan

Parroki berriztatua

1

Arrasateko Uribarriko
auzo jendez tajutuan,
bertako jaiak San Bartolomez
ospatuak genituan.
Lendabiziko bear det esan
nere iztegi neurtuan
elizkizunak izan zirala
Parroki berriztatuan.

2

Nekazaritza indartsuago
auzoan zegon garaian,
degun eliza txiki samarra
gertatuko zan agian.
Baiña milla ta bederatzireun
pamilia geranian,
oraindik gertu ote gaude gu
jarraituzeko lenian?

3

Txikia danez gaiñera zegon
ia naiko narrastua,
margolariak eta abarrek
dute orain berriztua.
Kosta danean beste itxura
baitu beregan artua,
baiña neurritan lenago zegon
gisara da gelditua.

4

Iñun bada-ta elizarentzat
gertatzen geranez zeken,
nik ezin jakin ainbesterekin
konporma ote gindezken.
Iñun ez aiña badakigu an
ekonomiko izaten,
eztegu nunbait ark emandako
interesarik ikusten.

5

Ondo gerala, guk badakigu
zer egin arazo orri:
elizan ezin kabitua gu
ez gaituzte jartzen larri.
Ebanjelio arrek diona
gertatzen zaiguna guri:
uzta ugaria dagoan arren
langilleak oso urri.

El Diario Vasco, 1992.09.06

Juanito Arzamendi jubilatuta da

1

Goi-goi maillako musikaria
bizi osoan izanik,
ta *Arrasate Musical*-eko
zuzendaria zalarik,
Santa Zezili egunean du
despeida agurra egiñik,
jubilatzea erabaki du
gure Juan Arzamendik.

2

Musikagintzan zure bizitza
osoa joan zaizuna,
erri osoak ixtimatuta
pozik onartu dizuna.
Bere izena goian uztea
zuk zeure eginkizuna,
berealakoan ezta aztuko
eginda utzi dezuna.

3

Asieratik zu asi maite
zendun musikako bandan,
ikusi zendun alper-alperrik
ari ziñala lan da lan.
Talde gaztea berria sortu
eta jarri zendun modan,
ta Arrasaten izena dezu
munduan zear eraman.

4

Ogibideaz gizonak zerbait
bere bizitzan bear du,
zuri musika gustatzen eta
berari zenion eldu.
Orretarako gai danak ezin
erririk iñola saldu,
Arrasateko frutua dezu
ainbat tokitan zabaldu.

5

Zoritxarrean ogibideak
jarrita daude legorrak,
aspaldi ontan eztitu gutxi
jubilatuta derrigorak.
Zureak gerta bitez, Juanito,
luze bezin emankorrek,
biotz-biotzez opa dizkitzu
maite zaitun Arriolak.

El Diario Vasco, 1992.12.13

Mai inguru batean

1

Pentsatuarren bizitza dala gorunzka eta berunzka izate onek milla eta bat izkutu beragan dauzka; uste gutxien dezun garaian jartzen zaizkitzu trabeska, beti zerbaiten kezkea edo goibelak artuak gauzka.

2

Lengo egunean egunkarian ala irakurtzen nuan: aur jaiotzea nola erabat gutxiagotzen dijoan; esaldi onek baldin jarraitu bear badu luzaroan, utsune ori pagatu bear degula geroagoan.

3

Mai ingurua argazki baten jakintsuz jantzia dago, katedratiko eta olako jentia dira egongo; konturatzen naiz, ez diran arren Jainkoa bera izango, seguru nago arinkeririk ez dutela an esango.

4

Aien esanak ez dira aintzat ez artzeko modukoak; gutxiagotzen joango dira beraz ogei urtekoak; ta alderantziz ugarituaz irurogei urtekoak, gazterik ezak danetik eza dakarkila ta olakoak.

5

Konferentziak antolatuz zenbat ziklo ta billera, ; jakintsu aien ain zuzen ere lan oietan ari dira; dakartzkilarik gizonak gauzak berak deritzan neurrira, aur jaiotzea jeisten ari da gutxinaz irutik bira,

6

Lenago ere aurrak aztea etzan izango debalde, arazo ortan al dago lendik onara ainbeste alde? Gazteak orain ortaraiñoxe eskolatuak baidaude, gauzak orrelan jarraitzekotan zarrok konponduta gaude,

Egillearen paperetatik

Udaberria

1

Negua igaro ta
orain Udaberri,
bera iritxi arte
danok giñan larri;
negurik ez gendula
genion alkarri,
baiña oni arpegi
alaiua jarri.

2

Negua nolanaitan
gertatzen da gorri,
Udaberria berak
baitdigu ekarri;
kukua bera ere
pasa ta etorri,
orain lorak irtengo
dira apaingarri.

3

Txantxangorria zeñek
ez du ezagutzen?
Txori onen piñeza
beste bat serbitzen;
onen abian arrek
arrautza du jartzen,
kukuari umea
baitdio azitzen.

4

Kukuak betidanik
alferren famia,
urtero egiten du
azaldu-aldia;
udaberrian egin
izandu bidaia,
etortzen danerako
gertu neskamia.

5

Olaxe bizitzen da
kukua eroso,
bere umea bestek
bear dio jaso;
txantxangorria berriz
prestu eta gozo,
alferra gertatzen da
sarri suertoso.

6

Barkatu baiña ez al da
ama asko samar
kukuen gisakoak
mundu osoan zear?
Badute ere aurrik
asti gabe ta abar,
aziko baldin badu
beste norbait bear.

Egillearen paperetatik

Makilla

1

Zartua dagon aitona dabil
ainbestean berebaten,
irurogeta amasei urte
bete bear ditut aurten;
anai arteko gerra tristea
ogei nitunean irten,
nigan nituan alde onenak
ordun ondatu zizkaten.

2

Sasoi ona ta osasun ona,
erdiak an nitun galdu;
ordun gelditu zitzaidan pixkak
orain ia-ia alde du;
ikuspidea, entzunpidea
ta ibilpideak auldu,
bururatu zait makilla batek
ote niteken lagundu.

3

Ezer besterik ezta agiri
sastraka edo arkaitza,
makilla gaia nik aukeratu
neretzat elorri beltza;
azal aldetik koskortsua da,
barrutik guztiz trakesa,
badu lenago bizi izan dan
toki baldar aren antza.

4

Nere makilla biotzekoa,
lenen zaitut agurtuko,
seguru nago aldaketa zuk
dirazula onartuko.
Ez ote zera zai egondua
noiz nor eske agertuko?
Ondo portatu zaite nerekin,
ondo zaitut eskertuko.

5

Naiz eta bizi toki latzean
etzeunden zu aspertuta,
billa joana aitona baita
lagun premiak artuta;
izan lezake biontzat obe
gauzak egiz argituta,
eske joan dana etzaizu joan
zurekin errukituta.

6

Itxaropena laguntza ona
zuk dirazula egingo,
iñola moduz ez dirazula
neregandik aldegingo;
nere eskuan zaitudalarik
seguru bait naiz joango.
zalantzik gabe biok baitgera
irabazian irtengo.

7

Aitona zarrak erreza dauka
baimena edo balantza,
estrapuzurik gabe ezin det
mugitu nere gorputza;
ola dalarik premizkoa det,
makilla, zure laguntza,
badaukat zutik erabiliko
nazula nik konfiantza.

8

Nik nai ez arren okerra izanik
pixka bat ondo aldera,
egokiotzat usatzen zaitut
eskuan goikoaz bera;
egiten dizut erregu zuri
edo nere eskaera:
zuk erabili nazazula ni,
arren, beti buruz gora.

Egillearen paperetatik

Orexa

1

Orexako erria,
naiz nola ez jakin,
mintza bear batzuek
baditut zurekin;
ezin gustatu nundik
eta nola ekin,
Gipuzkun txikiena
zu zeran orrekin,
Orixe zuk semea
zendunik ez nekin.

2

Nere jakituriak
dira berezkoak,
ez librutik jasoak
baizik buruzkoak;
naiz irakurtze gaiak
izan gogozkoak,
olakoxeak gera
asko ta askoak;
gero egintzak ere
alamoduzkoak.

3

Len maillan azaldu naiz
nor ez alegindu?
Amets ori ordea
danok ezin gaindu.
Osasunik ez iñork
origaitik galdu,
alper lanean norbait
aritu bear du,
itsasoan euria
olaxe egiten du.

4

Orexa, izan zera
erri apaltsua,
izaera osoan
guztiz paketsua;
txikia izan arren
ez baiña antzua,
seme bat zuk sortua
euskaldun sutsua,
Orixe eman zendun
gizon ospetsua.

5

Oroituaz zuk seme
izan zendun aura,
argan ariko zera
gora eta gora;
norabait nai jaso ta
ez dakizu nora;
arengan jartzen dezu
zuk zure ardura,
amak semeagana
jartzen dun modura.

6

Beraz Orixe aundia
olerkari gendun,
idazle puntakoa,
gaiñera euskaldun;
zenbaitek nik ez dakit
nola ikasten dun,
nik ere obe nuan
berdin egin banun,
orain ez nun egingo
ainbat lelo-jardun.

7

Ezagutu ditugu
izatez artzaiak,
ez nolabaitekoak,
gaiñera trebiak,
izan diranak beren
kas olerkariak;
beste zerbait bear du
baiña idazliak,
etzaizka aski bere
kasako doaiak.

8

Lekuko izanak gu
batzuk nola gauden,
esan genezakegu
gauzak nola zeuden;
urte batzun buruan
orain nola dauden,
ikasteko moduak
orain daude emen,
olako aukerarik
ez gendun izan len.

Egillearen paperetatik

Ezta parabola

1

Bertsuak tentatzen naute,
neregan tokia dute,
biotzerako alaitasuna
baiño ez dakarte;
oraindik ez ditut bete,
baiña ez dira aparte,
gaiñean ditut irurogeta
amazazpi urte.

2

Mundu ontara irixtean,
zerbait bereizten astean,
batez e gure aurreko danak
joaten ikustean;
urruti zegon ustean,
lenbizitik ainbestean,
berela nintzan asi ordea
pentsatzen bestean.

3

Lelen bertsuan esana
nere edade zuzena,
besterik gabe agiri da oso
umea ez naizena;
zati aldiz erosoena,
bizitza onen luzeena,
beldur naiz palta dana ote dan
oraindik latzena.

4

Gizonaren izaera
berialaxe gain bera;
oartutzeko astirik gabe
moztu ibillera;
bista gutxitu erdira,
soiñurik ez belarrira;
garai bateko sobrante danak
badatoz neurrira.

5

Mundu aldi laburrian,
zartzaroaren erdian,
pasatzen ez dan moda au jartzen
bai zaigu aurrian;
gaudenen azkena urrian,
bestearen atarian,
zaintzen gaituzun aingerua, egon
zaitez guardian.

6

Segitu naiak irauten,
poza berak du ekarten,
otordura ni orain artean
gogoz naiz joaten.
Gero zer egiten deten?
Ez naiz yogan jarduten,
jan da edanak indar berririk
ez baitu ematen.

7

Sendagiñaren praktika,
bakoitzak bere taktika,
konta eziñak ebakuntzetan
arrituz aldika;
beste batzuek korrika,
agintzen dute botika,
beste lantegi guztien gisa
beren politika.

8

Gizona planta elbarrian,
naigabea zun gerrian,
berrogei eta amabost urte
zituan urrian;
ez egoera larrian,
baiña zerbait bearrian;
«Ebakuntzik ez –zioten– goiz da
zure edadian».

9

Nik egin nuan zelata
neu antzera nengon eta;
gaba eldu ta gorputza miñez
ezta berriketa;
zerbait baneukan sobre ta
zioten: «Zarra zaude ta
zure adiñean ebakuntzarik
obe egin ezta».

10

Usatzen dute eskola,
eurak baidakite nola,
berrogei eta amabost urte
oraindik goiz dala;
ogei ta geroagora
zarregia dagoala,
ez al dirudi orrek badala
naiko parabola?

1993

Egillearen paperetatik

Jaiak Uribarri auzoan, 1993

1

Zeregin berdiña nun
zala urtebete,
orain berriz berriro
zuekin nazute;
jaiak antolatzeke
bidean nik uste,
biotzeko auzotarrak,
zer moduz zerate?

2

Beraz zerate jaiak
antolatu naian,
iñoizkorik onenak
gaiñera agian,
izango diralarik
urtego irailian,
amarrean, amaikan
eta amabian.

3

Begira jarri eta
gaur noranaitara
gure izate onek
sartzen du ikara.
Ez al zoazte zuek
ere orretara,
agian *a mal tiempo*
jarriz *buena cara*?

4

Arrasaten gizon bat
nuan ezagutu,
esaten zekiana
makiña bat kontu;
jatorrak dira eta
ezin ditut aztu,
ark zion urak eta
munak txandan altu.

5

Ezagutu degunok
lenago pasia,
urak altuan ere
gera ikusia;
danetik dago emen
gaur zer eresia,
diru aldetik degu
degun eskasia.

6

Zaletasun aundirik
aitatzeko ez nun,
baiña etorkizuna
ezta agiri leun;
eskuetan ogei ta
bear dituzu eun,
urtego urterako
ia obetzen degun.

Egillearen paperetatik

Berogailua

1

Berogailuak etxebizitzan
beti uda eta negu,
mesede pranko egiñik ere
traba ere egiten du;
uda garaia datorrenean
guk beti oi degu kendu,
aparte nunbait beretzat aiña
toki beti izaten du.

2

San Juanetan goian zeundenez
oraindik jaisteke bera,
aurtengo urteak ez dizu eman
geiegi opor aukera;
geroztik iñoiz egun batzutan
berotik aseak gera,
orain San Simon baiño lenago
berriro goian al zera?

3

Uda azken onek egun alairik
oso baiditu banaka,
gutxiñaz ere gu zarrontzako
erruki asko ez dauka;
berogailua bear etxean
edo dalako estupa,
zer egin bear degu asita
negu gutziko eztulka?

4

Zure oporrak geiengoetan
izaten dira alaiak,
zein atsegiñak gertatzen diran
paltatzen zeran aldiak!
Toki bearra derrigor dezu
serbitutzeko premiak,
nai genituzke gozatu berriz
paltatzen zeran garaiak.

5

Ain zuzen ere oraindik orain
ditugularik artuak,
gaixo aldiak uxatutzeko
gripen aurkako txertuak;
ala ta guzti ez gaitezela
bizi geiegi poztuak,
gure emengo denborak daude
metrorik gabe neurtuak.

El Diario Vasco, 1993.10.14

Sicilia-n

1

Bizitza biziarren
neurri pormalian,
zartzarora geienok
ezin ibilian.
Saiatzen gera uxatzen
saiatu alian,
bañu-etxean egon
gera *Sicilia*-n.

2

Norbait ari diteke
«nun dago?» galdean,
ibilkari txarrentzat
eztago aldean.
Aragoiek zaintzen du
bere magalean,
Jaraba izeneko
erri apalean.

3

Aruntz joan bear da
gora eta gora,
zazpireun eta erdi
duanez altura.
Aberasten duana
pruta eta ura,
lasai atsedentzeko
toki ona ura.

4

Emen ikusten eztan
zerbait gaur nola dan,
txundituta gera naiz
ikusteakin an.
Eztakit aruntz juna
edo eurena dan,
prozesioak daude
erri artan modan.

5

Jaioterria ezin
utziz bertan bera,
urtero joaten naiz
jaietan Debara.
San Roke zaindaria
oi dute atera,
Jaraban nun ikusten
dedan berriz bera.

El Diario Vasco, 1993.19.23

Sagardo garestia

1

Ogeta amar pezta ordaindu
ezkero kilo sagarra,
derrigor irten bearco zaio
sagardo karu samarra;
lantegi ortan ari diranak
egin dute deadarra,
emen norbaitek dauka burua
pixkat nekatu bearra.

2

Ezta milla urte gertatu dala
au zan berrogeta lauan,
Gipuzkoatik zuten sagarra
Asturiasa eruan;
uste detenez erosi zuten
errial bi inguruan,
gertatu zana ikusi gendun
pixka bat geroaguan.

3

Ainbat alditan neurri on gabe
merke eta garestian,
nekazaria erabat etsi
eta jartzeko bestian;
sagardo ontziak merke betiak
ziran ordun Donostian,
zozuentzako sagarra erruz
gelditu zan sagastian.

4

Zorigaitzean Euskal Erria
aldatu zitzaigun planez,
aldakuntza ere sustantzizkoa
ikusten ari geranez;
orain eztago buruausterik
sagarraren ugalmenez,
sagarra atera eta piñua
sartu zutenetik ordez.

5

Bearbada aien buruan etzan
alako gauzik egongo,
sagardo ona eta merkea
al gendun gero edango?
Baiña gauza bat bazekitela,
orretan ni ziur nago:
piñuak iñoiz iñola moduz
sagarrik ez dula emango.

El Diario Vasco, 1993.12.12

Illerri berria

1

Arrasaten guk illerri zarra
tokiz gendun erosoia,
erri barruan erori zan da
ori gendun arazoa!
San Kristobalko gaiña dalarik
toki guztiz aidosoa,
buruaustea ugarirekin
bertara dute jasoia.

2

Ain aldaketa kostosoa ta
arazoz betetakoa,
korapillo bat zirudin ala
ezin askatutakoa.
Egin bearra zegoen zer bait
ori edo antzekoa,
ikusten danez ezta ordea
guztien gustorakoa.

3

Ezin antzeman zenbait personek
bere baitan zer dioten,
lenago zaila gertatu dana
areagotu nai duten.
Gorputz bakarra an lur emana
zer bear ote zioten?
Kalte egiñaz nago geiago
gozatutzen ote duten.

4

Gaitz orren muiña zoritxarreko
modako langabezia,
eztaigun aztu batak badula
besteaz zer ikusia,
Belaunbikotuz errezorako
denbora dute luzia,
ala ta guztiz illerriakin
sartzea gauz itxusia.

5

Etorri geran guztiok gera
mundu ontatik joango,
Jaunak nai duan artean baizik
ez gera emen egongo.
Badet beldurra gerra usaia
ote degun eramango,
lurperatuta ere pakerik
ez ote degun izango.

El Diario Vasco, 1994.01.16

Ezagutu gendun era

1

Jangaiak neurtzen zizkigutena
ezagutu gendun era,
aura igaro gendunak batzuk
oraindik emen bagera;
entsaio ura guzti-guztiak
etzuten pasa aurrera,
ikasi gendun zer alde dagon
sabel utsetik asera.

2

Eguna joan, eguna etorri,
barrena gaizki beterik,
gutxi ta aula banatzen zigun
ezpaitzegoen besterik;
urtea joan, urtea etorri,
ez obetzeko itxurik,
garai aietan etzuan iñork
aitatzen gose grebarik.

3

Orain ainbeste urtera berriz
zardadea dala eta,
jana neurrian erabiltzeko
adierazten digu-ta;
Osakidetza arduratzen da
garrantzizkoa dala ta;
neri tristura ematen berriz
lengoa gogoratuta.

4

Sendagilleak onela dio:
«Goguan izan ezazu:
zure gorputza neurtu ezker
au pixu au dagokizu;
mailla ontatik bestera tarte
zaintzea komeni zaizu,
orretarako zenbat artu zeuk
neurtzen jakin bear dezu».

5

Ordun etzegen aukeratzetik
olako edo alako,
guztia neurtzen ziguten aixa
ezer etzegoalako;
gaur besterik da, ari zaizkigu
osasunen onerako,
pozgarri baiño ezta gertatzen
berdiñak ez diralako.

6

Gaur gure esku badegu zerbait
bai lenago eztakoa,
baliatuzten saiatu eta
bizia luzatzekoa;
beste zori bat badegu baiña
itxusi jarraitzekoa,
noiz da garaia gure izaera
ederragotzekoa?

El Diario Vasco, 1994.06.25

Ekolojista

1

Noizean beinka entzuten ditut
zenbat esan mota polit:
ekolojista piña naizela
eta antzerako zerbait;
atsegin zaidan doaia baita
alde erantzungo balit,
gosea baizik ez ematekoz
zer ajola izan bear dit?

2

Eldu zanean perrejil azi
pixka bat gorde nuan da,
ain zuzen ordun ereitekoa
denbora ere etzan da:
gero garaia eldu zanean
erein asmoz joan nintzan da,
lastoak utsik aurkitu nitun
aleak txoriak janda.

3

Zer naigabea neretzat lasto
oiek utsik aurkituak,
une artatik ikusi nitun
gauzak naiko okertuak;
perrejillakin osatu naian
neurriak nitun artuak,
arreganako zer errukia
txori madarikatuak!

4

Erosi nuan, bearko erosi,
eta eregin lasterka,
ordea ezta ortan bukatu,
badago beste petaka;
ondorenean ikusten asi
nintzan tarteka-tarteka:
lurrean nastu nitun aziak
biltzen txoriak azterka.

5

Bakar batzuek erne ziran da
irteten asi ostuak,
irten alean aietxek ere
zituztelarik moztuak.
Ekolojista piñarentzako
zer nolako disgustuak!
Ala ta ere maiteak ditut
naiz izan txori gaiztuak.

6

Ekolojitza zer dan ezin det
iñoiz ziurki aparta,
gauza guztitan bezela nago
biotza bear dala-ta;
gaiztoak izan arren goserik
izakiari ez opa,
naiz adibidez norberetzako
perrejilla bera falta.

1994

Egillearen paperetatik

Berpiztua

1

Eraso ezkeru guk
iñoiz desaidaka,
aritu izan gera
elkarri galdezka:
«I, txori-malo ori,
neretzat zer aiz ba?
Euli baten pisuak
botako induke ta».

2

Asko konturatzeke
itxusi dagola,
aritu izan gera
alkarri gu ala:
gaizki mintzatu arren
ez nunbait ajola,
eulia ala gizona
nor da baiña aula?

3

Bizarra mozten ari
nintzala lenguan,
apaindegiko gelan
degun lababuan,
euli bat azaldu zan
nere inguruan;
gertatu zitzaidana
oso det goguan.

4

Jamon aundirik egin
gabe lenenguan,
gogait eragin ziten
geroxeaguan;
ustez berriz irtengo
etzuan moduan,
rejilla zulotikan
bera bota nuan.

5

Pixka bat geruago
berpiztu antzera,
bota nuan zulotik
agertu atzera,
azpitikan gaiñera
aizea artzera;
nere usteak or nun
jun ziran utsera.

6

Ez dakit zalantzarik
izan bear nuken,
konparazio ori
bidezkoa deten;
buruari nekerik
ari naiz ematen,
gizonak olakorik
al daki egiten?

7

Etzekienez etzun
ezer itzegiten,
bestela zer asiko
ote zan esaten?
Ustegabeak ola
baitira izaten,
eulia izan arren
zarrara egin ziten.

8

Olako zerbait iñoiz
naiz egon entzunda,
pertsonek berpiztea
nekeza izan da;
alaxe bear ere
benetan esanda,
euliakin izutu
egin bai nintzan da.

1994

Egillearen paperetatik

Agiña

1

Ainbat urtean, larogei laster,
serbitu ninduzun baiña,
nere gorputzen zatia zera
neregandik aldegiña;
nere errota osatzen zendun,
lana ugari egiña,
emen betiko Jaungoikoa da,
eskerrik asko, agiña.

2

Lana egiten zenidazunez
ezerren aitzaki gabe,
pozez ospatzen nuan nintzala
erreminta onen jabe;
eginkizuna betetzen zendun
beti alai eta trebe,
zer ikusgaia ixo dituzun
guztiak pillan baleude!

3

Gaixo zeundena sendatzearren
nola ez egin al dana?
Saiatuarren alper-alperrik
izan da zurekin dana;
serbizioan zalantzik gabe
igerriko zaio merma;
nere gisara ondo oituak
izan bearra du pena.

4

Okerragoa ezta alare
utsagatik gertatua,
nere ustean gaixotzat sano
dagona neukan artua;
sendagillea nere esanera
baida berriz aritua,
anestesia eskutan artuz
gero zion barkatua.

5

Dirudienez maitetasuna
beti ezta onerako,
noizean beinka ustegabeen
prestatzen da danerako;
gertatu dana gertatu baita
elkartasuna dalako:
sano dagonak gaixoagatik
min artutzen zualako.

6

Lenago ere oso-oso
etzegon nere errota,
zorigaitzean bere zatika
batzuk zitzaizkion falta;
orain berriro sanao ibili
gera gaixotzat artuta,
ainbat alditan gertatzen dana:
errua ez dunai bota.

Egillearen paperetatik

Jaiak Uribarrin, 1994

1

Lenago ere nago
esana sarri-ta,
denbora garestia
dala igerrita:
urte bat bestearen
atzetik korrika,
berriz jaiak eratzen
dago Uribarri-ta:
iraillen bederlatzi,
amar da amaika.

2

Sentituarren ere
egiz zenbait gogo,
zer esan bear deten
ez jakiñik nago.
Ai gertatutxeago
pixka bat banengo!
Aukera egin bear
lenengo-lenengo,
zerbait esan bearra
auzoari dago.

3

Agiri danak ez du
azaldu bearrik;
dirudinez ez luke
izango indarrik.
Zertan ari bear da
esaten alperrik?
Osatzen zutenean
iru-lau basarrik,
garai artako antzik
ez du Uribarrik.

4

Fabrikan lan egiñez
gazte ta ez ain gazte,
besteak basarrian
baratzan jo ta ke;
aritzen ziralarik
izardi ta neke,
lanak etzitun aiek
izututzen bate,
ezagutu nitunak
kontaktuko neuzke,

5

Jeikitzen onak ziran
egunsentian goiz,
etziran iñoiz egon
altxatzeko nagiz;
saillik etzuten uzten
gero egun argiz,
Gasteizko azoka osatzen
zutelarik egiz,
batzutan landarez ta
bestetan maillukiz.

6

Kultura arazotan
ez nijoa sartzen,
gaiztoa da neretzat
sail ori aztertzen;
seguru gaurkoaz bat
ez dala etortzen;
maite zuten dirua,
bazekiten zaintzen.
etziran aktrizakin
egongo pentsatzen.

Egillearen paperetatik

Joxe Manuel, emaztea eta biloba guztiak.

Arriola famili osoa.

Egi-aundi-n

1

Geienak falta diran unean
gozaten beren oporrak,
irakurri al izan deguna
errian gauden bakarrak:
berriz itzultzen diran garaian
Jaungoikoari eskerrak,
berri onaren jabe izango
dira arrasatearrak.

2

Gaur Egi-aundi izenarekin,
Arrasaten Musakolan,
gezur bakar bat izango etzan
lekuan santa sekulan,
Arregitarrak atsedean gabe
ari diranak lan da lan,
txakolin ona sortzen asiak
zaizkigularik orain an.

3

Babarruna ta artoa egiten
aztuaz goazte baiña
zerbait alare ateratzean
alako edari piña;
ujolde koxkor baten gisara
ugalduez alajaiña,
matsa urtuaz sortzen digute
Egi-aundin txakoliña.

4

Bai txukun asko ikasi ere
gure Xabier Arregik,
bestela ezin sortuko zuan
orren edari ederrik;
ondo egiñak eztu izaten
ez eta baien bearrik,
burua ez da lepo gaiñean
erabiltzeko bakarrik.

5

Lanarengana zure eraso
oiek ez dira makurrak,
sail berri bati asterakoan
iñoiz etzaude beldurrak;
berri onek batek aitormen onak
berez ditu derrigorrak,
zorionikan anaikorrenak
biotzetik Arriolak.

El Diario Vasco, 1994.09.14

Zalantza

1

Ondarru izenakin,
Izarraitz onduan,
badakit basarri bat
Azkoitik nun duan;
angoakin senide
kutsua genduan,
amar amabi urte
nitun inguruan,
aitak San Isidrotan
eraman ninduan.

2

Ain zuzen Madarixa
auzoan dagonez,
San Isidrotan beren
jaiak dituztenez,
aitak eraman nindun
neri poz emanetz;
naiz ta mutil aundia
arteana izan ez,
ondo jabetu nintzan
ni ango jardunez.

3

Nere jaiotetxetik
eztago bertantxe;
oiñez iru bat ordu
edo orrelaxe;
luze egin zitzaidan
bitarte uraxe,
aitak esaten ziten:
«Laster dek oraintxe»;
goguan det entzun da
ikusia antxe.

4

Ondarru, gure etxetik
bi andra artua,
zenbat oiñetako ote
zun ark urratua?
Tartea izango zun
ark sakon neurtua,
bai il zitzaionean
aizpakin tratua,
pamilia bikaiña
iruek sortua.

5

Madarixara giñan
mezarako juan,
Ondarruko aitona
bera an zeguan;
ondoren salda bana
an artu genduan,
gero bazkaritara
senide moduan,
zertaz mintzatu bazan
bazkari orduan.

6

Benetan jatorra an
bildu zan sendia,
txorakeriarikan
gabeko jendia;
aitatu zan zezena,
beorra ta ardia,
zerreta, ikatzgintza
eta pagadia,
basoko bizitzari
eragiñaldia.

7

An zegoanetako
batek zuan esan;
iru urtetan zala
zezenakin izan
iñauteri egunak
serbitzen Tolosan;
errespetoa zula
zezen arrek plazan,
zer ikusi aundia
zegola arrazan.

8

Buruz basomutillen
kontu esan zuten:
erruz zutela aiek
tabloia ebaten;
ainbeste gurdi ikatz
uda-aldi baten,
oituak ainbat aldiz
gauaz loa uzten,
txondor aldean dute
antzerkia izaten.

9

Ori zanetik zenbat
urte ote aurten?
Irurogeta zortzi
dira an nunbaiten.
Gaur billerak ditugu
beste klase baten,
aiek beren soloa
jorratutzen zuten,
beren esbarrutatik
etziraden irten.

10

Urte batzuetara
au zan Donostian:
ordurako mutilla
ni neure ustian,
ulertu zail dan egun
berezi batian,
Hotel Londres-en jende
altuen tartian,
an ere bazkaritan
an nintzan partian.

11

Ez nuan arren eman
joateko ezetzik,
ezin bete izan nun
an nere biotzik;
euskeraz ez genduan
trukatutzen itzik,
aitatu zan aktore,
aktriz ta printzesik,
etzuan *Ondarru*-ko
tertulien antzik.

12

Kultura ezberdiñak
bi alderditatik:
bat zarretik, bestea
berriz modernotik;
neri zarra geiago
gustatuagatik,
beingoz nai nuke irten
nere zalantzatik:
ea aberatsena
zein dan bietatik.

1995

Egillearen paperetatik

Uribarri-Erguin jaiak, 1995

1

Milla beatzireun larogei eta
baigaude amabostian,
oraindiokan txanpon ondarrak
egongo diran ustian;
jaiak ospatu asmoan gera
udako opor ostian,
iraillaren amabostean,
amasei ta amazpian.

2

Naiz ta neretzat ez izan arren
moldatzen errezeziak,
jaien kontura jasota nago
bertsuenganako deiak;
noiz diran gisa nun diran dauzkat
aditzera eman naiak,
Arrasateko Uribarriko
Erguiñen dituzu jaiak.

3

Jai jartzailleak, ote dezute
baiña kontutan izango
auzoa dala kategorian
igaztik aurtena igo?
Egitarauan jun zan urtean
aiña besterik ez dago;
nik ulertzen det bear zuala
aurten egun bat geiago.

4

Bi talde apain, etxe bizi-tza,
Gorostiza ta Larrea,
kondaira on bat izan bezate,
ai zer nolako pareak!
Nik galdetzen det ez ote duan
eskatzen orrek berea;
ez lezakela gertatu nago
erantzunik gabea.

5

Bertso moldatzen kutsatzen gera
euskal klasikotasunez,
Gorostiagak etxe ostean
iturri on bat bazunez;
asko bizi zan ur eder arek
tentazioa emanez,
orain larrosak gelditzen dira,
iturri eder aura ez.

6

Auzotar biotz-biotzekoak,
arrebak eta anaiak,
eta gugana urbiltzen diran
gaiñerako senidiak,
ortarakoxe antolatuak
idazten diranez jaiak,
komeni bada gertatu bitez
denontzat alai-alaiak.

Jaien egitarauan
Egillearen paperetatik

Naikoa baiño geiago

Doiñua: Iparragirre abilla dala.

1
Euskaldunok gu ezertan bada
azaltzen geranak trebe,
lenago ere zarra da eta
politika aroan gaude;
badauzka zenbait abe,
biurtzen gaitu labe,
artzen gaituzte mirabe:
gorroto aldetik aberats eta
maitetasunetik pobre.

2
Iñoiz berekin ez dagon arren
iñolako segurantzik,
politikantzat ez omen dago
ukorik edo ezetzik;
maiz dabil erdi utsik,
ez dago konfiantzik,
zertarako bada kasik,
ez badakarki beste fruiturik
gorroto maltzurra baizik?

3
Irakurri nai izan duanak
gure egunkarietan,
aukera paltik ez degu izan
igaro dan aldi ontan;
batzuk zintzo benetan
beren jokabidetan,
kutsatu gabe ezertan;
beste batzuek kupira gabe
destajora lapurretan.

4
Goimaillan dauden gizonak beren
bete berrak dituzte,
biotz onezko erabakiak
artu berrak dauzkate;
ez poltsikorik bete,
ez egin iñun kalte,
ortarako etzaudete;
edo bestela gaiñerakoak
nola bizi bear dute?

5
Orra or bada oiek burua
zertan nekatutzen duten,
arazo latzak ezpaiddote
atsekaberik ematen;
soilunetako baten
geranean erorten
nolatan aurrera irten?
Premi larririk ez al daukazu,
egon zaite pixka baten.

6
Lapurretatik lapurretara
alde pixka bat badago,
ez balitz beintzat sorta sendoa
pillatuteko zailago;
uzta ugariago,
ura eta naiago,
gizentzeko lodiago;
zertan lapurtu bear du baiña
naikoa baiño geiago?

7

Gertatzen ari danak zuentzat
dezutenak aginterik,
agian ez du garrantziarik
mereziko ematerik;
ez daukat esaterik,
jasan nuna besterik,
gaiñera oso gazterik;
ez det desio ezagutzerik
iñoiz berriz alakorik.

8

Puztua zegon globua eta
alako batean lertu,
eztanda arrek ezpaizkigun
arazo makalak sortu;
zer jipoi gendun artu,
ez leike iñork neurtu,
errudunik ez agertu;
beste ainbeste ikusi baiño
obe mundu au agurtu.

9

Anai arteko guda aurretik
oraindik gaztea nintzan,
ezer askorik jabetu gabe
ala nora gindoezan;
geiegitako gisan,
iskanbillarik bazan,
nolabaitean genbiltzan;
zetorren triska eragozteko
abilidaderik etzan.

10

Ori zanetik ia-ia dira
irurogei urte joanik,
errekuerto bat badet neregan
ez ditena aldeginik;
bazan ementxe lanik
alkar artu ezinik,
uraxe sortu azkenik;
oraindik ere bai al dirudi
seguru bizi geranik?

1995

Egillearen paperetatik

Kontzezio eleizan

Sortzez Garbia

1

Sortzez Garbia, Ama ixilla,
zerana maitasun utsa,
pekatariok zuregan degu
eten gabe konfiantza;
itxaropena egiteko zuk
Aitakin bitartekotza,
alaiagotu gure bizitza
eta gure eriotza.

2

Zure Semean etorreraren
aurrean gera ikusten,
Eguberrien atari ontan
erruz geralarik pozten;
ala ta ere kezka badegu
ez diguna lasai uzten:
datorrenean Jesusek nola
aurkituko ote gaituzten.

3

Mundu ontara etorri gera
egiz alkar maitatzeko,
alkar maitatuz bizi ondoren
alkar maitatuz iltzeko;
sinismenean Ama badegu
estualditan deitzeko,
eriotzean ez al gaituzu
bakardadean utziko!

Komunidadeari

4

Santutasunez ondo jantziak,
beti zintzo eta jator,
nik galdetzen det zueri zenbat
ez ote dizuegun zor.
Etenik gabe errezoetan
gau eta egun beti or;
arriba onak, esker beroak
biotzez ematen nator.

5

Jabe egiñak izate ontan
egiz zertarako gauden,
beste izatera bideak nundik
eta nora ote dauden;
guzti-guztiak egiz maitatu,
Jaungoikoa bera lenen,
zerua sortzen dakizutenak
zuek zaituztegu emen.

6

Jai auetan guk izaten degu
alkarrentzat zorionik,
sarritan asko gogoratzeke
Jesus Aurrikan badanik;
ez det itxaro zuekin ori
ala gertatuko danik,
etzenduteke aintzat artuko
Jesus gabeko Gabonik.

1995, inprobisatuak dira.
Egillearen paperetatik

Lorearen bataioa

1

Naiz tristea izan gure inguruan
sari oi da eriotza,
alaiagoa gertatzen dana
noizean beinka jaiotza;
nere entzule biotzekoak,
onelaxe da bizitza,
bataio onekin kristau berri bat
egin asmotan gabilta.

2

Maiz entzuna naiz ona izaten
beti ezjala erreza,
nik derizkiot ez dala zailla
dan ezkerotik bereza;
ezta gauza bat erosten dana
baizik da naturaleza,
nun-naitan ondo portatu zaitez,
Arrasateko arraza.

3

Billobatxoa, emen zai zaude
baiña ez dezu entzuten,
une auetan zure aitaita
zer ari zaizun esaten;
aitonak beti bear du ari
kontseju onak ematen,
ia asmatzen dezun bizitzan
kristau zintzo bat izaten.

4

Kontutxoakin, barretxoakin
zu asitzen zeranean,
zorionsua egon nindeke
ni zure aldamenean;
laroegi urte gure tartean
zu etorri zeranean,
bata jaio ta bestea ez gera
jaio biaramonean.

5

Gure okasio berezi onek
bilduak gaitu onuntza,
berri onaren zurrunbilloak
berak ematen du poza;
ilusioa gaiñezka eta
berdin berriz konfiantza,
gauzak onela, nola ixildu
aita jaunaren abotsa?

6 *Aita aldeko amamari:*

Zer atsegiña, Maria Jesus,
ilusiotan gaiñezka,
zer zetorrenik ikasteko guk
ez gendukan milla kezka;
osasuntsua izan ezkeru,
naiz mutilla ta naiz neska,
nik abestiak egin dizkiot
eta zuk berriz seaska.

Urriak 13, 1996, Legution
Egillearen paperetatik

Ama, urbildu gera

1

Ama, urbildu gera
zugana onuntza,
pekatariok zugan
degu konfiantza;
arren, entzun zaidazu
bertsozko otoitza,
Jesusekin egiñaz
zuk bitartekotza,
zerua iristeko
asmoan gabiltza.

2

Ariko geran arren
kantu ta errezu,
atsekabeak ere
jasotzen dituzu;
ainbeste min alkarri,
ainbeste erazu,
ala ta guztiz ere
zuk maite gaituzu,
gure argakeria
ezagutzen dezu.

3

Uts-utsik etorriak
mundura onuntzian,
emen gabiltza ezetz
eta baietzian;
ez degu jun nai utsik
berriz aruntzian,
Ama, lagun gaitzatu
alako trantzian,
gure bizitzan eta
gure eriotzian.

4

Danok sentitzen gera
zeruen antsiko,
bera lortu artean
ez degu etsiko;
danan gaiñetik Jesus
artuaz aintzako,
zaila zaigu izaten
beraren antzeko,
Ama, ez al gaituzu
eskutik utziko.

5

Alde guztitan izaten dute
bakoitzak beren bitxia,
Uribarriko eliz torrea
ez degu guk itxusia;
denboren puruz, gauza jakiña,
erortzen zegon asia,
mutil pixkorrak apainduriez
berriro dute jantzia.

6

Langille oiek esna aritu
bearko ziran lenengo,
aize bolada batek artu ta
ezpazitun eramango;
lenago nola egiña zuten
iñork ez degu jakingo,
orain ainbeste eskaladore
orduan etzan egongo.

7

Egin dutena ikusi eta
zeiñek ez du onartuko?
Gure artean ez dala nago
pixka batean aztuko;
albiste ona askotxorentzat
gertatuko da gustoko,
apaizgai diran gure gazteak
ez dira gutxi poztuko.

1996. Egillearen paperetatik
Sartzen dira Sortzez Garbiaren jaia, Uribarriko eleiz torrearen
berrizketa eta bide batez seminaristen eguna.
Sortzez Garbiaren egunean, Uribarriko parrokian amaika ta
erdietako mezan inprobisatuak dira.

Urre eztaia

1

Gure festa au aspaldi samar
jarri gendun guk martxan da,
arrezkerotzik galerna aizea
amaika aldiz altxa da;
gaiñerakoak kontu kontari
ai zerate ementxen da,
itxaro nuan neretzat ere
iritxiko dala txanda.

2

Bertso gabea izan genduan
lenago eztaia eguna,
bagendun lana pentsatzen nola
gainditu etorkizuna;
ogia bera iñola moduz
ezin aurkitu genduna,
besterik ezer ez gendun alde,
sasoia gendukan ona.

3

Orain urrezko eztaia eguna
poliki-poliki eldu,
guk genituan proiektu aiek
bidean ez dira galdu;
seme-alabak eta billobak
zorionez baditugu,
gure Jaunari egiz eskerrak
zergatik eman badegu.

4

Konturatuko zerate gauzak
nolatsu ziran auntsiñan,
lendik bakarka bizitakoak
gero alkartu ta biñan;
gauzak ain ondo funtzionatu
beriala bi ta erdiñan,
agian ordun iaioagoak
geu ere izango giñan.

5

Badakizute aspalditxotik
nentorrela ni esaten,
laroegi urtek egiz neretzat
nolako itzala zuten;
almenak asko urritu eta
asko erreztu erorten,
ikus zazute nolako planta
xelebrea jarri nauten,

6

Agian ez nun izango lendik
aldarte onik sobrate,
baiña eziñez beteak datoz
bizitzan laroegi urte;
alde guztitik eziña baiño
beste ezer ez dakarte,
almena oso garesti eta
eziña zearo merke.

7

Aren premia ainbat alditan
sentitzen deguna gertu,
Uste gutxien degun garaian
aruntz jutera beartu;
sendaetxetik makiñatxo bat
mesede ditugu artu,
baiña urteak gutxitutzerik
oraindik ez degu lortu.

8

Neke azpian saiatu eta
bizi nekearen mende,
alegin danak egiñaz beti
kristau legearen alde;
seme-alabak eta billobak
gurekin bilduak daude,
Alguztidunak gure altxorra
luzaro dezala gorde.

Aitaitak abestuak
Urtarrillak 8, 1998

Billoba txikienarekin.

Aurkibidea

Oar batzuk aurretik	7
Jose Manuel Arriolari	11
Alkate jaunaren agurra	13
Joxe Manuel Arriolaren aipamena	14
Leintzko bertsozaleak Jose Manuel herrizaina eskertu nahian	18
Joxe Manuel Arriola	20
Arriolaren bertsozko lana	22
Nekez bada ere	30
Joxe Manuel Arriolari (Basarri)	31
Joxe Manuel Arriolari (Patxi Barbero)	32
Joxe Manuel Arriolaren aipamena (Patxi Goikolea)	33
Joxe Manuel Arriola adiskideari (Jexux Lete)	36
Bertsoak	37
Mixio-igandeari	39
Kalezaiñak	40
San Agustiñen bizitzari	43
Diruari	44
Berrogei ta amar urte Gipuzkoako Zaindari	46
Ibarretako Olaetan ilketa	48
Ama!	50
Pamili Santuaren eguna dala-ta	52
Kantuan otoitz	54
Frantziskotarrak	56
Uribarri auzoa	57
Gaurko Arrasateri	59
Gure gazteak euskerarik ez dute aberastuko	61
Udalaitzko gurutze jartzeari	63
Karta bertsoan	65
Iritzia	67

Urte berria	68
Joxe Arriaran Aranburu, Arriaran II-ari	70
Bizitza luzatzen	71
Managua	73
Gizon naigabetua	74
Autopistari	76
Uste gabekoa	78
Patxi Axeri-ri	79
Gure egunetako zenbait arazori	81
Txoferrak	83
Zakurrak ardiak itotzen	85
Sasiolako komentua	87
Zubeltzuri omenaldia	89
Laster San Juanak	90
Snta Agedako ero-etxea	92
Neska-mutillak asko ezjala	94
Musika banda desegindu zanean	97
Arrasaten Gurutze-txiki mendia amar urtean bitan erre	98
Mendaro Txirristaka	99
Garai bateko Mendarori	101
Ezkontza bat	103
Gabonetan	105
Oker gabiltz	107
Bertsolari zaarren omenaldia	109
Abere gisa	111
Pelota ta pelotariak	113
Joxe Mari Errota-ri	115
Barandiaran - Aranzadi	117
Zabalegi	119
Udazkena	121
Antzi-ondo baserriari	123
<i>Udalpe</i> batzokiari	125
Jose Letonari	127
Amorio-kontua	129

Eun urteko utsuna	131
Parroko zanari	133
Don Jose Maria	135
Pixti ankabikoak	137
Etxea lendabizi	139
Bertso Berriak	141
Naparroari	143
Perurena indartsuari	145
Sakabi soiñujoleari	147
Gurasoen kezka	149
Urte berriari	151
Aurtzaro-zartzaroari	153
Udaberriari	155
Arratiako gazte-talde bateri	157
San Antonio bustia	159
Pesta nagusia Arrasaten	161
Gazte ezkongaiak	163
Ateak itxi gerrari	165
Arrigarriena	167
Zenbat sortu nai neurtu	169
Danekin bizi bear	171
Garrantzizko zerbait nai esan	173
Santomasak Arrasaten	175
Lagun bi lansaritzean	177
Lengusu erlijiosa bateri	178
Aldakuntzak Arrasaten	180
Bertso Berriak	182
Udaberririk gogoangarriena	184
Jai nagusiak Arrasaten	186
Oporrak irixtean	188
Sal-erostegiak	190
Donostiarren bisita, 1979	192
Bertsolarien Txapelketa Nagusia	193
Aita Lukas	195

Azaroa 1979, Arrasaten	197
Ezbearrak opor garaian	199
Bizirik ez ostu	201
Burutazioa	203
Auteskundeak	205
Arrikkua	207
San Juan jaiak, 1980	209
Argazki apaiñak	211
Oillo zintzoa	213
Gero uztera ezkeru	214
Garaian garaikoa	216
1980, euskaldunak Everest gailendutako urtea	218
Ortuella	220
Guardia zibillen etxea botatzekoan	222
Zepoak	223
Santomasak 80	224
Esker ona	225
Frai Rufino	226
Don Kalisto	228
Patxi Barbero	229
Joxe Manuel Arriolari erantzuna	231
Aita Garaialde eta biok	232
Pelota	233
Aozaraza ta Erkizia	234
Berriro natorkizu	235
Kilometroak 81	236
Aur bertsolarien nor geiagoka	237
San Isidro jaiak, 1981	238
Baserriko maiorazkoak andrea aukeratzeko zalantzak	240
San Juan jaiak, 1981	241
Lansarituak	243
Aita Garaialderi	244
Joxe Manuel jaunari beste Joxe Manuelek	245
Gotzaia	246

Oporrak	247
Dorletako Ama	248
Lansaritzerakoan	249
Mintegia	250
Aurrerapenak	251
Urrezko eztaiak	253
San Isidro jaiak, Musakolan, 1982	254
San Juan jaiak, 1982	256
Eskerrak emanez	258
Futbol txapelketa nagusia	259
Nere jaiotetxeari	260
Zaarrentzat etxea	263
Zakur jabegabeak	264
Lengo denborak zer ziran	265
San Tomasko peria	266
Aita Santua Loiolan	267
Ezkontza austeak	268
Pixtalari abilla	270
Urteko batzar nagusia	271
Uribarriko eleiz berritzea	273
San Andres auzoa eleiza gabe	274
Tresna autsi baten gisan	275
Onaren zale	276
Basarri jaunari	277
Jaionetxo	278
San Juanak, 1983	279
Uztapide il da!	280
Erleak Donostian kaleetan	281
San Bartolome jaiak Uribarrin	283
Leniz auzoa Zarautzko Euskal Astean	284
Lapurtzat artzen dituzte	285
San Tomas, 1983	286
Zarren dibertsioa	287
Omenaldia	288

Urteurrena	289
Omenaldiaren inguruan ibiliak	290
Uribarriko kanpantorreak eun urte	291
Oraindik urrutirago	292
Jose Manuel Arriolari (Patxi Barberok)	293
Aita Garmendiari bere urrezko eztaietan	294
Futbola	295
Jai nagusiak Arrasaten	296
Joane Iturbe artzaia il da	297
Patxi Barbero jatorrari	299
<i>Iturbide</i> Egoitza	300
<i>El Diario Vasco</i> -ren urrezko eztaiak	301
Aste batean, Gipuzkoan	302
On Jesus apaizari	303
Sarasua anaiak nungoak	304
Berri kezkarria	305
Apaizen urrezko eztaiak	306
Omenaldi aundia	307
Onak obeak	308
Botoak	310
Manuel Lekuonari	311
Besterenak errezago esango genduzen	312
<i>Loiola</i> irratia zillarrezko eztaietan	314
Irudiak	316
Esker xamurra	317
Urtebetera	319
Merkatu Batua	320
Gazte ezkonberriak	321
Esku genduana	322
Jose Donea	323
Entzun, Ibai-ertz	324
Jokabide ezberdiñak	325
Euskalerrria izan berriz	326
Ala zeu azpira sartu	327

Gure izatea	328
Urrezko eztaiak	330
Joxe Letona zanari	331
Aurten bai ote dagoan	333
Eiztari segurua	334
Katu baten eriotza	335
Arma ixilla	336
Il da koiñadua: Martin Salegi	337
Naigabe latza!	338
Urrezko eztaia albistea	339
Berriro etxera	340
IV Basarri Saria, 1988	341
Patxi Barberoren eriotza	343
Elizkizun berezia	344
Lengo egun batez	345
Jubilatuak I	346
Jubilatuak II	347
Sekula onelakorik!	348
Sua ta aizea	349
Azokarik ez?	350
Oiñez ikastea gero ta zaillago	351
Zezena	354
Berriro jubilatua	356
Agortu zailla	357
Ibillaldia	358
Oporrak eta festak	359
Udia igaro ta udazkena eldu	360
Urrezko eztaiak	361
Jubilatuen omenaldia Arrasaten	362
Kabi dizdiratsua	363
Jubilatuen etheen lanak	364
Arrasate Telebista	365
Uribarrin jaiak, 1990	366
Jubilatuen jaia Arrasaten, 1991	368

Emakume izan nai	369
Anestesia	371
Uribarri auzoan jaiak, 1991	373
Isabel bigarrenak bisita	375
Eztitxu	377
Errosario egunean	378
Aritz, bataio eguna	379
Aitaren diploma	380
Urteberriari, 1993	381
Bedeinkatutako jaiak	382
Lazkao-txiki il zaigu	383
Aitz-gorri	384
Uribarri auzoari	386
Gabon-jaiak, 1991-1992	387
Ezin ulertu inñolan	388
Dalako 3 <i>en raya</i> leiaketa	389
Uribarriko jaiak, 1992	390
Parroki berriztatua	392
Juanito Arzamendi jubilatua da	393
Mai inguru batean	394
Udaberria	395
Makilla	396
Orexa	398
Ezta parabola	400
Jaiak Uribarri auzoan, 1993	402
Berogaillua	403
<i>Sicilia</i> -n	404
Sagardo garestia	405
Illerri berria	406
Ezagutu genduan era	407
Ekolojista	408
Berpiztua	409
Agüña	411
Jaiak Uribarrin, 1994	412

Egi-aundi-n	415
Zalantza	416
Uribarri-Erguin jaiak, 1995	418
Naikoa baiño geiago	419
Kontzezio eleizan	421
Lorearen bataioa	422
Ama, urbildu gera	423
Urre eztaia	425

